

INSTITUTET
FÖR RÄTTSVETENSKAPLIG FORSKNING
[CXLII]

MICHAEL BOGDAN

UTRIKESHANDELNS
CIVILRÄTTSLIGA
GRUNDPROBLEM

Andra upplagan

NORSTEDTS JURIDIK

**JURIDISKA INSTITUTIONEN
BIBLIOTEKET
LUND**

E-boken är publicerad av Juridiska fakulteten vid Lunds universitet 2023

eISBN: 9789198793420

DOI: <https://doi.org/10.37852/oblu.222>

Denna text är licensierad under CC BY-NC 4.0, Erkännande.

(Se fullständiga villkor: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.sv>).

Enligt licensen får verket spridas och bearbetas utan att tillstånd behövs, men ej användas i kommersiella syften. Verkets upphovsperson måste anges.

INSTITUTET
FÖR RÄTTSVETENSKAPLIG FORSKNING
[CXLII]

MICHAEL BOGDAN

*Utrikeshandelns
civilrättsliga
grundproblem*

ANDRA UPPLAGAN

NORSTEDTS JURIDIK

Adress till förlaget:
Norstedts Juridik AB, 106 47 Stockholm
Fax 08-690 90 70, telefon 08-690 91 00

Beställningar:
www.njab.se
e-post: kundservice.njab@liber.se
fax 08-690 91 91, telefon 08-690 91 90, växel 08-690 91 00
postadress: Norstedts Juridik AB, Kundservice,
106 47 Stockholm

**JURIDISKA INSTITUTIONEN
BIBLIOTEKET
LUND**

Utrikeshandelns civilrättsliga grundproblem
Michael Bogdan
Upplaga 2:3
Tidigare upplaga 1991
ISBN 91-38-50334-4
© 1994 författaren och Norstedts Juridik AB
Sättning: KK Grafiska AB, Stockholm
Tryck: Elanders Gotab 40621, Stockholm 2002

Att mångfaldiga innehållet i denna bok, helt eller delvis, utan medgivande av Norstedts Juridik AB, är förbjudet enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Förbudet gäller varje form av mångfaldigande, såsom tryckning, kopiering, bandinspelning etc.

Innehållsförteckning

Förord 7

1. Introduktion 9
2. Internationella köp 12
 - 2.1 Inledning 12
 - 2.2 Allmänt om CISG 14
 - 2.3 Säljarens skyldigheter 20
 - 2.3.1 Avlämnande av varan 20
 - 2.3.2 Varans avtalsenlighet och tredje mans krav 21
 - 2.3.3 Påföljder vid säljarens avtalsbrott 24
 - 2.4 Köparens skyldigheter 28
 - 2.4.1 Betalning för varan 28
 - 2.4.2 Mottagande av leveransen 30
 - 2.4.3 Påföljder vid köparens avtalsbrott 30
 - 2.5 Riskens övergång 31
 - 2.6 Befarat avtalsbrott och successiv leverans 32
 - 2.7 Skadestånd och ränta 33
 - 2.8 Verkningarna av hävning 36
 - 2.9 Vård av varan 37
 - 2.10 Leveransklausuler 38
3. Varustransporter inom utrikeshandeln 44
 - 3.1 Transportavtalet 44
 - 3.2 Transportörens ansvar 47
 - 3.3 Transportörens ansvar vid successiva transporter 52
 - 3.4 Transportdokumenten 54
 - 3.5 Gemensamt haveri 56
4. Transportförsäkringar inom utrikeshandeln 58
 - 4.1 Allmänt 58
 - 4.2 De engelska transportförsäkringsvillkoren 62

6 *Innehållsförteckning*

- 4.3 De svenska transportförsäkringsvillkoren 65
- 5. Betalnings- och säkerhetsarrangemang inom utrikeshandeln 69
 - 5.1 Rena betalningsöverföringar 69
 - 5.2 Bankgarantier m.m. 70
 - 5.3 Dokumentinkasso 75
 - 5.4 Remburser 79
- 6. Av exportörer anlitate mellanmän 86
- 7. Internationell licensiering 93
- Sakregister 97

Bilagor:

1. Lag (1987:822) om internationella köp samt FN-konventionen angående avtal om internationella köp av varor 103
2. Utdrag ur INCOTERMS 1990 (FOB) 143
3. Utdrag ur sjölagen 145
4. Utdrag ur CMR-konventionen 157
5. Allmänna villkor för transportförsäkring av varor 159
6. Institute Cargo Clauses (A) 163
7. Institute Cargo Clauses (B) 165
8. Institute Cargo Clauses (C) 167
9. Institute War Clauses (Cargo) 169
10. Institute Strikes Clauses (Cargo) 171
11. ICC:s Enhetliga regler om demandgarantier 173
12. ICC:s Enhetliga regler för inkasso 179
13. ICC:s Enhetliga regler angående remburser 183
14. EG:s rådskdirektiv om handelsagenter 207

Förord till andra upplagan

Detta arbete utgör ett försök att för den obligatoriska delen av juristutbildningen utforma kurslitteratur om utrikeshandelns civilrättsliga grundproblem. Av naturliga skäl måste framställningen hållas på en mycket elementär nivå; det rör sig ju om att sammanfatta det grundläggande kunskapsstoff som varje juridikstuderande, även den som inte väljer specialkurser med internationellt handelsrättslig inriktning, skall stifta bekantskap med inom ramen för sina studier.

Under arbetets gång har jag av flera kolleger fått värdefulla råd. Internationella handelskammarens svenska nationalkommitté och Sjöasuradörernas förening har välvilligt samtyckt till att vissa av deras kontraktsvillkor återges som bilagor. Till alla berörda vill jag rikta ett varmt tack.

Alla förbättringsförslag, både från student- och annat håll, välkomnas och kommer att prövas noggrant.

Lund, maj 1994

Michael Bogdan

1. Introduktion

Med utrikeshandelsrätt (ofta även betecknad »internationell handelsrätt») avses en mängd rättsregler, såväl rent inomstatliga som av internationellt ursprung, vilkas gemensamma drag är att de reglerar rättsförhållanden inom utrikeshandeln (den internationella handeln). Samma termer används också som beteckningar av kurser avseende detta rättsområde. Ur rättsvetenskaplig synvinkel rör det sig inte om ett enda sammanhållet forskningsfält utan om rättsregler och problem hemmahörande i ett antal mera etablerade forskningsämnen, såsom civilrätt, internationell privat- och processrätt, förvaltningsrätt, folkrätt m.m. Utrikeshandelsrättens olika delar är fast förankrade i dessa olika discipliner, av vilka var och en bygger på sina egna forskningsmetoder och värderingar. Det moderna rättslivet har nått den grad av komplexitet att specialisering har blivit en nödvändighet, samtidigt som de utrikeshandelsrättsliga reglerna och problemen forskningsmässigt ligger närmare andra delar av sina respektive discipliner än varandra. För en forskare och/eller lärare i internationell kontraktsrätt kan exempelvis de folkrättsliga reglerna om frihandel med fog framstå som mycket mera avlägsna än vanlig inomstatlig kontraktsrätt, medan den som forskar om mellanstatliga frihandelsfördrag helt berättigat känner större forskningsmässig samhörighet med andra folkrättare än med den ovan nämnde forskaren i internationell kontraktsrätt, trots att den rättsliga regleringen av både frihandeln och internationella kontrakt kan hänföras till utrikeshandelsrätten. Av detta följer också att det för en och samma person är nära nog omöjligt att uppnå ett expertkunnande på forskarnivå inom hela utrikeshandelsrätten.

Det sagda betyder dock ingalunda att man i andra sammanhang än de forskningsmässiga inte kan och inte bör behandla utrikeshandelsrätten som en helhet. Det är, till att börja med, värt att notera att de jurister vilka är praktiskt verksamma inom utrikeshandeln ofta kon-

fronteras med många olika juridiska problem tillhörande olika rättsområden. En företagsjurist anställd hos eller en advokat anlitad av ett svenskt exportföretag förväntas att kunna klara av företagets rättsliga problem oavsett var de forskningsmässigt hör hemma. Detta gör det motiverat att i pedagogiskt avseende, först och främst i juristutbildningen, behandla utrikeshandelsrätten som ett ämne, exempelvis genom att erbjuda de studenter, vilka avser att arbeta inom den internationella handeln, en specialkurs därom (vilket naturligtvis inte hindrar att man även erbjuder ännu mera specialiserade kurser med utrikeshandelsrättslig inriktning, exempelvis en kurs i EU-rätt). Man kommer vidare inte ifrån att utrikeshandelsrättens olika delar rent praktiskt nära sammanhänger med varandra. För en korrekt rättslig behandling av en relativt enkel exporttransaktion avseende försäljning av en vara räcker det inte med kunskaper om de köprättsliga och internationellt privaträttsliga aspekterna av förhållandet mellan köparen och säljaren. Den sålda varan skall förmodligen befordras av en transportör, den skall försäkras hos en försäkringsgivare, betalningen skall på ett eller annat sätt ske genom en bank. Utöver dessa och andra privaträttsliga rättsförhållanden kan man i samband med samma transaktion konfronteras med offentligrättsliga problem, såsom tullar eller behovet av en exportlicens; en del av dessa frågor kan vara underkastade folkrättslig reglering genom exempelvis frihandelsavtal. För att undvika missförstånd och fel bör en sådan jurist, som specialiserar sig inom något delområde inom utrikeshandelsrätten, således ha åtminstone en viss grundläggande kunskap resp. överblick beträffande de övriga delområdena.

Denna bok syftar till att utgöra en översiktlig introduktion till utrikeshandelsrättens privaträttsliga del. Att jag har valt att avstå från behandlingen av de folkrättsliga reglerna om bl.a. EES och EU samt den svenska offentligrättsliga regleringen av bl.a. tullar, import- och exportlicenser, etablering och konkurrens beror på att det på dessa områden redan föreligger utmärkta översiktliga framställningar. Men även efter denna begränsning har jag under arbetets gång ställt inför mycket svåra avvägningar avseende urvalet av de problemområden som bör behandlas i en introduktionsbok av denna karaktär. Det är helt klart att man varken kan eller bör ta med alla de rättsliga problem vilka kan aktualiseras i samband med den internationella handeln. Det finns exem-

pelvis ingen anledning att här fördjupa sig i den allmänna avtalsrätten, trots att den naturligtvis är av stor betydelse även inom utrikeshandeln. Icke heller har jag funnit det befogat att behandla exempelvis växelrätten, detta trots att växlar i stor utsträckning används inom den internationella handeln. De internationellt privaträttsliga frågorna är av stor betydelse inom utrikeshandeln, men de är relativt komplicerade och svåra att någorlunda meningsfullt beskriva på några få sidor.¹ Jag har valt att i stället inrikta mig på ett selektivt urval problem vilka är specifika för utrikeshandeln. En del av dessa problem behandlas mera djupgående i befintliga monografier och andra verk, men jag har ansett det önskvärt att här på ett översiktligt sätt beskriva dem som integrerade beståndsdelar av utrikeshandelns civilrättsliga reglering.

Den i kvantitativt hänseende helt övervägande del av utrikeshandelsrätten, vilken består av olika slags inomstatliga rättsregler, kan naturligtvis skilja sig betydligt från land till land. Mångårig – i vissa fall t.o.m. månghundraårig – praxis i internationella handelskontakter har emellertid lett till stora likheter (somliga talar t.o.m. om ett slags universell *lex mercatoria*), vilket självfallet underlättar genomförandet av gränsöverskridande kommersiella transaktioner. Till en del beror likheterna på affärssedvänjor och kutymer, men de är icke sällan ett resultat av medveten strävan på det internationella planet efter kodifiering och unifiering av utrikeshandelsrätten. Ett antal internationella organisationer och institutioner har bidragit till unifikationsprocessen, exempelvis Haagkonferensen för internationell privaträtt, FN-kommissionen för internationell handelsrätt (*United Nations Commission on International Trade Law, UNCITRAL*), FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE), Institutet för privaträttens unifiering i Rom (UNIDROIT), Internationella handelskammaren (*International Chamber of Commerce, ICC*) och andra.

1 Se *Michael Bogdan*, Svensk internationell privat- och processrätt, 4 uppl., 1992.

2. Internationella köp

2.1 Inledning

Trots den dynamiska utvecklingen rörande den internationella handeln med olika slags tjänster utgör handeln med varor alltså kärnan i internationellt handelsutbyte. Skillnaderna mellan olika länders köprätt försvårar emellertid den internationella varuhandeln, i synnerhet med hänsyn till att även de internationellt privaträttsliga bestämmelserna på detta område skiljer sig från land till land och dessutom icke sällan är oklara. Avtalsparterna svävar ofta i ovisshet om vilket lands köprätt som de i det konkreta fallet bör rätta sig efter och om innehållet i denna köprätt. Det är följaktligen inte förvånande att man på det internationella planet har lagt stor möda på att unifiera det köprättsliga rättsläget.

En möjlig väg att gå är att skapa enhetliga internationellt privaträttsliga regler, så att köprättsliga spörsmål uppkomna i samband med ett köpekontrakt prövas enligt samma lands lag oavsett vid vilket lands domstolar tvisten skall avgöras. Sverige har ratificerat 1955 års Haagkonvention om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker,¹ vilket resulterade i lagen (1964:518) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker. I fråga om konventionens och lagens innehåll hänvisas till den internationellt privaträttsliga litteraturen.² Här räcker det med att nämna att de tillerkänner säljaren och köparen rätt att själva överenskomma att lagen i visst land skall tillämpas på köpeavtalet. Föreligger inte sådan överenskommelse, tillämpas enligt huvudregeln lagen i det land där säljaren har sitt hemvist när han mottager beställningen. Ett antal undantag finns dock. Haagkonventionen av 1955 har inte fått någon större anslutning. En ny Haagkonvention, av-

1 Se Sveriges överenskommelser med främmande makter 1964:12.

2 Se *Bogdan*, a. a. s. 200–205.

sedd att ersätta 1955 års konvention, utarbetades 1985, men Sverige har inte anslutit sig därtill. En stor svaghet med de internationellt privaträttsliga unifikationsförsöken är att de visserligen kan hjälpa till att skapa klarhet om vilket lands rätt som skall tillämpas, men lämnar kvar svårigheterna med att ta reda på och förstå innehållet i den tillämpliga rättsordningen. För parterna i en internationell köpetransaktion är det sällan praktiskt möjligt att med anledning av något enstaka köp sätta sig in i detaljerna i en viss främmande köprätt. De olika nationella köplagarna är dessutom skrivna för inrikes bruk och vissa av deras regler är mindre lämpliga för internationella transaktioner.

En betydligt längre gående unifiering går ut på att avskaffa resp. minska skillnaderna mellan olika länders materiella köprätt, oavsett om så sker i fråga om köprätten i stort eller endast i fråga om regler tillämpliga på internationella köp. Genom dylik unifiering kan man delvis undanröja de internationellt privaträttsliga problemen, eftersom lagvalsfrågorna blir mindre betydelsefulla efter att de ifrågakommande nationella köplagarna fått samma innebörd. Samma köprättsregler passar emellertid inte alltid för olika länder med skilda traditioner och värderingar. Detta gör det mycket lättare att inrikta unifikationsarbetet på just internationella köp och skapa enhetliga regler anpassade till utrikeshandelns behov, medan varje land får behålla sin egen köprätt för transaktionerna inom landet.

Flera decenniers arbete, påbörjat redan på 1930-talet, resulterade 1964 i bl.a. en Haagkonvention med en uniform köplag kallad ULIS (*Uniform Law on the International Sale of Goods*). Denna konvention trädde i kraft 1972, men antalet anslutna stater förblev litet och Sverige fanns inte bland dessa. Arbete på en mera framgångsrik konvention fortsatte inom FN-organet UNCITRAL, kulminerade vid en diplomatkonferens i mars-april 1980³ och utmynnade i FN-konventionen den 11 april 1980 angående avtal om internationella köp av varor, förkortad CISG (*United Nations Convention on Contracts for the Interna-*

3 Konferensdokumentationen publicerades 1981 av FN, dok. A/CONF. 97/19.

tional Sale of Goods). De nordiska länderna har beslutat sig för att ratificera CISG, vilken för svensk del trädde i kraft den 1 januari 1989.⁴

De nya nordiska köplagarna, däribland den svenska köplagen (1990:931), har i mycket hög grad låtit sig påverkas av konventionen, vilket gör att likheterna mellan CISG och den svenska köplagen är betydligt större än skillnaderna.⁵ Konventionens disposition har sina svagheter, bl.a. återspeglar rubrikerna inte alltid riktigt innehållet i respektive konventionsavsnitt. Denna brist har dock på grund av strävan att såvitt möjligt följa konventionens disposition inte åtgärdats i den fortsatta framställningen, som för övrigt inriktar sig på att kortfattat presentera konventionens huvudprinciper och därför förbigår en del detaljer.

2.2 Allmänt om CISG

I svensk rätt har CISG införlivats genom lagen (1987:822) om internationella köp. Lagtexten återger inte konventionens materiella innehåll, utan nöjer sig med att i 1 § föreskriva att art. 1–13 och 25–88 i originaltexternas lydelse skall gälla som lag här i riket. Samtliga originaltexter, dvs. de arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texterna, skall därvid äga samma giltighet, detta trots att endast den engelska och franska versionen återges i SFS som bilaga till lagen.⁶ En svensk översättning finns också med i lagbilagan, men den svenska texten är formellt sett blott ett inofficiellt hjälpmedel, vars ordalydelse *de jure* skall väga mindre här i riket än exempelvis den i SFS opublicerade kinesiska eller arabiska texten. I praktiken kommer den svenska texten av naturliga skäl att få en stor betydelse för svensk rättspraxis, samtidigt som den engelska versionen, ur svensk synvinkel men även internationellt, förmodligen kommer att bli den helt dominerande bland originaltexterna.

4 En förteckning över anslutna stater finns i Regeringens tillkännagivande (1993:549) om kungörande m.m. i fråga om konventionen den 11 april 1980 angående avtal om internationella köp.

5 Se prop. 1988/89:76, s. 24–25.

6 De återstående originaltexterna finns i Sveriges överenskommelser med främmande makter 1987:87.

Förutom preambeln, en inledande allmän del (del I) och slutbestämmelser (del IV) består CISG av två centrala delar: del II om ingående avtal och del III om köp av varor. De nordiska länderna har bestämt sig att utnyttja sin rätt enligt art. 92 att förklara att de inte skall vara bundna av del II (art. 14–24), som reglerar frågor vilka i Norden anses tillhöra den allmänna avtalsrätten. Genom en ytterligare reservation, tilllåten enligt art. 94 (den s.k. nabolandsklausulen), har de nordiska länderna valt att även i fortsättningen tillämpa sina vanliga köplagar när både säljaren och köparen har sina affärsställen inom Norden (se 2 § i den ovannämnda lagen (1987:822), som även definierar vad som i detta sammanhang avses med affärsställe). Denna reservation återspeglar det faktum att internordiska köpekontrakt i vissa avseenden liknar inrikeskontrakt, i synnerhet med hänsyn till att de nordiska ländernas köplagar är resultat av nordiskt lagstiftningssamarbete och därför mycket liknar varandra.⁷

Även bortsett från reservationerna begränsas konventionens tillämpningsområde av dess egna ambitionsinskränkningar, uttryckta i art. 1–6. Av art. 1(1) framgår att CISG endast är tillämplig på avtal om köp av »varor», vilket är ett något snävare begrepp än »lös egendom» i den svenska köplagens 1 § 1 st. Till skillnad från köplagens 1 § 2 st. säger CISG dessutom inget om att den i tillämpliga delar även skulle gälla bytesavtal.

Art. 1(1) förutsätter vidare att parternas affärsställen (eng. *place of business*, fr. *établissement*, varmed åsyftas ett ställe där parten på ett stadigvarande sätt bedriver affärsverksamhet) är belägna i skilda stater, vilket gör att konventionen inte omfattar alla varuköp inom den internationella handeln: äger exempelvis ett amerikanskt företag ett försäljningsbolag i Sverige omfattas köpeavtal mellan det senare och svenska köpare inte av CISG, trots att de avser varor som produceras och finns i USA och som direkt därifrån skall levereras till de svenska köparna. Konventionen är å andra sidan tillämplig även när köpet avser ett svenskt företags leverans av varor inom Sverige, förutsatt att köparens affärsställe ligger i utlandet. Art. 1(2) tillägger att den omständigheten, att parterna har sina affärsställen i skilda stater, inte skall beaktas om

⁷ Se prop. 1988/89:76, s. 20–21 och 26–28.

den inte framgår av avtalet, tidigare affärsförbindelser eller senast vid avtalsslutet givna upplysningar. Tanken är att tillämpningen av CISG inte skall komma som en överraskning för en part som utgick från att den vanliga köplagen skulle användas. I detta sammanhang kan hänvisas också till tolkningsregeln i art. 10, avseende part med flera affärsställen (då man skall beakta till vilket affärsställe avtalet och dess fullgörande har sin närmaste anknytning, således inte nödvändigtvis huvudaffärsstället) resp. part helt utan affärsställe (då partens hemvist blir avgörande).

CISG tillämpas endast på sådana varuköp mellan parter med affärsställen i skilda stater där båda staterna är konventionsanslutna eller där domstolslandets internationella privaträtt leder till att lagen i en fördragsslutande stat skall tillämpas (art. 1(1)). Är båda staterna konventionsanslutna undviker man således helt den internationellt privaträttsliga problematiken, i varje fall såvitt gäller spörsmål vilka besvaras av konventionen. Är inte båda staterna konventionsanslutna måste svensk domstol däremot fastställa vilket lands lag som skall tillämpas. Visar det sig i dessa fall att svensk rätt är tillämplig, innebär det att CISG, och inte den svenska köplagen, skall användas, detta oavsett om parterna eller någon av dem är hemmahörande i någon konventionsstat eller ej. Även när lagen i en främmande konventionsstat är tillämplig innebär artikeln att svensk domstol direkt skall tillämpa CISG, utan att behöva ta hänsyn till huruvida och på vilket sätt konventionen har införlivats med sagda lands rättsordning och utan att vara bunden av den där rådande tolkningen av konventionsbestämmelserna. Såvitt gäller export från och import till Sverige tillämpas således CISG, utom när det andra landet inte är konventionsanslutet och den svenska internationella privaträtten samtidigt leder till att lagen i detta land eller lagen i ett annat icke-konventionsanslutet land skall tillämpas på köpet.

Art. 1(3) föreskriver bl.a. att det för konventionens tillämplighet inte spelar någon roll huruvida köpet är av kommersiell eller civil natur (denna indelning finns numera inte heller i den svenska köplagen). Enligt art. 2(a) skall CISG emellertid inte tillämpas på köp av en vara för köparens personliga bruk (konsumentköp), såvida säljaren visste eller borde ha vetat att varan köptes för sådant bruk. Konventionen är å andra sidan tillämplig även när säljaren av misstag utgick från att varan

köptes för köparens personliga bruk, vilket kan försvaras med att CISG förmodligen är mindre sträng mot säljaren än de olika nationella reglerna om konsumentköp. Konventionens avgränsning mot konsumentköp är för övrigt inte helt densamma som gränsdragningen mellan köplagen och konsumentköplagen i svensk rätt: enligt art. 2(a) spelar det exempelvis ingen roll huruvida säljaren är näringsidkare eller ej. Art. 2(b–f) utesluter vidare köp på auktion, exekutiva försäljningar och köp av värdepapper, pengar, elektricitet samt såväl registrerade som oregistrerade fartyg, svävare och luftfartyg.

• Konventionen innehåller ingen allmän definition av »köp», men vissa rekvisit torde kunna härledas ur art. 30 och 53, vilka sammanfattar parternas huvudförpliktelser. Säljarens karakteristiska prestationer är att avlämna varan (i vissa fall överlämna dokument) och överföra äganderätten, medan köparen skall betala för varan och ta emot den. Viktiga avgränsningar görs dessutom i art. 3. Art. 3(1) stadgar att även avtal om tillhandahållande av en vara som skall tillverkas anses som köp om beställaren inte åtar sig att tillhandahålla en väsentlig del av materialet. Enligt art. 3(2) tillämpas konventionen däremot inte på avtal där den övervägande delen av varusäljarens skyldigheter består i att tillhandahålla arbete eller andra tjänster. Vid bedömningen av vilka skyldigheter som är »övervägande» är priset endast en av de faktorer som skall beaktas. Gränsdragningen kan här ofta bli besvärlig, exempelvis när ett avtal omfattar såväl försäljning av maskiner som utbildning av personalen. Självfallet kan gränsdragningsproblem uppstå endast om de olika prestationerna ingår i ett och samma avtal som inte kan indelas i ett köpeavtal och ett utbildningsavtal. Att varan och tjänsten säljs tillsammans för ett paketpris och att de har ett nära samband med varandra är omständigheter som tyder på att det rör sig om ett enda avtal. Art. 3 motsvarar 2 § i den svenska köplagen.

Art. 4(a) utesluter från konventionens tillämpningsområde frågor om ett avtals, en avtalsbestämmelses eller en sedvänjas giltighet (se dock art. 11–13 och 29 om formkrav). Frågor om avtals ogiltighet på grund av tvång, svek, misstag eller ocker behandlas således inte i konventionen. Är svensk rätt tillämplig på avtalet, prövas dylika frågor enligt den svenska avtalslagen, vars 36 § då också får användas. Konventionens art. 4(b) och 5 utesluter vidare frågor om äganderätten (sak-

rättsliga frågor) samt frågor om säljarens ansvar för dödsfall eller annan personskada som varan förorsakar. Det sista betyder *e contrario* att produktansvar rörande sakskador omfattas av CISG, dock endast såvitt gäller förhållandet mellan säljaren och köparen (med andra ord såvitt gäller sakskador som varan orsakat på köparens övriga egendom). För jämförelsens skull bör det ihågkommas att den svenska köplagen i motsats till CISG lämnar produktansvaret helt oreglerat, vilket bl.a. beror på att dylikt ansvar i Sverige uppfattas som utomkontraktuellt.⁸

Ett utomordentligt viktigt och centralt stadgande finns i art. 6, enligt vilken parterna kan avtala bort såväl konventionen i dess helhet som vilken som helst av dess bestämmelser utom den mycket speciella art. 12. CISG är således dispositiv rätt, på samma sätt som den svenska köplagen (3 §). Säljarens och köparens inbördes rättigheter och skyldigheter bestäms i första hand av deras överenskommelse, som för övrigt inte behöver vara uttrycklig utan kan framgå av omständigheterna.

Art. 7 handlar om tolkning av konventionen. Vid tolkningen skall enligt art. 7(1) hänsyn tas till konventionens internationella karaktär och till behovet av att främja en enhetlig tillämpning samt god sed i internationell handel. Meningen är att konventionsbegreppen inte skall uppfattas som tillhörande eller tagna ur någon nationell rättsordning, utan bildar en självständig begreppsapparat. En enhetlig tillämpning torde främjas av att domstolarna vid tolkningen även beaktar konventionens förarbeten, den rättspraxis som har utvecklats i andra konventionsstater och den internationella litteraturen. »God sed» i art. 7(1) utgör en inte helt lyckad översättning av engelskans *good faith* och franskans *bonne foi*, vilka närmast syftar på att man bör tolka konventionstexten lojalt, utan manipulationer och hårdragningar.

Löser inte CISG:s text en fråga som i och för sig regleras i konventionen, så skall den enligt art. 7(2) lösas i enlighet med konventionens allmänna grundprinciper. Dylika grundprinciper kan i vissa fall härledas genom analogi från konventionsregler avseende liknande situationer. Endast när sådana principer saknas skall man vända sig till den rättsordning som är tillämplig enligt internationellt privaträttsliga regler (således inte nödvändigtvis domstolslandets egen lag). Art. 7(2) syf-

8 Se 67 § 1 st. köplagen och prop. 1988/89:76, s. 50–54.

tar bl.a. till att undvika att rättsunifikationen försvagas genom att domstolar vid varje oklarhet eller lucka vänder sig till nationell rätt. Vilken betydelse stadgandet får i praktiken återstår att se.

Såvitt gäller tolkningen av en parts uttalanden och uppträdande förklarar art. 8(1) att dessa bör tolkas i enlighet med partens avsikt, om motparten visste eller inte kunde ha varit omedveten därom. Är denna regel inte användbar bör tolkningen ske i enlighet med den uppfattning som en förnuftig medkontrahent skulle ha fått under samma omständigheter (art. 8(2)). Dessa tolkningsprinciper torde överensstämma med svensk rätts inställning. Detsamma kan sägas om art. 8(3), som föreskriver att man vid tolkningen bör ta vederbörlig hänsyn till alla omständigheter av betydelse. Art. 8 har nog tillkommit med sikte på exempelvis sådana konventionsländer där man i vissa situationer inte tillåter bevisning om de aktuella avtalsparternas subjektiva avsikter och muntliga utfästelser, om dessa ej kommit till uttryck i det sedermera upprättade skriftliga avtalet (jfr den s.k. *parol evidence rule* i anglo-amerikansk rätt).

I art. 9(1) kan man läsa att parterna är bundna av handelsbruk och annan sedvänja som de har samtyckt till och av praxis som de har utbildat mellan sig. Meningens första del utgör egentligen bara en bekräftelse av att konventionen är dispositiv (se ovan om art. 6). Kravet på parternas samtycke till handelsbruk och annan sedvänja saknar motsvarighet i den svenska köplagens 3 §. Detta krav har tillkommit huvudsakligen på grund av u-ländernas misstänksamhet mot regelkomplex som i huvudsak utvecklats i i-länderna utan u-ländernas medverkan. En viktig stödregel finns emellertid i art. 9(2), enligt vilken parterna anses underförstått ha hänvisat till handelsbruk och annan sedvänja som de kände till eller borde ha känt till och som i internationell handel är allmänt känt och regelbundet iakttaget. Denna regel utesluter dock ingalunda att man i det enskilda fallet tolkningsvägen kommer fram till att parterna även är bundna av mindre kända och icke-regelbundet iakttagna sedvänjor.

Enligt art. 11 behöver ett köpeavtal inte uppfylla några formkrav. Parterna kan dock skriftligt komma överens om att avtalet endast kan ändras eller upphävas skriftligen (art. 29(2)). Art. 96 tillåter de konventionslutande staterna att reservera sig mot att köpeavtal kan ingås,

ändras eller upphävas i annan än skriftlig form, i vilket fall art. 11 inte gäller för köp där någon av parterna har sitt affärsställe i den stat som reserverat sig.⁹ Om art. 11 genom dylik reservation har uteslutits betyder det emellertid inte nödvändigtvis ett krav på skriftlighet, utan endast att frågan bedöms enligt den nationella rättsordning som är tillämplig i enlighet med domstolslandets internationella privaträtt.

2.3 Säljarens skyldigheter

2.3.1 *Avlämnande av varan*

Säljarens viktigaste skyldighet är utan tvekan att avlämna den sålda varan, vilket normalt betyder att överlämna den till köparen eller en transportör resp. ställa den till köparens förfogande. Såväl platsen som tiden för avlämnandet bestäms i första hand av parterna i själva avtalet. Detta anges i art. 30, 31 och 33(a), men följer redan av den allmänna principen om konventionsreglernas dispositiva karaktär (art. 6). Har parterna underlåtit att avtala därom, träder de dispositiva reglerna i art. 31–34 in i bilden. Dessa skiljer sig mycket litet från den svenska köplagens 6–9 §§.

I fråga om avlämnandeplatsen ålägger konventionens art. 31(c) säljaren att ställa varan till köparens förfogande på den plats där säljaren vid avtalsslutet hade sitt affärsställe. Köpeavtalet är således i princip ett hämtningsköp. Om parterna vid avtalsslutet kände till att en bestämd vara, eller en vara som skall tas ur ett bestämt parti, befann sig eller skulle framställas på en bestämd plats, skall avlämnande ske på denna plats i stället för hos säljaren (art. 31(b)).

Om avtalet förutsätter att varan skall transporteras till köparen av en transportör, vilket torde vara det normala vid internationella köp, är säljaren dock i stället skyldig att överlämna varan till den förste transportören (art. 31(a)), detta även om transporten sker till en köpare inom samma ort: någon motsvarighet till regeln i den svenska köplagens 7 § 1 st. om s.k. platsköp finns inte i CISG, ty platsköp torde mycket sällan förekomma inom utrikeshandeln. Med transportör avses i

⁹ Reserverna räknas upp i tillkännagivandet (1993:549).

förevarande sammanhang den som i eget namn åtagit sig att befordra godset. Det räcker således inte med att varan överlämnats till exempelvis en speditör när denne endast åtagit sig att förmedla transporten. Ingen av reglerna i art. 31 synes riktigt passa för de köp där varan säljs medan den transporteras, vilket inte är ovanligt vid vidareförsäljning.¹⁰

Vad beträffar avlämnandetiden innehåller art. 33(c) den dispositiva regeln att säljaren skall avlämna varan inom skäligen tid efter avtalslutet. Följer det av avtalet att varan skall avlämnas inom en viss tidrymd, så presumeras säljaren i art. 33(b) att ha rätt att avlämna när som helst inom tidrymden. Dessa regler liknar 9 § köplagen, men CISG innehåller inget stadgande om säljarens plikt att, om han vid hämtningsköp bestämmer avlämnandetidpunkten, i tid underrätta köparen om när varan finns tillgänglig för avhämtning. Omständigheterna i det enskilda fallet kan för övrigt ge vid handen att det är köparen som skall få välja tidpunkten inom den i avtalet angivna tidrymden. Det bör observeras att domstolen inte får modifiera säljarens förpliktelser genom att bevilja honom anstånd (art. 45(3)).

Om säljaren har åtagit sig att själv transportera varan till köparen betyder det i praktiken att den avtalsenliga avlämnandeplatsen och avlämnandetiden förskjuts till den plats och tid då varan skall överlämnas till köparen. Annorlunda förhåller det sig när säljaren endast åtagit sig att ordna transporten, då hans skyldighet att avlämna på den plats och vid den tid som framgår av art. 31 och 33 blott kompletteras med skyldigheten att sluta transportavtal på sedvanliga villkor med lämpligt transportmedel (art. 32(2), motsv. 8 § köplagen). I samband med dylika transporter förekommer det ofta att säljaren till köparen skall överlämna olika slags dokument avseende varan (t.ex. ett konossement), se art. 34.

2.3.2 *Varans avtalsenlighet och tredje mans krav*

Säljaren förväntas naturligtvis att avlämna en vara som i fråga om mängd och kvalitet överensstämmer med avtalet. Om inte annat överenskommit skall varan anses som avtalsenlig endast om den är lämplig

¹⁰ Se därom prop. 1986/87:128, s. 112.

för de ändamål till vilka varor av motsvarande slag i allmänhet används, är lämplig för ett bestämt ändamål som säljaren uttryckligen eller underförstått har fått veta vid avtalsslutet (utom då köparen inte förlitade sig eller inte hade rimlig anledning att förlita sig på säljarens sakkunskap och omdöme), motsvarar det varuprov eller den varumodell som säljaren har lagt fram och är förpackad på ett brukligt resp. ändamålsenligt sätt. Dessa krav i konventionens art. 35(2) överensstämmer i stort med den svenska köplagens 17 § 2 st. Kraven är kumulativa och de är inte avsedda att vara helt uttömmande. Vid prövningen av varans lämplighet för visst ändamål torde även beaktas huruvida den är behäftad med rådighetsfel, exempelvis att en maskin är belagd med användningsförbud på grund av att den inte uppfyller rådande miljökrav.

Enligt art. 35(3) ansvarar säljaren inte för sådana fel som köparen vid avtalsslutet kände till eller inte kunde ha varit omedveten om, låt vara att detta undantag inte gäller beträffande brister i varans förenlighet med i själva avtalet utlovade egenskaper. Till skillnad från köplagens 20 § säger CISG inget om undersökning av varan före köpet.

Några särskilda bestämmelser om marknadsföringsansvar, liknande 18 § köplagen, finns inte i CISG, men om parterna vid avtalsslutet utgick från de vid marknadsföringen lämnade uppgifterna så kan dessa ha blivit avtalets innehåll i enlighet med den på avtalet tillämpliga rättsordningen. Konventionen innehåller inte heller någon motsvarighet till köplagens 19 §, avseende betydelsen av att varan sålts »i befintligt skick».

Avgörande för bedömningen av varans avtalsenlighet är situationen vid tidpunkten för riskens övergång till köparen, detta även om felet visar sig först därefter (art. 36). Denna tidpunkt sammanfaller normalt, ehuru inte alltid, med tidpunkten för varans avlämnande (se avsnitt 2.5 nedan). För fel uppkomna efter riskövergången ansvarar säljaren endast om han har utfäst en garanti eller om felet beror på något avtalsbrott från hans sida. Även här föreligger en likhet med köplagen, se dess 21 §.

Säljaren har enligt art. 37 rätt att fram till den avtalade avlämnandetiden avhjälpa fel i sådana varor som levererats i förtid, dock endast om han därigenom inte förorsakar köparen oskälig olägenhet eller kostnad. En liknande regel finns i art. 34 beträffande fel eller brister avseende i förtid överlämnade dokument. Köparen behåller dock i båda fallen rät-

ten att kräva skadestånd. Någon motsvarighet till art. 34 och 37 finns inte i den svenska köplagen.

Köparens undersökningsplikt regleras i art. 38, motsvarande köplagens 31 §. Han skall undersöka varan så snart det »med hänsyn till omständigheterna är möjligt». Formuleringen utgör en kompromiss mellan u-ländernas och i-ländernas intressen (vid mera sofistikerade produkter uppträder u-länderna i regel som köparländer och i-länderna som säljarländer). Skall varan transporteras får undersökningen uppskjutas till dess ankomst till bestämmelseorten. Omdirigeras varan under transporten, eller sänds den vidare av köparen utan att han haft skälig möjlighet att undersöka den, får undersökningen anstå till varans ankomst till den nya bestämmelseorten, förutsatt att säljaren kände eller borde ha känt till möjligheten av omdirigering eller vidareändring.

Sanktionen för köparens underlåtelse att undersöka utgörs av att han förlorar rätten att åberopa fel om han inte inom skälig tid efter det att han märkte »eller borde ha märkt» felet reklamerar till säljaren och anger felets art (art. 39(1), motsv. 32 § 1 st. köplagen). Enligt art. 39(2), motsvarande 32 § 2 st. köplagen, är den yttersta tidsgränsen för köparens reklamation två år, räknat från varans faktiska överlämnande till köparen. Sistnämnda tidpunkt infaller vid internationella köp ofta senare än avlämnandet. Säljaren får inte åberopa vare sig köparens brott mot undersökningsplikten eller att reklamation gjorts för sent, om felet hänför sig till omständigheterna som säljaren kände till eller inte kunde ha varit omedveten om och som han inte har upplyst köparen om (art. 40; den svenska köplagens 33 § talar på denna punkt om säljarens handlande som var grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder). I dessa fall får man i stället följa den tillämpliga nationella rättsordningens preskriptionsregler.

Det bör noteras att CISG inte föreskriver någon reklamationsskylldighet vid dröjsmål.

Förutom att varan inte skall vara felaktig i sig skall den inte heller vara belastad av några rättsliga fel, dvs. någon rätt (t.ex. ägande- eller panträtt) för eller något krav från tredje mans sida (art. 41, jfr 41 § köplagen). Art. 42, som saknar motsvarighet i köplagen, säger detsamma om immaterialrättsliga fel, där tredje mans rätt eller krav bygger på en sådan immaterialrätt (t.ex. patent eller varumärke), som säljaren kände

till eller inte kunde ha varit omedveten om och som grundas på lagen i köparens stat resp. i den stat där varan enligt parternas förväntningar vid avtalsslutet skulle säljas vidare eller användas. Undantag görs dock för sådana immaterialrättsligt betingade anspråk som köparen kände till eller inte kunde ha varit omedveten om (t.ex. ett i köparens land vederbörligen registrerat och publicerat varumärke) eller som är en följd av köparens egna specifikationer (ritningar, modeller, formler m.m). Vid rättsliga fel (till skillnad från de immaterialrättsliga) är säljaren däremot fri från ansvar endast om köparen har samtyckt till att ta emot varan så belastad (art. 41); här räcker det således inte med att köparen kände till belastningen. Även vid rättsliga och immaterialrättsliga fel skall köparen reklamera inom skälig tid, men någon tvåårsfrist finns ej (art. 43(1)). Säljaren skyddas dessutom inte av att reklamationen är försenad om han kände till tredje mans anspråk (art. 43(2)).

Enligt art. 41 och 42 är en vara belastad med rättsligt resp. immaterialrättsligt fel icke blott om det konstateras att tredje man äger någon i dessa artiklar åsyftad rättighet, utan även om tredje man blott framställer krav av denna typ. Det sista torde dock förutsätta viss sannolikhet att kravet är välgrundat (jfr köplagens 41 § 3 st., som förutsätter att det finns sannolika skäl för påståendet).

Rådighetsfel, exempelvis körförbud eller annat användningsförbud, utgör inte rättsliga fel utan faller inom ramen för art. 35–40.

Har köparen en skälig ursäkt för sin underlåtelse att i enlighet med art. 39(1) och 43(1) reklamera inom skälig tid, behåller han sin rätt att göra prisavdrag resp. kräva skadestånd (med undantag av skadestånd för förlorad vinst). Detta framgår av art. 44, som dock inte gäller om köparen överskridit tvåårsgränsen i art. 39(2). Art. 44 saknar motsvarighet i den svenska köplagen.

2.3.3 *Påföljder vid säljarens avtalsbrott*

Om säljaren inte uppfyller sina skyldigheter kan köparen beroende på omständigheterna kräva att säljaren fullgör avtalet (t.ex. genom leverans, omleverans eller reparation), göra prisavdrag eller häva köpet; köparen kan därutöver kräva skadestånd. Köparen får naturligtvis inte vare sig ställa krav vilka är oförenliga med varandra (t.ex. att samtidigt

häva köpet och kräva fullgörelse) eller kräva överkompensation (t.ex. skadestånd för den förlust som han redan kompenserats för genom prisavdrag). I motsats till den svenska köplagen, som behandlar påföljder vid dröjsmål separat från påföljder vid fel i varan, täcks båda typerna av avtalsbrott av samma artiklar i CISG.

Närmare bestämmelser om rätten att kräva fullgörelse finns i konventionens art. 46–48. Denna rätt uppfattades som kontroversiell, eftersom reglerna därom skiljer sig mycket från land till land. En kompromiss uppnåddes med hjälp av art. 28, enligt vilken en domstol inte är skyldig att ålägga säljaren eller köparen naturafullgörelse om inte domstolen skulle göra detta enligt sitt eget lands lagstiftning. Detta förbehåll torde göra det möjligt för de svenska domstolarna att vägra att utdöma naturafullgörelse om det föreligger ett hinder som parten ej kan övervinna, om fullgörelsen skulle förutsätta orimliga uppoffringar eller om motparten har dröjt orimligt länge med att framställa kravet (se köplagens 23, 34 och 53 §§). Art. 28 är naturligtvis av stort intresse också för svenska parter vilka är involverade i processer i sådana främmande konventionsstater där man i princip inte får utdöma naturapresentation (eng. *specific performance*) utan enbart skadestånd.

I enlighet med art. 46 får köparen kräva att säljaren fullgör sina skyldigheter. Omleverans kan dock begäras endast om felet utgör ett väsentligt avtalsbrott och kravet framställs i samband med eller inom skälig tid efter reklamationen. I detta sammanhang bör man beakta den för hela konventionen gällande legaldefinition av väsentligt avtalsbrott som finns i art. 25. Som väsentligt betraktas ett avtalsbrott som medför en sådan olägenhet för den andra parten att det i huvudsak berövar honom vad han hade rätt att vänta sig enligt avtalet, dock inte om den skyldiga parten inte förutsåg och en förnuftig person i samma ställning under samma omständigheter inte heller skulle ha förutsett ett sådant resultat. Definitionen torde till sitt innehåll inte helt motsvara den svenska köplagens krav att avtalsbrott är av väsentlig betydelse för motparten och att den avtalsbrytande parten insåg eller borde ha insett det-

ta.¹¹ Den skiljer sig också från betydelsen av »väsentligt avtalsbrott» i den svenska köplagens 54 § 1 st.¹²

För att köparen skall kunna kräva felets avhjälpande genom reparation behöver felet visserligen inte vara väsentligt, men kravet får med beaktande av samtliga omständigheter inte vara oskäligt och det skall framställas i samband med eller inom skälig tid efter reklamationen.

I samband med sitt krav på naturfullgörelse har köparen enligt art. 47 möjlighet (dock inte skyldighet) att sätta ut en skälig tilläggstid inom vilken fullgörelsen skall ske. Gör köparen detta blir han såtillvida bunden därav att han under den utsatta tiden inte får göra gällande andra påföljder av avtalsbrottet än skadestånd på grund av dröjsmål. Även före den utsatta tidens utgång kan köparen dock häva, om han erhåller säljarens meddelande att avtalet inte kommer att fullgöras inom denna tid eller om han kan återropa annan hävningsgrund än det avtalsbrott som föranlett tilläggstiden: köparen torde exempelvis få omedelbart häva köpet när den före den utsatta tidens utgång inkomna leveransen är så undermålig att den utgör ett väsentligt avtalsbrott (art. 49 (1)(a)).

Säljarens uppfyllelse av sina skyldigheter är emellertid inte bara hans plikt utan ligger i princip även i hans intresse, för att undvika resp. mildra påföljder för kontraktetsbrott. Han får enligt art. 48 även efter den avtalade resp. lagenliga tidpunkten för avlämnade på egen bekostnad genom exempelvis reparation eller omleverans avhjälpas sin underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter, om han kan göra detta utan oskäligt dröjsmål och utan att förorsaka köparen oskälig olägenhet eller osäkerhet om ersättning för utlägg. Detta berövar dock inte köparen hans eventuella rätt till skadestånd. Säljaren har möjlighet att, exempelvis genom ett meddelande att han kommer att fullgöra inom en given tid, uppmana köparen att upplysa om huruvida han kommer att godta fullgörelse. Om meddelandet eller uppmaningen har mottagits av köparen men denne inte svarar inom skälig tid, får säljaren fullgöra

11 Se köplagens 25 § 1 st., 34 § 2 st., 39 § 1 st., 43 § 1 st. och 55 § 1 st. Jfr dock den annorlunda utformade specialregeln i köplagens 26 §.

12 Se prop. 1988/89:76, s. 165, där det bl.a. uttalas att köplagens 54 § 1 st. inte förutsätter att den avtalsbrytande parten har insett eller bort inse avtalsbrottets betydelse för motparten.

inom den angivna tiden utan att köparen får häva köpet eller göra gällande någon annan påföljd som är oförenlig med säljarens fullgörelse.

Köparen får enligt art. 49(1) häva köpet vid väsentligt avtalsbrott på säljarens sida (se ovan om vad som i art. 25 menas med att ett avtalsbrott är väsentligt). Vid dröjsmål får köparen dessutom häva köpet om säljaren inte avlämnar varan, eller förklarar att han inte kommer att avlämna varan, inom den av köparen utsatta skäligen tilläggstiden (jfr ovan om art. 47). Det är viktigt att notera att utgången av tilläggstiden utgör en hävningsgrund bara vid dröjsmål, däremot inte om tilläggstiden har satts ut på grund av ett sådant fel i godset som i sig inte skulle räcka som hävningsgrund. Skall varan avlämnas medelst eller åtföljas av dokument, kan det i detta sammanhang vara av intresse att ett dröjsmål med överlämnande av åtkomsthandlingar (t.ex. ett konossement) kan likställas med dröjsmål avseende själva varan, medan dröjsmål med överlämnande av andra handlingar (t.ex. ett ursprungssintyg) snarare innebär att leveransen är felaktig.

En hävningsförklaring måste alltid göras genom ett meddelande till motparten (art. 26), men risken för att meddelandet försvinner, fördröjs eller förvanskas bärs i princip av den sistnämnde (art. 27). Har varan avlämnats måste köparen, om han vill utnyttja sin hävningsrätt, häva köpet inom skälig tid, som beräknas från olika tidpunkter i olika situationer (art. 49(2)).

En annan tänkbar påföljd vid säljarens avtalsbrott är prisavdrag, som enligt art. 50 kan göras gällande bara om varan inte överensstämmer med avtalet, således inte vid dröjsmål. Avdraget sker enligt förhållandet mellan den faktiskt avlämnade varans värde vid tiden för avlämnandet och det värde som en avtalsenlig vara skulle ha haft vid samma tidpunkt (jfr 38 § köplagen).

Art. 51 föreskriver att om säljaren endast avlämnar en del av varan eller om endast en del därav är avtalsenlig, så skall de ovannämnda påföljdsreglerna i art. 46–50 tillämpas på den del som saknas eller inte är avtalsenlig. Köparen får exempelvis häva köpet beträffande denna del, förutsatt att hävningsförutsättningarna i övrigt är uppfyllda (jfr också art. 73(1) om hävning beträffande en delleverans). Han får dock häva hela köpet om säljaren genom att endast fullgöra delvis har gjort sig skyldig till ett väsentligt avtalsbrott i förhållande till hela avtalet (jfr art.

73(3) om hävning avseende redan avlämnade och framtida delleranser).

Det kan tänkas att säljaren avlämnar varan för tidigt eller i större kvantitet än avtalat. I dessa fall får köparen välja om han mottar den förtida leveransen resp. den överskjutande mängden eller avvisar densamma (art. 52). Det är viktigt att understryka att en avvisning av förtida leverans inte innebär en hävning av avtalet, utan en ny leverans förutsätts ske vid den avtalsenliga tidpunkten. För att få avvisa en förtida leverans behöver köparen inte visa att det vore olägligt för honom att ta emot den, men ett missbruk av avvisningsrätten torde måhända kunna stävas med hjälp av tolkningsregeln i art. 7 («god sed».¹³ Såvitt gäller överskjutande mängd skall köparen, om han väljer att ta emot den, betala för den enligt samma prisberäkningssätt som gäller för avtalet. Detta bör förmodligen förstås så att köparen även erhåller den utökade mängdrabatt som han skulle ha varit berättigad till om han hade beställt den faktiskt levererade mängden. Tilläggas kan att en alltför stor leverans i vissa fall kan utgöra ett väsentligt avtalsbrott i förhållande till hela avtalet, exempelvis om köparen inte kan komma åt den kontrakterade mängden utan att även betala för den överskjutande (så kan vara fallet t.ex. vid postförskott eller vid dokumentinkasso). Oavsett om köparen godtar eller avvisar den för stora eller den för tidigt inkomna leveransen kan han bli berättigad till skadestånd för därav föranledda kostnader. Den svenska köplagen innehåller inga regler om förtida leverans och överleverans.

2.4 Köparens skyldigheter

2.4.1 *Betalning för varan*

Köparens skyldigheter är relativt enkla: han skall betala för och ta emot varan. Ur såväl ekonomisk som juridisk synvinkel är betalningsskyldigheten utan tvekan den viktigaste. Den begränsar sig inte till själva betalningen i snäv mening, utan inbegriper enligt art. 54 även skyldighet att vidta sådana åtgärder och uppfylla sådana föreskrifter som enligt av-

13 Se prop. 1986/87:128, s. 132.

talet eller rättsregler kan krävas för att betalning skall kunna ske, såsom att söka valutatillstånd eller att ordna remburs.

Inom den internationella handeln förekommer det relativt sällan att köpekontrakt ingås utan att parterna på ett eller annat sätt kommit överens om priset eller om hur priset skall fastställas. Uppstår sådan situation anses parterna enligt art. 55, om inte annat framgår av omständigheterna, underförstått ha hänvisat till det pris som för samma slags varor under jämförliga förhållanden vid tiden för avtalsslutet allmänt tillämpades i branschen (den svenska köplagens 45 § talar i stället om ett pris som är skäligt). Enligt en tolkningsregel i art. 56 skall priset, om det fastställs efter varans vikt, i tveksamma fall anses böra bestämmas efter nettovikten. CISG ger ingen ledning beträffande hur priset skall fastställas när det inte finns någon i branschen allmänt tillämpad prisättning. Konventionen innehåller inte heller någon motsvarighet till regeln i köplagens 47 § om räkningens (fakturans) betydelse i sammanhanget.

Med hänsyn till bl.a. förekomsten av olika valutarestriktioner är betalningsorten mycket viktigare i den internationella handeln än vid inrikesköp. Betalningen skall i princip ske där säljaren har sitt affärsställe eller, om betalning sker mot överlämnande av varan eller dokument, där överlämnandet äger rum (art. 57(1), motsv. 48 § 1 st. köplagen). Kostnaderna och riskerna i samband med likvidens överföring till betalningsplatsen bärs av köparen. Om säljaren har flyttat sitt affärsställe efter avtalsslutet är det det nya och inte det gamla affärsstället som är rätt betalningsplats, men säljaren skall bära den ökning av betalningskostnaderna – och rimligtvis också den riskökning – som flyttningen kan ha orsakat (art. 57(2)).

Såvitt gäller betalningstidpunkt bygger CISG, i likhet med den svenska köplagens 10 och 49 §§, i huvudsak på den traditionella *Zugum-Zug*-principen, enligt vilken prestationerna, om ej annat överenskommits, skall utväxlas samtidigt: ingen av parterna är skyldig att prestera i förskott, samtidigt som ingen av parterna är berättigad till att prestera i efterskott. Betalningen skall fullgöras, utan att det behövs någon anmodan därtill (art. 59), vid den tidpunkt då säljaren avtalsenligt ställer varan resp. åtkomstdokumentet till köparens förfogande (art. 58). Köparen har rätt att före betalningen undersöka varan, såvida inte

parterna kommit överens om ett därmed oförenligt förfaringssätt, exempelvis betalning mot dokument. Säljaren är som sagt icke skyldig att överlämna varan resp. dokumenten utan betalning; skall varan transporteras kan säljaren visserligen vara tvungen att skicka i väg den utan att ha fått betalt men han kan i så fall se till att varan inte överlämnas till köparen förrän denne har betalat. Domstolen får inte bevilja köparen anstånd med betalningen (art. 61(3)). CISG behandlar inte de problem som kan uppstå i samband med förtida betalning, men vissa analogislut kan möjligtvis dras från regeln i art. 52(1) om förtida leverans (se avsnitt 2.3.3 ovan).

2.4.2 *Mottagande av leveransen*

Köparens skyldighet att motta leverans består inte bara av att han skall vara villig att i fysisk mening överta (hämta eller ta emot) den. Han skall enligt art. 60 därutöver vidta alla åtgärder som skäligen kan förväntas av honom för att säljaren skall kunna avlämna varan (formuleringen i köplagens 50 § synes gå ännu något längre, då den kräver köparens skäligen medverka för att säljaren skall kunna »fullgöra köpet»). Det kan exempelvis röra sig om att i enlighet med avtalet lämna leveransanvisningar, ordna transportmedel, ansöka om införseltillstånd eller medverka vid tullklareringar.

I detta sammanhang kan man nämna att CISG inte innehåller några regler om köparens avbeställningsrätt motsvarande 52 § 2 st. i den svenska köplagen.

2.4.3 *Påföljder vid köparens avtalsbrott*

Fullgör inte köparen sin betalningsskyldighet eller någon annan av sina skyldigheter, kan säljaren beroende på omständigheterna kräva fullgörelse eller häva köpet; säljaren kan därutöver kräva skadestånd.

Kräver säljaren fullgörelse, kan han enligt art. 63 sätta ut en skälig tilläggstid för denna. Han blir därigenom i princip bunden att under den utsatta tiden avstå från hävning eller annan påföljd av avtalsbrottet, men behåller rätten till skadestånd på grund av dröjsmål. Allt detta lik-

nar säljarens bundenhet i motsvarande fall (se avsnitt 2.3.3 ovan om art. 47).

Även reglerna om säljarens hävningsrätt i art. 64 motsvarar i princip reglerna om köparens hävningsrätt i art. 49. Trots försenad betalning får dock säljaren inte häva köpet efter att han fått veta att betalning har skett (enligt den svenska köplagens 59 § 1 st. förlorar säljaren sin hävningsrätt redan vid tiden för betalningen oavsett när han fick kännedom därom, vilket är en mindre lyckad lösning¹⁴). Köplagens 54 § 4 st. stadgar att säljaren, efter det att varan kommit i köparens besittning, får häva köpet endast om han förbehållit sig rätt därtill (exempelvis genom ett äganderättsförbehåll) eller om köparen avvisar varan. Denna sakrättsligt betingade regel saknas i CISG, som ju enligt sin art. 4(b) inte befattar sig med äganderättsfrågor.

2.5 Riskens övergång

Riskens övergång från säljaren till köparen betyder i huvudsak att efterföljande förlust eller skada på varan inte befriar köparen från hans betalningsskyldighet, förutsatt att förlusten eller skadan inte beror på säljarens åtgärd eller underlåtelse (art. 66). Riskens övergång begränsar emellertid inte köparens rätt att göra gällande påföljder vid väsentligt avtalsbrott från säljarens sida (art. 70). Härmed åsyftas först och främst köparens rätt att häva köpet och i samband därmed återfå hela köpeskillingen även när varan under tiden efter riskens övergång blivit förstörd eller skadad (se nedan om art. 82).

Tidpunkten för riskens övergång bestäms i CISG, till skillnad från köplagens 13 §, oberoende av avlämnandetidpunkten. De två tidpunkterna sammanfaller dock i regel. Enligt art. 69(1) går risken av förlust eller skada på varan över på köparen då han övertar varan eller, om han inte gör detta i tid, vid den tidpunkt då varan har ställts till hans förfogande och han begär avtalsbrott genom att inte motta leveransen. Skall köparen överta varan på annan plats än säljarens affärsställe, går risken emellertid över redan när tiden för avlämnande är inne och kö-

¹⁴ Se *Jan Hellner & Jan Ramberg*, *Speciell avtalsrätt I. Köprätt*, 2 uppl., Stockholm 1991, s. 231–232.

paren vet att varan har ställts till hans förfogande på denna plats (art. 69(2)): i detta fall kan risken således gå över trots att köparen varken övertagit varan eller är i dröjsmål med övertagandet. En vid avtalslutet obestämd vara anses enligt art. 69(3) inte stå till köparens förfogande förrän den klart har hänförs till avtalet, exempelvis genom avskiljande, märkning eller individualisering i ett meddelande till köparen.

Ett typiskt drag vid många internationella köp är dock att varan efter avlämnandet skall transporteras till köparen. I dessa fall går risken enligt art. 67 över på köparen när varan överlämnas till den förste transportören. Skall varan enligt avtalet överlämnas till en transportör på en bestämd plats, exempelvis i en viss hamn, övergår risken inte förrän överlämnandet har skett där. Även i dessa situationer förutsätter riskövergången att varan på något sätt klart har hänförs till avtalet.

I fråga om vara som säljs medan den transporteras stadgar art. 68 att risken går över på köparen vid avtalslutet, men omständigheterna i det enskilda fallet kan leda till att köparen anses ha övertagit risken redan från varans överlämnande till den dokumentutfärdande transportören. Ett exempel på dylik omständighet är ett CIP-köp, där transportförsäkringen redan från varans överlämnande till transportören gäller till förmån för köparen (se avsnitt 2.10 nedan). På detta sätt kan man undvika behovet av att exakt bestämma när skadan inträffade, vilket skulle välla svårigheter bl.a. när varan under hela transporten var inlåst i en container.

CISG innehåller ingen specialregel om riskens övergång vid öppet köp (jfr köplagens 16 §), eftersom dylika köp är ovanliga i den internationella handeln. I motsats till köplagen (11 och 79–81 §§) finner man i CISG inte heller något stadgande om den tidpunkt då kostnadsansvaret för varan och rätten till avkastningen övergår från säljaren till köparen.

2.6 Befarat avtalsbrott och successiv leverans

Såväl säljaren som köparen har enligt art. 71 (motsv. 61 § köplagen) rätt att inställa sin fullgörelse om det efter avtalslutet visar sig att motparten inte kommer att fullgöra en väsentlig del av sina skyldigheter,

vilket kan bero på motpartens bristande fullgörelseförmåga, kreditvärdighet eller sätt att förbereda fullgörelsen resp. fullgöra avtalet. En säljare som redan har avsänt varan har i denna situation i förhållande till köparen rätt att hindra varans överlämnande, men frågan huruvida denna stoppningsrätt även får utövas i förhållande till tredje man (köparens borgenärer eller transportören) faller utanför CISG. Den part som inställer sin fullgörelse är skyldig att omedelbart underrätta motparten därom samt återuppta fullgörelsen om motparten ställer säkerhet.

Att i enlighet med art. 71 inställa fullgörelsen är inte detsamma som att häva köpet. Är det redan före fullgörelsetidpunkten klart att motparten kommer att begå ett väsentligt avtalsbrott, får dock såväl säljaren som köparen häva avtalet (art. 72, motsv. 62 § köplagen). Innan man gör detta skall man, om tiden tillåter, underrätta motparten om sin hävningsrätt och bereda honom möjlighet att ställa säkerhet för sin avtalsuppfyllelse.

Befarat avtalsbrott kan aktualiseras bl.a. i samband med successiva leveranser, där motpartens underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter avseende en delleverans kan tänkas utgöra god grund för antagande att ett väsentligt avtalsbrott kommer att inträffa beträffande framtida delleveranser. I denna situation föreligger enligt art. 73(2), motsv. 44 § 2 st. och 56 § 2 st. köplagen, hävningsrätt även i fråga om de framtida delleveranserna, detta oavsett huruvida det redan inträffade avtalsbrottet är väsentligt eller ej. Såvitt gäller hävning enbart på grund av redan begånget avtalsbrott påminner reglerna i art. 73(1) och 73(3) avseende successiva leveranser om de redan beskrivna reglerna i art. 51 om fel resp. dröjsmål avseende en del av varan (se avsnitt 2.3.3. ovan).

Någon specialregel om konkursbos inträde i avtalet, motsvarande 63 § köplagen, finns inte i CISG.

2.7 Skadestånd och ränta

Skadestånd för brott mot köpeavtalet skall enligt art. 74 ersätta den förlust som motparten lidit på grund av avtalsbrottet, inklusive utbliven vinst. Skadeståndet skall således motsvara det s.k. positiva kontraktsin-

tresset och i princip försätta den skadelidande i samma ekonomiska läge som om avtalsbrottet inte hade ägt rum. CISG kan vid ytligt påseende synas vara något mera generös än den svenska köplagen, som i flertalet fall inte medger ersättning för s.k. indirekta förluster om den skadeståndsskyldige inte varit försumlig.¹⁵ Till de indirekta förlusterna räknas dock enligt köplagen huvudsakligen vissa svårförutsebara förluster och det är viktigt att notera att skadeståndsbeloppet inte heller enligt konventionens art. 74 skall överstiga den förlust som den skadeståndsskyldige vid avtalsslutet förutsåg eller borde ha förutsett som en möjlig följd av avtalsbrottet. Frågan gäller därvid inte huruvida den skadeståndsskyldige då förutsåg eller borde ha förutsett den aktuella skadan, utan det räcker med att han förutsåg eller borde ha förutsett möjligheten därav. Denna regels syfte är detsamma som adekvanslärans funktion i fråga om inomkontraktuell skadeståndsskyldighet i den övriga svenska kontraktsrätten.

Den skadelidande är enligt art. 77 skyldig att vidta skäliga åtgärder för att begränsa förlusten och är inte berättigad till ersättning för den del av förlusten som borde ha undvikits på detta sätt. Art. 75 innehåller specialregler avseende de fall där köparen eller säljaren, efter att avtalet blivit hävt, har köpt resp. sålt varan på annat håll (gjort täckningsköp resp. kompensationsförsäljning): i dessa fall är det naturligt att vid skadeståndets bestämmande utgå från skillnaden mellan avtalets och den skäligen genomförda transaktionens prissättning (ytterligare skadestånd är dock inte uteslutet). Om köpet hävts utan efterföljande täckningsköp resp. kompensationsförsäljning, eller om dessa inte genomförts på ett skäligt sätt, skall man i stället beakta prisskillnaden mellan det avtalade priset och varans gängse pris (se detaljerna i art. 76). Dessa bestämmelser liknar den svenska köplagens 68–70 §§, men CISG saknar en allmän jämningsregel motsvarande köplagens 70 § 2 st.

Skadeståndsansvaret för brott mot köpeavtalet ligger nära rent strikt ansvar och förutsätter varken uppsåt eller vårdslöshet (*culpa*) hos skadevällaren. Trots underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter kan säljaren eller köparen enligt art. 79(1) emellertid undgå skadeståndsskyldighet om vissa villkor är uppfyllda. Han måste till att börja med visa att av-

15 Se 27 § 3 st., 40 § 2 st., 57 § 3 st. och 67 § 2 st. köplagen.

talsbrottet berodde på ett hinder utanför hans kontroll. För att godtas som »hinder» enligt art. 79(1) behöver den ifrågavarande händelsen eller omständigheten inte ha medfört en total uppfyllelseomöjlighet, utan det räcker med att avtalsuppfyllelsen blivit orimligt betungande. Men även om ett hinder anses föreligga och bedöms ligga utanför partens kontrollsfär, undgår han skadeståndsansvar endast om han därutöver visar att han inte skäligen kunde förväntas att vare sig ha räknat med hindret vid avtalsslutet eller ha undvikit eller övervunnit hindret eller dess följder.

Sådana traditionella uppfyllelsehinder som exempelvis en strejk, befriar i enlighet med det sagda från skadeståndsskyldighet om de inträffar utanför partens kontrollsfär, men inte om de inträffar inom den samma. Avgränsningen av detta kontrollansvar utgör en av de mest besvärliga och kontroversiella frågorna rörande CISG. Konventionstolkningen underlättas på denna punkt inte av att den franska texten inte riktigt överensstämmer med den engelska. Den svenska konventionsöversättningens och den svenska köplagens¹⁶ »ett hinder utanför hans kontroll» torde överensstämma mera med den engelska textens »*an impediment beyond his control*» än med den franska versionens »*un empêchement indépendant de sa volonté*». Inom varje parts kontrollsfär torde ligga sådana omständigheter som kan eller kunde påverkas genom partens planering, organisation, styrning och övervakning av den egna verksamheten, detta oavsett om parten på något sätt har förfarit försumligt eller ej. En lokal strejk vid partens företag tillhör hans kontrollsfär och han blir därför skadeståndsskyldig även om han inte har gjort sig skyldig till någon försummelse. En allmän storstrejk ligger däremot utanför partens kontrollsfär och han blir därför fri från skadeståndsansvar om han inte skäligen kunde förväntas att ha räknat med strejken eller att ha undvikit eller övervunnit strejken eller dess följder. Trots att art. 79(1) inte skiljer mellan köp av bestämt gods (speciesköp) och köp av en viss mängd av varor av angivet slag (genusköp), är det klart att säljarens ansvar blir lindrigare vid speciesköp, där hinder normalt är svårare att övervinna.

Om en parts avtalsbrott beror på ett avtalsbrott av en sådan tredje

16 Se 27 § 1 st. köplagen.

man som av parten har fått i uppdrag att fullgöra avtalet eller en del därav (typiskt en underleverantör eller underentreprenör), undgår den uppdragsgivande parten enligt art. 79(2) ansvaret endast om både han och uppdragstagaren befrias från ansvar av art. 79(1). Denna regel om s.k. dubbel *force majeure*, motsvarande 27 § 2 st. och 40 § 1 st. köplagen, avser dock ej allmänna leverantörer av exempelvis råvaror eller energi, ty dessa har inte engagerats med sikte på det aktuella avtalet. Beror säljarens avtalsbrott exempelvis på avbrott i den allmänna energitillförseln, räcker det således med att säljaren själv kan åberopa ansvarsfrihet i enlighet med art. 79(1).

För att möjliggöra en begränsning av förlusten skall den part, som underlåter att fullgöra en skyldighet, inom skälig tid efter att han fick eller borde ha fått kännedom om hindret underrätta motparten om hindret och dess inverkan på avtalsfullgörelsen, vid äventyr att man annars får ersätta den skada som kunde ha undvikits vid tidig underrättelse (art. 79(4)).

Oberoende av skadeståndsskyldighet skall en part som inte betalar förfallet belopp (exempelvis priset) utge ränta. Detta stadgas i art. 78, som dock genom sin tystnad överlåter åt tillämplig nationell rätt att bestämma hur räntan skall fastställas. Den alltför summariska regleringen beror bl.a. på religiöst betingat motstånd från vissa muslimska länders sida. Är svensk rätt tillämplig på köpeavtalet bör räntan fastställas enligt köplagens 71 §, inklusive dess hänvisning till räntelagen (1975:635).

2.8 Verkningarna av hävning

De allmänna bestämmelserna om de rättsliga verkningarna av säljarens eller köparens hävning av köpet finns i konventionens art. 81–84, motsvarande köplagens 64–65 §§. Huvudprincipen är enligt art. 81 att hävning befriar båda parterna från deras avtalsförpliktelser (med undantag för eventuell skadeståndsskyldighet) och att de eventuellt redan erlagda prestationerna skall lämnas tillbaka. Prestationerna skall återlämnas samtidigt. Säljaren skall därvid återlämna betalningen med ränta och köparen skall, förutom att återlämna varan, ersätta säljaren för den nyt-

ta som han under tiden har haft därav (art. 84). Ersättning för kostnaderna i samband med prestationernas återlämnande kan i form av skadestånd utkrävas av den part vars kontraktsbrott föranlett hävningen.

Komplikationer uppstår dock när köparen av någon anledning inte kan återlämna varan i väsentligen samma skick som han tog emot den. I denna situation mister köparen enligt art. 82(1) i princip sin hävningsrätt (detsamma gäller för övrigt rätten att kräva omleverans), men art. 82(2) föreskriver mycket betydande undantag. Hävning resp. krav på omleverans får således ändå göras gällande om omöjligheten att återlämna inte beror på en handling eller underlåtenhet av köparen, om varan förstörts eller försämrats till följd av en konventionsenlig undersökning eller om den av köparen har förbrukats, förändrats eller sålts i normal handel innan han märkte eller borde ha märkt felet. Har köparen mist sin hävningsrätt, exempelvis genom att efter felets uppträckt ha förbrukat varan, behåller han enligt art. 83 icke desto mindre sin rätt att göra gällande andra påföljder, såsom prisavdrag eller skadestånd.

CISG innehåller ingen motsvarighet till den svenska köplagens 66 § 3 st., enligt vilken en köpare, som inte kan lämna tillbaka varan i ursprungligt skick, även i andra fall än de omnämnda behåller rätten att häva köpet eller kräva omleverans om han ersätter säljaren för varans försämring eller minskning.

2.9 Vård av varan

Förfogas varan över av den part som inte bär risken för att den förstörs eller skadas, är denna part i vissa fall ändå skyldig att vidta med hänsyn till omständigheterna skäligen åtgärder för att ta vård om varan. Konventionens regler därom finns i art. 85–88, motsvarande 72–78 §§ köplagen. Vårdplikten kan aktualiseras för säljaren när köparen är i dröjsmål med att motta leverans eller om köparen, ifall betalning och avlämnande skall ske samtidigt, inte fullgör sin betalningsskyldighet (art. 85). Köparen har en liknande vårdplikt om han avvisar vara som han tagit emot eller som har sänts till honom och ställts till hans förfogande på destinationsorten (art. 86). Den part som vidtagit åtgärder för att ta vård om varan har dock rätt till ersättning för skäligen kostnader och har

rätt att behålla varan till dess han får ersättningen. I fråga om vårdsettet stadgar art. 87 att varan på motpartens bekostnad får läggas upp i tredje mans lager, förutsatt att kostnaden inte är oskälig. Andra skäliga förfaringssätt är dock också godtagbara. Under vissa förutsättningar angivna i art. 88, såsom när motparten dröjer oskäligt länge eller när varan är utsatt för snabb försämring, får den vårdtagande parten på lämpligt sätt sälja varan och av intäkterna behålla ett belopp motsvarande sina skäliga utgifter.

2.10 Leveransklausuler

Köprätten är i praktiskt taget alla rättssystem av huvudsakligen dispositiv karaktär, vilket gör det möjligt för köparen och säljaren att avtalsvägen anpassa sina inbördes rättigheter och skyldigheter till behoven i det enskilda fallet. Förutom individuellt utformade avtalsklausuler använder man sig inom den internationella handeln sedan länge av vissa standardlösningar i form av internationellt kända »regelpaket», vilka parterna genom hänvisning i kontraktet kan göra till kontraktsinnehåll. Vissa regelpaket är omfattande och avser att reglera det mesta i parternas rättsförhållande, exempelvis *General Conditions for the Supply of Plant and Machinery for Export* (ECE 188), utarbetade 1953 inom ramen för FN:s ekonomiska kommission för Europa. Andra koncentrerar sig huvudsakligen på fördelningen av parternas bördor i samband med varuleveranser och kallas därför ofta för leveransklausuler. De olika leveransklausulerna, med benämningar bestående av bara några få ord och förkortade med internationella koder bestående av bara några (normalt tre) bokstäver, reglerar först och främst var och när varan anses avlämnad, tidpunkten för farans övergång och fördelningen av kostnadsansvaret mellan säljaren och köparen. De standardiserade leveransklausulerna underlättar och förenklar kontraktsskrivandet och bidrar till rättssäkerheten: deras innebörd anses vara någorlunda klar och utprövad inom såväl internationell rättspraxis som i doktrinen, medan olika »hemmagjorda» klausuler icke sällan kan vara svårtolkade.

Leveransklausulerna utvecklades ursprungligen genom handelsbruk och deras tolkning vilade på sedvanerättslig grund. Även om det i stora

drag råde enighet om de olika klausulernas betydelse, var uppfattningarna ofta delade i fråga om olika detaljer. Det var exempelvis allmänt godtaget att säljaren vid ett köpeavtal med en CIF-klausul var skyldig att bl.a. ordna och bekosta varans försäkring under transporten, men det var ovisst vilka risker denna försäkring skulle täcka. Det förekom att de vanligaste leveransklausulerna auktoritativt tolkades i olika nationella köplagar (se t.ex. 62–65 §§ i 1905 års svenska köplag), men detta komplicerade snarast bilden eftersom tolkningarna i olika länders rätt inte alltid överensstämde med varandra. I 1990 års svenska köplag finns det, med ett undantag i 7 § 3 st., inga tolkningsregler avseende leveransklausuler. CISG har också avstått från dylika regler, vilket är lätt att förstå; de i den internationella handeln brukliga leveransklausulerna behöver ständigt utvecklas och moderniseras och en närmare beskrivning i CISG skulle därför nödvändiggöra upprepade framtida konventionsrevisioner med olika komplikationer som följd. Detta innebär naturligtvis inte att CISG hindrar eller försvårar användningen av leveransklausuler. Konventionens regler är ju, bortsett från ett obetydligt undantag, dispositiva och det står köparen och säljaren fritt att komma överens om sina inbördes rättigheter och skyldigheter, exempelvis genom att i kontraktet införa en lämplig leveransklausul. Innehåller köpeavtalet utöver en sådan klausul en därmed oförenlig individuellt utformad avtalsbestämmelse, så torde den senare emellertid få företräde.

Försök på det internationella planet att skapa enhetliga och universella definitioner av de olika leveransklausulernas innebörd gjordes redan efter det första världskriget, bl.a. inom ramen för *International Law Association* (ILA). Det var dock den Internationella handelskammaren (ICC) som år 1936 antog en uppsättning standardiserade leveransklausuler med beteckningen »INCOTERMS». Dessa INCOTERMS reviderades flera gånger, bl.a. 1953 och senast 1990 (INCOTERMS 1990). Det är dock viktigt att understryka att dessa revideringar inte kan likställas med lagändringar. INCOTERMS får ju verkan genom att säljaren och köparen inom ramen för sin avtalsfrihet gör en hänvisning till den valda leveransklausulen i sitt kontrakt. Använder sig parterna exempelvis av ett äldre avtalsformulär innehållande en hänvisning till INCOTERMS 1953, så blir i princip denna äldre ver-

sion avtalsinnehåll. För att undvika tolkningstvister är det klokt att i kontraktet, förutom leveransklausulens beteckning, klart ange vilken version av INCOTERMS som åsyftas (normalt är det naturligtvis den senaste versionen som parterna har i åtanke). Det är också viktigt att parterna avstår från att använda sig av hemmagjorda kombinationer av de olika leveransklausulerna och från att hitta på egna klausulbeteckningar, ty dylikt handlande brukar leda till besvärliga avtalstolkningsproblem.

INCOTERMS är de mest kända leveransklausulerna, i varje fall i Europa (i Nord- och Sydamerika förekommer också s.k. *Revised American Foreign Trade Definitions*, vilka i och för sig liknar INCOTERMS men skiljer sig på vissa punkter). Påpekas bör dock att INCOTERMS ingalunda täcker alla tvistefrågor som kan uppstå i samband med ett köp. INCOTERMS behandlar endast vissa utvalda problem i rättsförhållandet mellan säljaren och köparen, exempelvis inte deras förhållande till transportören eller frågor av sakrättslig karaktär (t.ex. äganderättens övergång). Många viktiga spörsmål inom rättsförhållandet mellan säljaren och köparen berörs inte heller, exempelvis frågor om varans beskaffenhet och om påföljderna av kontraktsbrott.

I det följande sammanfattas grovt förenklat innebörden av de tretton klausulerna i INCOTERMS 1990.¹⁷ I verkligheten är INCOTERMS betydligt mera komplicerade än vad som framgår av den följande presentationen.¹⁸ Förståelsen av klausulernas funktion förutsätter dessutom att man också är medveten om de ekonomiska realiteterna i bakgrunden. Som det kommer att visas ställer vissa leveransklausuler höga krav på säljaren, vilken bl.a. skall stå för faran och kostnaderna under hela transporten, medan andra leveransklausuler är mera »säljarvänliga» genom att lägga det mesta av bördorna på köparen. Att tro att det alltid ligger i säljarens intresse att under förhandlingarna eftersträva en leveransklausul av den senare typen vore emellertid lika felaktigt som att utgå från att köparen alltid föredrar den förstnämnda klausultypen. Den avtalade leveransklausulen påverkar nämligen självfallet också va-

17 Den fullständiga texten av INCOTERMS 1990 finns i ICC-publikation nr 460 av 1990.

18 En *Guide to Incoterms 1990* har publicerats av ICC, se ICC-publikation nr 461/90.

rans pris. En säljare, som själv äger eller har tillgång till billig outnyttjad transportkapacitet åtar sig förmodligen gärna att stå för transporten med därav följande högre pris, medan en köpare i en motsvarande situation förmodligen föredrar att köpa till ett pris som ej inkluderar befördran. För att tjäna utländsk valuta föreskriver vissa främmande länder sina exportörer att sälja så att befördran och försäkring ingår i priset och sedan anlita det egna landets transportföretag och försäkringsbolag för att genomföra leveransen (samma land kan samtidigt ålägga sina importörer att köpa till priser icke inkluderande transport och försäkring, så att inhemska transportföretag och försäkrare kan ges förtur även vid importaffärer).

Förutom ett antal viktiga nyheter i klausulernas materiella utformning har 1990 års revision medfört flera förbättringar i pedagogiskt avseende. Klausulerna har till att börja med fördelats i fyra kategorier, vilka med hänsyn till begynnelsebokstäver i de däri ingående klausulernas förkortningar kan betecknas som »E-», »F-», »C-» och »D-gruppen». E-gruppen, som består av en enda klausul (EXW), är den för säljaren minst betungande, medan D-gruppen är minst betungande för köparen. Man har vidare valt att definiera varje klausuls materiella innebörd med hjälp av tio punkter, avseende i tur och ordning (1) varan och betalningen, (2) licenser och andra formaliteter, (3) frakt och försäkring, (4) leveranspunkt, (5) riskövergång, (6) kostnadsfördelning, (7) meddelanden, (8) bevis och dokument, (9) kontroll, förpackning och märkning samt (10) övriga förpliktelser. En ytterligare pedagogisk nyhet är att man i texten på var och en av punkterna mot varandra i spegelform ställer säljarens och köparens plikter. Utformningen framgår bäst av det exempel (FOB) som återfinns som bilaga till detta arbete. Klausulerna skall normalt kompletteras med en ortsangivelse, exempelvis »FOB Stockholm».

Leveransklausulerna *Ex Works* (... *named place*) (från fabrik eller lager, EXW) och *Delivered Duty Paid* (... *named place of destination*) (levererat förtullat, DDP) utgör de två ytterligheterna såvitt gäller fördelningen av parternas skyldigheter. EXW förpliktar säljaren endast till att ställa varan beredd till avhämtning; köparen skall ombesörja, bekosta och bära faran under lastningen, transporten och förtullningen. DDP innebär däremot att avlämnandet skall äga rum på angiven ort, i

regel hos köparen, och att säljaren skall bära alla kostnader och risker i samband med transporten, inklusive förtullningen i importlandet. Nägonstans mellan dessa två ytterligheter ligger de övriga INCOTERMS.

Inte särskilt långt från EXW befinner sig F-klausulen *Free Carrier (... named place)* (FCA), där risken och kostnadsansvaret övergår till köparen när säljaren, som ansvarar för tullklareringen i exportlandet, på överenskommen ort överlämnar varan till den av köparen utsedda transportören. FCA torde bli den populäraste klausulen vid flyg- och järnvägstransporter. Till F-gruppen hör också klausulerna *Free Alongside Ship (... named port of shipment)* (fritt vid fartygets sida, FAS) och *Free on Board (... named port of shipment)* (fritt ombord, FOB), vilka är anpassade till sjö- och flodtransporter. Vid FAS uppfyller säljaren sina skyldigheter genom avlämnande på kajen i inlastningshamnen, då faran och kostnadsansvaret övergår till köparen, som även skall ombesörja tullklareringen i exportlandet. Vid FOB skall säljaren stå för att godset exportförtullas och kommer ombord, varvid faran övergår när godset vid inlastningen passerar fartygets reling.

Enligt de till C-gruppen hörande klausulerna utökas säljarens förpliktelser ytterligare, först och främst genom att han åtar sig att stå för transporten (*Carriage Paid To...*, CPT) eller t.o.m. för såväl transporten som transportförsäkringen (*Carriage and Insurance Paid To...*, CIP), men godset avlämnas och faran går över även i dessa fall redan vid överlämnandet till transportören. CPT och CIP liknar de för sjö- och flodtransporter avsedda klausulerna *Cost and Freight (... named port of destination)* (CFR) och *Cost, Insurance and Freight (... named port of destination)* (CIF), där säljaren åtar sig ansvaret för frakt resp. såväl frakt som försäkring men riskövergången sker vid samma tidpunkt som vid FOB, dvs. redan då godset kommit innanför fartygets sida i inlastningshamnen. Det bör noteras att säljarens plikt att ordna och betala transportförsäkringen avser vid såväl CIP som CIF «*minimum cover of the Institute Cargo Clauses (Institute of London Underwriters) or any similar set of clauses*» (se därom avsnitt 4.2 nedan).

Vid D-klausulerna står säljaren även för faran under transporten. *Delivered at Frontier (... named place)* (DAF), *Delivered Duty Unpaid (... named place of destination)* (DDU) och *Delivered Ex Ship (... na-*

med port of destination) (DES) innebär att förtullningen i importlandet åligger köparen, medan den tidigare omnämnda klausulen DDP och *Delivered Ex Quay (Duty Paid) (... named port of destination)* (DEQ) lägger även denna börda på säljaren.

3. Varutransporter inom utrikeshandeln

3.1 Transportavtalet

En integrerad del av en typisk export- eller importtransaktion utgörs av befordran av den exporterade resp. importerade varan. I den mån denna befordran utförs av exportören eller importören (säljaren eller köparen) själv, torde befordran inte nämnvärt komplicera den rättsliga bilden. Eventuella tvister angående förseningar av transporten eller skador uppkomna under transporten skall i denna situation normalt lösas mellan de två parterna med tillämpning av de köprättsliga reglerna.

Saken kommer i ett annat läge om transporten utförs av en självständig transportör (kallad fraktförare eller bortfraktare, eng. *carrier*), som ju inte är part i själva köpeavtalet. Förutom den köprättsliga problematiken aktualiseras här frågor om transportörens rättigheter och skyldigheter *vis-à-vis* avsändaren (eng. *consignor*) och mottagaren (eng. *receiver* eller *consignee*). Bilden kompliceras ytterligare om transporten rent faktiskt utförs eller om fortskaffningsmedlet (exempelvis skeppet eller flygplanet) ägs och bemannas av någon annan än den avtalslutande transportören. Det är inte heller ovanligt att godstransporterna förmedlas av olika slags transportmellanmän, exempelvis skeppsmäklare (eng. *ship brokers*) eller speditörer (eng. *forwarding agents*). I synnerhet speditörerna spelar en viktig roll genom sin stora flexibilitet: de kan icke blott uppträda som transportkundens eller transportörens ombud utan kan även i eget namn ingå transportavtal med dessa.¹

Transportörens skyldigheter och rättigheter vid reguljär linjefart grundas i huvudsak på transportavtalet (befordringsavtalet, fraktavtalet), som är en särskild typ av arbetsbeting.² Genom transportavtalet

1 Speditörernas funktioner och rättsställning framgår bäst av Nordiskt Speditörförbunds Allmänna Bestämmelser (NSAB) av 1985.

2 Se närmare Kurt Grönfors, Inledning till transporträtten, 2 uppl., Stockholm 1989.

åtar sig transportören, normalt mot ersättning (frakt), att befordra godset till en viss ort och där lämna ut det till en därtill berättigad mottagare. Avtalet innehåller dessutom normalt en uttryckligen uttalad, underförstådd eller genom lag ålagd förpliktelse för transportören att utföra befordran inom vissa tidsramar och att i viss utsträckning ansvara för att godset under transporten inte försvinner, förstörs eller skadas (det s.k. vårdansvaret). Vem av exportören och importören som skall vara befraktare, dvs. ingå avtalet med transportören, framgår av köpeavtalet resp. av den på köpet tillämpliga lagen, men det behöver inte nödvändigtvis röra sig om den part som till slut skall bära fraktkostnaden. Oftast ingås transportavtalet av avsändaren (säljaren, exportören), låt vara att adressaten (köparen, importören) i princip anses ha eller förvärva en självständig rätt att utkräva godset från transportören. Genom att ta emot godset kan mottagaren under vissa förutsättningar även ådra sig skyldigheten att betala frakten till transportören.³

Förutom det just beskrivna enkla befodringsavtalet, avseende förflyttning av själva varan (s.k. styckegodsbefraktning), möter man ofta s.k. dispositionsavtal (i sjörätten kallade befodringsavtal), varigenom transportören ställer ett bemannat fortskaffningsmedel som sådant (exempelvis ett skepp med besättning) till motpartens (befraktarens) förfogande. Befraktar någon på detta sätt ett helt skepp talar man om helbefraktning, medan utnyttjande av exempelvis endast ett av lastrummen eller av en ideell andel betecknas som delbefraktning. Befodringsavtalet (certeparti, eng. *charterparty*) kan avse antingen en viss tid (s.k. tidsbefraktning, eng. *time charter*) eller en viss resa resp. vissa resor (s.k. resebefraktning, eng. *voyage charter*). Om befraktaren hyr ut fartyget vidare talar man om underbefraktning. I alla dessa fall fungerar fartygsägaren som den faktiske transportören, vilket man inte kan säga om fall av saklega (exempelvis skeppslega, eng. *bare-boat charter*), där hyran endast avser själva fortskaffningsmedlet, som bemannas och drives av den som har hyrt det (den s.k. operatören). En ytterligare avtalstyp avser s.k. kontraktsfart, där transportören åtar sig flera resor efter varandra med ett bestämt fartyg (s.k. konsekutiva resor) eller utan hänvisning

3 Se t.ex. NJA 1988 s. 680.

till något visst fartyg åtar sig att ta hand om kundens transportbehov under en viss tidsperiod (s.k. kvantumkontrakt).

Den traditionellt viktigaste typen av godsbefordran sker till sjöss och sjörätten har därför haft visst inflytande även på reglerna om godstransporter på väg och järnväg samt i luften. Dessa transporter har emellertid sina egna viktiga särdrag. I fråga om järnvägstransporter har det exempelvis spelat en viktig roll att praktiskt taget alla europeiska järnvägar av någon betydelse är statsägda, vilket har gett järnvägsbefordringsavtalet en offentligrättslig prägel. Flygtransporterna har å andra sidan traditionellt använts främst för personbefordran, vilket har påverkat all regelutveckling inom lufträtten.

De internationella transporternas gränsöverskridande natur föranleder ett behov av internationell unifiering av transportavtalets rättsliga reglering. En rad internationella konventioner har följaktligen utarbetats på transportområdet. Konventionsreglerna har fått en mycket stor anslutning bland de länder som ur svenskt perspektiv är intressanta i sammanhanget. Beträffande sjörätten bör nämnas Haagreglerna av 1924 och Visbyreglerna av 1968 (tillsammans kallade Haag/Visbyreglerna), avseende huvudsakligen transportörens ansvar. Haag/Visbyreglerna avsågs bli ersatta av 1978 års FN-konvention om godstransporter till sjöss, de s.k. Hamburgreglerna. Dessa trädde i kraft 1992, men Sverige avser inte att tillträda dem förrän »vid en lämplig framtida tidpunkt»,⁴ dvs. sedan de vunnit en förhållandevis vidsträckt anslutning bland Sveriges viktigaste handelspartners. På lufträttens område har Warszawakonventionen av 1929 fått en nästan universell anslutning, låt vara att unifikationen försvagats av att konventionen efter upprepade ändringar numera finns i olika versioner (den viktigaste är 1955 års Haagversion). Vägtransporterna regleras genom den s.k. CMR-konventionen av 1956 (*Convention relative au contrat de transport international de marchandises par route*), medan internationell godsbefordran på järnväg är underkastad den senaste lydelsen av de s.k. CIM-reglerna

4 Se prop. 1993/94:195 s. 135 och 142–147.

i bilhang B till COTIF-konventionen av 1980 (*Convention relative aux transports internationaux ferroviaires*⁵).

Enligt traditionell svensk rättsuppfattning är för Sverige bindande internationella konventioner inte utan vidare tillämpliga inför svenska domstolar och andra myndigheter. Konventionerna måste göras till en del av den positiva *svenska* rätten, antingen genom att konventionstexten som sådan i en svensk författning förklaras gälla och vara bindande som svensk rätt (s.k. inkorporation) eller genom att svensk rätt genom svenska författningar om så behövs omarbetas och anpassas till konventionen (s.k. transformation). I fråga om de ovannämnda transporträttsliga konventionerna har transformationsmetoden använts först och främst i sjölagen (i den fortsatta framställningen hänvisas till den nya sjölag som föreslås i prop. 1993/94:195) och luftfartslagen (1957:297, omtryckt i SFS 1986:166). Inkorporationsmetoden har däremot använts i lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg (den s.k. CMR-lagen) samt lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik (den s.k. COTIF-lagen).

3.2 Transportörens ansvar

De materiella ansvarsgrunderna avseende transportörens ansvar skiljer sig mellan de olika transportsätten. Ett viktigt gemensamt drag är dock att ansvarsreglerna vid befodringsavtal är tvingande till förmån för kunden, dvs. transportörens friskrivningsklausuler är ogiltiga i den mån de är oförenliga med det ansvar som han har enligt lag. Reglerna om vägtransportörens ansvar (CMR) går på denna punkt ett steg längre, eftersom de är tvingande i förhållande till såväl kunden som transportören, så att den sistnämnde inte på ett rättsgiltigt sätt kan åta sig ett ansvar som går längre än det lagfästa. Ett gemensamt drag för de olika transportsätten är vidare de relativt korta reklamationsfristerna och preskriptionstiderna; ett ytterligare gemensamt drag är att transportörens ansvar begränsas genom beloppsgränser, uttryckta i s.k. särskilda

5 I den fortsatta framställningen hänvisas till texten efter de senaste ändringarna i SFS 1993:1477, trots att dessa i skrivande stund ännu inte har trätt i kraft.

dragningsrätter (*special drawing rights*, SDR), vilka kan definieras som en fiktiv penningenheter, konstruerad av den Internationella valutafonden som ett slags korg bestående av världens viktigaste valutor. En SDR motsvarar normalt drygt en U.S. dollar, men värdet varierar från dag till dag. SDR har likväl visat sig vara ett bättre alternativ för transportkonventionernas behov än det tidigare använda guld, bl.a. därför att man i flertalet stater antingen inte längre uttrycker sin valutas värde i guld (den s.k. guldmyntfoten) eller definierar sin valutas guldvärde på ett sätt som är helt orealistiskt i förhållande till valutans marknadsvärde och köpkraft.

Enligt 13 kap. 25 § sjölagen är transportören ansvarig för skada till följd av att godset går förlorat eller skadas medan det är i hans vård ombord eller iland, om han ej visar att varken fel eller försummelse av honom själv eller någon för vilken han svarar orsakat eller medverkat till skadan. Det rör sig således om ett presumtionsansvar baserat på culpa. Presumtionen medför att transportören i princip svarar även för skador och förluster med okända orsaker, eftersom han i dylika fall knappast förmår att visa att det inte förelåg något fel eller försummelse på hans sida. Enligt 13 kap. 28 § har transportören ett motsvarande ansvar också i fråga om dröjsmål. Första instansen i hithörande mål utgörs av de utvalda tingsrätter vilka av regeringen utsetts att vara sjörättsdomstolar (21 kap. 1 § sjölagen).

Sjötransportörens relativt stränga ansvar mildras genom några undantagsregler. Det är intressant att notera att undantagen i vissa fall befriar sjötransportören även från ansvaret för hans resp. hans folks direkta fel och försummelse. Enligt sjölagens 13 kap. 26 § är han således inte ansvarig, om han visar att skadan beror på fel eller försummelse vartill befälhavaren, besättningsman, lots eller annan som utför arbete i fartygets tjänst har gjort sig skyldig vid navigeringen eller handhavandet av fartyget (s.k. nautiska fel, i motsats till s.k. kommersiella fel som transportören ansvarar för). Anledningen till denna transportörvänliga inställning, vilken saknar motsvarighet i de ovannämnda Hamburgreglerna, är att redarens rädsla att förlora det egna fartyget ansågs utgöra ett tillräckligt tryck för att förmå honom att tillse att fartyget navigeras och handhas med tillräcklig omsorg. Transportören är dock ansvarig om han eller någon för vilken han svarar brustit i tillbörlig omsorg att

före resans början sätta fartyget i behörigt skick (göra det sjövärdigt inkl. lämpligt för den aktuella lasten, dvs. lastvärdigt); bevisbördan i fråga om tillbörlig omsorg vilar på transportören. Det maximala ansvarsbeloppet är enligt 13 kap. 30 § 667 SDR per kolli eller annan enhet av godset eller, om ansvarigheten därigenom blir högre, 2 SDR per kilo av det berörda godset. Begränsningen gäller dock ej om det visas att transportören vållat skadan uppsåtligen eller av grov vårdslöshet och med insikt att skada sannolikt skulle uppkomma (13 kap. 33 § sjölagen).

Enligt 9 kap. 18 § luftfartslagen (1957:297), i den lydelse som i skrivande stund gäller för sådan internationell luftbefordran som är underkastad Warszawakonventionen, ansvarar fraktföraren för skador uppkomna genom att gods kommer bort, minskas eller skadas medan det är i fraktförarens vård på en flygplats, ombord på ett luftfartyg eller, vid landning utanför en flygplats, var godset än finns. Om ej annat visas, anses skadorna ha uppkommit till följd av en händelse under lufttransporten även när en anslutningstransport vid lastning, avlämnande eller omlastning på grund av transportavtalet utförs till lands eller sjöledes utanför en flygplats. Luftfraktföraren ansvarar enligt 9 kap. 19 § också för dröjsmål, vilket är av stor betydelse med hänsyn till att lufttransport ofta väljs just med hänsyn till sin snabbhet. Fraktföraren kan emellertid enligt 9 kap. 20 § exculpera sig genom att visa att han, hans anställda och de som han har anlitat har vidtagit alla nödvändiga åtgärder för att undvika skadorna eller att det har varit omöjligt för dem att vidta åtgärderna. Det rör sig tydligen även här om ett presumerat ansvar grundat på culpa, låt vara att det i tillämpningen kommer nära det strikta ansvaret. Enligt 9 kap. 22 § är lufttransportörens ansvar för gods begränsat till 17 SDR per kilo, men avsändaren kan vid godsets överlämnande till transportören mot en tilläggsavgift höja denna gräns förutsatt att transportören ej visat att intresset i godset är lägre. Luftfartslagens ansvarsgräns gäller inte om det visas att transportören eller någon han anlitat har orsakat skadan uppsåtligen eller genom att, med insikt om att skada sannolikt skulle uppstå, grovt åsidosätta den aktsamhet och hänsyn som kan krävas (9 kap. 24 §).

Tilläggs kan att luftfartslagen genom SFS 1986:619 anpassats till de ändringar i Warszawakonventionen som stadgas i Montrealproto-

koll nr 4 av 1975, men lagändringen avses träda i kraft samtidigt med protokollets ikraftträdande, vilket ännu inte har skett (beträffande inrikes luftfart och sådan luftfart som inte faller under Warszawakonventionen har lagändringen dock redan trätt i kraft, se SFS 1988:1222). I förhållande till USA gäller för övrigt alltjämt Warszawakonventionens ursprungliga lydelse av 1929 och den därpå grundade äldre lagen (1937:73) om befordran med luftfartyg (se övergångsbestämmelserna i SFS 1960:69). Genom Guadalajarakonventionen av 1961 har man reglerat flygtransportörsansvaret för de fall där den avtalslutande och den faktiske fraktföraren inte är identiska, vilket ofta förekommer i samband med flygcharter. Den valda lösningen går ut på att båda transportörerna behandlas som fraktförare i Warszawakonventionens mening, den faktiske transportören dock endast i fråga om den del av transporten som han utför (se luftfartslagens 9 kap. 31–36 §§).

Lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg föreskriver i sin 1 § att artiklarna 1–41 av denna konvention skall gälla som svensk lag (vägtransporter inom riket regleras i stället genom lagen (1974:610) om inrikes vägtransport). Genom 1969 års lag inkorporeras den s.k. CMR-konventionen således i svensk rätt.⁶ Enligt konventionens art. 17 är fraktföraren ansvarig för sådan förlust eller minskning av godset och sådan skada på godset som inträffar under tiden mellan godsets mottagande till befordran och dess utlämnande. Han är även ansvarig för dröjsmål. Fraktföraren går dock fri från ansvaret om han visar att förlusten, minskningen, skadan eller dröjsmålet orsakats antingen av fel eller försummelse av den berättigade *eller* av sådan anvisning från denne som icke föranletts av fraktförarens fel eller försummelse *eller* av godsets bristfälliga beskaffenhet *eller* av förhållande som fraktföraren icke kunnat undvika och vars följder han icke kunnat förebygga. Det är det sistnämnda undantaget som är viktigast och som gör att vägtransportörens ansvar kan karakteriseras som en mellanting mellan strikt ansvar med *force majeure*-förbehåll och presumtionsansvar

6 Konventionens text finns bl.a. i prop. 1968:132, där man även närmare kommenterar konventionsreglerna. Konventionens art. 23 ändrades genom ett den 5 juli 1978 antaget protokoll, se SFS 1985:178 med den bifogade nya texten.

grundat på *culpa*. Artikel 17 stipulerar dessutom ett antal undantag som inte kräver en så stark bevisning, exempelvis avseende skador härrörande från den särskilda risk som är förbunden med befordran av levande djur eller sådan beskaffenhet hos godset som gör det särskilt utsatt för fara. Är fraktföraren skyldig att betala ersättning för minskning eller förlust av godset, motsvarar den normalt det börs- resp. marknadsvärde alt. det gängse värde som godset vid tiden för dess mottagande till befordran hade på den ort där det mottogs (art. 23). Ersättningen får dock inte överskrida 8,33 SDR per kilo av förlorad bruttovikt, men ersättning för frakt, tullavgifter och andra kostnader tillkommer. Skador till följd av dröjsmål är fraktföraren skyldig att ersätta intill fraktens belopp. Enligt art. 29 kan fraktföraren emellertid inte åberopa begränsningsreglerna om han orsakat skadan uppsåtligen eller »om sådan vårdslöshet ligger honom till last som likställes med uppsåt enligt lagen i den stat där talan väckts».

Järnvägens ansvar vid internationell godsbefordran regleras i svensk rätt genom hänvisningen i 3 § lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik, varigenom bihang B (CIM) till 1980 års COTIF-konvention, i sin franskspråkiga lydelse, förklarats gälla som svensk lag. Såvitt gäller ansvarighetens omfattning stadgar detta bhangs art. 36 att järnvägen ansvarar för att godset under tiden från dess omhändertagande för befordran till dess utlämnande helt eller delvis gått förlorat eller skadats samt för skada uppkommen till följd av att leveransfristen överskridits. Järnvägen är dock fri från denna ansvarighet, om förlusten, skadan eller dröjsmålet beror på den skadelidandes fel eller försummelse, på den skadelidandes anvisning som ej föranletts av fel eller försummelse från järnvägens sida, på fel i själva godset, eller »på någon omständighet som järnvägen inte hade kunnat undgå eller förebygga följden av». Bevisbördan i alla dessa fall åvilar i princip järnvägen och man kan således även här tala om ett tungt presumtionsansvar, inte långt från ett strikt ansvar försett med *force majeure*-undantag. Järnvägen är vidare fri från ansvarighet i en rad mera riskfyllda situationer, exempelvis om skadan härrör från att godset är bristfälligt förpackat, att befordringen avser levande djur eller att godset har utsatts för faran på grund av sin egen beskaffenhet; här liksom i motsvarande situation vid vägtransport är beviskraven svagare. Ersättningen skall i princip

motsvara godsets börs- eller marknadsvärde på avsändningsorten, men den får inte överskrida 17 SDR per kilogram av förlusten i bruttovikt, vartill kommer skyldigheten att återbetala befodringsavgiften, tullavgifter m.m. (art. 40). Vid dröjsmål får skadeståndet inte överskrida ett belopp som motsvarar fyra gånger befodringsavgiften (art. 43). Vid uppsåt eller hänsynslöshet kombinerad med insikt att skada sannolikt skulle uppkomma skall järnvägen betala full ersättning för skadan (art. 44).

3.3 Transportörens ansvar vid successiva transporter

Ansvarsfrågan blir något mera komplicerad om olika delar (sträckor) av befodran utförs av olika successiva transportörer, oavsett om dessa använder samma sorts fortskaffningsmedel (s.k. genomgångstransporter) eller olika typer av transportmedel (s.k. multimodala eller kombinerade transporter, vilkas ökning i antal är en följd av den ökade användningen av containers).

Genomgångstransporter är nästan oundvikliga i internationell järnvägsbefodran, där samma järnvägstransports olika sträckor i olika länder ombesörjes av olika nationella järnvägar. Enligt art. 35(1) i CO-TIF-konventionens bihang B är den järnväg, som har tagit emot godset till befodran tillsammans med fraktsedeln, ansvarig för befodrigen under hela befodringssträckan till dess att godset har lämnats ut (det kan nämnas att det internationella järnvägsbefodringsavtalet till skillnad från andra befodringsavtal är ett realavtal, som inte anses slutet förrän järnvägen har tagit emot godset, se art. 11(1)). Genom att ta emot godset och fraktsedeln inträder varje efterföljande järnväg i befodringsavtalet och åtar sig de skyldigheter som följer av detta. Kunden får enligt art. 55 normalt föra talan enligt eget val mot antingen avsändningsjärnvägen, bestämmelsejärnvägen (även om denna aldrig tagit emot vare sig godset eller fraktsedeln) eller den järnväg på vars sträcka skadan inträffat. Talan får enligt art. 56 föras endast vid behörig domstol i den stat där den svarande järnvägen hör hemma. Den järnväg

som har betalat ersättning till kunden kan i sin tur utkräva ersättning från den järnväg som har orsakat skadan (art. 60).

En liknande lösning finns i CMR, enligt vars art. 34 var och en av de vägfraktförare, som efter varandra utfört befordran på grund av ett och samma fraktavtal, är ansvarig för utförandet av befordringen i dess helhet. På samma sätt som enligt COTIF anses även vid vägtransport en efterföljande transportör inträda såsom part i fraktavtalet genom att ta emot godset och fraktsedeln. Jurisdiktionsreglerna i CMR är dock utformade annorlunda än i COTIF (se art. 31 CMR). I art. 37 CMR stadgas att den vägtransportör, som utbetalat ersättning till kunden, kan återkräva pengarna från den av vägtransportörerna som orsakat skadan.

I både COTIF och CMR finns särskilda regler om fördelning av det slutliga ansvaret mellan transportörerna i de fall där det inte kan utredas vem av dem som skall slutligen bära ansvaret, där skadan har orsakats av två eller flera transportörer eller där den slutligen ansvariga transportören har blivit insolvent.

Vad sjörätten beträffar, framgår det av sjölagens 13 kap. 35–37 §§ att om den avtalsslutande transportören låter befordran utföras helt eller delvis av någon annan sjötransportör (undertransportör), så kvarstår den avtalsslutande transportörens ansvar, samtidigt som den faktiske transportören bär ansvaret för sin del av befordringen. Bådas ansvar är solidariskt. Den avtalsslutande transportören kan emellertid friskriva sig från ansvaret beträffande skadegörande händelser vilka inträffar medan godset är i undertransportörens vård, dock endast i den mån det i befodringsavtalet uttryckligen har avtalats att en bestämd del av transporten skall utföras av den namngivne undertransportören. Att skadan orsakats av en sådan händelse skall visas av transportören.

Enligt luftfartslagens 9 kap. 30 § ansvarar vid genomgångstransporter varje luftfraktförare som utgångspunkt endast för sin del av transporten. Avsändaren får under alla omständigheter hålla sig till den förste fraktföraren och den, som har rätt att få ut godset, kan hålla sig till den siste. Lagrummet föreskriver solidariskt ansvar för det fall att två lufttransportörer på grund av det sagda samtidigt är ansvariga.

Vid kombinerade transporter utgörs det centrala problemet av att de olika befodringsätten lyder vart och ett under sina egna, till stor del

tvingande, bestämmelser (se ovan). Den transportör, som åtagit sig befordringen för hela sträckan, brukade oftast i sina transportdokument (exempelvis konossement) ange att de olika delsträckorna regleras av de bestämmelser som gäller för det transportsätt som använts under den aktuella sträckan, som om det gällde en knippa helt självständiga avtal. Numera utgår standardkontrakten normalt från att den avtalslutande transportören, som åtagit sig hela befordran, skall bära ett eget ansvar, skilt från de olika faktiska transportörernas ansvar för sina respektive sträckor. En särskild FN-konvention om multimodala transporter antogs år 1980 i Genève, men den har icke trätt i kraft.

3.4 Transportdokumenten

I samband med internationella godstransporter förekommer flera ur juridisk synvinkel utomordentligt viktiga dokument, vilka bl.a. tjänar som bevis om avtalsvillkoren, utgör kvitto på godsmottagandet och/eller representerar själva godset så att man kan förfoga över godset genom att förfoga över dokumentet.

Det viktigaste transportdokumentet inom sjörätten är utan tvekan konossementet (*bill of lading*), vilket behandlas i 13 kap. 42–57 §§ sjölagen. Med konossement förstås ett av transportören eller på hans vägnar undertecknat dokument som utgör bevis om ett avtal om sjötransport och om att transportören antingen har tagit emot godset (ett s.k. mottagningskonossement) eller har lastat detsamma (ett s.k. ombordkonossement), och som antingen betecknas som konossement eller innehåller ett åtagande av transportören att lämna ut godset endast mot att handlingen återställs. Konossementet är såväl ett presentationspapper som ett värdepapper i teknisk mening, eftersom den redare som utlämnar godset till annan än konossementinnehavaren inte går fri från konossementinnehavarens krav: innehavet av dokumentet representerar med andra ord själva rätten till godset. Detta har varit av stort praktiskt värde, särskilt under de tider då sjötransporter tog lång tid och det fanns ett behov av att kunna sälja och köpa godset under transporten.

Konossementet kan ställas till viss man, till viss man eller order eller till innehavaren, men även ett konossement ställt till viss man behand-

las som ett orderkonossement om det inte innehåller ett förbehåll »icke till order» eller liknande. Ett konossement utställt till viss man och försett med en dylik s.k. rektaklausul är i princip inte överlåtbart. Ett orderkonossement är däremot negotiabelt, men det räcker inte med innehav av själva dokumentet, utan detta skall vara försett med en fullständig kedja av tecknade överlåtelser (indossament). Av gammal tradition brukar konossement utfärdas i flera (minst tre) likadana original exemplar, vilkas antal skall anges i dokumentets text: på detta sätt garde- rar man sig bl.a. mot att dokumentet förkommer. För att utfå godset på bestämelseorten räcker det att mottagaren presenterar ett enda exemplar av konossementet, oavsett hur många original exemplar som finns. Om flera personer företer var sitt exemplar och kräver godsets utlämnande skall fraktföraren lägga upp det hos tredje man och överlåta åt konossementinnehavarna att själva eller genom rättegång avgöra vem som äger bättre rätt att utfå godset. Annorlunda förhåller det sig under pågående transport, eftersom godset då kan stoppas eller omdirigeras endast av den som innehar samtliga original exemplar (s.k. *full set*).

Förutom att på det beskrivna sättet utgöra grunden för godsutlämningstekniken skall konossementet innehålla eller hänvisa till de befordringsvillkor som skall kunna göras gällande i förhållande till mottagaren. Godset skall vidare anses mottaget resp. lastat som det beskrivs i konossementet, vilket överhuvudtaget inte får motbevisas gentemot en tredje man som i god tro förvärvat konossementet.

Konossementet skiljer sig betydligt från fraktsedeln (eng. *consignment note* eller *waybill*), vilken också förekommer vid sjötransporter (13 kap. 58–59 §§ sjölagen) och dominerar inom väg-, järnvägs- och lufttransporterna. Innehavet av fraktsedeln spelar ingen nämnvärd roll för utlämningstekniken, bortsett från att den legitimerade mottagaren är den som på fraktsedeln är angiven som sådan. Fraktsedeln är inte ett värde- eller presentationspapper, utan uteslutande ett bevismedel angående bl.a. godsets mottagande för befordran och befordringsvillkoren. Avsändaren behåller rätten att under transporten stoppa eller omdirigera godset (han är dock ersättningsskyldig *vis-à-vis* transportören i fråga om därav föranledda merkostnader). Det förekommer emellertid att man väljer att avskära avsändaren från denna möjlighet, normalt genom att en fraktsedelkopia, den s.k. fraktsedelsdubblotten (avsän-

darexemplaret), utfärdas och dess innehav görs till en förutsättning för rätten att ge instruktioner till transportören under transporten. Om avsändaren avhänder sig dubbletten kan mottagaren (resp. dennes bank) vara säker på att avsändaren inte kan ingripa i transporten. Det bör understrykas att dubbletten, till skillnad från ett konossement, inte behöver presenteras av mottagaren på destinationsorten för att han skall kunna kvittera ut godset.

Till de av transportören utfärdade dokumenten (först och främst konossement och fraktsedlar) kommer dokument utfärdade av bl.a. speditorer, exempelvis s.k. FCT (*forwarding agent's certificate of transport*).

De traditionella dokumenten har inte kunnat undgå påverkan av den teknologiska utvecklingen, såväl i fråga om själva transporttekniken som beträffande datatekniken. Hanteringen av konossement, vilkas original måste befordras till bestämmelseorten dit de ibland anländer senare än själva godset, förefaller idag att vara ganska otidsenlig, men det är inte en lätt uppgift att datorisera hanteringen utan att samtidigt förlora någon av konossementets juridiska finesser.

I samband med kombinerade transporter förekommer det att ett och samma dokument utfärdas för såväl sjö- som landsträckan. Vid genomgångstransporter till sjöss, där godset skall lastas om mellan olika redares fartyg, utfärdas ett s.k. genomgångskonossement (sjölagens 13 kap. 43 §). ICC har utarbetat enhetliga regler om »*combined transport document*»⁷ och, i samarbete med FN-organet UNCTAD, enhetliga regler om »*multimodal transport document*»,⁸ men dessa regler gäller endast om en hänvisning till dem görs i dokumentet.

3.5 Gemensamt haveri

Vid sjötransporter har det särskilt tidigare förekommit att en del av lasten måste offras genom att kastas överbord för att rädda fartyget och den återstående lasten. Andra situationer är inte ovanliga, där en extraordinär uppoffring eller utgift »avsiktligt och skäligen» görs för att bevara värden som gemensamt är utsatta för sjöfara. Det vore olämpligt

7 ICC-publikation nr 298 av 1975.

8 ICC-publikation nr 481.

om någon av intressenterna i detta läge ensam skulle bli lidande på grund av att just hans egendom har uppoffrats för det gemensamma bästa. Lika olämpligt vore det om han tjänade på uppoffringen. Man har valt att fördela förlusten så att samtliga intressenter bär sin andel därav. Särskilda regler därom har utarbetats på det internationella planet. Dessa s.k. York-Antwerpen-regler, vilkas senaste version är från 1974, skall, i den mån annat ej avtalats, i enlighet med 17 kap. 1 § sjölagen följas även i Sverige. Uppgörelsen sker genom s.k. generaldispasch, i Sverige förrättad av dispaschör, som är en av regeringen förordnad lagfaren jurist (17 kap. 2 § sjölagen). Dispaschörens avgörande kan överklagas till de allmänna domstolarna (tingsrätten osv.). Nämnas kan att dispaschören även sysslar med s.k. partikulärdispasch, avseende tvist om ersättning på grund av avtal om sjöförsäkring (se 17 kap. 9 § sjölagen och avsnitt 4.3 nedan).

4. Transportförsäkringar inom utrikeshandeln

4.1 Allmänt

Försäkringsbehoven hos de företag, som är verksamma inom utrikeshandeln, är för det mesta desamma som motsvarande behov hos andra företag: rörelsefastigheter skall försäkras mot brand och andra faror, lösöre skall försäkras mot stöld, de anställda skall tillförsäkras kollektivavtalsbetingade liv- och pensionsförsäkringar, rörelsen skall försäkras mot avbrott m.m. Av särskild betydelse för utrikeshandeln är dock olika slags försäkringar av transporter, varvid man inte får glömma transporterernas internationella karaktär och det därav följande behovet av att reglera försäkringsfrågorna på ett internationellt gångbart sätt.¹

En transportör som ägnar sig åt internationella varutransporter har normalt försäkrat sina fortskaffningsmedel mot olika risker (t.ex. tillgrepp och kollision) samt därutöver köpt ansvarsförsäkringar avseende dels ansvaret i förhållande till lastägaren (vid persontransporter passageraren) dels ansvaret mot tredje man (exempelvis den obligatoriska trafikförsäkringen vid vägtransporter).² Olika mellanmän i transportbranschen, såsom speditörer och mäklare, tecknar också försäkringar av olika slag. Transportörens och mellanmännens ansvarsförsäkringar kan komma lastägaren till godo, men ur lastägarens synvinkel uttömmar de ingalunda försäkringsbehovet. Det kan ju hända att godset skadas i samband med transporten utan att tillfredsställande ersättning kan erhållas från transportören resp. dennes försäkringsgivare. Det kan exempelvis tänkas att dessa inte kan hållas ansvariga därför att de kan åberopa någon ansvarsfrihetsgrund, såsom att skadan orsakats av *force*

1 Se närmare *Mats Tullberg och Rolf Ihre*, Försäkring av kommersiella transporter, Malmö 1989.

2 Ett undantag utgörs dock i regel av järnvägstransportörerna, då dessa oftast är statliga och omfattas av statens policy att inte köpa försäkringar (dvs. att vara s.k. självförsäkrare).

majeure. Det är vidare inte alls ovanligt att förlusten överskrider det maximala ersättningsbelopp som transportören enligt de tillämpliga bestämmelserna kan åläggas att betala (se avsnitt 3.2 ovan). Det kan också hända att transportören har blivit insolvent, samtidigt som hans ansvarsförsäkring inte direkt kan göras gällande av lastägaren: de s.k. P & I-klubbar, som brukar ombesörja redarnas ansvarsförsäkring, fungerar i princip så att de endast ersätter redaren för de av honom faktiskt utbetalda ersättningarna och de betalar således ingenting om redaren på grund av insolvens inte gjort någon utbetalning till lastägaren. Till saken hör också att lastägaren, för att få ut sina varor efter ett skadefall, kan vara tvungen att betala ersättning till transportören, exempelvis i form av ett haveribidrag efter gemensamt haveri, även om just hans varor är oskadda.

Det är således i högsta grad motiverat att lastägaren oavsett transportörens ansvar och ansvarsförsäkring låter försäkra det transporterade godset genom att teckna en s.k. transportförsäkring (mera fullständigt betecknad som transportförsäkring av varor, tidigare kallad varuförsäkring och på engelska allttjämt betecknad *cargo insurance*). Säljarens eller köparens skyldighet att teckna en sådan försäkring kan för övrigt följa direkt av själva köpekontraktet. Vid en vanlig export- eller importtransaktion, där godsets avsändare är identisk med säljaren och mottagaren är identisk med köparen, uppstår nämligen frågan om vem av dessa som skall beställa och bekosta försäkringen. Svaret på denna fråga måste i första hand sökas i köpekontraktet resp. i den bakomliggande köplagen: i vissa fall är det säljaren som skall stå för försäkringen (t.ex. vid användning av INCOTERMS' CIF-klausul), medan det i andra fall är köparens sak att försäkra (t.ex. vid användningen av FOB-klausulen). Det är dock en viktig princip inom den svenska försäkringsrätten, såsom även i de flesta andra ländernas försäkringsrätt, att försäkringshavaren måste ha ett s.k. försäkringsbart intresse, dvs. att det måste vara han som riskerar att lida den förlust som försäkringen avser. Denna princip, avsedd att hindra att försäkringar utnyttjas för rena vadslagningsändamål, gör att även om transportförsäkringen köpts och betalats av säljaren (exempelvis vid användningen av CIF-klausulen), så måste den icke desto mindre göras gällande till förmån för köparen från det ögonblick då risken att godset skadas eller förstörs har gått över

till denne. I ett fall som detta tecknar säljaren med andra ord försäkringen för köparens räkning. I svensk rätt föreskriver 54 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal att försäkring å gods presumeras, om ej annat framgår, gälla till förmån för envar som har intresse av att godsets värde inte minskas eller går förlorat, oavsett om intresset beror på vederbörandes egenskap av ägare, panthavare eller innehavare av annan rättighet till godset eller på att han enligt ett avtal står faran för godset. Vid vilken tidpunkt riskövergången sker bestäms återigen av köpeavtalet eller av den på köpeavtalet tillämpliga köplagen.

Av rent praktiska skäl vore det föga rationellt om större exportörer och importörer skulle tvingas att ingå separata försäkringsavtal för varje enstaka sändning som de önskar att försäkra. Dylika företag har därför i regel ett mera permanent samarbete med sitt försäkringsbolag, innebärande att försändelserna automatiskt är försäkrade trots att de först i efterhand inrapporteras till försäkringsbolaget. Ett avtal om dylikt arrangemang brukar betecknas som generalpolis och det kan innehålla olika slags begränsningar och undantag, exempelvis att leveranser överskridande visst angivet värde trots allt måste inrapporteras på förhand till försäkringsgivaren. Stundom kommer man även överens om att en preliminär förskottspremie med jämna mellanrum skall erläggas i form av en klumpsumma beräknad med hänsyn till det uppskattade försäkringsbehovet och att en definitiv premieavräkning sker senare, exempelvis en gång om året (en s.k. pauschalpolis). Det kan emellertid hända att den försäkringstagande exportören har ett omedelbart behov av ett försäkringsbrev (en försäkringspolis) avseende en viss konkret varusändning, exempelvis därför att han måste överlämna försäkringsbrevet för att få betalt genom remburs eller dokumentinkasso. Detta brukar vid generalpolis lösas på det sättet att försäkringsbolaget ställer ett antal ej ifyllda men undertecknade försäkringsbrev till exportörens förfogande och ger honom lov att själv utfylla brevet med uppgifter om den aktuella leveransen. Det är uppenbart att ett sådant samarbete förutsätter en hög grad av förtroende mellan parterna.

En speciell typ av försäkring utgörs av s.k. subsidiära försäkringar, vilka har ökat i antal och betydelse i samband med att åtskilliga utvecklingsländer har börjat kräva att allt importgods försäkras hos försäkringsgivare hemmahörande i landet i fråga. En svensk exportör, som

enligt köpekontraktet bär risken av att godset skadas under transporten och som av olika skäl inte nöjer sig med sådan försäkring, kan hos ett svenskt försäkringsbolag teckna en subsidiär försäkring, varigenom han mot ett relativt ringa belopp kan gardera sig mot utebliven betalning från den primära försäkringsgivarens sida (det rör sig således om en ganska säregen form av dubbelförsäkring).

För en bättre förståelse av transportförsäkringarna bör man vara medveten om att det historiskt sett är sjöförsäkringar som även har präglat land- och lufttransportförsäkringar. I den svenska försäkringsavtalslagen har detta kommit till uttryck på det sättet att lagens avsnitt om transportförsäkring nästan helt inriktar sig på sjöförsäkring. Underavsnittet »Om annan transportförsäkring» består endast av två paragrafer (77 och 78 §§), vilkas huvudinnehåll är att ett antal stadganden om sjöförsäkring skall äga motsvarande tillämpning i fråga om annan transportförsäkring. Också de sedvanliga transportförsäkringsvillkoren (se nedan) gäller i tillämpliga delar för andra transporter än sjötransporter, trots att villkoren uppenbarligen utarbetats med huvudsakligen sjöfarten för ögonen.

Som just har nämnts använder sig försäkringsgivarna av standardiserade försäkringsvillkor för transportförsäkringar, låt vara att det i regel inte är omöjligt att avtalsvägen avvika från standardklausulerna för att åstadkomma en till den aktuella försäkringstagarens behov anpassad försäkring. På transportförsäkringsområdet är det dock ofta inte möjligt för svenska försäkringsbolag att använda helt hemmagjorda svenska avtalsklausuler, vilka även bortsett från språkliga barriärer knappast är eller kan bli kända utanför Norden. Om exempelvis ett svenskt försäkringsbolag meddelar transportförsäkring för en vara som skall skickas från Sverige till utlandet, så måste man räkna med att eventuella skador med största sannolikhet inträffar eller i varje fall upptäcks i utlandet, där de också kommer att undersökas och måhända även att regleras av det svenska försäkringsbolagets lokala haveriagenter. Med haveriagenter (*average agents*) avses de representanter i hela världen som varje försäkringsgivare anlitar för att besiktiga skador och ibland även för att utbetala ersättningen (s.k. *settling agents*). Om köpeavtalet förskriver att den svenska säljaren skall försäkra varan mot vissa risker, så vore det knappast rimligt att förvänta sig att köparen eller haveriagen-

ten på destinationsorten lusläser och analyserar det svenska försäkringsbrevet och de svenska försäkringsvillkoren för att kolla vad de innebär; de skulle för övrigt inte kunna vara säkra på att begripa dem utan att även sätta sig in i den Allmänna Svenska Sjöförsäkringsplanen (se därom i avsnitt 4.3 nedan), den svenska försäkringsavtalslagen och de svenska domstolarnas praxis på detta område. Av dessa skäl använder svenska försäkringsbolag, när de försäkrar svensk export till länder utanför Norden, normalt inte svenska utan engelska försäkringsvillkor. Vid import till Sverige, samt vid handeln inom Norden, tillämpar de svenska försäkringsbolagen däremot svenska försäkringsvillkor. På liknande sätt måste man räkna med att utomnordiska försäkringsbolag, när de försäkrar export till Sverige, använder de över hela världen kända engelska villkoren. Dessa innehåller bl.a. en lagvalsklausul, enligt vilken försäkringsavtalet är underkastat engelsk rätt och engelsk praxis (*»English law and practice»*). De engelska försäkringsvillkoren har dock övertagit så stora delar av innehållet i gällande engelsk rätt att villkoren normalt är »självförsörjande» i den meningen att man sällan behöver gå till de bakomliggande rättsreglerna (först och främst 1906 års *Marine Insurance Act*, som dock i huvudsak endast kodifierar flera hundra års engelsk rättspraxis på sjöförsäkringsområdet). Engelsk rätt, och de därpå byggande engelska försäkringsvillkoren, har blivit något av en »universell försäkringsrätt», eftersom de rutinemässigt brukas även vid transportförsäkringar vilka inte har något med England att göra. Med hänsyn till att de svenska försäkringsvillkoren i hög grad är påverkade av de engelska är det lämpligt att behandla de engelska villkoren först.

4.2 De engelska transportförsäkringsvillkoren

De engelska transportförsäkringsvillkoren, vilka utgör den s.k. Londonmarknadens standardvillkor för transportförsäkringar, har utarbetats av *Institute of London Underwriters*, som är en sammanslutning av sjöförsäkrare i London. Londonmarknaden utgörs också av *Lloyd's Underwriters*, samt av de försäkringsbolag som är verksamma i London. Det kan nämnas att London inte är en så renodlad bolagsmarknad som exempelvis Sverige, där försäkringstagarna försäkrar hela risken hos

försäkringsbolag vilka sedan sprider den genom återförsäkringar. London är till övervägande del en s.k. mäklarmarknad, där riskspridningen mellan försäkringsgivarna sker genom att försäkringstagaren med hjälp av försäkringsmäklare från olika försäkringsgivare köper försäkring mot olika andelar i samma risk.

I motsats till vad många tror är Lloyd's inte vare sig ett försäkringsbolag eller någon annan typ av försäkringsgivare, utan en försäkringsmarknad (försäkringsbörs). Som försäkringsgivare hos Lloyd's fungerar ett antal självständiga *underwriters*, vilka i regel utgörs av syndikat bestående i sin tur av stora antal personligen ansvariga fysiska personer (medlemmar). En potentiell försäkringstagare har inte direkt tillträde till dessa försäkringsgivare, utan måste ta kontakt med någon av Lloyd's auktoriserade mäklare (*Lloyd's broker*). Denne upprättar en s.k. *slip*, som är ett slags anbud i form av ett dokument med uppgifter om den önskade försäkringen, och uppsöker sedan de olika syndikaten, vilkas företrädare kan anteckna sig på dokumentet för den procentandel av risken som de är beredda att åta sig. Mäklaren får på detta sätt tillfråga ett större eller mindre antal syndikat tills hela risken är täckt. Han börjar dock i regel med att vända sig till någon av de *underwriters* som anses ledande i fråga om den aktuella risktypen, eftersom dennes premiesättning sedan följs av de övriga tecknade försäkringsgivarna.

Institute of London Underwriters har formulerat flera olika typer av försäkringsvillkor, de s.k. *Institute Cargo Clauses*, låt vara att dessa är inbördes besläktade och i viss mån avsedda att komplettera varandra. De nuvarande villkoren är från 1982 och inkluderar bl.a. tre alternativa huvudförsäkringar, något fantasilöst betecknade A, B och C, ett antal specialförsäkringar avseende vissa typer av varor (exempelvis djupfryst mat, kol och olja) samt kompletterande krigs- och strejkförsäkringar betecknade *Institute War Clauses (Cargo)* och *Institute Strikes Clauses (Cargo)*.³ A-, B- och C-villkoren motsvarades före 1982 av tre äldre uppsättningar av standardvillkor, kallade »*all risks*», »*with average (WA)*» och »*free of particular average (FPA)*», men dessa skilde sig i flera viktiga avseenden från de nuvarande klausulerna.

Någon närmare beskrivning och analys av de relativt omfattande

3 Se närmare *N.G. Hudson, The Institute Clauses Handbook, London 1986.*

engelska standardvillkoren kan inte göras här, men några punkter förtjänar att omnämnas. A-villkoren är de mest omfattande och täcker, bortsett från ett antal uppräknade undantag, »alla risker av förlust eller skada», liksom även gemensamt haveri och bärgning. Bland undantagen, angivna under momenten 4–7, märks först och främst skador resp. kostnader uppsätligt vållade av försäkringshavaren själv (mom. 4.1) eller uppkomna pga. normalt svinn eller normal förslitning (mom. 4.2), bristande förpackning (mom. 4.3), varans egen beskaffenhet (mom. 4.4) eller transportörens insolvens (mom. 4.6). Av intresse är att skador och kostnader orsakade av dröjsmål också är undantagna (mom. 4.5), detta även när dröjsmålet orsakats av en risk som täcks av försäkringen. Också användningen av ett icke sjövärdigt skepp eller av en olämplig container medför att försäkringshavaren går miste om ersättningen, förutsatt att han kände till förhållandet vid tidpunkten för lastningen (mom. 5).

Mom. 6 och 7 undantar de s.k. krigs- och strejkriskerna, vilka dock i regel täcks av Institutets standardiserade tilläggsförsäkringar (se ovan). Det bör emellertid observeras att skador och kostnader orsakade av »*strikes, lock-outs, labour disturbances, riots or civil commotions*», vilka undantas i A-, B- och C-villkorens mom. 7.2, inte heller omfattas av strejkförsäkringen. Den sistnämnda försäkringen inskränker sig till att täcka skador och kostnader orsakade av deltagare i dylika konflikter (samt terrorister), medan exempelvis skador på grund av att lossningen hindras av en strejk faller utanför.

Försäkringen gäller enligt mom. 8 normalt »*from warehouse to warehouse*» (magasin till magasin), dvs. i princip från den tidpunkt då varorna lämnar förvaringslagret på den ort där transporten börjar till den tidpunkt då de överlämnas till mottagaren eller lagerhållaren på destinationsorten, dock med den modifikation att försäkringen gäller längst 60 dagar efter lossningen.

B- och C-villkoren är på de flesta punkter identiska med A-villkoren. De skiljer sig främst beträffande omfattningen av de täckta riskerna. Här är utgångspunkten inte den att alla risker omfattas av försäkringen, utan det är i stället de täckta riskerna som uttryckligen räknas upp. B-försäkringen är härvid något mera vidsträckt än C-försäkringen, då den senare inte omfattar bl.a. förluster och skador orsakade av

jordbävning, vulkanisk eruption eller blix (B-försäkringens mom. 1.1.6), spolning överbord, de flesta vattenskadorna (B-försäkringens mom. 1.2.3) samt totalförlust av förpackningar som fallit överbord eller tappats vid lastning eller lossning (B-försäkringens mom. 1.3).

4.3 De svenska transportförsäkringsvillkoren

De svenska transportförsäkringsvillkoren («Allmänna villkor för transportförsäkring av varor») av 1984 (ändrade 1992) har fastställts av Sjöassuradörernas förening i Sverige, men är i hög grad påverkade av de tidigare beskrivna engelska villkoren. Även de svenska villkoren erbjuder tre varianter, nämligen en »grundförsäkring», en »utvidgad grundförsäkring» och en »normalförsäkring», motsvarande i grova drag de engelska villkorens C-, B- och A-variant.

Den s.k. grundförsäkringen omfattar enligt mom. 1.1 i princip sådana skador på eller förlust av varan som har orsakats av brand eller explosion, att sjötransportmedlet kolliderar, strandar, grundstöter, sjunker eller kantrar, att landtransportmedlet kolliderar, spårar ur, välter eller kör i diket, att lufttransportmedlet kolliderar, störtar eller välter, att varan lossas i nödhamn eller att varan under sjötransport förloras överbord av annan orsak än att kolli tappas vid lastning eller lossning. Därutöver täcker grundförsäkringen uppoffring, bidrag och kostnader vid gemensamt haveri samt räddnings- och bärgningskostnader.

Den utvidgade grundförsäkringen omfattar enligt mom. 1.2 alla de risker som omfattas av grundförsäkringen samt därutöver åskslag, jordbävning, jordskred, lavin eller vulkanutbrott, att landtransportmedlet, medan det är sjöburet, kolliderar, spårar ur eller välter, att havsvatten, sjövattnen eller flodvattnen (dock inte regnvatten!) tränger in i transportmedel, container, lager eller upplagsplats eller att kolli tappas vid lastning eller lossning och därigenom går helt och hållet förlorat eller blir totalförstört.

I mom. 1.3 anges omfattningen av normalförsäkringen så att den inbegriper dels de faror som omfattas av den utvidgade grundförsäkringen, dels »varje annan fara» som inte uttryckligen undantagits. Undanta-

gen i mom. 2-7 har sin närmast identiska motsvarighet även vid grundförsäkringen och den utvidgade grundförsäkringen.

Också undantagen är i hög grad påverkade av de engelska villkoren. I de svenska villkoren uppdelas undantagen i allmänna (mom. 2) och särskilda (mom. 3), vartill kommer bl.a. krigs- och strejkundantagen (mom. 6). Till de allmänna undantagen hör bl.a. skada, förlust eller kostnad som har orsakats av att den försäkrade eller dennes anställda i arbetsledande ställning har förfarit med uppsåt eller grov vårdslöshet, normalt svinn eller normal förslitning, att varan inte har iordningställts (t.ex. emballerats) på ett ändamålsenligt sätt, att transportmedlet eller lastbäraren inte var lämpade för säker transport och den försäkrade eller dennes anställda i arbetsledande ställning insett eller bort inse detta, samt bruk av kärnstridsmedel. Hit hör också att försäkringen inte omfattar skadeståndsskyldighet mot tredje man, exempelvis om varorna under transporten börjar läcka farliga kemikalier: i dessa fall kan lastägaren eventuellt få hjälp av sin företagsförsäkring. Bland de särskilda undantagen kan nämnas skada, förlust eller kostnad som orsakats av varans egen beskaffenhet, transportörens obestånd eller försening. Indirekta förluster, såsom förlust av marknad eller ränteförlust, ersätts inte heller.

De svenska villkoren innehåller i mom. 8 regler om försäkringsvärdets beräkning, enligt vilka värdet för handelsvaror, såvida ej annat har avtalats, anses motsvara varans värde på den ort där försäkringen började gälla med tillägg av transportkostnader, försäkringskostnader samt 10 procents handelsvinst beräknad på summan av dessa poster. Möjligheterna att avtalsvägen höja försäkringsvärdet begränsas av att försäkringshavaren i princip inte får tjäna på försäkringsfallet. Den svenska försäkringsavtalslagens 39 § stadgar att försäkringsgivaren oavsett eventuellt avtalat försäkringsbelopp inte är pliktig att såsom ersättning för inträffad skada utge större belopp än vad som erfordras för förlustens täckande. Bestämmer avtalet själva ersättningen resp. sättet för ersättningens fastställande, är överenskommelsen därom icke bindande för försäkringsgivaren om han visar att ersättningen med tillämpning av överenskommelsen skulle uppgå till väsentligt högre belopp än som erfordras för att täcka förlusten.

Det är värt att uppmärksamma att försäkringens giltighetstid enligt

de svenska villkorens mom. 9.34 sträcker sig längst 15 dagar från den tidpunkt då varan lossades på den i försäkringsavtalet angivna bestämmelseorten (till skillnad från de engelska villkorens 60 dagar); detta kan förklaras bl.a. med att Sverige är ett relativt litet land med effektiva kommunikationer och att 15 dagar efter lossningen normalt skall räcka för att importvaror skall nå sin slutdestination. En annan betydelsefull skillnad är att försäkringen enligt de svenska villkorens mom. 9 i princip börjar då varan lämnar sin plats i förvaringslokalen och upphör då den placeras i den avsedda förvaringslokalen (hylla till hylla), medan de engelska villkorens mom. 8 nöjer sig med täckning magasin till magasin (port till port).

Vid behov kan man avtala om en förlängning av giltighetstiden resp. om andra utvidgningar och kompletteringar av standardförsäkringen i olika avseenden. Förlängning av giltighetstiden är påkallad exempelvis vid transporter av vissa konsumentvaror, där skadan i regel inte upptäcks förrän konsumenten packat upp varan (t.ex. den fabriksförpackade brödrosten) i sin bostad och det är svårt att bestämma när skadan uppkom. Som exempel på en komplettering kan nämnas en s.k. exportintresseförsäkring, som håller säljaren skadeslös bl.a. i händelse av att mottagaren vägrar att ta emot godset eller om säljaren själv tvingas att stoppa leveransen på grund av att köparen blivit insolvent. Försäkringen kan även täcka s.k. politiska risker (se avsnitt 5.2).

Beträffande sådana spørsmål som inte regleras i de svenska villkoren hänvisar dessa i mom. 18 till Allmän Svensk Sjöförsäkringsplan av 1957. Det rör sig om ett relativt omfattande, av de svenska sjöförsäkringsbolagen utarbetat dokument. I bakgrunden finns naturligtvis också den svenska försäkringsavtalslagen av 1927, vilken innehåller såväl ett särskilt avsnitt om transportförsäkring (59–78 §§) som en mängd viktiga regler om försäkringsavtal i allmänhet. Trots att de svenska försäkringsvillkoren är underkastade svensk rätt, är de som sagt starkt engelskpåverkade. I deras utformning märker man exempelvis ganska litet av den viktiga principiella skillnad mellan svensk och engelsk sjöförsäkringsrätt, som går ut på att försäkringen enligt den svenska försäkringsavtalslagens 60 § omfattar varje slag av fara (såvitt inte särskilt undantag gjorts i lag eller i avtalet), medan engelsk rätt utgår från att de försäkrade riskerna måste räknas upp i avtalet. Således har den svenska

grundförsäkringens och den utvidgade grundförsäkringens omfattning inte bestämts genom undantag från allriskförsäkringen utan genom en uppräknig av de täckta riskerna, allt i mycket nära anslutning till den engelska förlagan.

Enligt de svenska villkorens mom. 17 skall tvist angående sjöförsäkringsgivarens ersättningsskyldighet för utredning hänskjutas till svensk dispaschör (se avsnitt 3.5). Hans avgörande kan överklagas till tingsrätt och sedan, på vanligt sätt, till hovrätt och Högsta domstolen. Dispaschkostnaden ersätts av försäkringsgivaren, om inte den försäkrades ersättningsanspråk är uppenbart ogrundat.

5. Betalnings- och säkerhetsarrangemang inom utrikeshandeln

5.1 Rena betalningsöverföringar

Lika viktigt som leverans av varor och utförande av beställda tjänster är genomförande av den avtalade motprestationen, vilken i modern utrikeshandel nästan alltid består av betalning i pengar. Det sist sagda gäller även vid s.k. motköpstransaktioner, vilka icke sällan förekommer i handeln med länder som lider av brist på konvertibel valuta: i motsats till en spridd vanföreställning rör det sig här normalt inte om några bytesavtal i egentlig mening utan om vanliga köpeavtal, där dock en av parterna (exportören), för att förmå ett utländskt företag till köpet, genom en särskild motköpsförbindelse åtar sig att inom viss tid av samma företag resp. annat företag i samma land köpa varor för ett visst belopp.¹

De flesta rättssystemen stadgar som huvudregel att betalning om ej annat avtalats skall ske samtidigt med varuleveransen resp. tjänsteprestationen. Köparen av varor och tjänster är med andra ord inte skyldig att betala i förskott men får inte heller uppskjuta betalningen till efterskott. Att prestera före motparten är ju ofta förenat med betydande risker, i synnerhet risken av att motprestationen uteblir eller blir undermålig. Man kan visserligen i ett sådant fall avkräva motparten hans prestation resp. begära kompensation, vid behov t.o.m. på rättslig väg, men denna rätt kan lätt visa sig vara illusorisk, exempelvis om motparten ej kan nås eller är insolvent.

Trots det just sagda utgör rena förskotts- eller efterskottsbetalningar (s.k. *clean payments*) den oftast förekommande betalningsformen i utrikeshandeln, i synnerhet i sådana fall där parterna känner och litat på varandra eller där transaktionens värde är så begränsat att en eventuell förlust inte anses stå i rimlig proportion till de kostnader och det merarbete som olika säkerhetsarrangemang skulle dra med sig.

1 Se *Staffan Myrdal, Motköpsavtalet i öst-västhandeln*, Uppsala 1985.

En ren förskotts- eller efterskottsbetalning sker i utrikeshandeln normalt genom bankkanaler och innebär att betalningsmottagarens bankkonto krediteras och betalarens (uppdragsgivarens) konto debiteras. Eftersom parterna oftast inte är hemmahörande i samma stat och inte är klienter hos samma bank, bygger systemet på ett förtroendefullt och smidigt samarbete mellan banker i olika länder. Samarbetet är numera datoriserat och även betalningar till många av de mest avlägsna länderna kan normalt ske inom ett dygn, eller t.o.m. inom några timmar, genom det s.k. SWIFT-systemet (*Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication*), vilket är ett internationellt datanät för meddelanden och betalningar mellan banker.

Förutom betalningar medelst rena penningöverföringar mellan kon-ton på den betalandes uppdrag är det inte ovanligt att betalningar inom utrikeshandeln sker genom en check eller växel, medan kontantbetalningar nästan inte alls förekommer. Betalningar medelst check medför icke sällan fördröjningar, i synnerhet om checken inte har utställts av en bank (s.k. bankcheck) utan av ett enskilt företag: i dessa fall måste checken ofta skickas utomlands för inkassering och exportören kredite-ras inte beloppet förrän likvid har inkommit från utställarens bank.

5.2 Bankgarantier m.m.

I de fall där man inte har fullt förtroende för motpartens prestations-vilja eller prestationsförmåga är det naturligt att man kräver något slags säkerhet innan man erlägger sin egen prestation i förskott, om man överhuvudtaget går med på att prestera före motparten.

En möjlighet är att erhålla säkerhet direkt från motparten, exempel-vis i form av panträtt i lös eller fast egendom eller återtaganderätt (oftast äganderättsförbehåll). Dylika säkerheter är dock användbara endast i vissa fall och de kan ge upphov till rättsliga komplikationer, särskilt om objektet flyttas över gränserna.²

Svenska exportörer har vissa möjligheter att försäkra såväl politiska som kommersiella risker hos den statliga exportkreditnämnden eller

² Se t.ex. NJA 1978 s. 593, där ett i Tyskland stiftat och där gällande ägarförbehåll inte tillerkändes sakrättslig verkan efter varans ankomst till Sverige.

hos privata försäkringsbolag. Med politiska risker avses härvid sådana faror som risken för konfiskationer eller betalningsförbud i det främmande landet, medan kommersiella risker avser motpartens fullgörelseförmåga och fullgörelsevilja. Försäkringskostnaden varierar beroende bl.a. på vilket land som är i fråga och på självriskens storlek.

En annan form av säkerhet, som brukar ställas av motpartens bank eller moderbolag, är borgen eller garanti. Ett garantiåtagande från en banks sida (s.k. bankgaranti) förekommer relativt ofta och bankerna är i allmänhet villiga att mot viss avgift medelst garanti stötta de av sina kunder som de hyser förtroende för, förutsatt att kunden åtar sig en s.k. motförbindelse (förbindelse att ersätta banken om denna skulle tvingas att uppfylla sitt garantiåtagande). Garantimottagaren gör naturligtvis klokt i att noga undersöka garantins utformning, bl.a. i fråga om vilka förpliktelser som den täcker, eventuella beloppsmässiga begränsningar och garantins utsträckning i tiden. Med hänsyn till det internationella banksystemets stabilitet händer det däremot relativt sällan att man även har anledning att undersöka den garanterande bankens egen solvens. Garantins utformning kan variera väldigt mycket, men den går praktiskt taget alltid ut på betalning i pengar; täcker garantin exempelvis en bankkunds skyldighet att leverera vissa produkter, så åtar sig banken knappast att i händelse av icke-uppfyllelse själv ombesörja en ersättningsleverans, utan endast att garantera återbetalning av erlagda förskott (ev. med ränta) och betalning av eventuellt skadestånd.

I utrikeshandeln är det inte ovanligt att två banker är inkopplade i fråga om samma garanti. Beneficienten (garantimottagaren) kräver eller föredrar i regel en garanti ställd av en bank i det egna landet, bl.a. för att undvika risken för främmande valutarestriktioner o.dyl., medan den part vars prestation skall garanteras har lättast att få en garanti beviljad av sin egen bank, som ju bäst känner honom. Kommer parterna överens om att garantin skall ställas av en bank i beneficentens land blir motparten normalt tvungen att beställa garantin hos den egna banken, som sedan instruerar sin korrespondentbank i beneficentlandet att utfärda garantiförbindelsen. Den instruerande banken blir i denna situation i regel tvungen att själv utfärda en motgaranti (*counter-guarantee*) till förmån för den garanterande banken i beneficentlandet.

Den Internationella handelskammaren (ICC) har utarbetat *Uniform*

Rules for Contract Guarantees (ICC-publikation nr 325 av 1978) och *Uniform Rules for Demand Guarantees* (ICC-publikation nr 458 av 1992). Dessa regelkomplex tillämpas i egenskap av standardavtalsklausuler på sådana garantier vilka hänvisar därtill. Reglerna koncentrerar sig huvudsakligen på rättsförhållandet mellan garantorn (den garantiutfärdande banken) och beneficenten (garantins adressat). Reglerna från 1978 är i första hand avsedda att tillämpas i sådana fall där garantorn åtar sig att betala endast om beneficenten presenterar en dom, en skiljedom eller garantibeställarens medgivande (art. 9). De har inte blivit använda i större omfattning, bl.a. därför att flertalet garantier numera ställer lägre krav än de omnämnda. Kraven varierar samtidigt kraftigt från fall till fall, vilket skapat behov av en mycket flexibel reglering. Reglerna från 1992 är avsedda att tillfredsställa detta behov, men 1978 års regler behålls tills vidare som alternativ. Den fortsatta framställningen handlar om 1992 års regler vilka avser s.k. demand-garantier, dvs. sådana garantier där garantorns betalningsskyldighet endast förutsätter en skriftlig begäran från beneficentens sida, grundad på dennes påståenden om garantibeställarens kontraktsbrott och eventuellt också på i garantin specificerade dokument, utan att garantorn behöver förvissa sig om eller ta ställning till huruvida garantibeställaren verkligen brutit mot sina förpliktelser enligt det bakomliggande avtalet mellan beställaren och beneficenten. Reglerna kan användas även när garantin nöjer sig med att beneficenten begär betalning, utan att denne behöver presentera några ytterligare uppgifter eller dokument, men sådana garantier finns det all anledning att varna för, eftersom de försätter garantorn (banken) och indirekt också garantibeställaren helt i motpartens makt. Det har exempelvis hänt att ett svenskt exportföretag, för att leverera till en dittills okänd kund i ett avlägset land, krävde förskottsbetalning, vilket kunden gick med på under förutsättning att den svenske exportörens kontraktsuppfyllelse skulle säkras genom en av bank utställd *demand*-garanti av den sistnämnda typen. Efter att ha mottagit de svenska varorna försvann kunden, dock först efter att ha utnyttjat garantin till att lyfta det belopp som han tidigare erlagt som köpeskilling. Ur garantibeställarens (i exemplet den svenska exportörens) synvinkel innebär denna typ av *demand*-garanti egentligen nästan samma risktagande som om man nöjde sig med betalning i efterskott, med

den skillnaden att han i det senare fallet åtminstone skulle slippa betala bankavgiften för garantin.

Missbruksrisken minskar avsevärt när garantin föreskriver att beneficenten, för att erhålla betalning, måste presentera i garantin specificerat resp. specificerade dokument, såsom exempelvis ett intyg från en prövningsanstalt om att den levererade varan inte uppfyller vissa normer. Dyliga villkor är dock relativt ovanliga. Kompromisslösningen i ICC-reglernas art. 20 föreskriver att beneficenten förutom att skriftligt begära betalning även skall specificera motpartens avtalsbrott. Reglerna understryker dock samtidigt att en garanti är en transaktion som är separat från det bakomliggande avtalet och att garantorns (bankens) förpliktelse begränsar sig till att betala om den skriftliga begäran och de presenterade dokumenten vid påseende förefaller överensstämma med garantivillkoren (art. 2(b)). Banken befattar sig sålunda endast med dokument och behöver inte ta ställning till den bakomliggande verkligheten, men betalning torde få vägras vid skälig misstanke om bedrägeri eller förfalskning. Dokumenten skall av banken granskas med skälig omsorg (*reasonable care*) och banken skall inom skälig tid efter beneficentens begäran ta ställning till om den skall betala eller ej (art. 9 och 10). Med hänsyn till att dokumentgranskningen vid garantier i regel torde vara enklare än vid rembuser, bör den skäliga tiden bli kortare än den maximitid om sju bankdagar som gäller i fråga om remburser (se avsnitt 5.4 nedan). Art. 11–14 innehåller långtgående friskrivningar avseende bankens ansvar, men de frigör den inte från förpliktelsen att agera i överensstämmelse med god sed och skälig omsorg (art. 15). Beneficenten får i princip ej överlåta sin rätt (art. 4), samtidigt som garantin ej får återkallas av garantorn (art. 5) utan beneficentens medgivande (art. 23). ICC-reglerna innehåller en rad andra bestämmelser om bl.a. motgarantier, om garantins giltighet i tiden osv. Art. 27 och 28 stadgar att garantin skall vara underkastad lagen i garantorns land och att eventuella tvister skall prövas av domstolarna i detta land. Lagvals-klausulen är betydelsefull, eftersom ICC-reglerna lämnar många frågor att besvaras av den tillämpliga rättsordningen, inte minst de allmänna avtalsrättsliga spörsmålen. Det bör slutligen understrykas att ICC-reglerna i sin helhet är dispositiva och att det inte föreligger några rättsliga hinder för parterna att överenskomma om lämpliga avvikelser.

En specialtyp av garanti är den s.k. konossementsgarantin (lossningsgarantin). Denna sammanhänger med att redaren vid sjötransporter i princip inte får lämna ut godset till annan än den som presenterar åtminstone ett originalexemplar av konossementet (se avsnitt 3.4 ovan). Moderna sjötransporter är emellertid så snabba att godset stundom ankommer till destinationsorten innan mottagaren har hunnit få konossementet i sin hand. För att undvika väntetider med därav följande kostnader och förluster är redaren i denna situation ofta villig att ändå utlämna godset, förutsatt att mottagaren ordnar en garanti (ofta utfärdad av en bank) täckande allt eventuellt ansvar redaren därigenom kan ha ådragit sig. Med hänsyn till att detta ansvar inte omfattas av redarens sedvanliga ansvarsbegränsningar per kilo eller kolli, måste dylik konossementsgaranti, för att vara godtagbar, uppgå till minst godsets fulla värde på destinationsorten.

Under de senaste åren har det tillkommit nya garantiliknande företeelser, däribland s.k. *letters of comfort* (också kallade *letters of awareness*, *letters of support* eller *back-up letters*; på tyska talar man om *Patronats-erklarung*, på franska om *lettre de patronage*). Någon svensk benämning synes inte ha utvecklats, utan man talar även här om *letters of comfort*. En typisk central formulering i ett sådant dokument, som utfärdas of-tare av huvudgaldenarens moderbolag än av dess bank, kan exempelvis se ut så här: »Det är vår avsikt (resp. policy) att se till att gäldenären betalar sina skulder till Er.» Formuleringar av denna art har medvetet valts så att såväl utfärdaren som mottagaren kan tolka dem på sitt eget sätt: adressaten anser sig ha fått rättsligt bindande utfästelser medan utställaren anser sig inte ha lovat något alls (utom möjligen på det moraliska planet). Den allmänna tolkningsprincip som här ligger närmast till hands, den s.k. oklarhetsregeln (*in dubio contra stipulatorem*), kan knappast användas, eftersom båda parterna från början är medvetna om tvetydigheten och ingen av dem kan sägas vara i god tro. I England har *Court of Appeal* ansett att formuleringar av denna typ i princip inte medför betalningsskyldighet för utställaren,³ medan den svenska Högsta domstolen i en dom den 7 april 1994 (DT 91) har förpliktigt

3 Se närmare *Michael Bogdan*, »Comfort Letters i samband med internationell upplåning», i *Tidsskrift för Rettsvitenskap* 1988, s. 653–669 och 1989, s. 242–243, med vidare hänvisningar.

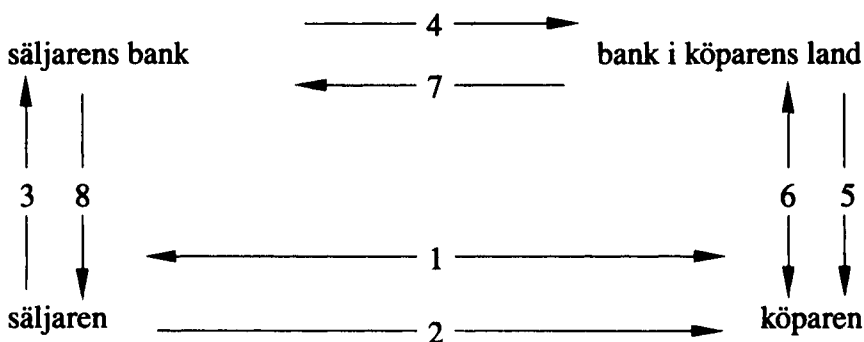
utställaren att betala, med motiveringen att brevet kunde ge motparten fog för att räkna med att utställaren inte skulle frångå sin i brevet uttalade avsikt i annat fall än om förhållandena ändrades på ett sätt som inte rimligen kunnat tas i beräkning när brevet utfärdades.

5.3 Dokumentinkasso

*Köparen kan inte komma
åt varorna för att han har
betalat.
Osäkerhetsarrangemang → Köparen
söker i
allt
lex.
konkurs*

Genom bankernas internationella samarbete har det utvecklats ett särskilt nätverk och särskilda metoder i syfte att förmedla prestationer inom den internationella handeln, varvid bankerna uppträder icke blott som överförare av betalningar utan även åtar sig uppgifter som överförare av sådana kommersiella dokument (t.ex. konossement, försäkringsbrev, ursprungscertifikat m.m.) vilka på ett eller annat sätt är behövliga för köparen för att han skall kunna tillgodogöra sig det köpta godsets fulla värde. När säljaren och köparen befinner sig geografiskt långt ifrån och kanske inte ens närmare känner varandra, kan bankerna, genom att befordra dokumenten från säljaren till köparen och betalningen från köparen till säljaren, skapa betalningsmekanismer som närmar sig köplagarnas ideal med båda parternas samtidiga prestationer. Det rör sig huvudsakligen om två mekanismer, nämligen dokumentinkasso och remburs. Utan denna förmedlingshjälp från bankernas sida skulle affären i många fall förmodligen överhuvudtaget inte kunna komma till stånd. Såväl dokumentinkasso som remburs förutsätter för övrigt att parterna (köparen och säljaren) i sitt avtal har överenskommit om att betalning skall ske genom respektive metod.

Vid dokumentinkasso är det säljaren som i enlighet med försäljningsavtalet uppdrar åt sin bank att vidarebefordra dokumenten till köparen och inkassera betalning från densamma. Ifall säljarens bank inte själv är etablerad i köparens land anlitar den i regel någon där verksam bank som medhjälpare. Gången i transaktionen kan illustreras med följande, grovt förenklade schema:

1. Säljaren och köparen överenskommer, normalt redan i själva försäljningsavtalet, att betalning skall erläggas medelst dokumentinkasso. De kommer också överens om mot vilka dokument betalning skall ske.
2. Säljaren skickar varorna och anskaffar de överenskomna dokumenten.
3. Säljaren ger inkassoupdraget åt sin bank och överlämnar dokumenten till densamma.
4. Säljarens bank anlitar bank i köparens land som medhjälpare vid inkassoupdragets fullgörande och vidarebefordrar dokumenten till denna.
5. Banken i köparens land meddelar köparen att dokumenten har anlänt.
6. Köparen löser ut dokumenten mot betalning och erhåller med hjälp av dessa tillgång till godset.
7. Banken i köparens land översänder betalningen till säljarens bank.
8. Säljarens bank vidarebefordrar pengarna till säljaren, normalt genom att kreditera hans konto.

En av de stora fördelarna med dokumentinkasso, sett ur säljarens synvinkel, är att han kan avsända godset i trygg förvisning om att köparen inte kan komma åt det utan att betala. Detta beror på att det bland de dokument som köparen skall lösa ut oftast finns sådana åtkomsthändlingar (typiskt konossement), vilka är bärare av rätten till godset och utan vilka köparen inte får godset utlämnat till sig. I de fall där några sådana åtkomsthändlingar inte finns bland dokumenten, är det av stor betydelse att varan inte adresseras direkt till köparen, eftersom denne i egenskap av adressat annars kan kvittera ut den även utan att ha betalat. Försändelsen skall i stället adresseras till exempelvis en bank, en lager-

hållare eller en speditör på destinationsorten, och dokumenten kan i så fall innehålla säljarens instruktion till adressaten att lämna ut varan till köparen.

Ur köparens synvinkel har dokumentinkasso den fördelen att han inte behöver betala förrän han erhåller de överenskomna dokumenten. Innehåller dokumenten samtliga originalexemplar av konossementet kan köparen vara säker på att bara han och ingen annan får godset utlämnat till sig. Också en fraktsedeldubblett, som används huvudsakligen vid luft- och landtransporter, fungerar i ett avseende som åtkomsthandling, trots att den inte behöver presenteras av godsmottagaren: efter att bland dokumenten ha erhållit fraktsedeldubbletten kan köparen förlita sig på att säljaren (avsändaren) inte längre kan stoppa, omdirigera eller på annat sätt ingripa i transporten (se avsnitt 3.4 ovan). Konossementet förväntas dessutom i regel vara »rent», vilket betyder att det inte skall vara försett med redarens anmärkning om att godset vid inlastningen varit skadat. Det är dock inte bara konossementet resp. andra typer av åtkomsthandlingar som är av betydelse för köparen. Rör det sig exempelvis om köttvaror får han måhända inte föra in dessa utan ett veterinärintyg om frånvaron av smitta. Om köparens land beläggs varor med ursprung i vissa stater med lägre importtullar än likartade varor från andra stater, eller om köparens land helt förbjuder import av varor med visst ursprung, är det viktigt för köparen att erhålla ett ursprungscertifikat utställt av myndigheterna i exportlandet. Litar inte köparen på säljarens kvalitetsutfästelser kan han överenskomma med denne att det bland dokumenten även skall finnas ett kvalitetsintyg utfärdat av ett oberoende inspektionsföretag. Åligger det säljaren att se till att godset är försäkrat under transporten, är det rimligt att i avtalet föreskriva att det bland dokumenten skall finnas ett försäkringsbrev avseende godset. Genom att i avtalet få säljaren att gå med på att vid betalning överlämna dessa och andra liknande dokument kan köparen vara någorlunda säker på att han får det som han betalar för. Det bör dock poängteras att köparen före betalningen bara får granska och kontrollera dokumenten, däremot inte själva varan. Visar det sig sedermera att varan inte motsvarar dokumenten får köparen inte återkräva betalningen från banken utan får hålla sig till säljaren resp. det aktuella dokumentets utställare.

Dokumentinkasso har emellertid också en allvarlig svaghet, sett ur

säljarens synvinkel. Även om säljaren avsänder varan och överlämnar alla de överenskomna dokumenten till banken för inkasso kan han inte vara helt säker på att verkligen få betalt. Köparen kan som sagt visserligen inte komma åt varan utan att betala, men det kan exempelvis tänkas att han inte längre är intresserad av denna och därför vägrar att lösa ut dokumenten. Bankerna förfogar inte över några maktmedel för att tvinga köparen att fullfölja köpet, utan systemet bygger på frivillighet. Köparen är visserligen förmodligen ändå skyldig att betala enligt kontraktet, men att förmå honom därtill kräver i detta läge att säljaren väcker talan mot honom inför en domstol (eller inleder ett skiljeförfarande om avtalet innehåller en skiljeklausul). Det kan också tänkas att köparen blivit insolvent och saknar förmågan att lösa ut dokumenten. Även andra komplikationer kan uppstå, såsom att i köparens land plötsligt införda valutaföreskrifter hindrar betalningens överförande till säljaren.

Det ovan beskrivna schemat över förloppet och innebörden av en inkassotransaktion är som sagt betydligt förenklat. Det förekommer exempelvis ofta att köparen av säljaren i kontraktet beviljas viss kredit, så att han inte behöver betala förrän en viss tid efter att han fått dokumenten. Detta brukar vid dokumentinkasso lösas så att köparen icke erhåller dokumenten mot betalning (*documents against payment, D/P*) utan mot en växelaccept (*documents against acceptance, D/A*). Säljaren kan sedan antingen behålla växeln till dess förfallodag eller sälja växeln till sin bank och omedelbart erhålla ett diskonterat belopp. Växelaccepten ger dock bara skydd mot köparens betalningsovilja, däremot inte mot hans betalningsoförmåga, och växelaccepten kan därför lämpligen kombineras med något slags säkerhet, exempelvis en bankgaranti i form av växelborgen (aval). En annan vid dokumentinkasso ofta förekommande företeelse är att säljarens bank ger säljaren kredit, exempelvis i den formen att den förskotterar den betalning som förväntas inflyta från köparen (s.k. inkassoförskott). Om banken på detta sätt betalar säljaren redan när denne lämnar in inkassouppdraget och dokumenten, får banken i regel som säkerhet rätten till såväl dokumenten som den i utbyte mot dessa inkomna likviden. Det kan också tänkas att säljarens bank köper dennes fordran på köparen, så att banken även övertar risken för bl.a. kursförluster.

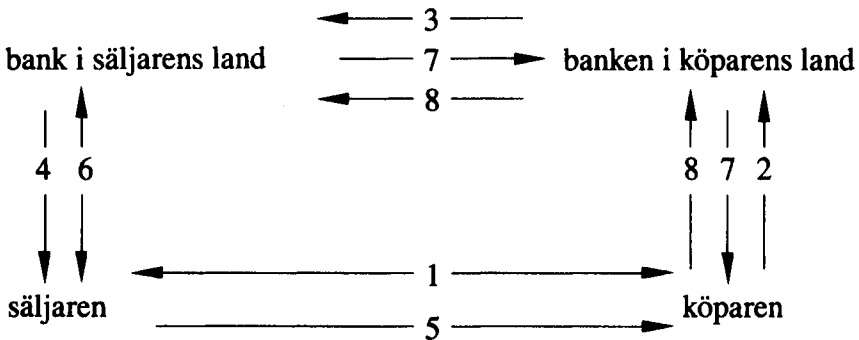
Den Internationella handelskammarens »Enhetliga regler för inkasso», publikation nr 322 av 1978, har inte fått universell anslutning och håller på att omarbetas, men anses icke desto mindre återspegla det som är brukligt. Av juridiskt intresse är först och främst reglerna om förpliktelser och ansvar (art. 1–6). Enligt art. 1 skall bankernas handläggning ske »enligt god banksed och med skäligen omsorg», vilket torde överensstämma med den svenska rättens inställning. Art. 2 stadgar att bankerna i princip inte har någon skyldighet att själva granska dokumenten, förutom att de skall kontrollera att mottagna dokument »synes» motsvara vad som förtecknats i inkassouppdraget och underrätta uppdragsgivaren (säljaren) om något dokument saknas. En bank som anlitar biträde av andra banker för att verkställa uppdraget gör detta för uppdragsgivarens räkning och på dennes risk (art. 3); anlitar den dock en notoriskt opålitlig bank i köparens land kan den knappast undgå ansvaret för *culpa in eligendo*, i synnerhet om värdslösheten kan betecknas som grov. Art. 4 och 5 innehåller friskrivningsklausuler, bl.a. för förlust, dröjsmål eller förvanskning av meddelanden och för *force majeure*. Inte heller såvitt gäller meddelanden torde friskrivningsklausulen skydda banken mot ansvaret för förlust, dröjsmål eller förvanskning orsakade av bankens resp. bankanställds grova värdslöshet eller uppsåt. En viktig regel finns i art. 6, som föreskriver att varuförsändelser inte bör adresseras till banken utan dennas föregående medgivande. Utan sådant medgivande har banken ingen skyldighet att ta emot och omhänderta varorna, utan risken och ansvaret för dessa kvarliggert hos avsändaren.

5.4 Remburser

Remburs (eng. *documentary letter of credit*) kan definieras som ett självständigt och bindande åtagande av en av köparen (uppdragsgivaren) anlita bank att erlagga likvid till säljaren (beneficienten), förutsatt att den sistnämnde uppfyller de i rembursuppdraget angivna villkoren genom att presentera vissa i uppdraget specificerade dokument. Redan av denna definition framgår de två mest betydande principiella skillnaderna mellan remburs och dokumentinkasso (de båda skillnaderna är för

*Tryggare ur säljarens synpunkt
överlämnar/shickar ej i sig
vare för att han fått dokumentet*

övrigt två sidor av samma mynt). För det första är det vid remburs inte säljaren utan köparen som är bankens uppdragsgivare. För det andra går uppdraget vid remburs inte ut på att ta betalt (inkassera) utan att betala. I övrigt framgår förloppet och innebörden av en typisk remburs-transaktion av följande schema:

1. Säljaren och köparen överenskommer, normalt i själva försäljningskontraktet, att betalning skall erläggas medelst remburs. De kommer också överens om bl.a. mot vilka dokument som betalning skall ske, huruvida rembursen skall vara bekräftad eller obekräftad, vilken bank som skall öppna resp. bekräfta rembursen, rembursens giltighetstid m.m.
2. Köparen ger banken i uppdrag att öppna en remburs i enlighet med kontraktet.
3. Banken öppnar rembursen till förmån för säljaren och kontaktar banken i säljarens land. Beroende på om rembursen skall vara bekräftad eller obekräftad får sistnämnda bank av den öppnande banken i uppdrag att bekräfta rembursen till säljaren (dvs. att själv äta sig betalningsansvar mot denne) eller bara att utan eget betalningsansvar meddela (avisera) säljaren om att rembursen är öppnad.
4. Banken i säljarens land (dvs. den bekräftande eller aviserande banken) bekräftar eller aviserar rembursen till säljaren.
5. I vetskap om att köparen har ombesörjt en remburs i enlighet med vad som avtalats avsänder säljaren varan och anskaffar de överenskomna dokumenten.
6. Säljaren överlämnar dokumenten till den bekräftande banken och får betalt av denna i enlighet med rembursen. Om rembursen inte var be-

kräftad lämnas dokumenten till och betalning erhålles från den öppnande banken, men den aviserande banken i säljarens land är normalt även här behjälplig som bud.

7. Dokumenten vidarebefordras av eller via den öppnande banken till köparen, som därmed får tillgång till varan.
- 8 Köparen betalar den öppnande banken och via den också den bekräftande resp. aviserande banken. Denna betalning skall i enlighet med uppdragsavtalet ofta ske redan i samband med rembursens öppnande.

Ur köparens synvinkel är en oåterkallelig remburs något mindre fördelaktig än dokumentinkasso, även bortsett från att den föranleder något högre kostnader vilka direkt eller indirekt till slut måste betalas av köparen. Vid oåterkallelig remburs har köparen nämligen ingen möjlighet att stoppa betalningen till säljaren genom att återkalla uppdraget eller vägra att lösa dokumenten. Säljarens ställning stärks betydligt: han behöver inte längre bekymra sig om köparens eventuella betalningsovilja eller betalningsoförmåga. Har rembursen bekräftats av en bank i säljarens eget land behöver han inte heller bry sig om eventuella valutaföreskrifter och andra dylika betalningshinder. Rembursen är visserligen i första hand en betalningsmekanism, men den innehåller också inslag av en bankgaranti: säljaren garanteras att få betalt, förutsatt att han presenterar de dokument som köparen specificerat i rembursuppdraget. Det är därför viktigt att säljaren, innan han avsänder varorna, kontrollerar att köparen i den öppnade rembursen inte kräver andra dokument än de som parterna kommit överens om i försäljningsavtalet; lika viktigt är det naturligtvis att säljaren vid avtalsslutet inte åtar sig att presentera dokument vilka han inte kan anskaffa.

Banken får inte vägra att betala på grund av mellanhavanden mellan köparen och säljaren, utan dess ensidiga betalningslöfte bedöms helt självständigt. Banken skall endast befatta sig med och kontrollera dokument, inte den sålda varan som sådan. Saken kan kanske uttryckas så att dokumenten får ett eget liv, eftersom bankens beslut om utbetalning skall grundas uteslutande på rembursinstruktionen och de presenterade dokumenten.

Den ovanstående rembursbeskrivningen förutsätter att rembursen är oåterkallelig. Med en återkallelig remburs skulle det mesta av poängen

med denna betalningsmekanism förvinna, eftersom säljaren inte skulle kunna lita på att få betalt. Det är därför inte förvånande att praktiskt taget alla rembursar (över 99 %) är oåterkalleliga. Fram till 1993 var det ur säljarens synvinkel viktigt att rembursen klart angav att den var oåterkallelig. Numera presumeras en remburs dock vara oåterkallelig, så att det är motsatsen som måste anges.

Det sist sagda framgår av art. 6(c) i Internationella handelskammarens enhetliga regler angående rembursar, i deras senaste version (publikation nr 500 av 1993; den första utgåvan kom redan 1933). Rembursreglernas rubrik på de två originalspråken engelska och franska är »*Uniform Customs and Practice for Documentary Credits*» resp. »*Règles et usances uniformes relatives aux crédits documentaires*». Av dessa formuleringar synes framgå att ICC-reglerna egentligen syftar till att utgöra en privat kodifiering av redan existerande sedvänjor. I verkligheten torde de i praktiken tillämpade reglerna snarare vara ett resultat av ICC:s arbete. Bankerna i över 170 länder har anslutit sig till ICC:s rembursregler, vilka dock inte äger någon bindande verkan i sig utan blir bindande genom hänvisningar i olika avtalsformulär och blanketter. ICC:s *Banking Commission* lägger ner mycket arbete på att bl.a. besvara frågor rörande tolkningen av de enhetliga reglerna.

Till skillnad från dokumentinkasso (men i likhet med vad som föreskrivs i fråga om *demand-garantier*) har banken vid remburs en relativt långtgående skyldighet att granska dokumenten, vilket är naturligt med hänsyn till att rembursuppdraget går ut på att betala mot dokument, inte att ta emot betalning. Enligt ICC-reglernas art. 13(a) skall banken granska alla dokument med skälig omsorg för att förvissa sig om att de »vid påseende» (*»on their face»*) förefaller att överensstämma med rembursvillkoren. Även om dokumenten på detta sätt förefaller överensstämma med villkoren anses de inte göra det om de inte stämmer med varandra. Att reglerna nöjer sig med att dokumenten vid påseende förefaller överensstämma med rembursvillkoren beror på att banken inte förväntas göra annan granskning än den som kan genomföras summariskt på banktjänstemannens skrivbord. Enligt art. 13(b) har banken skälig tid, ej överstigande sju bankdagar, att granska dokumenten och besluta huruvida de skall godtas eller ej. Av art. 15 framgår att banken inte ansvarar bl.a. för formen, fullständigheten, riktigheten

eller äktheten av ett dokument, icke heller för förfalskning eller rättsverkan därav, för de standardvillkor som är intagna i dokumentet eller för varornas beskrivning eller existens eller för annans handlande eller solvens. Reglerna begär således inte att banken exempelvis lusläser dokumentens finstilta partier eller undersöker huruvida den person som utfärdat ett dokument hade behörighet därtill. Ännu mindre behöver banken kontrollera att dokumenten överensstämmer med verkligheten, exempelvis att varorna verkligen är av den kvalitet som framgår av ett kvalitetsintyg. Misstänker banken exempelvis en dokumentförfalskning borde den dock rimligtvis underrätta sin uppdragsgivare (köparen); det måste emellertid understrykas att banken, om den på köparens uppmaning vägrar att betala säljaren, utsätter sig för risken att behöva betala skadestånd till denne. Banken kan därvid inte skylla på uppdragsgivarens (köparens) instruktioner vilka inte framgår av själva rembursen, ty banken har ju genom rembursen åtagit sig en självständig betalningsförpliktelse mot säljaren.

ICC:s rembursregler innehåller en rad friskrivningar liknande dem i garanti- och inkassoreglerna (bl.a. för förlust, dröjsmål eller förvanskning av meddelanden och *force majeure*) och en likaså från garanti- och inkassoreglerna känd föreskrift enligt vilken en bank som för uppdragets genomförande anlitar biträde av annan bank gör det för uppdragsgivarens räkning och på hans risk.

Att banken kan nöja sig med en summarisk dokumentgranskning bör inte tolkas som att banken får vara nonchalant i fråga om sådan oförenlighet mellan rembursvillkoren och dokumenten som är synlig »vid påseende». Det förhåller sig tvärtom så att dokumenten vid påseende skall *exakt* överensstämma med rembursvillkoren (man talar om s.k. *doctrine of strict compliance*). Varje avvikelse leder obönhörligt till att banken vägrar att betala. Det hjälper inte att säljaren argumenterar att det dokument som han presenterar är minst lika bra som det i rembursvillkoren föreskrivna, exempelvis när han presenterar ett försäkringsbrev utfärdat av ett schweiziskt försäkringsbolag i stället för av ett svenskt. Banken kan ju inte bedöma varför parterna kommit överens om att varan skall försäkras hos ett svenskt försäkringsbolag, utan får utgå från att varje föreskrift i rembursvillkoren är viktig och skall uppfyllas. Icke heller hjälper det om köparen på säljarens begäran meddelar

den bekräftande banken att han godtar ett schweiziskt försäkringsbrev. Den bekräftande bankens uppdrag kommer ju inte direkt från köparen utan från den öppnande banken: vill köparen ändra rembursvillkoren måste detta ske via den sistnämnda banken. Förmår säljaren inte att uppfylla rembursvillkoren utan tvingas att be köparen om att ändra dessa, försvinner för övrigt det mesta av säljarens nytta av remburser: han kan inte längre vara säker på att oavsett köparens betalningsvilja få betalt. Genom att i köpeavtalet gå med på att presentera dokument vilka inte eller bara svårigen kan anskaffas försätter sig säljaren således i en mycket besvärlig situation.

ICC:s rembursregler innehåller i art. 20–38 ett stort antal föreskrifter om hur dokumenten skall vara beskaffade för att vara godtagbara. Det rör sig bl.a. om ett slags tolkningsanvisningar om hur bankerna skall ställa sig till olika formuleringar i köparens rembursinstruktioner. Av art. 20(a) framgår exempelvis att sådana uttryck som »förstklassig» eller »välkänd» inte bör användas, eftersom de närmast bortses ifrån av bankerna; hur skulle en bank för övrigt kunna mäta och avgöra huruvida exempelvis ett veterinärintyg utfärdats av en »förstklassig» eller »välkänd» veterinär? Som exempel på andra regler av betydelse kan nämnas att om remburserna kräver ett konossement så innebär detta i princip ett krav på ett ombordkonossement, dvs. ett konossement som anger att godset har lastats ombord eller skeppats med ett angivet fartyg (art. 23). Ett mottagningskonossement, som bara anger att godset mottagits till avskickning, räcker alltså inte såvida inte annat föreskrivits i remburserna. Beträffande försäkringsdokument stadgar art. 36 att kravet på allriskförsäkring anses uppfyllt om dokumentet innehåller en allriskklausul (»*all risks*»), detta även om vissa risker likväl undantagits. Att remburser i princip inte är överlåtbara framgår av art. 48(b). Alla dessa regler är dock dispositiva och kan avtalas bort av parterna.

ICC:s rembursregler tillämpas också på s.k. *stand-by letters of credit*. Dessa remburser utgör egentligen ett slags garantier, eftersom de inte är avsedda att fungera som normal betalningsmekanism utan endast får tas i anspråk om uppdragsgivaren mot förmodan inte själv uppfyller sin betalningsförpliktelse. I Sverige använder man inte remburser på detta sätt, men situationen är annorlunda i USA, där banklagarna traditionellt inte tillåter bankerna att utfästa regelrätta bankgarantier. En an-

nan specialtyp av remburs är s.k. *deferred payment*-remburser. Det normala är att rembursen ger säljaren rätt till betalning när han presenterar de föreskrivna dokumenten (betalning *a vista*, D/P). Beviljar säljaren kredit till köparen ordnas det traditionellt så att säljaren mot dokumenten i stället för omedelbar betalning får en av banken accepterad växel (s.k. tidsremburs eller lång remburs, D/A). *Deferred payment* utgör därvid ett alternativ, som innebär att banken mot dokumenten utfäster sig att betala vid viss framtida tidpunkt. Skillnaden mot D/A är att man inte använder sig av växel, som i vissa länder belastas av stämpelavgifter.

6. Av exportörer anlitate mellanmän

Många – kanske flertalet – exportörer nöjer sig med att sköta sin marknadsföring och sina exportkontrakt själva, antingen från det egna landet eller genom att etablera egna kontor i resp. skicka egna anställda till främmande länder. Dessa tillvägagångssätt har onekligen sina fördelar, i första hand den kontroll som exportören behåller över de kommersiella operationerna ända fram till kunden och den besparing som exportören uppnår genom att slippa betala provisioner o.d. Nackdelarna är dock också uppenbara. Att på ett tillfredsställande sätt sköta en främmande marknad förutsätter i regel en djup förtrogenhet med de på denna marknad rådande förhållandena, lagarna, sedvänjorna, kultur m.m. och ett betydande kontaktnät. Att bearbeta en marknad på avstånd, exempelvis genom en marknadsföring vilande på annonsering och kontraktsskrivande per korrespondens, brukar vara föga effektivt, medan en etablering med egna försäljningskontor och med egna anställda innebär, i varje fall i början, en betydande investering som endast är motiverad vid mycket stor omsättning.

Av dessa och andra liknande skäl väljer många exportörer att sälja med hjälp av olika slags lokala mellanmän, vilka är egna företagare resp. självständiga företag. Vissa av dessa ägnar sig huvudsakligen åt marknadsbearbetning och deras insatser i fråga om enskilda order begränsas till att de fungerar som bud och vidarebefordrar order till sin uppdragsgivare. Ur juridisk synvinkel mer intressanta är de mellanmän som i eget eller uppdragsgivarens (exportörens) namn ingår bindande försäljningsavtal med köparna. Bland dessa mellanmän måste man skilja mellan tre huvudtyper: de som säljer i exportörens namn och för hans räkning (handelsagenter med fullmakt), de som säljer i eget namn men för exportörens räkning (kommissionärer) och de som säljer i eget namn och för egen räkning (återförsäljare). Den sistnämnda gruppen förtjänar egentligen inte beteckningen »mellanmän» i strikt juridisk mening,

men de fungerar onekligen som sådana i ekonomiskt avseende och bör därför behandlas här.

I detta arbete är det först och främst rättsförhållandet mellan exportören och de av honom anlitate mellanmännen som står i centrum. Det direkta rättsförhållande som eventuellt (t.ex. om mellanmannen säljer som ombud för exportören) uppstår mellan exportören och de utländska köparna är underkastat de köprättsliga reglerna (se avsnitt 2 ovan). Agerar mellanmannen som ombud för säljaren uppstår det egentligen inget avtalsförhållande mellan mellanmannen och köparen, låt vara att vissa rättsliga komplikationer likväl kan inträffa mellan de två (jfr exempelvis regeln om s.k. *falsus procurator* i den svenska avtalslagens 25 §). Fungerar mellanmannen som återförsäljare är det han som *vis-à-vis* exportören uppträder som köpare och den efterföljande vidareförsäljningen brukar i dessa fall vara ett rent inrikesköp: någon avtalsrelation mellan exportören och den som köper varan från återförsäljaren uppstår ej (saken blir något mera komplicerad om mellanmannen är en kommissionär).

Beträffande mellanmansavtalen mellan exportören och mellanmännen föreligger varken för Sverige bindande konventionsregler liknande CISG eller internationellt väletablerade kontraktsvillkor liknande ICC:s rembursregler eller INCOTERMS.¹ Man är i stället hänvisad till de olika nationella rättsreglerna om uppdragsavtal, handelsagentur, kommission osv., vilka oftast inte är särskilt anpassade till den internationella handeln utan tillämpas även på rena inrikesförhållanden. Den tillämpliga rättsordningen bestäms enligt domstolslandets internationella privaträtt. Med hänsyn till att de nationella rättsreglerna oftast, låt vara inte alltid, är dispositiva, har parterna stora möjligheter att skraddarsy sina inbördes rättigheter och skyldigheter i själva avtalet.

EG:s rådsdirektiv den 18 december 1986² ställer en rad krav på utformningen av medlemsländernas regler om självständiga handelsagenter (*self-employed commercial agents*), vilka definieras i direktivets art. 1. Direktivet stadfäster vissa grundläggande principer rörande hu-

1 ICC har dock utarbetat bl.a. *Model Commercial Agency Contract* (publikation nr 496) och *Model Distributorship Contract* (publikation nr 518).

2 Official Journal of the European Communities, 1986 No. L 382/17.

vudmannens och agentens inbördes rättigheter och skyldigheter i fråga om bl.a. provision, avgångsvederlag och uppsägning. Många av principerna skall enligt direktivet omsättas i nationella rättsregler vilka är tvingande till förmån för agenten.

Det är naturligtvis uteslutet att här ge sig in på en närmare presentation av olika länders mellanmansrätt.³ Såvitt gäller svensk rätt på detta område hänvisas till den svenska civilrättslitteraturen; det kan dock nämnas att den svenska lagen (1991:351) om handelsagentur är förenlig med och till stor del bygger på det omnämnda EG-direktivet. Observeras bör också att mellanhavanden mellan exportören och mellanmännen påverkas icke blott av rent privaträttsliga regler utan även av olika offentligrättsliga begränsningar. Hit hör exempelvis föreskrifter i vissa rättssystem om att handelsagenter måste vara lokala medborgare. Av stort intresse är dessutom bl.a. konkurrensreglerna: vissa exklusivavtal med mellanmän kan nämligen fungera som konkurrensbegränsningar resp. handelshinder. Den följande framställningen inskränks dock till en mycket kortfattad sammanställning av de viktigaste privaträttsliga frågor vilka aktualiseras i förhållandet mellan en exportör och en utländsk mellanman och vilka därför förtjänar att uppmärksammas redan vid utformningen av deras avtal.

Rättsförhållandet mellan en exportör och en mellanman verksam i ett annat land är i regel av mera varaktig natur, vilket gör det påkallat att utforma avtalet skriftligen även när det inte krävs av den tillämpliga rättsordningen. Muntliga överenskommelser kan bli mycket svårtolkade och av tveksamt värde efter att företagen exempelvis har bytt befattningshavare. Skriftlighet rekommenderas dock också vid uppdrag av engångskaraktär; i dessa fall är det ur exportörens synvinkel viktigt att denna karaktär klart kommer till uttryck i avtalet, ty vissa rättssystem anser upprepade uppdrag i tveksamma fall konstituera ett varaktigt rättsförhållande med därav följande uppsägningsskydd för mellanmannen (se nedan).

En lag eller ett avtal om handelsagentur innehåller normalt en mängd detaljregler om bl.a. handelsagentens plikt att med omsorg och

3 En dylik komparativ framställning finner man exempelvis i *Ole Lando, Udenrigshandelens kontrakter*, 4 uppl., København 1991, s. 143-222.

nit verka för varornas avsättning, hans befogenhet att i olika sammanhang (avtals ingående, mottagande av köpeskillingen, mottagande av reklamationer m.m.) representera exportören⁴, de produkter som avtalet avser, det territorium där handelsagenten får bedriva sin verksamhet, provisionens beräkning, huruvida agenten ansvarar för köparnas betalningsvilja och betalningsförmåga (dvs. huruvida agenten står s.k. *del credere*) och förhållandets upplösning (uppsägningsregler m.m.). Avtalet kan även ange att handelsagenten åtar sig att inte medverka till försäljning av konkurrerande produkter och att exportören åtar sig att inom agentens verksamhetsområde varken anlita andra mellanmän eller själv bedriva direktförsäljning (s.k. dubbelsidigt exklusiv handelsagentur). Exklusiviteten kan naturligtvis även tänkas att vara ensidig, i så fall oftast till förmån för handelsagenten; en liknande effekt kan för övrigt uppnås genom att exportören, utan att uttryckligen avstå från att använda sig av andra distributionskanaler, utfäster sig att betala provision till handelsagenten även för de försäljningar som agenten inte medverkat till.

Det ligger i exportörens intresse att såvitt möjligt behålla friheten att med kort varsel kunna göra sig av handelsagenten, detta även när denne inte har gjort sig skyldig till sådant kontraktsbrott som skulle motivera ett avbrytande av förhållandet. Exportören har kanske hittat en bättre mellanman eller beslutat sig för att i fortsättningen endast bedriva direktförsäljning. Även handelsagenten kan i och för sig tänkas vara intresserad av att kunna avsluta förhållandet, exempelvis för att få börja sälja konkurrerande produkter, men han är normalt i högre grad än exportören beroende av agenturen för sin försörjning. Handelsagenten är oftare än exportören ett litet företag, icke sällan en enskild näringsidkare. I många rättssystem (bl.a. i EU/EES-ländernas rätt) skyddas handelsagenten därför genom tvingande rättsregler, vilka begränsar exportörens uppsägningsmöjligheter och/eller ålägger exportören betydande betalningsskyldighet om han vill göra sig av med handelsagenten. I den mån den tillämpliga rättsordningen tillåter det, bör exportören se till att i kontraktet reglera frågan om handelsagenturens upphö-

4 Agentens behörighet kommer ofta till uttryck i en särskild fullmaktshandling, avsedd att kunna förevisas för potentiella köpare.

rande på ett godtagbart sätt, exempelvis genom att avtala om lämplig uppsägningstid och uppsägningsersättning samt ange de skäl vilka kan leda till att avtalet med eller utan omedelbar verkan får sägas upp. Det brukar också vara möjligt att från början begränsa agenturförhållandets varaktighet i tiden, exempelvis till två år, kanske med automatisk förlängning om ingen av parterna säger upp avtalet viss tid före den överenskomna tidrymdens utgång. Till sådana skäl som ger rätt till uppsägning med omedelbar verkan brukar höra att handelsagenten blivit föremål för ett insolvensförfarande eller att han i strid med avtalet ägnat sig åt försäljning av konkurrerande produkter. Icke sällan förekommer det att avtalet förbjuder handelsagenten att under viss tid efter agentförhållandets upphörande konkurrera med exportören (s.k. konkurrensklausul).

Ur exportörens synvinkel är det värdefullt att i kontraktet stipulera en minimiomsättning som handelsagenten åtar sig att uppnå. Detta är av särskild vikt vid exklusiv agentur, där exportören ju inte får lov att använda sig av andra distributionskanaler. Genom en avtalsklausul kan uppnående av viss minimiomsättning göras till en förutsättning för agenturens fortbestånd. Därmed ges exportören möjlighet att på ett enkelt sätt göra sig av med inkompetenta eller oengagerade representanter, förutsatt naturligtvis att den tillämpliga rättsordningen erkänner klausulen som giltig.

Det är viktigt att i avtalet så klart som möjligt ange hur handelsagentens provision skall beräknas. Bestäms inget därom i kontraktet hänvisar många rättssystem till »skälig provision», vilket bäddar för olika tolkningar och tvister. Provisionsprocenten skall klart anges. Det bör också framgå vilket pris som skall utgöra basen för provisionsberäkningen. Det behöver därvid inte röra sig om det pris som använts i de bakomliggande köpekontrakten: om godset exempelvis säljs under DDP-villkor (se avsnitt 2.10 ovan) kan det vara mindre rimligt att handelsagenten erhåller provision även för den del av priset som utgörs av bl.a. olika tullar och avgifter. Det kan vara lämpligare att beräkna provision på EXW- eller FAS-priset. Man kan dock naturligtvis komma överens om att provisionen skall beräknas med utgångspunkt i ett pris som inkluderar frakt, transportförsäkring, tullar m.m., men provisionsprocenten måste under sådana omständigheter rimligtvis bli något läg-

re. Förutom själva beräkningsformeln bör avtalet klargöra huruvida provisionen täcker alla ersättningsanspråk från handelsagentens sida, så att man undviker tvister om ytterligare belopp avseende exempelvis kostnadsersättningar. Avtalet bör även specificera när provisionen skall utbetalas (efter varje affär, kvartalsvis, etc.).

Ett agenturavtal brukar utöver de centrala åtagandena reglera en rad s.k. biförpliktelser, exempelvis exportörens skyldighet att vara handelsagenten behjälplig med råd och dåd vid produktens marknadsföring (exempelvis genom att utan ersättning tillhandahålla broschyrer m.m.), handelsagentens skyldighet att hålla de av exportören fastställda priserna och att med jämna mellanrum till exportören rapportera om marknadsläget, handelsagentens rätt att bruka exportörens firmanamn, exportörens skyldighet att utbilda handelsagenten resp. hans personal, handelsagentens skyldighet att hålla ett varu- och reservdelslager, handelsagentens tystnadsplikt rörande exportörens affärshemligheter, exportörens och/eller handelsagentens skyldighet att betala avtalsvite för eventuella kontraktsbrott osv.

Som vid alla andra avtal av internationell karaktär är det rekommendabelt att agenturavtalet innehåller en klausul om hur eventuella tvister skall lösas (t.ex. en skiljeklausul).

De flesta av de hittills omnämnda problemställningarna aktualiseras icke blott i samband med avtal om handelsagentur utan även vid kommissionsavtal. Ett återförsäljaravtal är däremot av en annan natur och frågorna ställs där delvis på annat sätt.

Vid återförsäljaravtal är det viktigt att skilja mellan å ena sidan de köpeavtal som ingås mellan exportören och återförsäljaren beträffande enskilda beställningar och, å andra sidan, överenskommelsen om själva det varaktiga återförsäljarförhållandet. De enskilda köpekontrakten följer naturligtvis reglerna om köp (se avsnitt 2 ovan), medan återförsäljaravtalet är ett särskilt slags ramavtal som i flera avseenden påminner om handelsagenturavtalet.

Flertalet återförsäljaravtal är exklusiva i den meningen att exportören åtar sig att inte vare sig genom annan återförsäljare eller på annat sätt sälja de aktuella produkterna inom återförsäljarens territorium (man talar därför om ensamåterförsäljaren och ensamåterförsäljaravtalet). Exklusiviteten är i regel tvärsidig, så att även ensamåterförsäljaren för-

pliktar sig att avstå från att sälja konkurrerande produkter. På samma sätt som vid handelsagentur är det viktigt att avtalet klart avgränsar såväl det territorium som de produkter som åsyftas. Även frågor om förhållandets upphörande och flertalet av de ovannämnda biförpliktelserna liknar det som sagts om agenturavtal.

Vid återförsäljaravtal undgår man å andra sidan behovet av att reglera provisionsfrågor, ty återförsäljaren erhåller ingen provision. Hans ekonomiska utbyte av verksamheten består i stället av att han får tillgodogöra sig skillnaden mellan det inköpspris som han betalar till exportören och det försäljningspris som han erhåller vid vidareförsäljning till sina kunder. Exportören berörs formellt inte av återförsäljarens prissättning, men han kan ändå ha intressen att bevaka däri, exempelvis att produktens rykte som exklusiv kvalitetsvara inte skadas. Exportörens försök att genom avtal eller på annat sätt förmå återförsäljaren att hålla visst minimipris är dock i regel olagliga, ibland t.o.m. straffbelagda, enligt konkurrenslagstiftningen i importlandet. Detsamma kan gälla försök att genom avtalet åstadkomma en marknadsdelning, exempelvis genom att förbjuda återförsäljaren att sälja till köpare vilka inte hör hemma inom hans territorium.

7. Internationell licensiering

Ett lämpligt alternativ till varuexport utgörs stundom av export av det tekniska kunnande, det immaterialrättsliga skydd och det goodwill som köparen egentligen är ute efter. I stället för att tillverka produkterna i exportlandet och på ett kostsamt och ibland riskfyllt sätt befordra dem till utlandet kan produkterna tillverkas på platsen i importlandet, oftast till lägre kostnad på grund av billigare arbetskraft och råvaror samt inbesparade transport- och förtullningsutgifter. Med hänsyn till valuta-restriktioner eller den begränsade köpkraften i vissa främmande länder är lokal tillverkning ibland det enda realistiska sättet för att komma in på marknaden.

Det kan naturligtvis tänkas att det är exportören själv som direkt etablerar egna produktionsresurser i främmande länder, men det är förmodligen vanligare att tillverkning sker hos ett lokalt företag som sedan i eget namn och för egen räkning säljer produkterna på marknaden. Detta i importlandet hemmahörande företag har dock genom avtal med exportören fått rätt att mot viss ersättning utnyttja exportörens immaterialrättsligt skyddade ensamrätt (t.ex. patent eller varumärke) och/eller hans immaterialrättsligt oskyddade tekniska kunnande (know-how). Denna typ av överenskommelser, vilka spelar en stor roll för internationella teknologiöverföringar, kallas licensavtal resp. licenser, den lokale tillverkaren betecknas som licenstagare (eng. *licensee*) och exportören har rollen av licensgivare (eng. *licensor*).¹ En licens är i princip en upplåtelse av en rättighet och måste skiljas från definitiva överlåtelse av objektet, exempelvis en försäljning av ett patent.

I verkligheten kan licensavtalen skilja sig betydligt från det angivna förenklade exemplet. Ett licensavtal behöver exempelvis inte avse tillverkning av varor (s.k. tillverkningslicens) utan kan handla om distri-

¹ Se närmare om licensavtal i bl.a. *Gunnar Karnell*, Inledning till den internationella licensavtalsrätten, Stockholm 1985.

bution (t.ex. en försäljningslicens) eller tillhandahållande av olika slags tjänster eller andra nyttigheter (tjänstelicens m.m.). I fråga om föremålet kan man skilja mellan bl.a. patentlicenser, varumärkeslicenser och know-howlicenser. Ett licensavtal kan utgöra en såväl juridiskt som ekonomiskt helt självständig överenskommelse, men det är mycket vanligt att licensen utgör ett inslag i ett mera omfattande affärsförhållande, där den ingår i ett paket bestående av exempelvis försäljning av råvaror eller komponenter samt uthyrning av maskiner. Själva licensavtalet kan dessutom på en och samma gång inbegripa flera olika objekt: en patentlicens avseende en produkts tillverkning kan exempelvis kombineras med en varumärkeslicens, vilken ger licenstagaren rätt att vid marknadsföring av produkten använda licensgivarens varumärke, och en know-howlicens varigenom licensgivaren åtar sig att till licenstagaren överföra immaterialrättsligt oskyddade tekniska kunskaper ägnade att möjliggöra eller underlätta tillverkningen.

I de fall där licenstagaren är ett helägt dotterbolag till licensgivaren är licensavtalet till övervägande del en juridisk formalitet. Om de två företagen representerar olika intressenter är det däremot mycket viktigt att redan vid avtalets ingående undvika potentiella tvistefrön.

I likhet med mellanmansavtal (se avsnitt 6 ovan) finns det inte heller i fråga om licensavtal några för Sverige bindande internationella överenskommelser eller internationellt väletablerade standardavtalsvillkor rörande parternas inbördes rättigheter och skyldigheter. Det blir således även här den med hjälp av domstolslandets internationella privaträtt fastställda nationella rättsordningen som man i princip bör söka lösningar i, men licensavtal har i flertalet rättssystem endast fått en ofullständig rättslig reglering. De nationella regler som finns är å andra sidan i regel dispositiva, vilket ger parterna möjlighet att reglera det mesta i själva kontraktet, vars utformning på detta sätt får en mycket stor betydelse och måste ägnas stor uppmärksamhet.

En annan likhet med mellanmansavtalen ligger däri att licensavtal, på samma sätt som exempelvis avtal om handelsagentur, avser ett rättsförhållande som normalt inte är av helt kortvarig karaktär, vilket ger upphov till bl.a. frågor om möjligheterna att säga upp avtalet eller på annat sätt avbryta samarbetet. På liknande sätt som vid mellanmansavtal kan man vidare skilja mellan exklusiva och icke-exklusiva (enkla) li-

censer. Exklusiva licenser brukar vara ensidigt exklusiva till förmån för licenstagaren, som erhåller en ensamrätt till licensobjektet genom att licensgivaren åtar sig att under licenstiden inte bevilja licens åt andra, ibland även att avstå från att själv konkurrera med licenstagaren.

Det är naturligtvis av stor vikt att licensavtalet klart specificerar såväl sitt objekt som sin giltighetstid. Avtalets geografiska giltighet bör också klart anges, om den inte redan framgår av objektet (exempelvis genom att licensen endast avser ett i visst land inarbetat eller registrerat varumärke). Det bör även framgå huruvida licensen endast kan användas av licenstagaren själv eller om han också kan överlåta sina ur licensavtalet härrörande rättigheter åt annan genom s.k. sublicenser.

Den ersättning som licenstagaren betalar till licensgivaren brukar kallas licensavgift eller royalty. Det finns många tänkbara sätt att beräkna ersättningen på och det är viktigt att avtalet skapar klarhet i detta avseende. Om licensavgiften på ett eller annat sätt knyts till licensens användning, exempelvis genom att den beräknas på grundval av antalet tillverkade eller sålda produkter eller licenstagarens omsättning i fråga om de aktuella produkterna, är det av stor betydelse för licensgivaren att licenstagaren verkligen blir motiverad att bruka licensen och inte köper upp den enbart för att begränsa konkurrensen. Detta är naturligtvis av särskild vikt vid sådana licenser som är exklusiva. Avser licensen ett icke-registrerat inarbetat varumärke är det dessutom nödvändigt för skyddets fortbestånd att märket fortsätter att användas. I ett dylikt fall kan det vara befogat att i avtalet föreskriva att licensen upphör att gälla, eller omvandlas från en exklusiv till en enkel licens, om den inte används i viss omfattning. Ett annat sätt att stimulera licenstagaren är att överenskomma om minimiroyalty, exempelvis i den formen att licenstagaren förpliktas att betala licensavgift för ett visst minsta antal produkter även när den faktiska tillverkningen är lägre. Säljs licensen till ett land där priserna inte bestäms av marknaden utan på administrativ väg bör man av naturliga skäl undvika att basera avgiftens beräkning på licenstagarens försäljning uttryckt i pengar. Förutser man problem i fråga om insyn i licenstagarens affärer bör man överväga licensavgift i form av en eller flera klumpsummor, vilket gör att man undviker de kontrollproblem som kan aktualiseras när avgiften bygger på exempelvis antalet tillverkade produkter.

Licensavtal brukar innehålla talrika föreskrifter om parternas biförpliktelse. Sekretessreglerna torde tillhöra de viktigaste när licensen omfattar know-how och licenstagaren brukar i dessa fall åläggas sekretess som tidsmässigt sträcker sig långt utöver licensavtalets giltighetstid. Licenstagaren brukar också åta sig att övervaka och beivra intrång från tredje mans sida, så att man exempelvis undviker att det varumärke som är föremål för licensen förlorar sitt skydd genom degenerering. Vid varumärkeslicenser är det vidare vanligt att licenstagaren åtar sig att upprätthålla viss kvalitet hos sina produkter och låta licensgivaren företa vissa kontroller därav, så att märket inte förlorar i goodwill. Bland licensgivarens sedvanliga biförpliktelse kan nämnas åtagandet att till licenstagaren erbjuda licens även avseende eventuell teknisk vidareutveckling av licensobjektet under licenstiden. Med hänsyn till att det vid brott mot ett licensavtal ofta är mycket svårt att styrka den uppkomna skadan, rekommenderas parterna att i stället för vanlig skadeberäkning använda sig av avtalsvite.

Som vid andra avtalstyper i den internationella handeln möter man även vid licensavtal en mängd ytterligare frågor vilka lämpligen bör regleras i avtalet, däribland frågan om tillämplig lag och om lösning av eventuella tvister. I likhet med mellanmansavtal kan även ett licensavtal användas i konkurrensbegränsande syfte, exempelvis när det föreskriver att licenstagaren skall hålla vissa minimipriser eller när det medelst marknadsuppdelning och förbud mot parallelexport hindrar konkurrens mellan licensgivaren och licenstagaren resp. mellan olika licenstagare. Konkurrensreglerna, i synnerhet reglerna i licenstagarens land, bör därför hållas i minnet vid licensavtalens utformning; vid handeln inom EU/EES-området bör särskilt beaktas gruppundantagsförordningarna om patentlicensavtal och know-howlicensavtal. Hänsyn måste tas också till andra offentligt rättsliga regler avseende licensiering, såsom kravet i vissa länder att alla licensavtal registreras och/eller underkastas myndighets godkännande (ändamålet med dylika regler kan exempelvis vara att undvika »skenlicenser», vilkas främsta syfte är att möjliggöra för licenstagaren att föra ut pengar till utlandet).

Sakregister

Hänvisningarna avser avsnitt.

- avlämnande av varan 2.3.1
- avtalsenlighet, varans 2.3.2
- bankgarantier 5.2
- befarat avtalsbrott 2.6
- befordringsavtal 3.1
- befraktningsavtal 3.1
- betalning för varan 2.4.1, 5
- betalningsort 2.4.1
- betalningstidpunkt 2.4.1
- certeparti 3.1
- CISG 2.1, 2.2
- CIM 3.1, 3.2
- CMR 3.1, 3.2
- COTIF 3.1, 3.2
- deferred payment*-remburs 5.4
- del credere* 6
- demand*-garanti 5.2
- dispaschör 3.5, 4.3
- doctrine of strict compliance* 5.4
- dokumentinkasso 5.3
- dröjsmål 2.3.3
- exklusiv handelsagentur 6
- exklusivt licensavtal 7
- exklusivt återförsäljaravtal 6
- falsus procurator* 6
- folkrätt 1
- force majeure* 2.7, 3.2, 5.3, 5.4
- fraktaval 3.1
- fraktsedel 3.4
- fraktsedeldubblett 3.4, 5.3
- fullgörelsekrav 2.3.3, 2.4.3
- försäljningslicens 7
- förtida leverans 2.3.3
- gemensamt haveri 3.5
- generaldispasch 3.5
- generalpolis 4.1
- genomgångstransporter 3.3, 3.4
- Haag/Visbyreglerna 3.1
- Hamburgreglerna 3.1
- handelsagenter 6
- handelsbruk 1, 2.2
- haveriagenter 4.1
- hämtningsköp 2.3.1
- hävning av köpeavtalet 2.3.3, 2.4.3, 2.6, 2.8
- ICC:s garantiregler 5.2
- ICC:s inkassoregler 5.3
- ICC:s rembursregler 5.4
- immaterialrättsliga fel 2.3.2
- INCOTERMS 2.10
- internationell handelsrätt 1
- internationell privaträtt 1, 2.1, 2.2
- internationella köp 2
- kombinerade transporter 3.3, 3.4
- kommissionärer 6
- kompensationsförsäljning 2.7
- konossement 3.4, 5.3
- konossementsgaranti 5.2

- konsumentköp 2.2
- kontraktsfart 3.1
- kontrollansvar 2.7
- kvantumkontrakt 3.1
- köp 2
- köparens skyldigheter 2.4

- letter of comfort* 5.2
- leveransklausuler 2.10
- lex mercatoria* 1
- licensiering 7
- lossningsgaranti 5.2
- långremburs 5.4

- marknadsföringsansvar 2.3.2
- mellanmansavtal 6
- motgaranti 5.2
- motköp 5.1
- mottagande av leverans 2.4.2
- mottagningskonossement 3.4, 5.4
- multimodala transporter 3.3, 3.4

- nabolandsklausulen 2.2

- ombordkonossement 3.4, 5.4
- omleverans 2.3.3
- oåterkallelig remburs 5.4

- partikulärdispasch 3.5
- pauschalpolis 4.1
- platsköp 2.3.1
- politiska risker 4.3, 5.2
- pris 2.4.1
- prisavdrag 2.3.3
- produktansvar 2.2
- påföljder vid köparens avtalsbrott 2.4.3
- påföljder vid säljarens avtalsbrott 2.3.3

- reklamation 2.3.2
- remburs 5.3, 5.4
- rena betalningsöverföringar 5.1
- reparation 2.3.3
- resebefraktning 3.1
- riskens övergång 2.5
- rådighetsfel 2.3.2
- ränta 2.7
- rättsliga fel 2.3.2
- rättsunifiering 1, 2.1

- skadestånd 2.3.3, 2.4.3, 2.7
- stand-by letter of credit* 5.4
- stoppningsrätt 2.6
- subsidiär försäkring 4.1
- successiv leverans 2.6
- successiva transporter 3.3
- SWIFT 5.1
- säljarens skyldigheter 2.3

- tidsbefraktning 3.1
- tidsremburs 5.4
- tillverkningslicens 7
- tilläggstid för fullgörelse 2.3.3, 2.4.3
- tjänstelicens 7
- transportavtal 3.1
- transportdokument 3.4
- transportförsäkring 4
- transportförsäkringsvillkor, engelska 4.2
- transportförsäkringsvillkor, svenska 4.3
- transportmellanmän 3.1
- transportörens ansvar 3.2
- täckningsköp 2.7

- ULIS 2.1
- undersökningsplikt, köparens 2.3.2

ursprungscertifikat 5.3

utrikeshandelsrätt 1

vård av varan 2.9

väsentligt avtalsbrott 2.3.3

Zug-um-Zug-principen 2.4.1

återförsäljare 6

Bilagor

Svensk författningssamling

Lag om internationella köp;

SFS 1987: 822Utkom från trycket
den 21 juli 1987

utfärdad den 11 juni 1987.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

1 § Artiklarna 1–13 och 25–88 i Förenta nationernas konvention den 11 april 1980 angående avtal om internationella köp av varor skall i originaltexternas lydelse gälla som lag här i landet. Originaltexterna skall ha samma giltighet.

Konventionens engelska och franska originaltexter finns tillsammans med en svensk översättning intagna som en *bilaga* till denna lag. Texterna på övriga originalspråk, arabiska, kinesiska, ryska och spanska, skall kungöras på det sätt som regeringen bestämmer.

2 § Lagen tillämpas inte i fall då både säljaren och köparen har sina affärsställen i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige. Om en part har mer än ett affärsställe, skall det ställe beaktas till vilket avtalet och dess fullgörande har sin närmaste anknytning. Om en part inte har något affärsställe, skall avseende fästas vid hans hemvist.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

På regeringens vägnar

INGVAR CARLSSON

STEN WICKBOM
(Justitiedepartementet)

¹ Prop. 1986/87:128, LU 31, rskr. 266.

Bilaga 1. Lag (1987:822) om internationella köp samt FN-konventionen den 11 april 1980 angående avtal om internationella köp av varor.

(Översättning)

**United Nations Convention on Contracts
for the International Sale of Goods**

The States Parties to this Convention

Bearing in mind the broad objectives in the resolutions adopted by the sixth special session of the General Assembly of the United Nations on the establishment of a New International Economic Order,

Considering that the development of international trade on the basis of equality and mutual benefit is an important element in promoting friendly relations among States,

Being of the opinion that the adoption of uniform rules which govern contracts for the international sale of goods and take into account the different social, economic and legal systems would contribute to the removal of legal barriers in international trade and promote the development of international trade,

Have agreed as follows:

**PART I
SPHERE OF APPLICATION AND
GENERAL PROVISIONS**

**Chapter I
Sphere of Application**

Article 1

(1) This Convention applies to contracts of sale of goods between parties whose places of business are in different States:

(a) when the States are Contracting States;
or

(b) when the rules of private international law lead to the application of the law of a Contracting State.

(2) The fact that the parties have their places of business in different States is to be disregarded whenever this fact does not appear either from the contract or from any dealings between, or from information dis-

**Förenta nationernas konvention den 11
april 1980 angående avtal om internatio-
nella köp av varor**

De fördragslutande staterna ,

som beaktar de allmänna målen i de av Förenta nationernas sjätte extra generalförsamling antagna resolutionerna om upprättande av en ny internationell ekonomisk ordning,

som anser att en utveckling av den internationella handeln på grundval av jämlikhet och ömsesidiga fördelar är en viktig faktor för främjande av vänskapliga förbindelser mellan stater,

som anser att antagandet av enhetliga regler, vilka gäller för avtal om internationella köp av varor och beaktar olika sociala, ekonomiska och rättsliga system, skulle bidra till att undanröja rättsliga hinder i internationell handel och främja dess utveckling;

har kommit överens om följande:

**DEL I
TILLÄMPNINGSSOMRÅDE OCH ALLMÄN-
NA BESTÄMMELSER**

**Kapitel I
Tillämpningsområde**

Artikel 1

1) Denna konvention är tillämplig på avtal om köp av varor mellan parter, vilkas affärsställen är belägna i skilda stater:

a) när dessa stater är fördragslutande stater; eller

b) när internationellt privaträttsliga regler leder till att lagen i en fördragslutande stat skall tillämpas.

2) Den omständigheten att parterna har sina affärsställen i skilda stater skall inte beaktas då denna omständighet inte framgår av avtalet, tidigare affärsförbindelse mellan parterna eller av upplysningar som de har givit

closed by, the parties at any time before or at the conclusion of the contract.

(3) Neither the nationality of the parties nor the civil or commercial character of the parties or of the contract is to be taken into consideration in determining the application of this Convention.

Article 2

This Convention does not apply to sales:

(a) of goods bought for personal, family or household use, unless the seller, at any time before or at the conclusion of the contract, neither knew nor ought to have known that the goods were bought for any such use;

(b) by auction;

(c) on execution or otherwise by authority of law;

(d) of stocks, shares, investment securities, negotiable instruments or money;

(e) of ships, vessels, hovercraft or aircraft;

(f) of electricity.

Article 3

(1) Contracts for the supply of goods to be manufactured or produced are to be considered sales unless the party who orders the goods undertakes to supply a substantial part of the materials necessary for such manufacture or production.

(2) This Convention does not apply to contracts in which the preponderant part of the obligations of the party who furnishes the goods consists in the supply of labour or other services.

Article 4

This Convention governs only the formation of the contract of sale and the rights and obligations of the seller and the buyer arising from such a contract. In particular, except as otherwise expressly provided in this Convention, it is not concerned with:

vid någon tidpunkt före eller vid avtalslutet.

3) Hänsyn skall varken tas till parternas nationalitet eller till deras eller avtalets civila eller kommersiella karaktär då konventionens tillämplighet skall fastställas.

Artikel 2

Denna konvention skall inte tillämpas på köp:

a) av en vara för köparens personliga bruk eller för hans familj eller hushåll, såvida inte säljaren före eller vid avtalslutet varken visste eller borde ha vetat att varan köptes för sådant bruk;

b) på auktion;

c) vid exekutiv försäljning eller annars tvångsvis på grund av lag;

d) av värdepapper eller pengar;

e) av fartyg, sväware eller luftfartyg;

f) av elektricitet.

Artikel 3

1) Avtal om tillhandahållande av en vara som skall tillverkas eller framställas anses som köp, såvida inte den part som beställer varan åtar sig att tillhandahålla en väsentlig del av det material som behövs för en sådan tillverkning eller framställning.

2) Denna konvention tillämpas inte på avtal där den övervägande delen av den parts skyldigheter, som skall leverera varan, består i att tillhandahålla arbete eller andra tjänster.

Artikel 4

Denna konvention reglerar endast ingående av avtal om köp samt de rättigheter och skyldigheter för säljaren och köparen som härrör från ett sådant avtal. Den gäller inte, om inte annat är uttryckligen föreskrivet i konventionen:

(a) the validity of the contract or of any of its provisions or of any usage;

(b) the effect which the contract may have on the property in the goods sold.

Article 5

This Convention does not apply to the liability of the seller for death or personal injury caused by the goods to any person.

Article 6

The parties may exclude the application of this Convention or, subject to article 12, derogate from or vary the effect of any of its provisions.

Chapter II General Provisions

Article 7

(1) In the interpretation of this Convention, regard is to be had to its international character and to the need to promote uniformity in its application and the observance of good faith in international trade.

(2) Questions concerning matters governed by this Convention which are not expressly settled in it are to be settled in conformity with the general principles on which it is based or, in the absence of such principles, in conformity with the law applicable by virtue of the rules of private international law.

Article 8

(1) For the purposes of this Convention statements made by and other conduct of a party are to be interpreted according to his intent where the other party knew or could not have been unaware what that intent was.

(2) If the preceding paragraph is not applicable, statements made by and other conduct of a party are to be interpreted according to

a) giltigheten av ett avtal eller någon av bestämmelserna i det eller giltigheten av någon sedvänja;

b) den verkan som avtalet kan ha på ägan-derätten till den sålda varan.

Artikel 5

Denna konvention tillämpas inte på säljarens ansvar för dödsfall eller annan personskada som varan förorsakar.

Artikel 6

Parterna kan komma överens om att denna konvention inte skall tillämpas eller, om inte annat följer av artikel 12, avvika från eller ändra verkan av vilken som helst av bestämmelserna i den.

Kapitel II Allmänna bestämmelser

Artikel 7

1) Vid tolkningen av denna konvention skall hänsyn tas till dess internationella karaktär samt till behovet av att främja en enhetlig tillämpning av konventionen och ett iakttagande av god sed i internationell handel.

2) Frågor som regleras i denna konvention, men som inte uttryckligen har lösts i den, skall lösas i enlighet med de allmänna principer som konventionen är grundad på eller, om sådana principer saknas, enligt den lag som är tillämplig enligt internationellt privaträttsliga regler.

Artikel 8

1) Vid tillämpningen av denna konvention skall en parts uttalanden och övriga uppträdande tolkas i enlighet med hans avsikt, om den andra parten visste eller inte kunde ha varit omedveten om vilken avsikten var.

2) Om föregående stycke inte är tillämpligt, skall en parts uttalanden och övriga uppträdande tolkas i enlighet med den uppfatt-

the understanding that a reasonable person of the same kind as the other party would have had in the same circumstances.

(3) In determining the intent of a party or the understanding a reasonable person would have had, due consideration is to be given to all relevant circumstances of the case including the negotiations, any practices which the parties have established between themselves, usages and any subsequent conduct of the parties.

Article 9

(1) The parties are bound by any usage to which they have agreed and by any practices which they have established between themselves.

(2) The parties are considered, unless otherwise agreed, to have impliedly made applicable to their contract or its formation a usage of which the parties knew or ought to have known and which in international trade is widely known to, and regularly observed by, parties to contracts of the type involved in the particular trade concerned.

Article 10

For the purposes of this Convention:

(a) if a party has more than one place of business, the place of business is that which has the closest relationship to the contract and its performance, having regard to the circumstances known to or contemplated by the parties at any time before or at the conclusion of the contract;

(b) if a party does not have a place of business, reference is to be made to his habitual residence.

Article 11

A contract of sale need not be concluded in or evidenced by writing and is not subject to any other requirement as to form. It may be proved by any means, including witnesses.

ning som en förnuftig person i den andra partens ställning skulle ha fått under samma omständigheter.

3) Vid fastställande av en parts avsikt eller hur en förnuftig person skulle ha uppfattat den, skall vederbörlig hänsyn tas till alla omständigheter av betydelse, såsom avtalsförhandlingarna, praxis som har utbildats mellan parterna, handelsbruk och annan sedvänja samt parternas senare uppträdande.

Artikel 9

1) Parterna är bundna av handelsbruk och annan sedvänja som de har samtyckt till och av praxis som de har utbildat mellan sig.

2) Om inte annat har överenskommits, anses parterna i fråga om sitt avtal eller dess ingående underförstått ha hänvisat till handelsbruk och annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som i internationell handel är allmänt känt och regelbundet iaktas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.

Artikel 10

Vid tillämpning av denna konvention skall:

a) om en part har mer än ett affärsställe, det ställe beaktas till vilket avtalet och dess fullgörande har sin närmaste anknytning, med beaktande av de omständigheter som parterna kände till eller räknade med vid någon tidpunkt före eller vid avtalslutet;

b) om en part inte har något affärsställe, avseende fästas vid hans hemvist.

Artikel 11

Ett köpeavtal behöver inte ingås eller bekräftas i skriftlig form och behöver inte uppfylla något annat formkrav. Det kan styrkas på vilket sätt som helst, också med vittnen.

Article 12

Any provision of article 11, article 29 or Part II of this Convention that allows a contract of sale or its modification or termination by agreement or any offer, acceptance or other indication of intention to be made in any form other than in writing does not apply where any party has his place of business in a Contracting State which has made a declaration under article 96 of this Convention. The parties may not derogate from or vary the effect of this article.

Article 13

For the purposes of this Convention "writing" includes telegram and telex.

**PART II
FORMATION OF THE CONTRACT**

Article 14

(1) A proposal for concluding a contract addressed to one or more specific persons constitutes an offer if it is sufficiently definite and indicates the intention of the offeror to be bound in case of acceptance. A proposal is sufficiently definite if it indicates the goods and expressly or implicitly fixes or makes provision for determining the quantity and the price.

(2) A proposal other than one addressed to one or more specific persons is to be considered merely as an invitation to make offers, unless the contrary is clearly indicated by the person making the proposal.

Article 15

(1) An offer becomes effective when it reaches the offeree.

(2) An offer, even if it is irrevocable, may be withdrawn if the withdrawal reaches the offeree before or at the same time as the offer.

Artikel 12

De bestämmelser i artikel 11 eller 29 eller i del II av denna konvention som tillåter att köpeavtal ingås, ändras eller upphör genom överenskommelse i annat än skriftlig form eller att anbud, antagande svar eller någon annan viljeförklaring görs i annat än skriftlig form gäller inte då en part har sitt affärsställe i en fördragsslutande stat som har avgivit en förklaring enligt artikel 96 i denna konvention. Parterna får inte inskränka eller ändra verkan av denna artikel.

Artikel 13

Vid tillämpning av denna konvention omfattar uttrycket "skriftlig" även telegram och telex.

**DEL II
INGÅENDE AV AVTAL**

Artikel 14

1) Ett förslag om att sluta avtal som har ställts till en eller flera bestämda personer utgör ett anbud, om det är tillräckligt preciserat och anger anbudsgivarens avsikt att bli bunden i händelse av ett antagande svar. Ett förslag är tillräckligt preciserat om det anger vilken vara det är fråga om och uttryckligen eller underförstått fastställer eller ger anvisning om hur mängd och pris skall fastställas.

2) Ett förslag som inte är ställt till en eller flera bestämda personer skall endast anses utgöra en anmodan att inkomma med anbud, om inte den som framför förslaget klart anger det motsatta.

Artikel 15

1) Ett anbud får verkan när det kommer fram till anbudstagaren.

2) Ett anbud får dras tillbaka även om det är oåterkalleligt, såvida meddelandet om att det dras tillbaka kommer fram till anbudstagaren före eller samtidigt som anbudet.

Article 16

(1) Until a contract is concluded an offer may be revoked if the revocation reaches the offeree before he has dispatched an acceptance.

(2) However, an offer cannot be revoked:

(a) if it indicates, whether by stating a fixed time for acceptance or otherwise, that it is irrevocable; or

(b) if it was reasonable for the offeree to rely on the offer as being irrevocable and the offeree has acted in reliance on the offer.

Article 17

An offer, even if it is irrevocable, is terminated when a rejection reaches the offeror.

Article 18

(1) A statement made by or other conduct of the offeree indicating assent to an offer is an acceptance. Silence or inactivity does not in itself amount to acceptance.

(2) An acceptance of an offer becomes effective at the moment the indication of assent reaches the offeror. An acceptance is not effective if the indication of assent does not reach the offeror within the time he has fixed or, if no time is fixed, within a reasonable time, due account being taken of the circumstances of the transaction, including the rapidity of the means of communication employed by the offeror. An oral offer must be accepted immediately unless the circumstances indicate otherwise.

(3) However, if, by virtue of the offer or as a result of practices which the parties have established between themselves or of usage, the offeree may indicate assent by performing an act, such as one relating to the dispatch of the goods or payment of the price, without notice to the offeror, the acceptance is effective at the moment the act is performed, provided that the act is performed within the period of time laid down in the preceding paragraph.

Artikel 16

1) Till dess att ett avtal har slutits kan ett anbud återkallas om återkallelsen kommer fram till anbudstagaren innan han har avsänt ett antagande svar.

2) Ett anbud kan dock inte återkallas:

a) om det, genom att en bestämd tid för svar har fastställts eller på annat sätt anger att det inte kan återkallas; eller

b) om anbudstagaren rimligen kunde räkna med att anbudet inte kunde återkallas och anbudstagaren har handlat i förlitan på anbudet.

Artikel 17

Ett anbud upphör att gälla, även om det inte kan återkallas, då ett avslag kommer fram till anbudsgivaren.

Artikel 18

1) Ett uttalande eller annat uppträdande av anbudstagaren som visar att han samtycker till ett anbud utgör ett antagande svar. Tystnad eller överksamhet utgör inte i sig ett antagande svar.

2) Ett antagande svar på ett anbud får verkan när uttrycket för samtycke kommer fram till anbudsgivaren. Ett antagande svar får inte verkan om svaret inte kommer fram till anbudsgivaren inom den tid som han har satt ut eller, om ingen tid har satts ut, inom en tid som är skäligen vederbörlig hänsyn till hur snabbt kommunikationssätt anbudsgivaren har anlitat och till övriga omständigheter kring avtalet. Ett muntligt anbud måste antas omedelbart, om inte annat framgår av omständigheterna.

3) Om emellertid anbudstagaren med stöd av anbudet eller praxis som har utbildats mellan parterna eller handelsbruk eller annan sedvänja, utan att lämna något meddelande till anbudsgivaren, visar att han samtycker till anbudet genom en handling, såsom en som hänförelse sig till varans avsändande eller till betalningen, får det antagandet svaret verkan när handlingen utförs, under förutsättning att det sker inom den tid som har fastställts i föregående stycke.

Article 19

(1) A reply to an offer which purports to be an acceptance but contains additions, limitations or other modifications is a rejection of the offer and constitutes a counter-offer.

(2) However, a reply to an offer which purports to be an acceptance but contains additional or different terms which do not materially alter the terms of the offer constitutes an acceptance, unless the offeror, without undue delay, objects orally to the discrepancy or dispatches a notice to that effect. If he does not so object, the terms of the contract are the terms of the offer with the modifications contained in the acceptance.

(3) Additional or different terms relating, among other things, to the price, payment, quality and quantity of the goods, place and time of delivery, extent of one party's liability to the other or the settlement of disputes are considered to alter the terms of the offer materially.

Article 20

(1) A period of time for acceptance fixed by the offeror in a telegram or a letter begins to run from the moment the telegram is handed in for dispatch or from the date shown on the letter or, if no such date is shown, from the date shown on the envelope. A period of time for acceptance fixed by the offeror by telephone, telex or other means of instantaneous communication, begins to run from the moment that the offer reaches the offeree.

(2) Official holidays or non-business days occurring during the period for acceptance are included in calculating the period. However, if a notice of acceptance cannot be delivered at the address of the offeror on the last day of the period because that day falls on an official holiday or a non-business day at the place of business of the offeror, the period is extended until the first business day which follows.

Artikel 19

1) Ett svar på ett anbud som är avsett att vara ett antagande svar men som innehåller tillägg, begränsningar eller andra ändringar anses som avslag på anbudet och gäller som ett nytt anbud.

2) Ett svar på ett anbud, som är avsett att vara ett antagande svar men som innehåller tilläggsvillkor eller avvikande villkor som inte väsentligt ändrar villkoren i anbudet, skall likväl gälla som ett antagande svar, såvida inte anbudsgivaren utan oskäligt dröjsmål muntligen gör invändningar mot avvikelsen eller avsänder ett meddelande med samma innebörd. Om han inte gör en sådan invändning, blir de villkor som framgår av anbudet avtalsvillkor med de ändringar som det antagande svaret innehåller.

3) Tilläggsvillkor eller avvikande villkor om bland annat pris, betalning, varans kvalitet och mängd, plats och tid för avlämnande, omfattningen av den ena partens ansvarighet gentemot den andra parten eller lösning av tvister anses väsentligt ändra villkoren i anbudet.

Artikel 20

1) En tid för avgivande av svar som anbudsgivaren har satt ut i ett telegram eller brev börjar löpa från den tidpunkt då telegrammet inlämnas för befordran eller från det datum som framgår av brevet eller, om inget sådant datum framgår, från poststämpelns datum. En tid för avgivande av svar som anbudsgivaren har bestämt i telefonsamtal, telex eller annat omedelbart kommunikationsmedel börjar löpa från den tidpunkt då anbudet kommer fram till anbudstagaren.

2) Officiella helgdagar eller fridagar som infaller under acceptfristen tas med vid beräkningen av tiden. Om emellertid ett meddelande om antagande svar inte kan avlämnas på anbudsgivarens adress sista dagen av fristen därför att denna dag infaller på en officiell helgdag eller fridag på anbudsgivarens affärsställe, förlängs fristen till den första efterföljande arbetsdagen.

Article 21

(1) A late acceptance is nevertheless effective as an acceptance if without delay the offeror orally so informs the offeree or dispatches a notice to that effect.

(2) If a letter or other writing containing a late acceptance shows that it has been sent in such circumstances that if its transmission had been normal it would have reached the offeror in due time, the late acceptance is effective as an acceptance unless, without delay, the offeror orally informs the offeree that he considers his offer as having lapsed or dispatches a notice to that effect.

Article 22

An acceptance may be withdrawn if the withdrawal reaches the offeror before or at the same time as the acceptance would have become effective.

Article 23

A contract is concluded at the moment when an acceptance of an offer becomes effective in accordance with the provisions of this Convention.

Article 24

For the purposes of this Part of the Convention, an offer, declaration of acceptance or any other indication of intention "reaches" the addressee when it is made orally to him or delivered by any other means to him personally, to his place of business or mailing address or, if he does not have a place of business or mailing address, to his habitual residence.

Artikel 21

1) Ett antagande svar som kommer för sent gäller likväl som antagande svar, om anbudsgivaren utan dröjsmål muntligen meddelar anbudstagaren detta eller avsänder ett meddelande med samma innebörd.

2) Om det av ett brev eller någon annan skriftlig handling som innehåller ett försenat antagande svar framgår att det sänts under sådana omständigheter att det, om dess befordran hade varit normal, skulle ha kommit fram till anbudsgivaren i tid, gäller det försenade svaret som ett antagande svar, om inte anbudsgivaren utan dröjsmål muntligen meddelar anbudstagaren att han anser att hans anbud inte längre gäller eller avsänder ett meddelande med samma innehåll.

Artikel 22

Ett antagande svar kan återkallas, om återkallelsen kommer fram till anbudsgivaren innan eller samtidigt som det antagande svaret skulle ha fått verkan.

Artikel 23

Ett avtal sluts vid den tidpunkt då ett antagande svar på anbud får verkan i enlighet med bestämmelserna i denna konvention.

Artikel 24

Vid tillämpningen av denna del av konventionen anses ett anbud, ett antagande svar eller någon annan viljeförklaring "komma fram" till adressaten då den görs muntligen till honom eller på annat sätt avlämnas till honom personligen, på hans affärsställe eller postadress eller, om han inte har något affärsställe eller någon postadress, på hans hemvist.

**PART III
SALE OF GOODS**

**Chapter I
General Provisions**

Article 25

A breach of contract committed by one of the parties is fundamental if it results in such detriment to the other party as substantially to deprive him of what he is entitled to expect under the contract, unless the party in breach did not foresee and a reasonable person of the same kind in the same circumstances would not have foreseen such a result.

Article 26

A declaration of avoidance of the contract is effective only if made by notice to the other party.

Article 27

Unless otherwise expressly provided in this Part of the Convention, if any notice, request or other communication is given or made by a party in accordance with this Part and by means appropriate in the circumstances, a delay or error in the transmission of the communication or its failure to arrive does not deprive that party of the right to rely on the communication.

Article 28

If, in accordance with the provisions of this Convention, one party is entitled to require performance of any obligation by the other party, a court is not bound to enter a judgement for specific performance unless the court would do so under its own law in respect of similar contracts of sale not governed by this Convention.

Article 29

(1) A contract may be modified or termi-

**DEL III
KÖP AV VAROR**

**Kapitel I
Allmänna bestämmelser**

Artikel 25

Ett avtalsbrott från ena partens sida är väsentligt om det medför en sådan olägenhet för den andra parten att det i huvudsak berövar honom vad han hade rätt att vänta sig enligt avtalet. Avtalsbrottet är dock inte väsentligt om den part som är skyldig till avtalsbrottet inte förutsåg och en förnuftlig person i samma ställning under samma omständigheter inte heller skulle ha förutsett ett sådant resultat.

Artikel 26

En hävningsförklaring gäller endast om den görs genom ett meddelande till den andra parten.

Artikel 27

Om inte annat uttryckligen anges i denna del av konventionen, gäller för de fall då en part lämnar en underrättelse, en uppmaning eller något annat meddelande i enlighet med denna del och med anlitande av ett med hänsyn till omständigheterna lämpligt medel för befordran, att dröjsmål eller fel vid befordran av meddelandet eller dess uteblivna framkomst inte berövar denna part rätten att åberopa meddelandet.

Artikel 28

Om en part i enlighet med bestämmelserna i denna konvention har rätt att kräva att den andra parten fullgör en skyldighet, är en domstol inte skyldig att meddela dom på naturafullgörelse, om inte domstolen skulle göra detta enligt sitt eget lands lagstiftning i fråga om liknande köp som inte regleras av konventionen.

Artikel 29

1) Ett avtal kan ändras eller bringas att

nated by the mere agreement of the parties.

(2) A contract in writing which contains a provision requiring any modification or termination by agreement to be in writing may not be otherwise modified or terminated by agreement. However, a party may be precluded by his conduct from asserting such a provision to the extent that the other party has relied on that conduct.

Chapter II Obligations of the Seller

Article 30

The seller must deliver the goods, hand over any documents relating to them and transfer the property in the goods, as required by the contract and this Convention.

Section I. Delivery of the goods and handing over of documents

Article 31

If the seller is not bound to deliver the goods at any other particular place, his obligation to deliver consists:

(a) if the contract of sale involves carriage of the goods – in handing the goods over to the first carrier for transmission to the buyer;

(b) if, in cases not within the preceding subparagraph, the contract relates to specific goods, or unidentified goods to be drawn from a specific stock or to be manufactured or produced, and at the time of the conclusion of the contract the parties knew that the goods were at, or were to be manufactured or produced at, a particular place – in placing the goods at the buyer's disposal at that place;

(c) in other cases – in placing the goods at the buyer's disposal at the place where the seller had his place of business at the time of the conclusion of the contract.

upphöra genom en överenskommelse mellan parterna.

2) Ett skriftligt avtal som innehåller en bestämmelse att en ändring eller ett upphävande av avtalet måste ske genom skriftlig överenskommelse kan inte ändras eller bringas att upphöra genom en överenskommelse på annat sätt. En part kan emellertid genom sitt handlande förlora möjligheten att åberopa en sådan bestämmelse i den mån den andra parten har förlitat sig på detta handlande.

Kapitel II Säljarens skyldigheter

Artikel 30

Säljaren är skyldig att avlämna varan, överlämna dokument avseende varan samt överföra äganderätten till varan på det sätt som avtalet och konventionen förutsätter.

Avdelning I Avlämnande av varan och överlämnande av dokument

Artikel 31

Om säljaren inte skall avlämna varan på någon annan bestämd plats, består hans skyldighet att avlämna varan

a) om köpeavtalet förutsätter att varan skall transporteras, i att överlämna varan till den förste transportören för vidarebefordran till köparen;

b) om avtalet, i de fall som inte omfattas av föregående punkt, hänför sig till en bestämd vara eller till en vara som inte är bestämd men som skall tas ur ett bestämt parti, eller som skall tillverkas eller framställas och parterna vid avtalsslutet kände till att varan befann sig eller skulle tillverkas eller framställas på en bestämd plats, i att ställa varan till köparens förfogande på denna plats;

c) i övriga fall, i att ställa varan till köparens förfogande på den plats där säljaren hade sitt affärsställe vid avtalsslutet.

Article 32

(1) If the seller, in accordance with the contract or this Convention, hands the goods over to a carrier and if the goods are not clearly identified to the contract by markings on the goods, by shipping documents or otherwise, the seller must give the buyer notice of the consignment specifying the goods.

(2) If the seller is bound to arrange for carriage of the goods, he must make such contracts as are necessary for carriage to the place fixed by means of transportation appropriate in the circumstances and according to the usual terms for such transportation.

(3) If the seller is not bound to effect insurance in respect of the carriage of the goods, he must, at the buyer's request, provide him with all available information necessary to enable him to effect such insurance.

Article 33

The seller must deliver the goods:

(a) if a date is fixed by or determinable from the contract, on that date;

(b) if a period of time is fixed by or determinable from the contract, at any time within that period unless circumstances indicate that the buyer is to choose a date; or

(c) in any other case, within a reasonable time after the conclusion of the contract.

Article 34

If the seller is bound to hand over documents relating to the goods, he must hand them over at the time and place and in the form required by the contract. If the seller has handed over documents before that time, he may, up to that time, cure any lack of conformity in the documents, if the exercise of this right does not cause the buyer unrea-

Artikel 32

1) Om säljaren, i enlighet med avtalet eller denna konvention, överlämnar varan till en transportör och om varan inte klart har hänförs till avtalet genom märkning av varan, genom transportdokument eller på annat sätt, skall säljaren lämna ett meddelande till köparen om försändelsen med specificering av varan.

2) Om säljaren skall ordna transporten av varan, skall han sluta nödvändiga avtal för transport till den angivna orten med efter omständigheterna lämpligt transportmedel och på sedvanliga villkor för sådana transporter.

3) Om säljaren inte skall teckna transportförsäkring för varan, skall han på köparens begäran tillhandahålla denne alla tillgängliga uppgifter som behövs för att denne skall kunna teckna en sådan försäkring.

Artikel 33

Säljaren skall avlämna varan:

a) om en viss tidpunkt är fastställd i eller följer av avtalet, vid denna tidpunkt;

b) om en viss tidrymd är fastställd i eller följer av avtalet, när som helst under denna tidrymd, såvida det inte framgår av omständigheterna att köparen skall välja tidpunkten; eller

c) i andra fall, inom skälig tid efter avtalslutet.

Artikel 34

Om säljaren skall överlämna dokument avseende varan, skall han överlämna dem vid den tidpunkt, på den plats och i den form som är förutsatt enligt avtalet. Om säljaren har överlämnat dokument före den avtalsenliga tidpunkten, får han fram till dess avhjälpa fel eller brister i dokumenten, såvida inte utövandet av denna rätt förorsakar köparen

sonable inconvenience or unreasonable expense. However, the buyer retains any right to claim damages as provided for in this Convention.

Section II.

Conformity of the goods and third party claims

Article 35

(1) The seller must deliver goods which are of the quantity, quality and description required by the contract and which are contained or packaged in the manner required by the contract.

(2) Except where the parties have agreed otherwise, the goods do not conform with the contract unless they:

(a) are fit for the purposes for which goods of the same description would ordinarily be used;

(b) are fit for any particular purpose expressly or impliedly made known to the seller at the time of the conclusion of the contract, except where the circumstances show that the buyer did not rely, or that it was unreasonable for him to rely, on the seller's skill and judgement;

(c) possess the qualities of goods which the seller has held to the buyer as a sample or model;

(d) are contained or packaged in the manner usual for such goods or, where there is no such manner, in a manner adequate to preserve and protect the goods.

(3) The seller is not liable under subparagraphs (a) to (d) of the preceding paragraph for any lack of conformity of the goods if at the time of the conclusion of the contract the buyer knew or could not have been unaware of such lack of conformity.

Article 36

(1) The seller is liable in accordance with the contract and this Convention for any lack of conformity which exists at the time when the risk passes to the buyer, even though the

oskäligen olägenhet eller oskäligen kostnad. Köparen behåller emellertid den rätt han kan ha att kräva skadestånd enligt denna konvention.

Avdelning II

Varans avtalsenlighet och tredje mans krav

Artikel 35

1) Säljaren skall avlämna en vara som i fråga om mängd, kvalitet och art överensstämmer med det som avtalet förutsätter och som också är innesluten eller förpackad på ett avtalsenligt sätt.

2) Såvida parterna inte har kommit överens om annat, är varan avtalsenlig endast om den:

a) är lämplig för de ändamål till vilka varor av motsvarande slag i allmänhet används;

b) är lämplig för ett bestämt ändamål som säljaren uttryckligen eller underförstått har fått veta vid avtalslutet, utom då det framgår av omständigheterna att köparen inte förlitade sig på, eller inte hade rimlig anledning att förlita sig på, säljarens sakkunskap och omdöme;

c) har egenskaperna hos en vara som säljaren har lagt fram för köparen såsom prov eller modell;

d) är innesluten eller förpackad på det sätt som är brukligt för sådana varor eller, då det inte finns något sådant bruk, på ett sätt som är ändamålsenligt för att bevara och skydda varan.

3) Säljaren är inte ansvarig enligt andra stycket punkterna a–d för sådana brister i avtalsenligheten hos varan (fel) som köparen vid avtalslutet kände till eller inte kunde ha varit omedveten om.

Artikel 36

1) Säljaren är ansvarig i enlighet med avtalet och denna konvention för fel som föreligger vid den tidpunkt då risken går över på köparen, även om felet visar sig först efter

lack of conformity becomes apparent only after that time.

(2) The seller is also liable for any lack of conformity which occurs after the time indicated in the preceding paragraph and which is due to a breach of any of his obligations, including a breach of any guarantee that for a period of time the goods will remain fit for their ordinary purpose or for some particular purpose or will retain specified qualities or characteristics.

Article 37

If the seller has delivered goods before the date for delivery, he may, up to that date, deliver any missing part or make up any deficiency in the quantity of the goods delivered, or deliver goods in replacement of any non-conforming goods delivered or remedy any lack of conformity in the goods delivered, provided that the exercise of this right does not cause the buyer unreasonable inconvenience or unreasonable expense. However, the buyer retains any right to claim damages as provided for in this Convention.

Article 38

(1) The buyer must examine the goods, or cause them to be examined, within as short a period as is practicable in the circumstances.

(2) If the contract involves carriage of the goods, examination may be deferred until after the goods have arrived at their destination.

(3) If the goods are redirected in transit or redispached by the buyer without a reasonable opportunity for examination by him and at the time of the conclusion of the contract the seller knew or ought to have known of the possibility of such redirection or redispach, examination may be deferred until after the goods have arrived at the new destination.

Article 39

(1) The buyer loses the right to rely on a lack of conformity of the goods if he does not give notice to the seller specifying the nature

denna tidpunkt.

2) Säljaren är även ansvarig för fel som uppstår efter den i föregående stycke angivna tidpunkten och som beror på brott mot någon av hans skyldigheter, däribland brott mot en garanti att varan under en viss tid kommer att förbli lämplig för sitt vanliga ändamål eller för något bestämt ändamål eller kommer att behålla angivna egenskaper eller kännetecken.

Artikel 37

Om säljaren har avlämnat varan före den avtalade tiden för avlämnande, får han intill denna tidpunkt avlämna delar som fattas, fylla ut brister i varans mängd, avlämna en vara för att ersätta en felaktig eller avhjälpa fel i den avlämnade varan, under förutsättning att utövandet av denna rätt inte förorsakar köparen oskälig olägenhet eller oskälig kostnad. Köparen behåller dock den rätt han kan ha att kräva skadestånd enligt denna konvention.

Artikel 38

1) Köparen skall undersöka varan eller låta undersöka den så snart det med hänsyn till omständigheterna är möjligt.

2) Om avtalet förutsätter att varan skall transporteras, får undersökningen uppskjutas till dess att varan har kommit fram till bestämelseorten.

3) Om varan omdirigeras under transporten eller sänds vidare av köparen utan att denne har haft skälig möjlighet att undersöka den och säljaren vid avtalslutet kände till eller borde ha känt till möjligheten av en sådan omdirigering eller vidareändring, får undersökningen uppskjutas till dess att varan har anlänt till den nya bestämelseorten.

Artikel 39

1) Köparen förlorar rätten att åberopa fel i varan, om han inte inom skälig tid efter det att han märkte eller borde ha märkt felet re-

of the lack of conformity within a reasonable time after he has discovered it or ought to have discovered it.

(2) In any event, the buyer loses the right to rely on a lack of conformity of the goods if he does not give the seller notice thereof at the latest within a period of two years from the date on which the goods were actually handed over to the buyer, unless this time-limit is inconsistent with a contractual period of guarantee.

Article 40

The seller is not entitled to rely on the provisions of articles 38 and 39 if the lack of conformity relates to facts of which he knew or could not have been unaware and which he did not disclose to the buyer.

Article 41

The seller must deliver goods which are free from any right or claim of a third party, unless the buyer agreed to take the goods subject to that right or claim. However, if such right or claim is based on industrial property or other intellectual property, the seller's obligation is governed by article 42.

Article 42

(1) The seller must deliver goods which are free from any right or claim of a third party based on industrial property or other intellectual property, of which at the time of the conclusion of the contract the seller knew or could not have been unaware, provided that the right or claim is based on industrial property or other intellectual property:

(a) under the law of the State where the goods will be resold or otherwise used, if it was contemplated by the parties at the time of the conclusion of the contract that the goods would be resold or otherwise used in that State; or

(b) in any other case, under the law of the State where the buyer has his place of business.

klamerar till säljaren och uppger felets art.

2) I alla händelser förlorar köparen rätten att åberopa fel i varan om han inte reklamerar till säljaren om felet senast inom två år från den tidpunkt då varan faktiskt överlämnades till köparen, såvida inte denna tidsfrist är oförenlig med en avtalad garantitid.

Artikel 40

Säljaren får inte åberopa bestämmelserna i artiklarna 38 och 39, om felet hänför sig till omständigheter som han kände till eller inte kunde ha varit omedveten om och som han inte har upplyst köparen om.

Artikel 41

Säljaren skall avlämna en vara som inte belastas av någon rätt för eller något krav från tredje man, såvida inte köparen har samtyckt till att ta emot varan belastad av en sådan rätt eller ett sådant krav. Om emellertid rätten eller kravet grundas på något industriellt rättsskydd eller annan immaterialrätt, regleras säljarens skyldigheter av artikel 42.

Artikel 42

1) Säljaren skall avlämna en vara som inte belastas av någon rätt för eller något krav från tredje man, som grundas på något industriellt rättsskydd eller någon annan immaterialrätt som säljaren kände till eller inte kunde ha varit omedveten om vid avtalsslutet, under förutsättning att rätten eller kravet grundas på något industriellt rättsskydd eller någon annan immaterialrätt

a) enligt lagen i den stat där varan skall säljas vidare eller användas på annat sätt, om parterna vid avtalsslutet förutsåg att varan skulle säljas vidare eller användas i den staten; eller

b) i övriga fall enligt lagen i den stat där köparen har sitt affärsställe.

(2) The obligation of the seller under the preceding paragraph does not extend to cases where:

(a) at the time of the conclusion of the contract the buyer knew or could not have been unaware of the right or claim; or

(b) the right or claim results from the seller's compliance with technical drawings, designs, formulae or other such specifications furnished by the buyer.

Article 43

(1) The buyer loses the right to rely on the provisions of article 41 or article 42 if he does not give notice to the seller specifying the nature of the right or claim of the third party within a reasonable time after he has become aware or ought to have become aware of the right or claim.

(2) The seller is not entitled to rely on the provisions of the preceding paragraph if he knew of the right or claim of the third party and the nature of it.

Article 44

Notwithstanding the provisions of paragraph (1) of article 39 and paragraph (1) of article 43, the buyer may reduce the price in accordance with article 50 or claim damages, except for loss of profit, if he has a reasonable excuse for his failure to give the required notice.

Section III.

Remedies for breach of contract by the seller

Article 45

(1) If the seller fails to perform any of his obligations under the contract or this Convention, the buyer may:

(a) exercise the rights provided in articles 46 to 52;

(b) claim damages as provided in articles 74 to 77.

(2) The buyer is not deprived of any right

2) Säljarens skyldigheter enligt föregående stycke omfattar inte fall då

a) köparen vid avtalsslutet kände till eller inte kunde ha varit omedveten om rätten eller kravet; eller

b) rätten eller kravet är en följd av att säljaren har följt tekniska ritningar, modeller, formler eller andra sådana specifikationer som köparen har tillhandahållit.

Artikel 43

1) Köparen förlorar rätten att åberopa bestämmelserna i artikel 41 eller 42, om han inte reklamerar till säljaren med angivande av arten av rätten eller kravet inom skälig tid efter det han har blivit eller borde ha blivit medveten om rätten eller kravet.

2) Säljaren får inte åberopa bestämmelserna i föregående stycke om han kände till tredje mans rätt eller krav och dess art.

Artikel 44

Utän hinder av artikel 39 första stycket och artikel 43 första stycket får köparen göra prisavdrag enligt artikel 50 eller kräva skadestånd med undantag av skadestånd för förlorad vinst, om han har en skälig ursäkt för sin underlåtenhet att reklamera på föreskrivet sätt.

Avdelning III

Påföljder vid säljarens avtalsbrott

Artikel 45

1) Om säljaren underlåter att fullgöra någon av sina skyldigheter enligt avtalet eller denna konvention, får köparen

a) utöva de rättigheter som anges i artiklarna 46–52;

b) kräva skadestånd enligt artiklarna 74–77.

2) Köparen förlorar inte den rätt han kan

he may have to claim damages by exercising his right to other remedies.

(3) No period of grace may be granted to the seller by a court or arbitral tribunal when the buyer resorts to a remedy for breach of contract.

Article 46

(1) The buyer may require performance by the seller of his obligations unless the buyer has resorted to a remedy which is inconsistent with this requirement.

(2) If the goods do not conform with the contract, the buyer may require delivery of substitute goods only if the lack of conformity constitutes a fundamental breach of contract and a request for substitute goods is made either in conjunction with notice given under article 39 or within a reasonable time thereafter.

(3) If the goods do not conform with the contract, the buyer may require the seller to remedy the lack of conformity by repair, unless this is unreasonable having regard to all the circumstances. A request for repair must be made either in conjunction with notice given under article 39 or within a reasonable time thereafter.

Article 47

(1) The buyer may fix an additional period of time of reasonable length for performance by the seller of his obligations.

(2) Unless the buyer has received notice from the seller that he will not perform within the period so fixed, the buyer may not, during that period, resort to any remedy for breach of contract. However, the buyer is not deprived thereby of any right he may have to claim damages for delay in performance.

ha att kräva skadestånd när han utövar rätten att göra gällande någon annan påföljd.

3) Säljaren kan inte beviljas anstånd av en domstol eller skiljedomstol då köparen gör gällande en påföljd av avtalsbrottet.

Artikel 46

1) Köparen får kräva att säljaren fullgör sina skyldigheter, om han inte har gjort gällande en påföljd som är oförenlig med ett sådant krav.

2) Om varan inte överensstämmer med avtalet, kan köparen kräva omlieferans endast om felet utgör ett väsentligt avtalsbrott och krav på omlieferans framställs antingen i samband med reklamation enligt artikel 39 eller inom skälig tid därefter.

3) Om varan inte överensstämmer med avtalet, kan köparen kräva att säljaren avhjälper felet genom reparation, såvida inte detta är oskäligt med beaktande av samtliga omständigheter. Krav på reparation måste framställas antingen i samband med reklamation enligt artikel 39 eller inom skälig tid därefter.

Artikel 47

1) Köparen får sätta ut en skälig tilläggstid inom vilken säljaren skall fullgöra sina skyldigheter.

2) Om inte köparen har mottagit något meddelande från säljaren om att denne inte kommer att fullgöra avtalet inom den sålunda utsatta tiden, får köparen inte under denna tid göra gällande någon påföljd av avtalsbrottet. Köparen förlorar emellertid inte den rätt han kan ha att kräva skadestånd på grund av dröjsmål med fullgörelsen.

Article 48

(1) Subject to article 49, the seller may, even after the date for delivery, remedy at his own expense any failure to perform his obligations, if he can do so without unreasonable delay and without causing the buyer unreasonable inconvenience or uncertainty of reimbursement by the seller of expenses advanced by the buyer. However, the buyer retains any right to claim damages as provided for in this Convention.

(2) If the seller requests the buyer to make known whether he will accept performance and the buyer does not comply with the request within a reasonable time, the seller may perform within the time indicated in his request. The buyer may not, during that period of time, resort to any remedy which is inconsistent with performance by the seller.

(3) A notice by the seller that he will perform within a specified period of time is assumed to include a request, under the preceding paragraph, that the buyer make known his decision.

(4) A request or notice by the seller under paragraph (2) or (3) of this article is not effective unless received by the buyer.

Article 49

(1) The buyer may declare the contract avoided:

(a) if the failure by the seller to perform any of his obligations under the contract or this Convention amounts to a fundamental breach of contract; or

(b) in case of non-delivery, if the seller does not deliver the goods within the additional period of time fixed by the buyer in accordance with paragraph (1) of article 47 or declares that he will not deliver within the period so fixed.

(2) However, in cases where the seller has delivered the goods, the buyer loses the right to declare the contract avoided unless he does so:

(a) in respect of late delivery, within a rea-

Artikel 48

1) Om inte annat följer av artikel 49, får säljaren även efter tidpunkten för avlämnandet på egen bekostnad avhjälpa sin underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter, om han kan göra detta utan oskäligt dröjsmål och utan att förorsaka köparen oskälig olägenhet eller osäkerhet beträffande ersättning från säljaren för utlägg som köparen har haft. Köparen behåller dock rätt han kan ha att kräva skadestånd enligt denna konvention.

2) Om säljaren uppmanar köparen att meddela huruvida han kommer att godta fullgörelse och köparen inte svarar inom skälig tid, får säljaren fullgöra inom den tid som har angetts i hans uppmaning. Köparen får inte under denna tid göra gällande en påföljd som är oförenlig med säljarens fullgörelse.

3) Ett meddelande från säljaren till köparen om att han kommer att fullgöra inom en angiven tid skall anses innehålla en uppmaning enligt föregående stycke till köparen om att denne skall meddela sitt beslut.

4) En uppmaning eller ett meddelande från säljaren enligt andra eller tredje stycket får verkan endast om uppmaningen eller meddelandet mottas av köparen.

Artikel 49

1) Köparen får häva köpet:

a) om säljaren underlåter att fullgöra någon av sina skyldigheter enligt avtalet eller denna konvention och detta utgör ett väsentligt avtalsbrott; eller

b) i händelse av lämnande inte har skett, om säljaren inte avlämnar varan inom den tilläggstid som har utsatts av köparen enligt artikel 47 första stycket, eller om han förklarar att han inte kommer att avlämna varan inom denna tilläggstid.

2) När säljaren har avlämnat varan förlorar köparen dock rätten att häva köpet, om han inte gör det

a) vid försenat avlämnande, inom skälig

sonable time after he has become aware that delivery has been made;

(b) in respect of any breach other than late delivery, within a reasonable time:

(i) after he knew or ought to have known of the breach;

(ii) after the expiration of any additional period of time fixed by the buyer in accordance with paragraph (1) of article 47, or after the seller has declared that he will not perform his obligations within such an additional period; or

(iii) after the expiration of any additional period of time indicated by the seller in accordance with paragraph (2) of article 48, or after the buyer has declared that he will not accept performance.

Article 50

If the goods do not conform with the contract and whether or not the price has already been paid, the buyer may reduce the price in the same proportion as the value that the goods actually delivered had at the time of the delivery bears to the value that conforming goods would have had at that time. However, if the seller remedies any failure to perform obligations in accordance with article 37 or article 48 or if the buyer refuses to accept performance by the seller in accordance with those articles, the buyer may not reduce the price.

Article 51

(1) If the seller delivers only a part the goods or if only a part of the goods delivered is in conformity with the contract, articles 46 to 50 apply in respect of the part which is missing or which does not conform.

(2) The buyer may declare the contract avoided in its entirety only if the failure to make delivery completely or in conformity with the contract amounts to a fundamental breach of the contract.

tid efter det att han har fått veta att avlämnande har skett;

b) vid annat avtalsbrott än försenat avlämnande, inom skälig tid

i) efter det han fick eller borde ha fått kännedom om avtalsbrottet

ii) efter utgången av en tilläggstid som köparen har satt ut enligt artikel 47 första stycket eller efter det att säljaren har förklarat att han inte kommer att fullgöra sina skyldigheter inom en sådan tilläggstid; eller

iii) efter utgången av en tilläggstid som säljaren har angett enligt artikel 48 andra stycket eller efter det att köparen har förklarat att han inte kommer att godta fullgörelse.

Artikel 50

Om varan inte överensstämmer med avtalet och oavsett om priset redan har betalats eller inte, får köparen göra prisavdrag enligt förhållandet mellan den faktiskt avlämnade varans värde vid tiden för avlämnandet och det värde som en avtalsenlig vara skulle ha haft vid denna tidpunkt. Om säljaren emellertid avhjälpes sin underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 37 eller artikel 48 eller om köparen avvisar säljarens fullgörelse i enlighet med dessa artiklar, får köparen inte göra prisavdrag.

Artikel 51

1) Om säljaren avlämnar endast en del av varan eller om endast en del av den avlämnade varan är avtalsenlig, skall artiklarna 46–50 tillämpas på den del som saknas eller som inte är avtalsenlig.

2) Köparen får häva köpet i dess helhet endast om underlåtenheten att avlämna varan i dess helhet eller i avtalsenligt skick utgör ett väsentligt avtalsbrott.

Article 52

(1) If the seller delivers the goods before the date fixed, the buyer may take delivery or refuse to take delivery.

(2) If the seller delivers a quantity of goods greater than that provided for in the contract, the buyer may take delivery or refuse to take delivery of the excess quantity. If the buyer takes delivery of all or part of the excess quantity, he must pay for it at the contract rate.

Chapter III
Obligations of the Buyer

Article 53

The buyer must pay the price for the goods and take delivery of them as required by the contract and this Convention.

Section I.
Payment of the price

Article 54

The buyer's obligation to pay the price includes taking such steps and complying with such formalities as may be required under the contract or any laws and regulations to enable payment to be made.

Article 55

Where a contract has been validly concluded but does not expressly or implicitly fix or make provision for determining the price, the parties are considered, in the absence of any indication to the contrary, to have impliedly made reference to the price generally charged at the time of the conclusion of the contract for such goods sold under comparable circumstances in the trade concerned.

Article 56

If the price is fixed according to the weight

Artikel 52

1) Om säljaren avlämnar varan före den fastställda tidpunkten får köparen motta leverans av varan eller avvisa den.

2) Om säljaren avlämnar en större mängd än vad som har avtalats, får köparen motta leverans av den överskjutande mängden eller avvisa den. Mottar köparen leverans av hela den överskjutande mängden eller en del av den, skall han betala för denna enligt det prisberäkningssätt som gäller för avtalet.

Kapitel III
Köparens skyldigheter

Artikel 53

Köparen skall betala för varan och motta leverans av den såsom avtalet och denna konvention förutsätter.

Avdelning I
Betalningen för varan

Artikel 54

Köparens skyldighet att betala för varan omfattar även skyldighet att vidta sådana åtgärder och att uppfylla sådana föreskrifter för att betalning skall kunna ske som kan krävas enligt avtalet eller lagar och bestämmelser.

Artikel 55

Då ett giltigt avtal har slutits utan att det uttryckligen eller underförstått fastställer priset eller ger anvisningar om hur det skall bestämmas, anses parterna, om inte annat framgår av omständigheterna, underförstått ha hänvisat till det pris som allmänt tillämpas vid tiden för avtalsslutet för varor av samma slag som säljs under jämförliga förhållanden inom ifrågavarande bransch.

Artikel 56

Om priset fastställs efter varans vikt, skall

of the goods, in case of doubt it is to be determined by the net weight.

Article 57

(1) If the buyer is not bound to pay the price at any other particular place, he must pay it to the seller:

- (a) at the seller's place of business; or
- (b) if the payment is to be made against the handing over of the goods or of documents, at the place where the handing over takes place.

(2) The seller must bear any increase in the expenses incidental to payment which is caused by a change in his place of business subsequent to the conclusion of the contract.

Article 58

(1) If the buyer is not bound to pay the price at any other specific time, he must pay it when the seller places either the goods or documents controlling their disposition at the buyer's disposal in accordance with the contract and this Convention. The seller may make such payment a condition for handing over the goods or documents.

(2) If the contract involves carriage of the goods, the seller may dispatch the goods on terms whereby the goods, or documents controlling their disposition, will not be handed over to the buyer except against payment of the price.

(3) The buyer is not bound to pay the price until he has had an opportunity to examine the goods, unless the procedures for delivery or payment agreed upon by the parties are inconsistent with his having such an opportunity.

Article 59

The buyer must pay the price on the date fixed by or determinable from the contract and this Convention without the need for any request or compliance with any formality on the part of the seller.

det i tveksamma fall bestämmas efter nettovikten.

Artikel 57

1) Om köparen inte skall fullgöra betalningen på någon annan bestämd plats, skall han betala till säljaren

- a) där säljaren har sitt affärsställe; eller
- b) om betalning skall ske mot överlämnande av varan eller dokument, där överlämnandet sker.

2) Säljaren skall bära den ökning av kostnaderna för betalningen som förorsakas av att hans affärsställe har flyttats efter avtalslutet.

Artikel 58

1) Om köparen inte skall betala priset vid någon annan bestämd tidpunkt, skall han betala då säljaren ställer antingen varan eller de dokument till vilka förfoganderätten över varan är knuten till köparens förfogande i enlighet med avtalet och denna konvention. Säljaren får göra en sådan betalning till villkor för att varan eller dokumenten skall överlämnas.

2) Om avtalet förutsätter att varan skall transporteras, får säljaren sända den på villkor att varan eller dokument till vilka förfoganderätten över varan är knuten inte skall överlämnas till köparen annat än mot betalning.

3) Köparen är inte skyldig att betala innan han har haft tillfälle att undersöka varan, såvida inte det förfaringssätt för avlämnande eller betalning som parterna har kommit överens om är oförenligt med att han får ett sådant tillfälle till undersökning.

Artikel 59

Köparen skall fullgöra betalningen vid den avtalade tiden eller vid den tid som följer av avtalet och denna konvention utan anmodan eller uppfyllelse av andra formaliteter från säljarens sida.

Section II.
Taking delivery

Article 60

The buyer's obligation to take delivery consists:

- (a) in doing all the acts which could reasonably be expected of him in order to enable the seller to make delivery; and
- (b) in taking over the goods.

Section III.
Remedies for breach of contract by the buyer

Article 61

(1) If the buyer fails to perform any of his obligations under the contract or this Convention, the seller may:

- (a) exercise the rights provided in articles 62 to 65;
 - (b) claim damages as provided in articles 74 to 77.
- (2) The seller is not deprived of any right he may have to claim damages by exercising his right to other remedies.
- (3) No period of grace may be granted to the buyer by a court or arbitral tribunal when the seller resorts to a remedy for breach of contract.

Article 62

The seller may require the buyer to pay the price, take delivery or perform his other obligations, unless the seller has resorted to a remedy which is inconsistent with this requirement.

Article 63

- (1) The seller may fix an additional period of time of reasonable length for performance by the buyer of his obligations.
- (2) Unless the seller has received notice from the buyer that he will not perform within the period so fixed, the seller may not,

Avdelning II
Mottagandet av leveransen

Artikel 60

Köparens skyldighet att motta leverans av varan består

- a) i att vidta alla åtgärder som skäligen kan förväntas av honom för att säljaren skall kunna avlämna varan; och
- b) i att överta varan.

Avdelning III
Påföljder vid köparens avtalsbrott

Artikel 61

1) Om köparen underlåter att fullgöra någon av sina skyldigheter enligt avtalet eller denna konvention får säljaren:

- a) utöva de rättigheter som anges i artiklarna 62–65;
 - b) kräva skadestånd enligt artiklarna 74–77.
- 2) Säljaren förlorar inte den rätt han kan ha att kräva skadestånd när han utövar rätten att göra gällande någon annan påföljd.
- 3) Köparen kan inte beviljas anstånd av en domstol eller skiljedomstol då säljaren gör gällande en påföljd av avtalsbrottet.

Artikel 62

Säljaren får kräva att köparen betalar priset, mottar leverans av varan eller fullgör sina andra skyldigheter, om inte säljaren har gjort gällande en påföljd som är oförenlig med ett sådant krav.

Artikel 63

- 1) Säljaren får sätta ut en skälig tilläggstid inom vilken köparen skall fullgöra sina skyldigheter.
- 2) Om inte säljaren har mottagit något meddelande från köparen om att denne inte kommer att fullgöra avtalet inom den sålunda

during that period, resort to any remedy for breach of contract. However, the seller is not deprived thereby of any right he may have to claim damages for delay in performance.

Article 64

(1) The seller may declare the contract avoided:

(a) if the failure by the buyer to perform any of his obligations under the contract or this Convention amounts to a fundamental breach of contract; or

(b) if the buyer does not, within the additional period of time fixed by the seller in accordance with paragraph (1) of article 63, perform his obligation to pay the price or take delivery of the goods, or if he declares that he will not do so within the period so fixed.

(2) However, in cases where the buyer has paid the price, the seller loses the right to declare the contract avoided unless he does so:

(a) in respect of late performance by the buyer, before the seller has become aware that performance has been rendered; or

(b) in respect of any breach other than late performance by the buyer, within a reasonable time:

(i) after the seller knew or ought to have known of the breach; or

(ii) after the expiration of any additional period of time fixed by the seller in accordance with paragraph (1) of article 63, or after the buyer has declared that he will not perform his obligations within such an additional period.

Article 65

(1) If under the contract the buyer is to specify the form, measurement or other features of the goods and he fails to make such specification either on the date agreed upon or within a reasonable time after receipt of a request from the seller, the seller may, without prejudice to any other rights he may

utsätta tiden, får säljaren inte under denna tid göra gällande någon påföljd av avtalsbrottet. Säljaren förlorar emellertid inte den rätt han kan ha att kräva skadestånd på grund av dröjsmål med fullgörelsen.

Artikel 64

1) Säljaren får häva köpet:

a) om köparen underlåter att fullgöra någon av sina skyldigheter enligt avtalet eller denna konvention och detta utgör ett väsentligt avtalsbrott; eller

b) om köparen inte fullgör sin skyldighet att betala eller motta leverans av varan inom en tilläggstid som har utsatts av säljaren enligt artikel 63 första stycket eller förklarar att han inte kommer att fullgöra skyldigheten inom denna tilläggstid.

2) När köparen har fullgjort sin betalnings-skyldighet förlorar säljaren dock rätten att häva köpet, om han inte gör det

a) vid försenad fullgörelse av köparen, innan säljaren har fått veta att fullgörelse har skett; eller

b) vid annat avtalsbrott än försenad fullgörelse av köparen, inom skälig tid

i) efter det att säljaren fick eller borde ha fått kännedom om avtalsbrottet; eller

ii) efter utgången av en tilläggstid som säljaren har satt ut enligt artikel 63 första stycket eller efter det att köparen har förklarat att han inte kommer att fullgöra sina skyldigheter inom en sådan tilläggstid.

Artikel 65

1) Om köparen enligt avtalet skall lämna specifikation rörande form, mått eller andra egenskaper hos varan men underlåter att göra en sådan specifikation antingen inom den avtalade tiden eller inom skälig tid efter det att han har tagit emot en begäran från säljaren, får säljaren, utan att förlora andra rättigheter

have, make the specification himself in accordance with the requirements of the buyer that may be known to him.

(2) If the seller makes the specification himself, he must inform the buyer of the details thereof and must fix a reasonable time within which the buyer may make a different specification. If, after receipt of such a communication, the buyer fails to do so within the time so fixed, the specification made by the seller is binding.

Chapter IV Passing of Risk

Article 66

Loss of or damage to the goods after the risk has passed to the buyer does not discharge him from his obligation to pay the price, unless the loss or damage is due to an act or omission of the seller.

Article 67

(1) If the contract of sale involves carriage of the goods and the seller is not bound to hand them over at a particular place, the risk passes to the buyer when the goods are handed over to the first carrier for transmission to the buyer in accordance with the contract of sale. If the seller is bound to hand the goods over to a carrier at a particular place, the risk does not pass to the buyer until the goods are handed over to the carrier at that place. The fact that the seller is authorized to retain documents controlling the disposition of the goods does not affect the passage of the risk.

(2) Nevertheless, the risk does not pass to the buyer until the goods are clearly identified to the contract, whether by markings on the goods, by shipping documents, by notice given to the buyer or otherwise.

Article 68

The risk in respect of goods sold in transit

han kan ha, själv göra specifikationen i överensstämmelse med köparens behov såvitt de är kända för honom.

2) Om säljaren själv gör specifikationen, skall han underrätta köparen om detaljerna i den och sätta ut en skälig tid inom vilken köparen får göra en annan specifikation. Om köparen, efter att ha tagit emot en sådan underrättelse, inte gör specifikationen inom den sålunda utsatta tiden, är den specifikation som säljaren har gjort bindande.

Kapitel IV Riskens övergång

Artikel 66

Förlust av eller skada på varan efter det att risken har gått över på köparen befriar inte denne från hans skyldighet att betala, om inte förlusten eller skadan beror på en åtgärd eller underlåtenhet av säljaren.

Artikel 67

1) Om köpeavtalet förutsätter att varan skall transporteras och säljaren inte skall avlämna den på en bestämd plats, går risken över på köparen när varan överlämnas till den förste transportören för transport till köparen i enlighet med köpeavtalet. Om säljaren skall överlämna varan till en transportör på en bestämd plats, går risken inte över på köparen förrän varan överlämnas till transportören på denna plats. Den omständigheten att säljaren har rätt att hålla inne de dokument till vilka förfoganderätten över varan är knuten påverkar inte riskens övergång.

2) Risken går dock inte över på köparen förrän varan klart har hänförs till avtalet genom märkning av varan, genom transportdokument, genom meddelande till köparen eller på något annat sätt.

Artikel 68

Risken för en vara som säljs medan den

passes to the buyer from the time of the conclusion of the contract. However, if the circumstances so indicate, the risk is assumed by the buyer from the time the goods were handed over to the carrier who issued the documents embodying the contract of carriage. Nevertheless, if at the time of the conclusion of the contract of sale the seller knew or ought to have known that the goods had been lost or damaged and did not disclose this to the buyer, the loss or damage is at the risk of the seller.

Article 69

(1) In cases not within articles 67 and 68, the risk passes to the buyer when he takes over the goods or, if he does not do so in due time, from the time when the goods are placed at his disposal and he commits a breach of contract by failing to take delivery.

(2) However, if the buyer is bound to take over the goods at a place other than a place of business of the seller, the risk passes when delivery is due and the buyer is aware of the fact that the goods are placed at his disposal at that place.

(3) If the contract relates to goods not then identified, the goods are considered not to be placed at the disposal of the buyer until they are clearly identified to the contract.

Article 70

If the seller has committed a fundamental breach of contract, articles 67, 68 and 69 do not impair the remedies available to the buyer on account of the breach.

befinner sig under transport går över på köparen vid avtalslutet. Om omständigheterna tyder på det, skall emellertid köparen anses ha övertagit risken från den tidpunkt då varan överlämnades till den transportör som har utfärdat de dokument som ligger till grund för transportavtalet. Om säljaren vid avtalslutet visste eller borde ha vetat att varan hade gått förlorad eller skadats och inte har meddelat köparen detta, bär säljaren risken för förlusten eller skadan.

Artikel 69

1) I de fall som inte omfattas av artiklarna 67 och 68 går risken över på köparen då han övertar varan eller, om han inte gör detta i tid, från den tidpunkt då varan har ställts till hans förfogande och han begår avtalsbrott genom att inte motta leveransen.

2) Om köparen är skyldig att överta varan på någon annan plats än säljarens affärsställe, går risken emellertid över då tiden för avlämnandet är inne och köparen vet att varan har ställts till hans förfogande på denna plats.

3) Om köpeavtalet gäller en vara som ännu inte är bestämd, anses varan inte stå till köparens förfogande förrän den klart har hänförs till avtalet.

Artikel 70

Om säljaren har begått ett väsentligt avtalsbrott, begränsar inte artiklarna 67, 68 och 69 de påföljder som köparen kan göra gällande på grund av avtalsbrottet.

Chapter V
Provisions Common to the Obligations of the Seller and of the Buyer

Section I.
Anticipatory breach and instalment contracts

Article 71

(1) A party may suspend the performance of his obligations if, after the conclusion of the contract, it becomes apparent that the other party will not perform a substantial part of his obligations as a result of:

(a) a serious deficiency in his ability to perform or in his creditworthiness; or

(b) his conduct in preparing to perform or in performing the contract.

(2) If the seller has already dispatched the goods before the grounds described in the preceding paragraph become evident, he may prevent the handing over of the goods to the buyer even though the buyer holds a document which entitles him to obtain them. The present paragraph relates only to the rights in the goods as between the buyer and the seller.

(3) A party suspending performance, whether before or after dispatch of the goods, must immediately give notice of the suspension to the other party and must continue with performance if the other party provides adequate assurance of his performance.

Article 72

(1) If prior to the date for performance of the contract it is clear that one of the parties will commit a fundamental breach of contract, the other party may declare the contract avoided.

(2) If time allows, the party intending to declare the contract avoided must give reasonable notice to the other party in order to permit him to provide adequate assurance of his performance.

(3) The requirements of the preceding paragraph do not apply if the other party has

Kapitel V
Gemensamma bestämmelser om säljarens och köparens skyldigheter

Avdelning I
Befarad avtalsbrott och successiv leverans

Artikel 71

1) En part får inställa fullgörelsen av sina skyldigheter om det efter avtalslutet visar sig att den andra parten inte kommer att fullgöra en väsentlig del av sina skyldigheter till följd av

a) en allvarlig brist i hans fullgörelseförmåga eller i hans kreditvärdighet; eller

b) hans sätt att förbereda fullgörelsen eller fullgöra avtalet.

2) Om säljaren redan har avsänt varan när de förhållanden som anges i föregående stycke visar sig, får han förhindra att varan överlämnas till köparen, även om denne innehar ett dokument som ger honom rätt att erhålla varan. Detta stycke gäller endast de rättigheter till varan som kommer i fråga i förhållandet mellan köparen och säljaren.

3) En part som inställer sin fullgörelse, antingen innan varan har avsänts eller därefter, skall omedelbart underrätta den andra parten om detta och fortsätta med sin fullgörelse, om den andra parten ställer en tillräcklig säkerhet för sin fullgörelse.

Artikel 72

1) Står det före tidpunkten för fullgörelsen klart att den ena av parterna kommer att begå ett väsentligt avtalsbrott, får den andra parten häva avtalet.

2) Om tiden tillåter, skall den part som har för avsikt att häva avtalet på det sätt som är skäligen underrätta den andra parten om sin avsikt för att bereda denne möjlighet att ställa en godtagbar säkerhet för sin fullgörelse.

3) Bestämmelserna i föregående stycke skall inte tillämpas, om den andra parten har

declared that he will not perform his obligations.

Article 73

(1) In the case of a contract for delivery of goods by instalments, if the failure of one party to perform any of his obligations in respect of any instalment constitutes a fundamental breach of contract with respect to that instalment, the other party may declare the contract avoided with respect to that instalment.

(2) If one party's failure to perform any of his obligations in respect of any instalment gives the other party good grounds to conclude that a fundamental breach of contract will occur with respect to future instalments, he may declare the contract avoided for the future, provided that he does so within a reasonable time.

(3) A buyer who declares the contract avoided in respect of any delivery may, at the same time, declare it avoided in respect of deliveries already made or of future deliveries if, by reason of their interdependence, those deliveries could not be used for the purpose contemplated by the parties at the time of the conclusion of the contract.

Section II. Damages

Article 74

Damages for breach of contract by one party consist of a sum equal to the loss, including loss of profit, suffered by the other party as a consequence of the breach. Such damages may not exceed the loss which the party in breach foresaw or ought to have foreseen at the time of the conclusion of the contract, in the light of the facts and matters of which he then knew or ought to have known, as a possible consequence of the breach of contract.

Article 75

If the contract is avoided and if, in a reasonable manner and within a reasonable time

förklarar att han inte kommer att fullgöra sina förpliktelser.

Artikel 73

1) Om varan enligt avtalet skall avlämnas genom delleveranser och den ena parten underlåter att fullgöra någon av sina skyldigheter som avser en delleverans och detta utgör ett väsentligt avtalsbrott beträffande denna delleverans, får den andra parten häva avtalet beträffande delleveransen.

2) Om den ena partens underlåtenhet att fullgöra någon av sina skyldigheter avseende en delleverans ger den andra parten god grund att anta att ett väsentligt avtalsbrott kommer att inträffa beträffande framtida delleveranser, får denna part häva avtalet beträffande framtida delleveranser, under förutsättning att han gör det inom skälig tid.

3) En köpare som häver avtalet beträffande en delleverans får samtidigt häva beträffande delleveranser som redan har avlämnats eller framtida leveranser, om delleveranserna på grund av sitt inbördes samband inte skulle kunna användas för det ändamål parterna räknade med vid avtalslutet.

Avdelning II Skadestånd

Artikel 74

Skadestånd för avtalsbrott av den ena parten skall utgå med ett belopp som motsvarar den förlust, inberäknat förlorad vinst, som den andra parten har lidit till följd av avtalsbrottet. Skadeståndet får inte överstiga den förlust som den skadeståndsskyldige vid avtalslutet förutsåg eller borde ha förutsett såsom en, med hänsyn till de omständigheter som han då kände till eller borde ha känt till, möjlig följd av avtalsbrottet.

Artikel 75

Om köpet hävs och om köparen har gjort ett täckningsköp eller säljaren har sålt varan

after avoidance, the buyer has bought goods in replacement or the seller has resold the goods, the party claiming damages may recover the difference between the contract price and the price in the substitute transaction as well as any further damages recoverable under article 74.

Article 76

(1) If the contract is avoided and there is a current price for the goods, the party claiming damages may, if he has not made a purchase or resale under article 75, recover the difference between the price fixed by the contract and the current price at the time of avoidance as well as any further damages recoverable under article 74. If, however, the party claiming damages has avoided the contract after taking over the goods, the current price at the time of such taking over shall be applied instead of the current price at the time of avoidance.

(2) For the purposes of the preceding paragraph, the current price is the price prevailing at the place where delivery of the goods should have been made or, if there is no current price at that place, the price at such other place as serves as a reasonable substitute, making due allowance for differences in the cost of transporting the goods.

Article 77

A party who relies on a breach of contract must take such measures as are reasonable in the circumstances to mitigate the loss, including loss of profit, resulting from the breach. If he fails to take such measures, the party in breach may claim a reduction in the damages in the amount by which the loss should have been mitigated.

på nytt och detta har gjorts på ett skäligt sätt och inom skälig tid efter det att köpet hävdades, har den part som kräver skadestånd rätt till skillnaden mellan det avtalade priset och priset vid täckningsköpet eller kompensationsförsäljningen liksom ytterligare skadestånd enligt artikel 74.

Artikel 76

1) Om köpet hävs och det finns ett gängse pris på varan, har den part som kräver skadestånd och som inte har gjort ett täckningsköp eller en kompensationsförsäljning enligt artikel 75, rätt till skillnaden mellan det avtalade priset och gängse pris vid den tidpunkt då köpet hävdades liksom ytterligare skadestånd enligt artikel 74. Om den part som kräver skadestånd har hävt köpet efter det att han övertog varan, skall dock gängse pris vid tiden för övertagandet tillämpas i stället för gängse pris då köpet hävdades.

2) Vid tillämpning av föregående stycke skall med gängse pris förstås det pris som gäller på den ort där varan borde ha avlämnats eller, om det inte finns något gängse pris på denna ort, priset på en annan skälig jämförbar ort med beaktande av skillnader i transportkostnaderna för varan.

Artikel 77

En part som åberopar ett avtalsbrott skall vidta sådana åtgärder som efter omständigheterna är skäliga för att begränsa den förlust, inberäknat förlorad vinst, som följer av avtalsbrottet. Om han inte vidtar sådana åtgärder, kan den skadeståndsskyldiga parten kräva att skadeståndet sätts ned med ett belopp som motsvarar den del av förlusten som borde ha undvikits.

Section III.
Interest

Article 78

If a party fails to pay the price or any other sum that is in arrears, the other party is entitled to interest on it, without prejudice to any claim for damages recoverable under article 74.

Section IV.
Exemptions

Article 79

(1) A party is not liable for a failure to perform any of his obligations if he proves that the failure was due to an impediment beyond his control and that he could not reasonably be expected to have taken the impediment into account at the time of the conclusion of the contract or to have avoided or overcome it or its consequences.

(2) If the party's failure is due to the failure by a third person whom he has engaged to perform the whole or a part of the contract, that party is exempt from liability only if:

(a) he is exempt under the preceding paragraph; and

(b) the person whom he has so engaged would be so exempt if the provisions of that paragraph were applied to him.

(3) The exemption provided by this article has effect for the period during which the impediment exists.

(4) The party who fails to perform must give notice to the other party of the impediment and its effect on his ability to perform. If the notice is not received by the other party within a reasonable time after the party who fails to perform knew or ought to have known of the impediment, he is liable for damages resulting from such non-receipt.

(5) Nothing in this article prevents either party from exercising any right other than to

Avdelning III
Ränta

Artikel 78

Om en part inte betalar priset eller något annat förfallet belopp, har den andra parten rätt till ränta på beloppet utan att det inverkar på hans rätt till skadestånd enligt artikel 74.

Avdelning IV
Befrielsegrunder

Artikel 79

1) En part är inte ansvarig för underlåtenhet att fullgöra någon av sina skyldigheter, om han visar att underlåtenheten berodde på ett hinder utanför hans kontroll och att han inte skäligen kunde förväntas ha räknat med hindret vid avtalslutet eller ha undvikit eller övervunnit hindret eller dess följder.

2) Om partens underlåtenhet att fullgöra skyldigheten beror på ett avtalsbrott av tredje man som han har givit i uppdrag att fullgöra hela avtalet eller en del av det, är parten befriad från ansvar endast om

a) han är befriad enligt föregående stycke; och

b) den till vilken han har gett uppdraget även skulle vara befriad från ansvar om bestämmelserna i nämnda stycke tillämpades på honom.

3) Befrielse från ansvar enligt denna artikel gäller för den tid under vilken hindret består.

4) Den part som underlåter att fullgöra en skyldighet skall underrätta den andra parten om hindret och dess inverkan på hans möjligheter att fullgöra skyldigheten. Om den andra parten inte har fått underrättelse inom skälig tid efter det att den part som underlåter att fullgöra skyldigheten fick eller borde ha fått kännedom om hindret, är den sistnämnda parten skyldig att ersätta den skada som är en följd av att den andra parten inte har fått underrättelsen i tid.

5) Denna artikel hindrar inte parterna att utöva någon annan rätt än rätten att kräva

claim damages under this Convention

Article 80

A party may not rely on a failure of the other party to perform, to the extent that such failure was caused by the first party's act or omission.

Section V. Effects of avoidance

Article 81

(1) Avoidance of the contract releases both parties from their obligations under it, subject to any damages which may be due. Avoidance does not affect any provision of the contract for the settlement of disputes or any other provision of the contract governing the rights and obligations of the parties consequent upon the avoidance of the contract.

(2) A party who has performed the contract either wholly or in part may claim restitution from the other party of whatever the first party has supplied or paid under the contract. If both parties are bound to make restitution, they must do so concurrently.

Article 82

(1) The buyer loses the right to declare the contract avoided or to require the seller to deliver substitute goods if it is impossible for him to make restitution of the goods substantially in the condition in which he received them.

(2) The preceding paragraph does not apply:

(a) if the impossibility of making restitution of the goods or of making restitution of the goods substantially in the condition in which the buyer received them is not due to his act or omission;

(b) if the goods or part of the goods have perished or deteriorated as a result of the examination provided for in article 38; or

(c) if the goods or part of the goods have been sold in the normal course of business or

skadestånd enligt denna konvention.

Artikel 80

En part får inte åberopa att den andra parten har underlåtit att fullgöra någon av sina skyldigheter i den mån detta beror på en handling eller underlåtenhet av honom själv.

Avdelning V Verkningarna av hävning

Artikel 81

1) Hävning av köpet befriar båda parter från deras skyldigheter enligt avtalet med undantag för eventuell skadeståndsskyldighet. Hävning påverkar inte bestämmelser i avtalet om lösning av tvister eller andra avtalsbestämmelser som gäller parternas rättigheter och skyldigheter till följd av att köpet hävs.

2) En part som helt eller delvis har fullgjort köpet får kräva att den andra parten lämnar tillbaka det som den förstnämnda parten har tillhandahållit eller betalt enligt avtalet. Om båda parterna är skyldiga att lämna tillbaka något, skall de göra detta samtidigt.

Artikel 82

1) Köparen förlorar rätten att häva köpet eller kräva att säljaren företar omleverans, om det är omöjligt för köparen att lämna tillbaka varan i väsentligen samma skick i vilket han tog emot den.

2) Föregående stycke skall inte tillämpas

a) om omöjligheten att lämna tillbaka varan eller att lämna tillbaka den i väsentligen samma skick i vilket köparen tog emot den inte beror på en handling eller underlåtenhet av honom själv;

b) om varan eller en del av den har förstörts eller försämrats till följd av en undersökning enligt artikel 38; eller

c) om varan eller en del av den har sålts i normal handel eller förbrukats eller föränd-

have been consumed or transformed by the buyer in the course of normal use before he discovered or ought to have discovered the lack of conformity.

Article 83

A buyer who has lost the right to declare the contract avoided or to require the seller to deliver substitute goods in accordance with article 82 retains all other remedies under the contract and this Convention.

Article 84

(1) If the seller is bound to refund the price, he must also pay interest on it, from the date on which the price was paid.

(2) The buyer must account to the seller for all benefits which he has derived from the goods or part of them:

(a) if he must make restitution of the goods or part of them; or

(b) if it is impossible for him to make restitution of all or part of the goods or to make restitution of all or part of the goods substantially in the condition in which he received them, but he has nevertheless declared the contract avoided or required the seller to deliver substitute goods.

Section VI. Preservation of the goods

Article 85

If the buyer is in delay in taking delivery of the goods or, where payment of the price and delivery of the goods are to be made concurrently, if he fails to pay the price, and the seller is either in possession of the goods or otherwise able to control their disposition, the seller must take such steps as are reasonable in the circumstances to preserve them. He is entitled to retain them until he has been reimbursed his reasonable expenses by the buyer.

rats av köparen under normal användning innan han märkte eller borde ha märkt felet.

Artikel 83

En köpare som enligt artikel 82 har förlorat rätten att häva köpet eller kräva att säljaren företar omleverans behåller rätten att göra gällande alla andra påföljder enligt avtalet och denna konvention.

Artikel 84

1) Om säljaren skall lämna tillbaka betalningen, skall han också betala ränta på beloppet från den dag då han fick betalt.

2) Köparen skall ersätta säljaren för all den nytta som han har haft av varan eller en del av den,

a) om han skall lämna tillbaka varan eller en del av den; eller

b) om det är omöjligt för honom att lämna tillbaka hela varan eller en del av den väsentligen i det skick i vilket han tog emot den, men han trots detta har hävt köpet eller krävt att säljaren skall företa omleverans.

Avdelning VI Vård av varan

Artikel 85

Om köparen är i dröjsmål med att motta leverans av varan eller om han, ifall betalning och avlämnande skall ske samtidigt, inte fullgör sin betalningsskyldighet, och säljaren antingen har varan i sin besittning eller kan förfoga över den på annat sätt, skall säljaren vidta med hänsyn till omständigheterna skäliga åtgärder för att ta vård om varan. Han har rätt att hålla inne varan till dess att köparen har ersatt honom för skäliga kostnader.

Article 86

(1) If the buyer has received the goods and intends to exercise any right under the contract or this Convention to reject them, he must take such steps to preserve them as are reasonable in the circumstances. He is entitled to retain them until he has been reimbursed his reasonable expenses by the seller.

(2) If goods dispatched to the buyer have been placed at his disposal at their destination and he exercises the right to reject them, he must take possession of them on behalf of the seller, provided that this can be done without payment of the price and without unreasonable inconvenience or unreasonable expense. This provision does not apply if the seller or a person authorized to take charge of the goods on his behalf is present at the destination. If the buyer takes possession of the goods under this paragraph, his rights and obligations are governed by the preceding paragraph.

Article 87

A party who is bound to take steps to preserve the goods may deposit them in a warehouse of a third person at the expense of the other party provided that the expense incurred is not unreasonable.

Article 88

(1) A party who is bound to preserve the goods in accordance with article 85 or 86 may sell them by any appropriate means if there has been an unreasonable delay by the other party in taking possession of the goods or in taking them back or in paying the price or the cost of preservation, provided that reasonable notice of the intention to sell has been given to the other party.

(2) If the goods are subject to rapid deterioration or their preservation would involve unreasonable expense, a party who is bound to preserve the goods in accordance with article 85 or 86 must take reasonable measures to

Artikel 86

1) Om köparen har tagit emot varan och har för avsikt att utöva någon rätt enligt avtalet eller denna konvention att avvisa den, skall han vidta med hänsyn till omständigheterna skäliga åtgärder för att ta vård om varan. Han har rätt att hålla inne varan till dess att säljaren har ersatt honom för skäliga kostnader.

2) Om en vara som har sänts till köparen har ställts till dennes förfogande på bestämmelseorten och han utövar rätten att avvisa den, skall han ta hand om varan för säljarens räkning, under förutsättning att detta kan ske utan att varan betalas och utan oskälig olägenhet eller oskälig kostnad. Denna bestämmelse är inte tillämplig om säljaren eller någon som har rätt att ta hand om varan för säljarens räkning finns på bestämmelseorten. Om köparen tar hand om varan enligt detta stycke, tillämpas föregående stycke på hans rättigheter och skyldigheter.

Artikel 87

En part som skall vidta åtgärder för att ta vård om varan får lägga upp den i någon annans lager på den andra partens bekostnad, under förutsättning att kostnaden för detta inte är oskälig.

Artikel 88

1) En part som skall ta vård om varan enligt artikel 85 eller 86, får sälja den på lämpligt sätt, om den andra parten har dröjt oskäligt länge med att ta hand om varan eller med att återta varan eller med att betala för varan eller för vårdkostnaderna, under förutsättning att den andra parten i skälig tid har underrättats om avsikten att sälja varan.

2) Om varan är utsatt för snabb försämring eller om vården av den skulle medföra oskäliga kostnader, skall en part som skall ta vård om varan enligt artikel 85 eller 86 vidta skäliga åtgärder för att sälja den. I den mån det

sell them. To the extent possible he must give notice to the other party of his intention to sell.

(3) A party selling the goods has the right to retain out of the proceeds of sale an amount equal to the reasonable expenses of preserving the goods and of selling them. He must account to the other party for the balance.

PART IV FINAL PROVISIONS

Article 89

The Secretary-General of the United Nations is hereby designated as the depositary for this Convention.

Article 90

This Convention does not prevail over any international agreement which has already been or may be entered into and which contains provisions concerning the matters governed by this Convention, provided that the parties have their places of business in States parties to such agreement.

Article 91

(1) This Convention is open for signature at the concluding meeting of the United Nations Conference on Contracts for the International Sale of Goods and will remain open for signature by all States at the Headquarters of the United Nations, New York until 30 September 1981.

(2) This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by the signatory States.

(3) This Convention is open for accession by all States which are not signatory States as from the date it is open for signature.

(4) Instruments of ratification, acceptance, approval and accession are to be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

är möjligt skall han underrätta den andra parten om sin avsikt att sälja varan.

3) En part som säljer varan har rätt att av intäkterna från försäljningen hålla inne ett belopp som täcker skäligena utgifter för vården av varan och försäljningen. Han är skyldig att utge överskottet till den andra parten.

DEL IV SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 89

Förenta nationernas generalsekreterare utses härmed till depositarie för denna konvention.

Artikel 90

Denna konvention gäller inte framför en internationell överenskommelse som redan har ingåtts eller kan komma att ingås och som innehåller bestämmelser rörande frågor som regleras i denna konvention, under förutsättning att parterna har sina affärsställen i stater som är parter i en sådan överenskommelse.

Artikel 91

1) Denna konvention är öppen för under-tecknande vid det avslutande mötet i Förenta nationernas konferens angående avtal om internationella köp av varor och skall förbli öppen för under-tecknande av samtliga stater i Förenta nationernas högkvarter i New York fram till den 30 september 1981.

2) Denna konvention skall ratificeras, godtas eller godkännas av de stater som har under-tecknat den.

3) Denna konvention är öppen för anslutning av samtliga stater som inte har under-tecknat den från den dag den är öppen för under-tecknande.

4) Instrument rörande ratifikation, godtagande, godkännande och anslutning skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Article 92

(1) A Contracting State may declare at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession that it will not be bound by Part II of this Convention or that it will not be bound by Part III of this Convention.

(2) A Contracting State which makes a declaration in accordance with the preceding paragraph in respect of Part II or Part III of this Convention is not to be considered a Contracting State within paragraph (1) of article I of this Convention in respect of matters governed by the Part to which the declaration applies.

Article 93

(1) If a Contracting State has two or more territorial units in which, according to its constitution, different systems of law are applicable in relation to the matters dealt with in this Convention, it may, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, declare that this Convention is to extend to all its territorial units or only to one or more of them, and may amend its declaration by submitting another declaration at any time.

(2) These declarations are to be notified to the depositary and are to state expressly the territorial units to which the Convention extends.

(3) If, by virtue of a declaration under this article, this Convention extends to one or more but not all of the territorial units of a Contracting State, and if the place of business of a party is located in that State, this place of business, for the purposes of this Convention, is considered not to be in a Contracting State, unless it is in a territorial unit to which the Convention extends.

(4) If a Contracting State makes no declaration under paragraph (1) of this article, the Convention is to extend to all territorial units of that State.

Artikel 92

1) En fördragsslutande stat kan vid undertecknande, ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning förklara att den inte skall vara bunden av del II eller III av denna konvention.

2) En fördragsslutande stat som avger en förklaring enligt föregående stycke beträffande del II eller III av denna konvention skall inte anses som en fördragsslutande stat enligt artikel 1 första stycket i denna konvention vad gäller frågor som regleras i den del på vilken deklarationen är tillämplig.

Artikel 93

1) En fördragsslutande stat som har två eller flera områden i vilka enligt dess konstitution olika rättssystem gäller i frågor som behandlas i denna konvention kan vid undertecknande, ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning förklara att denna konvention skall omfatta alla dess områden eller endast ett eller flera av dem och kan ändra sin förklaring genom att avge en ny förklaring vid vilken tidpunkt som helst.

2) Depositarien skall underrättas om dessa förklaringar som uttryckligen skall ange de områden vilka konventionen omfattar.

3) Om konventionen enligt en förklaring enligt denna artikel omfattar ett eller flera men inte samtliga områden som tillhör en fördragsslutande stat och om en parts affärsställe är beläget i den staten, skall vid tillämpning av konventionen detta affärsställe inte anses vara beläget i en fördragsslutande stat, såvida det inte är beläget inom ett område vilket konventionen omfattar.

4) Om en fördragsslutande stat inte avger någon förklaring enligt första stycket i denna artikel, skall konventionen omfatta den statens samtliga områden.

Article 94

(1) Two or more Contracting States which have the same or closely related legal rules on matters governed by this Convention may at any time declare that the Convention is not to apply to contracts of sale or to their formation where the parties have their places of business in those States. Such declarations may be made jointly or by reciprocal unilateral declarations.

(2) A Contracting State which has the same or closely related legal rules on matters governed by this Convention as one or more non-Contracting States may at any time declare that the Convention is not to apply to contracts of sale or to their formation where the parties have their places of business in those States.

(3) If a State which is the object of a declaration under the preceding paragraph subsequently becomes a Contracting State, the declaration made will, as from the date on which the Convention enters into force in respect of the new Contracting State, have the effect of a declaration made under paragraph (1), provided that the new Contracting State joins in such declaration or makes a reciprocal unilateral declaration.

Article 95

Any State may declare at the time of the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession that it will not be bound by subparagraph (1) (b) of article I of this Convention.

Article 96

A Contracting State whose legislation requires contracts of sale to be concluded in or evidenced by writing may at any time make a declaration in accordance with article 12 that any provision of article 11, article 29, or Part II of this Convention, that allows a contract of sale or its modification or termination by agreement or any offer, acceptance, or other

Artikel 94

1) Två eller flera fördragsslutande stater med samma eller nära överensstämmande rättsregler i frågor som regleras i denna konvention kan när som helst förklara att konventionen inte skall tillämpas på köpeavtal eller ingående av sådana avtal då parterna har sina affärsställen i dessa stater. Sådana förklaringar kan avges gemensamt eller genom separata ömsesidiga förklaringar.

2) En fördragsslutande stat som har samma eller nära överensstämmande rättsregler i frågor som regleras i denna konvention som en eller flera icke fördragsslutande stater kan när som helst förklara att konventionen inte skall tillämpas på köpeavtal eller ingående av sådana avtal då parterna har sina affärsställen i dessa stater.

3) Om en stat som är föremål för förklaring enligt föregående stycke senare blir en fördragsslutande stat, skall förklaringen gälla som förklaring enligt första stycket från dagen då konventionen träder i kraft i förhållande till den nya fördragsslutande staten under förutsättning att den nya fördragsslutande staten ansluter sig till en sådan förklaring eller avger en separat förklaring av samma innebörd.

Artikel 95

En stat kan vid deponering av sitt instrument rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning förklara att den inte skall vara bunden av artikel I första stycket punkt b i denna konvention.

Artikel 96

En fördragsslutande stat vars lagstiftning förutsätter att köpeavtal ingås eller bekräftas skriftligen kan när som helst avge en förklaring i enlighet med artikel 12, att de bestämmelser i artikel 11, artikel 29 eller del II av denna konvention som tillåter att köpeavtal ingås, ändras eller upphör genom överenskommelse i annat än skriftlig form eller att

indication of intention to be made in any form other than in writing, does not apply where any party has his place of business in that State.

Article 97

(1) Declarations made under this Convention at the time of signature are subject to confirmation upon ratification, acceptance or approval.

(2) Declarations and confirmations of declarations are to be in writing and be formally notified to the depositary.

(3) A declaration takes effect simultaneously with the entry into force of this Convention in respect of the State concerned. However, a declaration of which the depositary receives formal notification after such entry into force takes effect on the first day of the month following the expiration of six months after the date of its receipt by the depositary. Reciprocal unilateral declarations under article 94 take effect on the first day of the month following the expiration of six months after the receipt of the latest declaration by the depositary.

(4) Any State which makes a declaration under this Convention may withdraw it at any time by a formal notification in writing addressed to the depositary. Such withdrawal is to take effect on the first day of the month following the expiration of six months after the date of the receipt of the notification by the depositary.

(5) A withdrawal of a declaration made under article 94 renders inoperative, as from the date on which the withdrawal takes effect, any reciprocal declaration made by another State under that article.

Article 98

No reservations are permitted except those expressly authorized in this Convention.

anbud, antagande svar eller någon annan viljeförklaring görs i annat än skriftlig form inte skall tillämpas då någon part har sitt affärsställe i denna stat.

Artikel 97

1) Förklaringar som vid undertecknandet har avgetts enligt denna konvention skall bekräftas vid ratificering, godtagande eller godkännande.

2) Förklaringar och bekräftelser av förklaringar skall ske i skriftlig form och depositarien skall erhålla formell underrättelse om dem.

3) En förklaring träder i kraft samtidigt som denna konvention träder i kraft i förhållande till den berörda staten. En förklaring enligt vilken depositarien erhåller en formell underrättelse efter ikraftträdandet träder dock i kraft första dagen i månaden efter det att sex månader förflutit sedan depositarien mottog förklaringen. Separata ömsesidiga förklaringar enligt artikel 94 träder i kraft första dagen i månaden efter det att sex månader förflutit sedan depositarien tog emot den sista förklaringen.

4) En stat som avger en förklaring enligt denna konvention kan när som helst återta den genom en formell skriftlig underrättelse till depositarien. Återtagandet skall träda i kraft första dagen i månaden efter det att sex månader förflutit sedan depositarien tog emot underrättelsen.

5) Återtagandet av en förklaring enligt artikel 94 upphäver, från den dag då återtagandet träder i kraft, varje annan ömsesidig förklaring som har avgivits av en stat enligt denna artikel.

Artikel 98

Inga reservationer får göras utöver dem som uttryckligen tillåts i denna konvention.

Article 99

(1) This Convention enters into force, subject to the provisions of paragraph (6) of this article, on the first day of the month following the expiration of twelve months after the date of deposit of the tenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, including an instrument which contains a declaration made under article 92.

(2) When a State ratifies, accepts, approves or accedes to this Convention after the deposit of the tenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention, with the exception of the Part excluded, enters into force in respect of that State, subject to the provisions of paragraph (6) of this article, on the first day of the month following the expiration of twelve months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

(3) A State which ratifies, accepts, approves or accedes to this Convention and is a party to either or both the Convention relating to a Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods done at The Hague on 1 July 1964 (1964 Hague Formation Convention) and the Convention relating to a Uniform Law on the International Sale of Goods done at The Hague on 1 July 1964 (1964 Hague Sales Convention) shall at the same time denounce, as the case may be, either or both the 1964 Hague Sales Convention and the 1964 Hague Formation Convention by notifying the Government of the Netherlands to that effect.

(4) A State party to the 1964 Hague Sales Convention which ratifies, accepts, approves or accedes to the present Convention and declares or has declared under article 92 that it will not be bound by Part II of this Convention shall at the time of ratification, acceptance, approval or accession denounce the 1964 Hague Sales Convention by notifying the Government of the Netherlands to that effect.

Artikel 99

1) Denna konvention träder i kraft, om inte annat följer av bestämmelserna i sjätte stycket i denna artikel, första dagen i månaden efter det att tolv månader förflutit sedan deponeringen av det tionde instrumentet rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning, däri inbegripet instrument med förklaring enligt artikel 92.

2) Då en stat ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna konvention efter deponering av det tionde instrumentet rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning, träder denna konvention, med undantag av en utesluten del, i kraft i förhållande till den ifrågavarande staten första dagen i månaden efter det att tolv månader förflutit sedan deponeringen av statens instrument rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning. Detta gäller dock bara om inte annat följer av sjätte stycket i denna artikel.

3) En stat som ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna konvention och som är part i den ena eller envar av konventionen beträffande enhetlig lag om ingående av avtal om internationella köp av lösa saker undertecknad i Haag den 1 juli 1964 (1964 års Haagkonvention om ingående av avtal) och konventionen beträffande enhetlig lag om internationella köp av lösa saker undertecknad i Haag den 1 juli 1964 (1964 års Haagkonvention om köp) skall samtidigt, allt efter omständigheterna, säga upp den ena eller envar av 1964 års Haagkonvention om köp och 1964 års Haagkonvention om ingående av avtal genom underrättelse härom till Nederländernas regering.

4) En stat som är part i 1964 års Haagkonvention om köp och som ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna konvention och förklarar eller har förklarat enligt artikel 92 att den inte skall vara bunden av del II i denna konvention skall vid ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning säga upp 1964 års Haagkonvention om köp genom underrättelse om detta till Nederländernas regering.

(5) A State party to the 1964 Hague Formation Convention which ratifies, accepts, approves or accedes to the present Convention and declares or has declared under article 92 that it will not be bound by Part III of this Convention shall at the time of ratification, acceptance, approval or accession denounce the 1964 Hague Formation Convention by notifying the Government of the Netherlands to that effect.

(6) For the purpose of this article, ratifications, acceptances, approvals and accessions in respect of this Convention by States parties to the 1964 Hague Formation Convention or to the 1964 Hague Sales Convention shall not be effective until such denunciations as may be required on the part of those States in respect of the latter two Conventions have themselves become effective. The depositary of this Convention shall consult with the Government of the Netherlands, as the depositary of the 1964 Conventions, so as to ensure necessary coordination in this respect.

Article 100

(1) This Convention applies to the formation of a contract only when the proposal for concluding the contract is made on or after the date when the Convention enters into force in respect of the Contracting States referred to in subparagraph (1) (a) or the Contracting State referred to in subparagraph (1) (b) of article 1.

(2) This Convention applies only to contracts concluded on or after the date when the Convention enters into force in respect of the Contracting States referred to in subparagraph (1) (a) or the Contracting State referred to in subparagraph (1) (b) of article 1.

Article 101

(1) A Contracting State may denounce this Convention, or Part II or Part III of the Convention, by a formal notification in writing addressed to the depositary.

5) En stat som är part i 1964 års Haagkonvention om ingående av avtal och som ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna konvention och förklarar eller har förklarat enligt artikel 92 att den inte skall vara bunden av del III i denna konvention skall vid ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning säga upp 1964 års Haagkonvention om ingående av avtal genom underrättelse om detta till Nederländernas regering.

6) Vid tillämpning av denna artikel skall ratificering, godtagande, godkännande och anslutning, som avser denna konvention och som görs av stater som är parter i 1964 års Haagkonvention om ingående av avtal eller i 1964 års Haagkonvention om köp, inte träda i kraft förrän de uppsägningar som kan krävas från dessa staters sida beträffande de båda sist nämnda konventionerna har trätt i kraft. Depositarien för denna konvention skall samråda med Nederländernas regering i dess egenskap av depositarie för 1964 års konventioner för att säkerställa en nödvändig samordning i detta avseende.

Artikel 100

1) Denna konvention skall tillämpas på ingående av avtal endast då förslag om att sluta ett avtal görs på eller efter den dag då konventionen träder i kraft i förhållande till de fördragsslutande stater som avses i artikel 1 första stycket punkt a eller den fördragsslutande stat som avses i artikel 1 första stycket punkt b.

2) Denna konvention skall endast tillämpas på avtal som ingås samma dag eller efter den dag då konventionen träder i kraft i förhållande till de fördragsslutande stater som avses i artikel 1 första stycket punkt a eller den fördragsslutande stat som avses i artikel 1 första stycket punkt b.

Artikel 101

1) En fördragsslutande stat kan säga upp denna konvention eller del II eller III av konventionen genom en formell skriftlig underrättelse till depositarien.

(2) The denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of twelve months after the notification is received by the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the notification, the denunciation takes effect upon the expiration of such longer period after the notification is received by the depositary.

Done at Vienna, this day of eleventh day of April, one thousand nine hundred and eighty, in a single original, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic.

In witness whereof the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Convention.

2) Uppsägningen träder i kraft första dagen i månaden efter det att tolv månader förflutit sedan depositarien tog emot underrättelsen. Då en längre tid för ikraftträdandet av uppsägningen anges i underrättelsen, träder uppsägningen i kraft efter det att en sådan längre period förflutit sedan depositarien tog emot underrättelsen.

Undertecknad i Wien den 11 april 1980 i ett original exemplar vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter har samma giltighet.

Till bekräftelse härav har undertecknade befullmäktigade ombud, som vederbörligen befullmäktigats därtill av sina respektive regeringar, undertecknat denna konvention.

1

2

3

4

5

6

7

8

Bilaga 2. Utdrag ur INCOTERMS 1990 (FOB).

FOB**FREE ON BOARD**
(... named port of shipment)

"Free on Board" means that the seller fulfils his obligation to deliver when the goods have passed over the ship's rail at the named port of shipment. This means that the buyer has to bear all costs and risks of loss of or damage to the goods from that point.

A THE SELLER MUST**A 1 Provision of goods in conformity with the contract**

Provide the goods and the commercial invoice, or its equivalent electronic message, in conformity with the contract of sale and any other evidence of conformity which may be required by the contract.

A 2 Licences, authorisations and formalities

Obtain at his own risk and expense any export licence or other official authorisation and carry out all customs formalities necessary for the exportation of the goods.

A 3 Contract of carriage and insurance*a) Contract of carriage*

No obligation.

b) Contract of insurance

No obligation.

A 4 Delivery

Deliver the goods on board the vessel named by the buyer at the named port of shipment on the date or within the period stipulated and in the manner customary at the port.

A 5 Transfer of risks

Subject to the provisions of B.5., bear all risks of loss of or damage to the goods until such time as they have passed the ship's rail at the named port of shipment.

A 6 Division of costs

Subject to the provisions of B.6.

- pay all costs relating to the goods until such time as they have passed the ship's rail at the named port of shipment;
- pay the costs of customs formalities necessary for exportation as well as all duties, taxes and other official charges payable upon exportation.

A 7 Notice to the buyer

Give the buyer sufficient notice that the goods have been delivered on board.

FOB**FREE ON BOARD**
(... named port of shipment)

The FOB term requires the seller to clear the goods for export. This term can only be used for sea or inland waterway transport. When the ship's rail serves no practical purpose, such as in the case of roll-on/roll-off or container traffic, the FCA term is more appropriate to use.

B THE BUYER MUST**B 1 Payment of the price**

Pay the price as provided in the contract of sale.

B 2 Licences, authorisations and formalities

Obtain at his own risk and expense any import licence or other official authorisation and carry out all customs formalities for the importation of the goods and, where necessary, for their transit through another country.

B 3 Contract of carriage

Contract at his own expense for the carriage of the goods from the named port of shipment.

B 4 Taking delivery

Take delivery of the goods in accordance with A.4.

B 5 Transfer of risks

Bear all risks of loss of or damage to the goods from the time they have passed the ship's rail at the named port of shipment. Should he fail to give notice in accordance with B.7., or should the vessel named by him fail to arrive on time, or be unable to take the goods, or close for cargo earlier than the stipulated time, bear all risks of loss of or damage to the goods from the

agreed date or the expiry date of the period stipulated for delivery provided, however, that the goods have been duly appropriated to the contract, that is to say, clearly set aside or otherwise identified as the contract goods.

B 6 Division of costs

Pay all costs relating to the goods from the time they have passed the ship's rail at the named port of shipment.

Pay any additional costs incurred, either because the vessel named by him has failed to arrive on time, or is unable to take the goods, or will close for cargo earlier than the stipulated date, or because the buyer has failed to give appropriate notice in accordance with B.7. provided, however, that the goods have been duly appropriated to the contract, that is to say, clearly set aside or otherwise identified as the contract goods.

Pay all duties, taxes and other official charges as well as the costs of carrying out customs formalities payable upon importation of the goods and, where necessary, for their transit through another country.

B 7 Notice to the seller

Give the seller sufficient notice of the vessel name, loading point and required delivery time.

FOB**FREE ON BOARD**

A 8 Proof of delivery, transport document or equivalent electronic message

Provide the buyer at the seller's expense with the usual document in proof of delivery in accordance with A.4.

Unless the document referred to in the preceding paragraph is the transport document, render the buyer, at the latter's request, risk and expense, every assistance in obtaining a transport document for the contract of carriage (for example, a negotiable bill of lading, a non-negotiable sea waybill, an inland waterway document, or a multimodal transport document).

Where the seller and the buyer have agreed to communicate electronically, the document referred to in the preceding paragraph may be replaced by an equivalent electronic data interchange (EDI) message.

A 9 Checking - packaging - marking

Pay the costs of those checking operations (such as checking quality, measuring, weighing, counting) which are necessary for the purpose of delivering the goods in accordance with A.4.

Provide at his own expense packaging (unless it is usual for the particular trade to ship the goods of the contract description unpacked) which is required for the transport of the goods, to the extent that the circumstances relating to the transport (e.g. modalities, destination) are made known to the seller before the contract of sale is concluded. Packaging is to be marked appropriately.

A 10 Other obligations

Render the buyer at the latter's request, risk and expense, every assistance in obtaining any documents or equivalent electronic messages (other than those mentioned in A.8.) issued or transmitted in the country of shipment and/or of origin which the buyer may require for the importation of the goods and, where necessary, for their transit through another country. Provide the buyer, upon request, with the necessary information for procuring insurance.

FOB**FREE ON BOARD**

B 8 Proof of delivery, transport document or equivalent electronic message

Accept the proof of delivery in accordance with A.8.

B 9 Inspection of goods

Pay, unless otherwise agreed, the costs of pre-shipment inspection except when mandated by the authorities of the country of export.

B 10 Other obligations

Pay all costs and charges incurred in obtaining the documents or equivalent electronic messages mentioned in A.10, and reimburse those incurred by the seller in rendering his assistance in accordance therewith.

Texten återger ett utdrag ur INCOTERMS 1990 nr 460, ICC Publishing S. A. International Chamber of Commerce. Originalen i sin helhet kan beställas från Internationella Handelskammarens (ICC) Svenska Nationalkommitté, Box 160 50, 103 22 Stockholm, tel 08-24 38 10, fax 11 31 15.

Bilaga 3. Utdrag ur sjölagen (prop. 1993/93:195)

Avdelning IV Avtal om befordran**13 kap. Om styckegodstransport****Inledande bestämmelser****Definitioner**

1 § I detta kapitel avses med

transportör: den som ingår avtal med en avsändare om transport av styckegods till sjöss,

undertransportör: den som till följd av ett uppdrag av transportören utför transporten eller en del av den,

avsändare: den som ingår avtal med en transportör om transport av styckegods till sjöss,

avlastare: den som avlämnar godset för transport,

transportdokument: ett konossement eller ett annat dokument som utfärdas till bevis om transportavtalet,

konventionen: 1924 års internationella konvention rörande konossement med de ändringar som skett genom 1968 och 1979 års tilläggsprotokoll (Haag-Visbyreglerna), och

konventionsstat: en stat som är bunden av konventionen.

Transportörens skadeståndsansvar**Ansvarsperioden**

24 § Transportören är ansvarig för godset medan det är i hans vård i lastningshamnen, under transporten och i lossningshamnen.

Transportören anses ha godset i sin vård enligt första stycket från den tidpunkt då han tar emot godset från avlastaren eller från myndighet eller någon annan till vilken godset måste överlämnas enligt lag eller bestämmelser som gäller i lastningshamnen.

Transportören anses inte längre ha godset i sin vård enligt första stycket

1. när han har lämnat ut godset till mottagaren,
2. om mottagaren inte tar emot godset från transportören, när detta har lagts upp för mottagarens räkning i enlighet med avtalet eller enligt lag eller vad som är brukligt i lossningshamnen, eller
3. när han har överlämnat godset till en myndighet eller någon annan till vilken godset måste överlämnas enligt lag eller bestämmelser som gäller i lossningshamnen.

Ansvar för sakskada

25 § Transportören är ansvarig för skada till följd av att godset går förlorat eller skadas medan det är i hans vård ombord eller i land, om han inte visar att varken fel eller försummelse av honom själv eller någon som han svarar för har orsakat eller medverkat till skadan.

Transportören är inte ansvarig för skada som beror på åtgärder för att rädda personer eller på skäliga åtgärder för att bärga fartyg eller annan egendom till sjöss.

Om fel eller försummelse på transportörens sida tillsammans med någon annan orsak har föranlett skada, är transportören endast ansvarig i den mån skadan kan hänföras till felet eller försummelsen. Transportören skall visa i vilken utsträckning skadan inte är att hänföra till fel eller försummelse på hans sida.

Ansvar för skada på grund av oaktsam navigering och brand

26 § Transportören är inte ansvarig om han visar att skadan beror på

1. fel eller försummelse som befälhavaren, medlem av besättningen, lots eller någon annan som har utfört arbete i fartygets tjänst har gjort sig skyldig till vid navigeringen eller handhavandet av fartyget, eller
2. brand som inte har orsakats genom fel eller försummelse av honom själv.

Transportören är dock ansvarig för skada som beror på att han eller någon som han svarar för har brustit i tillbörlig omsorg när det gällt att göra fartyget sjövärdigt före resans början. Transportören skall till befrielse från ansvar visa att sådan omsorg har iakttagits.

Ansvar för levande djur

27 § Transportören är inte ansvarig för förlust av eller skada på levande djur som beror på de särskilda risker som är förenade med sådana transporter.

Om transportören visar att han har följt de särskilda anvisningar som har lämnats beträffande djuren och att förlusten eller skadan kan vara att hänföra till sådana risker som angetts i första stycket, är han inte ansvarig för förlusten eller skadan, såvida det inte visas att förlusten eller skadan helt eller delvis har orsakats av fel eller försummelse av honom själv eller någon som han svarar för.

Ansvar för dröjsmålsskada

28 § Transportören är ansvarig enligt 25 - 27 §§ för skada till följd av dröjsmål med utlämnandet av godset.

Dröjsmål med utlämnandet av godset föreligger när godset inte har lämnats ut i den lossningshamn som följer av transportavtalet inom avtalad tid eller, om någon frist inte har avtalats, inom den transporttid som det med hänsyn till omständigheterna är skäligt att begära av en omsorgsfull transportör.

Om godset inte har lämnats ut inom 60 dagar räknat från den dag då det enligt andra stycket skulle ha lämnats ut, får ersättning krävas såsom för förlust av godset enligt 25 §.

Beräkning av skadestånd vid sakskada

29 § Skadestånd på grund av att godset har gått förlorat eller skadats beräknas med utgångspunkt i värdet av gods av samma slag på den plats och vid den tid godset enligt avtal lämnades ut eller skulle ha lämnats ut.

Värdet av godset bestäms efter börspriset eller, om ett sådant pris saknas, efter marknadspriset. Finns det varken börs- eller marknadspris, bestäms värdet efter det gängse värdet på gods av samma slag och kvalitet.

Ansvarsgränser

30 § Transportörens ansvar är begränsat till 667 särskilda dragningsrätter (SDR) för varje kolli eller annan enhet av godset eller, om ansvaret därigenom blir högre, till 2 SDR för varje kilo av det berörda godsets bruttovikt. Vad som förstås med SDR anges i 22 kap. 3 §.

Ansvarsgränsen för enhetslastat gods

31 § Har en container, lastpall eller liknande transportanordning använts för att sammanföra godset, skall vid tillämpning av 30 § varje kolli eller annan enhet som enligt transportdokumentet har förpackats i transportanordningen anses som ett kolli eller en enhet. I övrigt skall godset i transportanordningen anses som en enhet. Har själva transportanordningen gått förlorad eller skadats, skall denna anses som en särskild enhet, om den inte ägs eller på annat sätt har hållits till handa av transportören.

Ansvar som inte grundas på transportavtalet

32 § Bestämmelserna om frihet från och begränsning av transportörens ansvar gäller även om talan mot honom inte grundas på transportavtalet.

Bestämmelserna om frihet från och begränsning av transportörens ansvar skall tillämpas, om talan förs mot någon som transportören svarar för och denne visar att han har handlat i tjänsten eller för uppdragets fullgörande.

Det sammanlagda ansvaret som kan åläggas transportören och de personer som han svarar för får inte överstiga ansvarsgränserna enligt 30 §.

Förlust av rätten till ansvarsbegränsning

33 § Rätt till ansvarsbegränsning föreligger inte för den som visas själv ha orsakat skadan uppsåtligen eller av grov vårdslöshet och med insikt att sådan skada sannolikt skulle uppkomma.

Ansvar för däckslast

34 § Transporteras gods på däck i strid med 13 § är transportören, oavsett bestämmelserna i 25 - 28 §§, ansvarig för skada som utslutande är en följd av transporten på däck. I fråga om ansvarets omfattning gäller 30 och 33 §§.

Om gods har transporterats på däck i strid med ett uttryckligt avtal om transport under däck, föreligger inte rätt till ansvarsbegränsning enligt detta kapitel.

Transportörens ansvar för undertransportör

35 § Utförs transporten helt eller delvis av en undertransportör, förblir transportören ansvarig enligt bestämmelserna i detta kapitel som om han själv hade utfört hela transporten.

Om det uttryckligen har avtalats att en bestämd del av transporten skall utföras av en namngiven undertransportör, får transportören förbehålla sig frihet från ansvar för skada som orsakas av en händelse vilken inträffar medan godset är i undertransportörens vård. Transportören skall visa att skadan har orsakats av en sådan händelse.

Förbehåll enligt andra stycket är dock utan verkan om talan inte kan väckas mot undertransportören vid en domstol som anges i 60 §.

Undertransportörens ansvar

36 § Undertransportören är ansvarig enligt samma regler som transportören för den del av transporten som han utför. Bestämmelserna i 32 och 33 §§ har motsvarande tillämpning.

Om transportören har åtagit sig ansvar utöver vad som följer av detta kapitel eller avstått från rättigheter enligt detta kapitel, är undertransportören bunden endast om han har lämnat skriftligt samtycke.

Gemensamt ansvar

37 § Är både transportören och undertransportören ansvariga svarar de solidariskt.

Det sammanlagda ansvaret som kan åläggas transportören och undertransportören och de personer som de svarar för, får inte överstiga ansvarsgränserna enligt 30 §, om inte annat följer av 33 §.

Bestämmelserna i detta kapitel utgör inte hinder för avtal om regress mellan transportören och undertransportören.

Konossement och andra transportdokument

Konossement

42 § Med konossement (*bill of lading*) förstås ett dokument som

1. utgör bevis om ett avtal om sjötransport och om att transportören har tagit emot eller lastat godset och

2. betecknas med ordet konossement eller innehåller ett åtagande av transportören att lämna ut godset endast mot att dokumentet återställs.

Konossement får ställas till viss man, till viss man eller order eller till innehavaren. Ett konossement som är ställt till viss man anses som ett orderkonossement, om det inte har gjorts förbehåll mot överlåtelse genom uttrycket "icke till order" eller liknande.

Konossementet bestämmer villkoren för godsets transport och utlämnande, när det gäller förhållandet mellan transportören och en annan innehavare av konossementet än avsändaren. Bestämmelser i transportavtalet som inte har tagits in i konossementet får inte göras gällande mot en sådan innehavare, om inte konossementet innehåller en hänvisning till dem.

Genomgångskonossement

43 § Med genomgångskonossement förstås ett konossement i vilket det anges att transporten av godset skall utföras av mer än en transportör.

Den som utfärdar ett genomgångskonossement skall se till att det i ett särskilt konossement som utfärdas för en del av transporten anges att godset transporteras enligt genomgångskonossement.

Avlastarens rätt att få konossement

44 § När transportören har tagit emot godset skall han på avlastarens begäran utfärda mottagningskonossement.

Sedan godset har lastats skall ombordkonossement utfärdas, om avlastaren begär det. Om mottagningskonossement har utfärdats skall det återlämnas när ombordkonossementet utfärdas. Ett mottagningskonossement utgör ett ombordkonossement sedan det på dokumentet har antecknats namnet på det eller de fartyg som godset har lastats i samt tiden för lastningen.

Avlastaren har rätt att få särskilda konossement för delar av godset, om det kan ske utan väsentlig olägenhet.

Befälhavarkonossement

45 § Ett konossement som har undertecknats av befälhavaren på det fartyg som transporterar godset skall anses vara undertecknat på transportörens vägnar.

Konossementets innehåll

46 § Ett konossement skall innehålla uppgift om

1. godsets art, inbegripet dess farliga egenskaper, nödvändiga märken för att identifiera godset, kolli- eller stycketal samt godsets vikt eller mängd uttryckt på annat sätt, allt enligt avlastarens uppgifter,
2. godsets och förpackningens synliga tillstånd,
3. transportörens namn och orten där han har sitt huvudkontor,
4. avlastarens namn,
5. mottagaren, när denne har angetts av avlastaren,
6. den i transportavtalet angivna lastningshamnen och den dag då transportören tog emot godset i denna hamn,
7. den i transportavtalet angivna lossningshamnen och en eventuell överenskommelse om tiden för godsets utlämnande i denna hamn,
8. antalet exemplar, om konossementet har utställts i mer än ett exemplar,
9. orten där konossementet har utställts,
10. fraktens storlek, om den skall betalas av mottagaren, eller uppgift om att frakt skall betalas av honom samt övriga villkor för godsets transport och utlämnande,
11. i vad mån transporten är underkastad konventionen (4 § tredje stycket),
12. att godset i förekommande fall skall eller får transporteras på däck, och
13. den högre ansvarsgräns som parterna kan ha avtalat.

Ett ombordkonossement skall dessutom innehålla uppgift om fartygets namn och nationalitet, platsen för lastningen samt dagen då lastningen avslutades.

Konossementet skall undertecknas av transportören eller någon som handlar på hans vägnar. Underskriften får framställas på mekanisk eller elektronisk väg.

Avsaknad av uppgifter i konossementet

47 § Ett dokument som uppfyller kraven enligt 42 § första stycket utgör konossement även om uppgift som anges i 46 § saknas.

Transportörens undersökningsplikt

48 § Transportören skall i skälig omfattning undersöka att de uppgifter om godset som tas in i konossementet enligt 46 § första stycket punkt 1 är riktiga. Om han har skälig anledning att betvivla uppgifternas riktighet eller inte har haft rimlig möjlighet att undersöka riktigheten, skall han i konossementet göra förbehåll som ger uttryck för detta.

Konossementets bevisverkan

49 § Konossementet gäller som bevis om att godset har tagits emot eller, om ombordkonossement har utfärdats, lastats såsom det har beskrivits i konossementet, om annat inte visas eller förbehåll har gjorts enligt 48 §. Saknas uppgift om godsets och förpackningens synliga tillstånd i konossementet, skall i detta anses antecknat att godset var i gott synligt tillstånd, om inte annat visas.

Ett konossement som inte utvisar att frakt skall betalas av mottagaren (46 § första stycket punkt 10) utgör, om annat inte visas, bevis om att frakt inte skall betalas av honom. Motsvarande gäller, om det belopp som skall betalas som ersättning för överliggetid inte har angetts i konossementet.

Om tredje man i god tro har löst in konossementet i förlitan på att uppgifterna i det är riktiga, är motbevisning enligt första och andra styckena inte tillåten. Om transportören insåg eller borde ha insett att en uppgift om godset var oriktig, får han inte åberopa förbehåll som avses i 48 § om förbehållet inte innehåller en uttrycklig anmärkning om uppgiftens oriktighet.

Ansvar för vilseledande uppgifter

50 § Lider tredje man skada genom att lösa in konossement i förlitan på att uppgifterna i det är riktiga, är transportören ansvarig om han insåg eller borde ha insett att konossementet var vilseledande för tredje man. Rätt till ansvarsbegränsning enligt detta kapitel föreligger därvid inte.

Om godset inte motsvarar uppgifterna i konossementet, är transportören på mottagarens begäran skyldig att uppge om avlastaren har åtagit sig att hålla transportören skadeslös för oriktig eller ofullständig uppgift (indemnitetsförklaring) och att låta mottagaren få del av en sådan förklaring.

Avlastarens garantiansvar

51 § Avlastaren ansvarar mot transportören för riktigheten av de uppgifter om godset som på hans begäran har tagits in i konossementet.

Om avlastaren har åtagit sig att ersätta transportören för skada som uppkommer till följd av att konossement utfärdas med felaktiga uppgifter eller utan förbehåll, är han ändå inte ansvarig om detta har gjorts i syfte att vilseleda förvärvare av konossementet. I ett sådant fall svarar avlastaren inte heller enligt första stycket.

Rätt att få ut godset

52 § Den som företer ett konossement och genom dess innehåll eller, vid orderkonossement, genom en sammanhängande och till honom fortgående följd av överlåtelser (indossament) eller överlåtelse in blanco framträder som rätt innehavare av konossementet, är behörig som mottagare av godset.

Om konossementet har utfärdats i flera exemplar är det för utlämnande på bestämmelseorten tillräckligt att mottagaren visar sin behörighet genom att förete ett konossementsexemplar. Lämnas godset ut på en annan plats, måste dessutom övriga exemplar återlämnas eller säkerhet ställas för anspråk som innehavare av utlöpande exemplar kan göra gällande mot transportören.

Flera konossementsinnehavare

53 § Anmäler sig flera mottagare, och företer de skilda exemplar av konossementet, skall transportören lägga upp godset under säker vård för rätt mottagares räkning. Underrättelse om åtgärden skall snarast lämnas till dem som har anmält sig.

Utlämnande mot konossement

54 § Mottagaren har rätt att få ut godset endast om han deponerar konossementet och lämnar kvitto allteftersom godset lämnas ut.

Sedan allt gods har lämnats ut, skall konossementet med påtecknad kvittering återställas till transportören.

Utlämnande när konossementet har förkommit

55 § Har ansökan gjorts om dödande av ett förkommet konossement får sökanden, sedan offentlig stämning har utfärdats, fordra att godset lämnas ut, om säkerhet ställs för ersättning som transportören kan tvingas att betala på grund av det förkomna konossementet.

Förvärv av konossement i god tro

56 § Överlåter en konossementsinnehavare konossementsexemplar till flera personer, har den som först tar emot ett exemplar i god tro rätt till godset. Om godset har lämnats ut på bestämmelseorten till innehavaren av ett annat exemplar, är denne inte skyldig att lämna ifrån sig vad han redan i god tro har fått ut.

Den som i god tro har förvärvat ett order- eller innehavarkonossement är inte skyldig att lämna ut konossementet till den för vilken det har förkommit.

Stoppningsrätt m.m.

57 § Den rätt en säljare har att hindra att det sålda godset utges eller att kräva det tillbaka gäller även om konossement beträffande godset har överlämnats till köparen.

Rätt enligt första stycket får inte göras gällande mot tredje man som i god tro har förvärvat ett order- eller innehavarkonossement.

Sjöfraktsedel

58 § Med sjöfraktsedel (*sea waybill*) förstås ett dokument som

1. utgör bevis om ett avtal om sjötransport och om att transportören har tagit emot godset och

2. innehåller ett åtagande av transportören att lämna ut godset till den mottagare som anges i dokumentet.

Avsändaren får, även sedan sjöfraktsedel har utfärdats, bestämma att godset skall lämnas ut till någon annan än den mottagare som anges i dokumentet, om han inte i förhållande till transportören har avstått från denna rätt eller mottagaren inte redan har gjort sin rätt gällande. Konossement får begäras enligt 44 §, om avsändaren inte har avstått från sin rätt enligt andra stycket att utse en annan mottagare.

Sjöfraktsedelns innehåll och bevisverkan

59 § En sjöfraktsedel skall innehålla uppgift om det gods som har tagits emot för transport, avsändaren, mottagaren och transportören, transportvillkoren samt frakt och andra kostnader som skall betalas av mottagaren. Bestämmelserna i 46 § tredje stycket och 48 § har motsvarande tillämpning.

Om inte annat visas utgör sjöfraktsedeln bevis om transportavtalet och om att godset har tagits emot så som det har beskrivits i dokumentet.

Twister

Jurisdiktions- och skiljedoms klausuler

60 § Ett avtal som har ingåtts innan tvist har uppkommit och som inskränker kärandens rätt att få en tvist om transport av styckegods enligt detta kapitel prövad vid domstol är ogiltigt i den mån det begränsar kärandens rätt att enligt eget val väcka talan vid domstol för den ort

1. där svaranden har sitt huvudkontor eller, om huvudkontor saknas, där svaranden har sin vanliga vistelseort,
2. där transportavtalet ingicks, förutsatt att svaranden där har driftställe för sin rörelse, filial eller företrädare, genom vars förmedling avtalet har ingåtts, eller
3. där den avtalade lastningshamnen eller den avtalade eller faktiska lossningshamnen ligger.

Utän hinder av vad som föreskrivs i första stycket kan talan alltid väckas vid domstol för den ort som har angetts i transportavtalet. Efter det att tvist har uppkommit får parterna fritt avtala hur en tvist skall behandlas.

Om ett konossement har utfärdats enligt ett certeparti som innehåller bestämmelser om behörig domstol eller skiljedomsförfarande utan att konossementet uttryckligen anger att dessa bestämmelser är bindande för innehavaren av konossementet, får transportören inte åberopa bestämmelserna mot en innehavare av konossementet som har förvärvat det i god tro.

Första stycket gäller inte om varken den avtalade lastningshamnen eller den avtalade eller faktiska lossningshamnen ligger i Sverige, Danmark, Finland eller Norge eller om annat följer av lagen (1992:794) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen.

Skiljedom

61 § Oavsett vad som föreskrivs i 60 § första stycket får parterna genom skriftligt avtal överenskomma att tvister skall hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Som en del av skiljeavtalet gäller alltid att skiljeförfarandet efter kändens val skall äga rum i en av de stater, där ort som anges i 60 § första stycket är belägen samt att skiljenämnden skall tillämpa bestämmelserna i detta kapitel.

Bestämmelserna i 60 § andra och tredje styckena har motsvarande tillämpning.

Första stycket gäller inte om varken den avtalade lastningshamnen eller den avtalade eller faktiska lossningshamnen ligger i Sverige, Danmark, Finland eller Norge.

Bilaga 4. Utdrag ur konventionen om frakttavtalet vid internationell godsbefordran på väg (CMR), SFS 1969:91 och 1985:178.

Fraktförarens ansvarighet

Artikel 17

1. Fraktföraren är ansvarig för sådan förlust eller minskning av godset och sådan skada därpå som inträffar under tiden mellan godsets mottagande till befordran och dess utlämnande samt för dröjsmål med utlämnandet.

2. Fraktföraren är dock fri från ansvarighet, om förlusten, minskningen, skadan eller dröjsmålet orsakats antingen av fel eller försummelse av den berättigade eller av sådan anvisning från denne som icke föranletts av fraktförarens fel eller försummelse eller av godsets bristfälliga beskaffenhet eller av förhållande, som fraktföraren icke kunnat undvika och vars följderna han icke kunnat förebygga.

3. Fraktföraren kan icke till befrielse från ansvarighet åberopa vare sig bristfällighet hos det fordon som han använder för befordringen eller fel eller försummelse av den från vilken han kan ha hyrt fordonet eller av dennes folk.

4. Under de förutsättningar som anges i artikel 18 andra till femte styckena är fraktföraren fri från ansvarighet, om förlusten, minskningen eller skadan härrör av den särskilda risk som är förbunden med ett eller flera av följande förhållanden:

a) användning av öppet fordon utan presenning, när detta transportsätt uttryckligen avtalats och angivits i fraktsedeln;

b) felande eller bristfälligt förpackning av gods, som på grund av sin egen beskaffenhet är utsatt för minskning eller skada när det icke är förpackat eller är bristfälligt förpackat;

c) handhavande, lastning, stuvning eller lossning av godset som ombesörjts av avsändaren, mottagaren eller person, som handlar för avsändarens eller mottagarens räkning;

d) sådan beskaffenhet hos visst slag av gods som medför att godset är särskilt utsatt för fara att gå förlorat, minskas eller skadas, i synnerhet genom bräckning, rost, inre självförstöring, uttorkning, läckage, normalt avinn eller angrepp av skadeinsekter eller gnagare;

e) ofullständig eller felaktig märkning eller numrering av kollina;

f) befordran av levande djur.

5. Är fraktföraren enligt denna artikel icke ansvarig för viss eller vissa av de omständigheter som medverkat till förlusten, minskningen, skadan eller dröjsmålet, svarar han endast i den utsträckning som de förhållanden för vilka han enligt denna artikel är ansvarig har medverkat till förlusten, minskningen, skadan eller dröjsmålet.

Artikel 23

1. Är fraktföraren på grund av bestämmelserna i denna konvention skyldig att utge ersättning för förlust eller minskning av gods, beräknas ersättningen efter det värde godset vid tiden för dess mottagande till befordran hade på den ort där det mottogs till befordran.

2. Godsets värde bestäms efter börspriset, eller om sådant pris saknas, efter marknadspriset eller, om inte heller sådant pris finnes, efter det gängse värdet av gods av samma slag och beskaffenhet.

3. Ersättningen får dock inte överstiga 8,33 beräkningsenheter per kilogram av förlorat bruttovikt.

4. Härutöver skall frakt, tullavgifter och andra kostnader med anledning av befordringen återbetalas, till fullo vid förlust och proportionsvis vid minskning, men annan skada ersättes icke.

5. Skada till följd av dröjsmål är fraktföraren skyldig att ersätta intill fraktens belopp.

6. Ytterligare ersättning kan fordras endast om godsets värde eller särskilt leverans-

intresse angivits enligt artikel 24 eller artikel 26.

7. Den beräkningsenhet som anges i konventionen är den särskilda dragningsrätten såsom den definieras av Internationella valutafonden. Det belopp som anges i tredje stycket av denna artikel skall räknas om till domstolslandets mynslag på grundval av detta mynslags värde den dag då domen meddelas eller den dag som parterna kommer överens om. Värdet av en stats nationella mynt uttryckt i särskilda dragningsrätter skall, för en stat som är medlem av Internationella valutafonden, bestämmas enligt den beräkningsmetod som ifrågavarande dag tillämpas av valutafonden för dess verksamhet och transaktioner. Värdet av en stats nationella mynt uttryckt i särskilda dragningsrätter skall för en stat som inte är medlem av Internationella valutafonden beräknas på det sätt som den staten bestämmer.

8. En stat, som inte är medlem av Internationella valutafonden och vars lag inte medger att de bestämmelser som anges i sjunde stycket i denna artikel tillämpas, får dock, vid ratifikationen av eller anslutningen till protokollet till CMR eller när som helst därefter, förklara att den ansvarsgräns som gäller enligt tredje stycket av denna artikel inom dess område skall vara 25 monetära enheter. Denna monetära enhet motsvarar 10/31 gram guld av 0.900 finhet. Omräkningen av det belopp som anges i detta stycke skall ske enligt den ifrågavarande statens lag.

9. Den beräkning som nämns i sista meningen i sjunde stycket av denna artikel och den omräkning som nämns i åttonde stycket av denna artikel skall göras så, att resultatet i statens nationella mynt så långt möjligt ger uttryck för samma realvärde som det belopp som är uttryckt i beräkningsenheter i tredje stycket av denna artikel. När en stat deponerar ett instrument enligt artikel 3 i protokollet till CMR och varje gång som beräknings- eller omräkningsmetoden ändras, skall den staten underrätta Förenta Nationernas generalsekreterare om den metod för beräkning som staten tillämpar enligt sjunde stycket av denna artikel respektive om resultatet av omräkningen enligt åttonde stycket av denna artikel.

Artikel 29

1. Fraktföraren kan icke åberopa de bestämmelser i detta kapitel vilka utesluter eller begränsar hans ansvarighet eller innebär överflyttning av bevisskyldigheten, om han orsakat skadan uppsåtligen eller om sådan värdslöshet ligger honom till last som likställs med uppsåt enligt lagen i den stat där talan väckts.

2. Vad nu sagts gäller även när uppsåt eller värdslöshet ådagalagts av någon som är anställd hos fraktföraren eller av annan som denne anlitat för befordringen när den anställda handlar i tjänsten eller medhjälparen för uppdragets fullgörande. I sådant fall får den anställda eller medhjälparen ej heller med avseende på sin personliga ansvarighet åberopa de bestämmelser i detta kapitel vilka nämnts i första stycket.

Artikel 31

1. Talan rörande befordran som är underkastad denna konvention får upptagas, förutom vid sådan domstol i fördragslutande stat som parterna utsett, vid domstol i stat, inom vars område

a) svaranden har sitt hemvist, sitt huvudkontor eller den filial eller agentur genom vars medverkan fraktavtalet slutits, eller

b) den ort där godset mottogs av fraktföraren eller bestämmelseorten är belägen,

och får icke väckas vid annan domstol.

Bestämmelser om befordran som utföres av flera fraktförare efter varandra

Artikel 34

Utföres befordran på grund av ett och samma fraktavtal av flera vägfraktförare efter varandra, är var och en av dem ansvarig för utförandet av befordringen i dess helhet. Den andre fraktföraren och envar av de följande inträder genom att taga emot godset och fraktsedeln såsom part i fraktavtalet på de villkor som anges i fraktsedeln.

Bilaga 5. Allmänna villkor för transportförsäkring av varor.

ALLMÄNNA VILLKOR FÖR TRANSPORTFÖRSÄKRING AV VAROR

Festställda av Sjöassurandörens Förening

gällande fr o m 1 januari 1984
ändrade fr o m 1 januari 1992

Försäkring enligt dessa allmänna villkor kan tecknas enligt följande alternativ:

GRUNDFÖRSÄKRING

UTVIDGAD GRUNDFÖRSÄKRING

NORMALFÖRSÄKRING

1 Försäkringens omfattning

Försäringen omfattar, *med de undantag som anges i 2-7, dels skada på eller förlust av varan som har orsakats av nedan angivna faror, dels i 1.17 samt i 11 och 12 omnämnda kostnader:*

1.1 Vid GRUNDFÖRSÄKRING

1.11 Brand eller explosion

1.12 Att sjötransportmedlet kolliderar, strandar, grundstöter, sjunker eller kantrar

1.13 Att landtransportmedlet, medan det är landburet, kolliderar, spårar ur, välter eller kör i diket

1.14 Att lufttransportmedlet kolliderar, störtar eller välter

1.15 Att varan under sjötransport förloras överbord av annan orsak än i 1.25 sägs

1.16 Händelse i samband med lossning i nödhavn

1.17 Uppoffring, bidrag och kostnader i gemensamt haveri samt räddnings- och bärgningskostnader

1.2 Vid UTVIDGAD GRUNDFÖRSÄKRING

1.21 De faror som omfattas av Grundförsäkring enligt 1.1 ovan

1.22 Åskslag, jordbävning, jordskred, lavin eller vulkanutbrott

1.23 Att landtransportmedlet, medan det är sjöburet, kolliderar, spårar ur eller välter

1.24 Att havsvatten, sjövattnet eller flodvattnet tränger in i transportmedel, container, lager eller upplagsplats

1.25 Att kulli tappas vid lastning eller lossning och därigenom går helt och hållet förorat eller blir till sin ursprungliga beskaffenhet totalt förstört

Anm. Efter överenskommelse och mot tilläggspremie kan Grundförsäkring och Utvidgad grundförsäkring utvidgas att även omfatta skada på eller förlust av varan som har orsakats av andra faror än som nämns ovan, såsom stöld, manko, läckage, bräckage, nederbörd, korrosion, kontamination, svettning, skadedjur och självantändning.

1.3 Vid NORMALFÖRSÄKRING

1.31 De faror som omfattas av Utvidgad grundförsäkring enligt 1.2 ovan

1.32 Varje annan fara som ej är undantagen i 2-7 nedan

Anm. Efter överenskommelse och mot tilläggspremie kan Grundförsäkring, Utvidgad grundförsäkring och Normalförsäkring utvidgas att även omfatta faror som är undantagna i 3-5 nedan.

Anm. Orden sjötransportmedel, kollision, landtransportmedel, dikeskörning, lufttransportmedel, transportmedel och kulli definieras i 19.

2 Allmänna undantag

Försäringen omfattar inte skada, förlust eller kostnad som, direkt eller indirekt, har orsakats av eller kan hänföras till

2.1 att den försäkrade eller dennes anställda i arbetsledande ställning har förfarit med uppsåt eller grov vårdslöshet,

2.2 normalt svinn i fråga om vikt eller volym eller av normal skamfilning eller försiltning,

2.3 att varan före transportens början inte har emballerats, packats, stuvats, anjolats eller eljest iordningstälts för transporten på ett ändamålsenligt sätt,

2.4 att transportmedlet eller lastbäraren inte var lämpade för en säker transport av varan om den försäkrade eller dennes anställda i arbetsledande ställning insett eller bort inse detta när varan lastades eller stuvades,

2.5 atomskada, varmed menas dels skada som orsakas av radioaktiva egenskaper hos atombränsle eller radioaktiv produkt eller av radioaktiva egenskaper i förening med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos bränslet eller produkten och dels skada som orsakas av joniserande strålning från annan strålningskälla i en atomanläggning eller atomreaktor än atombränsle eller radioaktiv produkt. För begreppen atombränsle, radioaktiv produkt, atomreaktor och atomanläggning gäller definitionerna i atomansvarighetslagen (1968:45);

2.6 bruk av kärnstridsmedel
Skulle annan bestämmelse i dessa villkor stå i strid med 2.5 eller 2.6 skall 2.5 och 2.6 äga företräde.

Försäringen omfattar inte

2.7 skadeståndsskyldighet mot tredje man.

Anm. Ordet lastbärare definieras i 19.

3 Särskilda undantag

Försäringen omfattar inte, om inte annat har avtalats, eller skadan är en direkt följd av händelse som omfattas av försäkringen,

3.1 skada, förlust eller kostnad som har orsakats av

3.11 varans egen beskaffenhet,

3.12 klimatbetingad temperaturpåverkan,

3.13 temperaturpåverkan på grund av driftavbrott i kyl-, frys- eller värmeanläggning.

Försäkringen omfattar inte, om inte annat har avtalats,

3.2 tids-, ränte- eller konjunkturförlust, förlust av marknad eller annan indirekt förlust,

- 3.3 skada, förlust eller kostnad som har orsakats av att transportören eller den med vilken den försäkrade har slutit fraktaavtal eller förmedlare av sådant avtal på grund av obestånd eller i brottslig eller sviklig avsikt har underlåtit att genomföra transporten eller har orsakat att denna inte kommit till stånd,
- 3.4 skada på eller förlust av varan som har orsakats av försening. Detta gäller även om förseningen har orsakats av en händelse, som omfattas av denna försäkring;
- 3.5 kostnad som har orsakats av försening av transporten.
- 4 Försäkringen omfattar inte, om inte annat har avtalats,
- 4.1 begagnade eller redan skadade varor,
- 4.2 varor i retur,
- 4.3 fortsättningstransporter när den föregående transporten ej försäkrats hos försäkringsgivaren.
- 5 Försäkringen omfattar inte, om inte annat har avtalats,
- 5.1 kostnader för borttransport och destruktion av skadad vara,
- 5.2 kostnader för rengöring av transportmedel eller lastbärare,
- 5.3 kostnader för rengöring av plats där varan har lossats eller lagrats före försäkringens upphörande enligt 9.3,
- 5.4 skada på varans transportemballage i annat fall än som avses i 1.17
- 5.5 kostnader på bestämmelseorten vilka måste erläggas för skadad vara såsom frakt i transportörens risk, omlastningskostnader och tull.
- 6 **Krig, embargo m m**
Försäkringen omfattar inte skada, förlust eller kostnad som direkt eller indirekt har orsakats av
- 6.1 krig eller inbördeskrig,
- 6.2 andra händelser som vid försäkringens tecknande omfattas av gällande Krigsförsäkringsvillkor för varor,
- 6.3 händelser undantagna i Krigsförsäkringsvillkor för varor,
- 6.4 embargo, beslag, uppbringning, rekvision och konfiskation eller andra åtgärder av civila eller militära myndigheter,
- 6.5 andra följder av krigsförhållanden.
- 7 **Strejk, terrordåd m m**
- 7.1 Försäkringen omfattar inte skada, förlust eller kostnad som direkt eller indirekt har orsakats av personer, som deltar i
- 7.11 strejk, lockout eller andra arbetsmarknadskonflikter,
- 7.12 upplopp, kravaller eller liknande oroligheter
- 7.13 terrordåd eller liknande handlingar dikterade av politiska eller religiösa motiv.
- 7.2 Vid Grundförsäkring och Utvidgad grundförsäkring omfattar försäkringen ej heller skada, förlust eller kostnad som direkt eller indirekt har orsakats av annan avsiktlig skadegörelse än som i 7.1 sägs.
- 8 **Försäkringsvärdets beräkning**
- 8.1 Försäkringsvärdet för handelsvaror är, såvida inte annat har avtalats, varans värde på den ort där försäkringen börjar med tillägg av
transportkostnader i varuägarens risk,
försäkringskostnad,
10% handelsvinst beräknad på summan av ovannämnda poster.
Om inte annan beräkningsgrund har avtalats, bestämmas varans värde på grundval av fakturapriset.
- 8.2 För andra föremål än handelsvaror är försäkringsvärdet, såvida annat inte har avtalats, föremålets marknadsvärde vid varje särskild tidpunkt medan försäkringen gäller.
- 9 **Försäkringens giltighetstid**
Försäkringen
- 9.1 börjar då varan, i direkt anslutning till den försäkrade transporten, lämnar sin plats i förvaringslokalen eller på upplagsplatsen på den ort där transporten enligt försäkringsavtalet skall börja.
Har den försäkrade tecknat försäkring i egenskap av köpare, eller har det uttryckligen avtalats att försäkringen avser enbart den försäkrades intresse i hans egenskap av köpare, börjar dock försäkringen, såvida inte annat har avtalats, att gälla först när faran övergår på honom enligt köpeavtalet.
- 9.2 *fortsätter under normal transport samt därmed sammanhängande lastning, omlastning och lossning,*
- 9.3 *upphör vid den av följande tidpunkter som först inträffar, nämligen*
- 9.31 *då varan har placerats i den avsedda förvaringslokalen på den i försäkringsavtalet angivna bestämmelseorten,*
- 9.32 *då varan på annan ort har mottagits av den försäkrade,*
- 9.33 *då den försäkrade har disponerat över varan på annat sätt,*
- 9.34 *då 15 dagar har förflutit från den tidpunkt då varan lossades på den i försäkringsavtalet angivna bestämmelseorten;*
- 9.4 *gäller ej vid interna förflyttningar.*

- 10 Försäkringens giltighet vid ändring av transportväg m m**
- 10.1 Försäkringen gäller även om på grund av omständigheter utanför den försäkrades kontroll,
- 10.11 transportören utför transporten på annat sätt än som ursprungligen har avtalats,
- 10.12 transporttiden blir onormalt lång (försening),
- 10.13 fraktavtalet upphör på annan plats än den bestämmelseort som anges i fraktavtalet,
- 10.131 till dess varan har sålts och levererats på sådan plats, eller, om så ej sker, under högst 30 dagar efter varans ankomst dit, eller
- 10.132 till dess varan har transporterats till den ursprungliga bestämmelseorten eller till annan ort eller
- 10.133 till den tidpunkt som har överenskommit mellan försäkringsgivaren och den försäkrade.
- 10.2 Det åligger den försäkrade att så snart han fått kännedom om förhållande enligt 10.1 underrätta försäkringsgivaren härom och att erlägga begärd tilläggspremie.
- 10.3 Om den försäkrade efter det försäkringen har börjat ändrar varans bestämmelseort enligt försäkringsavtalet, gäller försäkringen på de villkor som då avtalas under förutsättning att den försäkrade, så snart han kan, underrättar försäkringsgivaren härom och erlägger begärd tilläggspremie.
- 10.4 Bestämmelserna i 9.3 om försäkringens upphörande gäller i tillämpliga delar även för i 10.1 och 10.3 angivna fall.
- 11 Åtgärder vid skada**
- 11.1 När skada har inträffat eller när uppenbar risk för skada föreligger skall den försäkrade
- 11.11 vidta skäliga åtgärder för att avvärja eller begränsa skadan,
- 11.12 tillvarata sina och försäkringsgivarens rättigheter mot transportör eller annan som har vård om varan samt
- 11.13 omedelbart underrätta försäkringsgivaren eller angivna haveriagent.
- Skäligen kostnader härför ersätts under försäkringen även om försäkringsbeloppet härigenom överskrider.
- Vid underlåtenhet att vidta ovan föreskrivna åtgärder kan nedsättning av ersättningen ske enligt bestämmelserna i 12.5
- 11.2 Stöld och annan brottslig gärning som omfattas av försäkringen eller som eljest har samband med försäkrad händelse samt brand skall av den försäkrade anmälas till polismyndighet.
- 11.3 Den försäkrade är skyldig att ta emot varan även om den är skadad.
- 11.4 Åtgärder vidtagna av den försäkrade eller av försäkringsgivaren i avsikt att rädda, skydda eller återvinna varan inverkar inte på någondera partens rättigheter eller skyldigheter under försäkringen.
- 12 Ersättningsbestämmelser**
- 12.1 Om försäkringsbeloppet är lägre än försäkringsvär-

det och den försäkrade sålunda själv står för en del av risken ersätter försäkringsgivaren endast så stor del av

- 12.11 skada, förlust eller kostnad,
- 12.12 bidrag till gemensamt haveri, som svarar mot förhållandet mellan försäkringsbeloppet och försäkringsvärdet.

Anm. Begreppet försäkringsbelopp definieras i 19.

- 12.2 Vid skada på vara som har anlänt till bestämmelseorten beräknas ersättning på följande sätt:
- 12.21 I andra fall än i 12.23 sägs skall, om inte parterna har överenskommit om annat, den värderingskningen som varan har undergått på grund av skada, fastställas antingen genom besiktning – vid vilken såväl den försäkrade som försäkringsgivaren skall beredas tillfälle att närvara – eller, om värderingskningen inte kan fastställas på sådant sätt, genom varans försäljning.
- Värderingskningen uttrycks i procent av varans värde i oskadat skick. Ersättning lämnas med motsvarande del av försäkringsbeloppet.
- 12.22 Vid beräkning av ersättning för manko eller läckage görs avtalet eller kutymentligt avdrag för normalt svinn.
- 12.23 Kan skadan avhjälpas genom fullgod reparation eller genom anbringande av ny fullgod del, ersätts den försäkrades kostnader härför. I sådant fall övertar försäkringsgivaren inte förekommande leverantörsutkastelser avseende varan.

Anm. Begreppet manko definieras i 19.

- 12.3 Har varan till följd av händelse som omfattas av denna försäkring upplösats på annan ort än bestämmelseorten och vill den försäkrade ta emot den där, tillämpas reglerna i 12.2 ovan.
- Vill den försäkrade inte ta emot varan på den orten gäller följande:
- 12.31 Försäkringsgivaren får föreskriva att varan skall vidarebefordras till bestämmelseorten eller att varan skall säljas på offentlig auktion eller på annat sätt. Följs inte försäkringsgivarens föreskrift, gäller bestämmelserna i § 53 i Allmän Svensk Sjöförsäkringsplan av år 1957 om åsidosättande av försäkringsgivarens föreskrifter.
- 12.32 Vidarebefordras varan enligt försäkringsgivarens anvisningar, ersätter försäkringsgivaren den försäkrades merkostnader härför.
- 12.33 Låter den försäkrade utan att inhämta försäkringsgivarens samtycke vidarebefordra varan och orsakar detta skada på eller förlust av varan eller större kostnad än som kan anses rimlig, ersätter försäkringsgivaren inte sådan skada, förlust eller merkostnad.
- Även om den försäkrade inhämtat försäkringsgivarens samtycke till vidarebefordringen ersätter försäkringsgivaren inte kostnader som har uppkommit genom den försäkrades eller dennes anställdas fel, underlåtenhet, obestånd, brottsliga handlingar eller svikliga förfarande.
- 12.34 Försäljs varan enligt försäkringsgivarens föreskrifter ersätts skillnaden mellan varans försäkringsbelopp och försäljningsbeloppet efter avdrag av sådan frakt, tull och annan kostnad som har påverkat försäljningsbeloppet och som inte är medförsäkrad.

- 12.4 Ersättning såsom för totalförlust utgår, såvida inte annat har avtalats, om varan eller del därav inte har ankommit till bestämmelseorten inom sextio dagar efter beräknad ankomsttid till följd av
- 12.41 händelse som omfattas av denna försäkring eller
- 12.42 att hamnar eller transportvägar efter transportens början har förstörts eller spärrats av annan orsak än översvämning, snö, is eller krig, embargo m m enligt 6 och strejk, terroråd m m enligt 7.
- 12.5 Underlåter den försäkrade att vidta åtgärder för att tillvarata sina och försäkringsgivarens rättigheter som i 11 sägs kan ersättningen nedsättas i den mån som stadgas i § 53 i Allmän Svensk Sjöförsäkringsplan av år 1957.
- 13 Säkerhetsföreskrifter**
- Har den försäkrade åsidosatt säkerhetsföreskrift som, i syfte att förebygga eller begränsa skada, meddelats av försäkringsgivaren och har åsidosättandet orsakat eller bidragit till skada eller förlust är försäkringsgivaren fri från ansvar i den mån som stadgas i § 52 i Allmän Svensk Sjöförsäkringsplan av år 1957.
- 14 Okänd skada**
- Har den försäkrade tecknat försäkringen i egenskap av köpare och har han i god tro inläst fraktdokument som inte innehöll upplysning om skada på varan som inträffat innan varan övergick på köparen, ersätter försäkringsgivaren sådan skada om denna ejest omfattas av försäkringen.
- 15 Dubbelersättning**
- Är varan försäkrad även hos annan försäkringsgivare och har denne träffat förbehåll, enligt vilket han skall vara helt eller delvis fri från ansvar, om varan har försäkrats mot samma fara hos annan försäkringsgivare, skall motsvarande förbehåll gälla för denna försäkring. Den försäkrades rätt till ersättning i sådant fall regleras i § 33 i Allmän Svensk Sjöförsäkringsplan av år 1957.
- 16 Tredje mans intresse**
- Försäkringen gäller inte till förmån för transportör eller annan som har vård om varan eller åtagit sig uppdrag som hänför sig till transporten av varan.
- 17 Tvist**
- Tvist angående försäkringsgivarens ersättningsskyldighet skall vid sjöförsäkring hänslutas till svensk

dispaschör för utredning eller, vid annan transportförsäkring, till allmän svensk domstol. Dispaschkostnad ersätts av försäkringsgivaren, om inte den försäkrades ersättningsanspråk är uppenbart ogrundat.

18 SPL

Beträffande förhållanden som ej regleras av dessa villkor gäller för försäkringen Allmän Svensk Sjöförsäkringsplan av år 1957.

19 Definitioner

I dessa villkor förstås med

- 19.1 *Sjötransportmedel:*
Fartyg och andra sjöburna transportanordningar.
- 19.2 *Kollision:*
Att transportmedel kolliderar eller att vara, medan den befinner sig på ett transportmedel, utsätts för kollision med föremål utanför detsamma.
- 19.3 *Landtransportmedel:*
Järnvägsvagn, lastbil, trailer, liftvan och andra transportmedel försedda med hjul eller andra anordningar för landtransport.
- 19.4 *Dikeskörning:*
Att transportmedlet kör av vägbanan på ett sådant sätt att bärgning av detta eller av dess last blir nödvändig.
- 19.5 *Lufttransportmedel:*
Varje slag av luftfartyg.
- 19.6 *Transportmedel:*
Sjötransportmedel, landtransportmedel och lufttransportmedel.
- 19.7 *Kolli:*
Varje separat enhet, dock ej container, flak, lastpall eller liknande anordning.
- 19.8 *Lastbärare:*
Container, flak, lastpall och liknande anordning.
- 19.9 *Försäkringsbelopp:*
Det belopp som den försäkrade anger vid försäkringens tecknande.
- 19.10 *Manko:*
Brist i fråga om antal, vikt eller volym avseende innehållet i kolli.

Obs! Det är viktigt att den försäkrade handlar med tillbörlig skyndsamhet i alla situationer över vilka han har kontroll eller som han kan påverka. Görs ej detta kan rätten till ersättning gå helt eller delvis förlorad.

© 1992

Dessa Allmänna Villkor är utarbetade av Sjöassuradörernas Förening för användning av föreningens medlemmar i deras verksamhet som försäkringsgivare.

Upphovsrätten till villkoren tillkommer Sjöassuradörernas Förlags AB.

Villkoren får inte kopieras, bearbetas eller användas av annan än medlem i Sjöassuradörernas Förening såvida inte föreningen ger tillstånd härtill för visst enskilt fall.

Bilaga 6. Institute Cargo Clauses (A).

1/1/82

(FOR USE ONLY WITH THE NEW MARINE POLICY FORM)

INSTITUTE CARGO CLAUSES (A)

RISKS COVERED

1	This insurance covers all risks of loss of or damage to the subject-matter insured except as provided in Clauses 4, 5, 6 and 7 below.	Risks
Clause
2	This insurance covers general average and salvage charges, adjusted or determined according to the contract of affreightment and/or the governing law and practice, incurred to avoid or in connection with the avoidance of loss from any cause except those excluded in Clauses 4, 5, 6 and 7 or elsewhere in this insurance.	General
Average
Clause
3	This insurance is extended to indemnify the Assured against such proportion of liability under the contract of affreightment "Both to Blame Collision" Clause as is in respect of a loss recoverable hereunder. In the event of any claim by shipowners under the said Clause the Assured agree to notify the Underwriters who shall have the right, at their own cost and expense, to defend the Assured against such claim.	"Both to
Blame
Collision"
Clause

EXCLUSIONS

4	In no case shall this insurance cover	General
Exclusions
Clause
4.1	loss damage or expense attributable to wilful misconduct of the Assured	
4.2	ordinary leakage, ordinary loss in weight or volume, or ordinary wear and tear of the subject-matter insured	
4.3	loss damage or expense caused by insufficiency or unsuitability of packing or preparation of the subject-matter insured (for the purpose of this Clause 4.3 "packing" shall be deemed to include stowage in a container or liftvan but only when such stowage is carried out prior to attachment of this insurance or by the Assured or their servants)	
4.4	loss damage or expense caused by inherent vice or nature of the subject-matter insured	
4.5	loss damage or expense proximately caused by delay, even though the delay be caused by a risk insured against (except expenses payable under Clause 2 above)	
4.6	loss damage or expense arising from insolvency or financial default of the owners managers charterers or operators of the vessel	
4.7	loss damage or expense arising from the use of any weapon of war employing atomic or nuclear fission and/or fusion or other like reaction or radioactive force or matter.	
5	5.1 In no case shall this insurance cover loss damage or expense arising from
unseaworthiness of vessel or craft,
unfitness of vessel craft conveyance container or liftvan for the safe carriage of the subject-matter insured.
where the Assured or their servants are privy to such unseaworthiness or unfitness, at the time the subject-matter insured is loaded therein.	Unseaworthiness
and Unfitness
Exclusion
Clause
5.2	The Underwriters waive any breach of the implied warranties of seaworthiness of the ship and fitness of the ship to carry the subject-matter insured to destination, unless the Assured or their servants are privy to such unseaworthiness or unfitness.	
6	In no case shall this insurance cover loss damage or expense caused by	War
Exclusion
Clause
6.1	war civil war revolution rebellion insurrection, or civil strife arising therefrom, or any hostile act by or against a belligerent power	
6.2	capture seizure arrest restraint or detainment (piracy excepted), and the consequences thereof or any attempt thereat	
6.3	derelict mines torpedoes bombs or other derelict weapons of war.	
7	In no case shall this insurance cover loss damage or expense	Strikes
Exclusion
Clause
7.1	caused by strikers, locked-out workmen, or persons taking part in labour disturbances, riots or civil commotions	
7.2	resulting from strikes, lock-outs, labour disturbances, riots or civil commotions	
7.3	caused by any terrorist or any person acting from a political motive.	

DURATION

8	8.1 This insurance attaches from the time the goods leave the warehouse or place of storage at the place named herein for the commencement of the transit, continues during the ordinary course of transit and terminates either	Transit
Clause
8.1.1	on delivery to the Consignees' or other final warehouse or place of storage at the destination named herein,	
8.1.2	on delivery to any other warehouse or place of storage, whether prior to or at the destination named herein, which the Assured elect to use either	
8.1.2.1	for storage other than in the ordinary course of transit or	
8.1.2.2	for allocation or distribution,	
8.1.3	or
on the expiry of 60 days after completion of discharge overside of the goods hereby insured from the oversea vessel at the final port of discharge,
whichever shall first occur.	
8.2	If, after discharge overside from the oversea vessel at the final port of discharge, but prior to termination of this insurance, the goods are to be forwarded to a destination other than that to which they are insured hereunder, this insurance, whilst remaining subject to termination as provided for above, shall not extend beyond the commencement of transit to such other destination.	
8.3	This insurance shall remain in force (subject to termination as provided for above and to the provisions of Clause 9 below) during delay beyond the control of the Assured, any deviation, forced discharge, reshipment or transshipment and during any variation of the adventure arising from the exercise of a liberty granted to shipowners or charterers under the contract of affreightment.	

- 9 If owing to circumstances beyond the control of the Assured either the contract of carriage is terminated at a port or place other than the destination named therein or the transit is otherwise terminated before delivery of the goods as provided for in Clause 8 above, then this insurance shall also terminate *unless prompt notice is given to the Underwriters and continuation of cover is requested when the insurance shall remain in force, subject to an additional premium if required by the Underwriters, either*
- 9.1 until the goods are sold and delivered at such port or place, or, unless otherwise specially agreed, until the expiry of 60 days after arrival of the goods hereby insured at such port or place, whichever shall first occur,
or
- 9.2 if the goods are forwarded within the said period of 60 days (or any agreed extension thereof) to the destination named herein or to any other destination, until terminated in accordance with the provisions of Clause 8 above.
- 10 Where, after attachment of this insurance, the destination is changed by the Assured, *held covered at a premium and on conditions to be arranged subject to prompt notice being given to the Underwriters.*

Termination of Contract of Carriage Clause

Change of Voyage Clause

CLAIMS

- 11 11.1 In order to recover under this insurance the Assured must have an insurable interest in the subject-matter insured at the time of the loss.
11.2 Subject to 11.1 above, the Assured shall be entitled to recover for insured loss occurring during the period covered by this insurance, notwithstanding that the loss occurred before the contract of insurance was concluded, unless the Assured were aware of the loss and the Underwriters were not.
- 12 Where, as a result of the operation of a risk covered by this insurance, the insured transit is terminated at a port or place other than that to which the subject-matter is covered under this insurance, the Underwriters will reimburse the Assured for any extra charges properly and reasonably incurred in unloading storing and forwarding the subject-matter to the destination to which it is insured hereunder.
This Clause 12, which does not apply to general average or salvage charges, shall be subject to the exclusions contained in Clauses 4, 5, 6 and 7 above, and shall not include charges arising from the fault negligence insolvency or financial default of the Assured or their servants.
- 13 No claim for Constructive Total Loss shall be recoverable hereunder unless the subject-matter insured is reasonably abandoned either on account of its actual total loss appearing to be unavoidable or because the cost of recovering, reconditioning and forwarding the subject-matter to the destination to which it is insured would exceed its value on arrival.
- 14 14.1 If any Increased Value insurance is effected by the Assured on the cargo insured herein the agreed value of the cargo shall be deemed to be increased to the total amount insured under this insurance and all Increased Value insurances covering the loss, and liability under this insurance shall be in such proportion as the sum insured herein bears to such total amount insured.
In the event of claim the Assured shall provide the Underwriters with evidence of the amounts insured under all other insurances.
14.2 **Where this insurance is on Increased Value the following clause shall apply:**
The agreed value of the cargo shall be deemed to be equal to the total amount insured under the primary insurance and all Increased Value insurances covering the loss and effected on the cargo by the Assured, and liability under this insurance shall be in such proportion as the sum insured herein bears to such total amount insured.
In the event of claim the Assured shall provide the Underwriters with evidence of the amounts insured under all other insurances.

Insurable Interest Clause

Forwarding Charges Clause

Constructive Total Loss Clause

Increased Value Clause

BENEFIT OF INSURANCE

- 15 This insurance shall not inure to the benefit of the carrier or other bailee.

Not to Inure Clause

MINIMISING LOSSES

- 16 It is the duty of the Assured and their servants and agents in respect of loss recoverable hereunder
- 16.1 to take such measures as may be reasonable for the purpose of averting or minimising such loss, and
- 16.2 to ensure that all rights against carriers, bailees or other third parties are properly preserved and exercised
and the Underwriters will, in addition to any loss recoverable hereunder, reimburse the Assured for any charges properly and reasonably incurred in pursuance of these duties.
- 17 Measures taken by the Assured or the Underwriters with the object of saving, protecting or recovering the subject-matter insured shall not be considered as a waiver or acceptance of abandonment or otherwise prejudice the rights of either party.

Duty of Assured Clause

Waiver Clause

AVOIDANCE OF DELAY

- 18 It is a condition of this insurance that the Assured shall act with reasonable despatch in all circumstances within their control.

Reasonable Despatch Clause

LAW AND PRACTICE

- 19 This insurance is subject to English law and practice.

English Law and Practice Clause

NOTE:— It is necessary for the Assured when they become aware of an event which is "held covered" under this insurance to give prompt notice to the Underwriters and the right to such cover is dependent upon compliance with this obligation.

Bilaga 7. Institute Cargo Clauses (B).

1/1/82

(FOR USE ONLY WITH THE NEW MARINE POLICY FORM)

INSTITUTE CARGO CLAUSES (B)

RISKS COVERED

1 This insurance covers, except as provided in Clauses 4, 5, 6 and 7 below, 1.1 loss of or damage to the subject-matter insured reasonably attributable to 1.1.1 fire or explosion 1.1.2 vessel or craft being stranded grounded sunk or capsized 1.1.3 overturning or derailment of land conveyance 1.1.4 collision or contact of vessel craft or conveyance with any external object other than water 1.1.5 discharge of cargo at a port of distress 1.1.6 earthquake volcanic eruption or lightning, 1.2 loss of or damage to the subject-matter insured caused by 1.2.1 general average sacrifice 1.2.2 jettison or washing overboard 1.2.3 entry of sea lake or river water into vessel craft hold conveyance container liftvan or place of storage, 1.3 total loss of any package lost overboard or dropped whilst loading on to, or unloading from, vessel or craft. 2 This insurance covers general average and salvage charges, adjusted or determined according to the contract of affreightment and/or the governing law and practice, incurred to avoid or in connection with the avoidance of loss from any cause except those excluded in Clauses 4, 5, 6 and 7 or elsewhere in this insurance. 3 This insurance is extended to indemnify the Assured against such proportion of liability under the contract of affreightment "Both to Blame Collision" Clause as is in respect of a loss recoverable hereunder. In the event of any claim by shipowners under the said Clause the Assured agree to notify the Underwriters who shall have the right, at their own cost and expense, to defend the Assured against such claim.	Risks Clause General Average Clause "Both to Blame Collision" Clause

EXCLUSIONS

4 In no case shall this insurance cover 4.1 loss damage or expense attributable to wilful misconduct of the Assured ordinary leakage, ordinary loss in weight or volume, or ordinary wear and tear of the subject-matter insured 4.3 loss damage or expense caused by insufficiency or unsuitability of packing or preparation of the subject-matter insured (for the purpose of this Clause 4.3 "packing" shall be deemed to include stowage in a container or liftvan but only when such stowage is carried out prior to attachment of this insurance or by the Assured or their servants) 4.4 loss damage or expense caused by inherent vice or nature of the subject-matter insured 4.5 loss damage or expense proximately caused by delay, even though the delay be caused by a risk insured against (except expenses payable under Clause 2 above) 4.6 loss damage or expense arising from insolvency or financial default of the owners managers charterers or operators of the vessel 4.7 deliberate damage to or deliberate destruction of the subject-matter insured or any part thereof by the wrongful act of any person or persons 4.8 loss damage or expense arising from the use of any weapon of war employing atomic or nuclear fission and/or fusion or other like reaction or radioactive force or matter. 5 5.1 In no case shall this insurance cover loss damage or expense arising from unseaworthiness of vessel or craft, unfitness of vessel craft conveyance container or liftvan for the safe carriage of the subject-matter insured, where the Assured or their servants are privy to such unseaworthiness or unfitness, at the time the subject-matter insured is loaded therein. 5.2 The Underwriters waive any breach of the implied warranties of seaworthiness of the ship and fitness of the ship to carry the subject-matter insured to destination, unless the Assured or their servants are privy to such unseaworthiness or unfitness. 6 In no case shall this insurance cover loss damage or expense caused by 6.1 war civil war revolution rebellion insurrection, or civil strife arising therefrom, or any hostile act by or against a belligerent power 6.2 capture seizure arrest restraint or detainment, and the consequences thereof or any attempt thereat 6.3 derelict mines torpedoes bombs or other derelict weapons of war. 7 In no case shall this insurance cover loss damage or expense 7.1 caused by strikers, locked-out workmen, or persons taking part in labour disturbances, riots or civil commotions 7.2 resulting from strikes, lock-outs, labour disturbances, riots or civil commotions 7.3 caused by any terrorist or any person acting from a political motive.	General Exclusions Clause Unseaworthiness and Unfitness Exclusion Clause War Exclusion Clause Strikes Exclusion Clause

DURATION

8 8.1 This insurance attaches from the time the goods leave the warehouse or place of storage at the place named herein for the commencement of the transit, continues during the ordinary course of transit and terminates either 8.1.1 on delivery to the Consignees' or other final warehouse or place of storage at the destination named herein, 8.1.2 on delivery to any other warehouse or place of storage, whether prior to or at the destination named herein, which the Assured elect to use either 8.1.2.1 for storage other than in the ordinary course of transit or 8.1.2.2 for allocation or distribution, or 8.1.3 on the expiry of 60 days after completion of discharge overseas of the goods hereby insured from the overseas vessel at the final port of discharge, whichever shall first occur.	Risks Clause

- 8.2 If, after discharge overboard from the overboard vessel at the final port of discharge, but prior to termination of this insurance, the goods are to be forwarded to a destination other than that to which they are insured hereunder, this insurance, whilst remaining subject to termination as provided for above, shall not extend beyond the commencement of transit to such other destination.
- 8.3 This insurance shall remain in force (subject to termination as provided for above and to the provisions of Clause 9 below) during delay beyond the control of the Assured, any deviation, forced discharge, reshipment or transhipment and during any variation of the adventure arising from the exercise of a liberty granted to shipowners or charterers under the contract of affreightment.
- 9 If owing to circumstances beyond the control of the Assured either the contract of carriage is terminated at a port or place other than the destination named therein or the transit is otherwise terminated before delivery of the goods as provided for in Clause 8 above, then this insurance shall also terminate *unless prompt notice is given to the Underwriters and continuation of cover is requested when the insurance shall remain in force, subject to an additional premium if required by the Underwriters, either*
- 9.1 until the goods are sold and delivered at such port or place, or, unless otherwise specially agreed, until the expiry of 60 days after arrival of the goods hereby insured at such port or place, whichever shall first occur,
or
- 9.2 if the goods are forwarded within the said period of 60 days (or any agreed extension thereof) to the destination named herein or to any other destination, until terminated in accordance with the provisions of Clause 8 above.
- 10 Where, after attachment of this insurance, the destination is changed by the Assured, *held covered at a premium and on conditions to be arranged subject to prompt notice being given to the Underwriters.*
- CLAIMS**
- 11 11.1 In order to recover under this insurance the Assured must have an insurable interest in the subject-matter insured at the time of the loss.
11.2 Subject to 11.1 above, the Assured shall be entitled to recover for insured loss occurring during the period covered by this insurance, notwithstanding that the loss occurred before the contract of insurance was concluded, unless the Assured were aware of the loss and the Underwriters were not.
- 12 Where, as a result of the operation of a risk covered by this insurance, the insured transit is terminated at a port or place other than that to which the subject-matter is covered under this insurance, the Underwriters will reimburse the Assured for any extra charges properly and reasonably incurred in unloading storing and forwarding the subject-matter to the destination to which it is insured hereunder:
This Clause 12, which does not apply to general average or salvage charges, shall be subject to the exclusions contained in Clauses 4, 5, 6 and 7 above, and shall not include charges arising from the fault negligence insolvency or financial default of the Assured or their servants.
- 13 No claim for Constructive Total Loss shall be recoverable hereunder unless the subject-matter insured is reasonably abandoned either on account of its actual total loss appearing to be unavoidable or because the cost of recovering, reconditioning and forwarding the subject-matter to the destination to which it is insured would exceed its value on arrival.
- 14 14.1 If any increased Value insurance is effected by the Assured on the cargo insured herein the agreed value of the cargo shall be deemed to be increased to the total amount insured under this insurance and all increased Value insurances covering the loss, and liability under this insurance shall be in such proportion as the sum insured herein bears to such total amount insured.
In the event of claim the Assured shall provide the Underwriters with evidence of the amounts insured under all other insurances.
14.2 Where this insurance is an Increased Value the following clause shall apply:
The agreed value of the cargo shall be deemed to be equal to the total amount insured under the primary insurance and all Increased Value insurances covering the loss, and liability under the cargo by the Assured, and liability under this insurance shall be in such proportion as the sum insured herein bears to such total amount insured.
In the event of claim the Assured shall provide the Underwriters with evidence of the amounts insured under all other insurances.
- BENEFIT OF INSURANCE**
- 15 This insurance shall not inure to the benefit of the carrier or other bailee.
- MINIMISING LOSSES**
- 16 It is the duty of the Assured and their servants and agents in respect of loss recoverable hereunder
- 16.1 to take such measures as may be reasonable for the purpose of averting or minimising such loss, and
- 16.2 to ensure that all rights against carriers, bailees or other third parties are properly preserved and exercised
- and the Underwriters will, in addition to any loss recoverable hereunder, reimburse the Assured for any charges properly and reasonably incurred in pursuance of these duties.
- 17 Measures taken by the Assured or the Underwriters with the object of saving, protecting or recovering the subject-matter insured shall not be considered as a waiver or acceptance of abandonment or otherwise prejudice the rights of either party.
- AVOIDANCE OF DELAY**
- 18 It is a condition of this insurance that the Assured shall act with reasonable despatch in all circumstances within their control.
- LAW AND PRACTICE**
- 19 This insurance is subject to English law and practice.

NOTE.— It is necessary for the Assured when they become aware of an event which is "held covered" under this insurance to give prompt notice to the Underwriters and the right to such cover is dependent upon compliance with this obligation.

Bilaga 8. Institute Cargo Clauses (C).

1/1/82

(FOR USE ONLY WITH THE NEW MARINE POLICY FORM)

INSTITUTE CARGO CLAUSES (C)

RISKS COVERED

- 1** This insurance covers, except as provided in Clauses 4, 5, 6 and 7 below,
- 1.1 loss of or damage to the subject-matter insured reasonably attributable to
 - 1.1.1 fire or explosion
 - 1.1.2 vessel or craft being stranded grounded sunk or capsized
 - 1.1.3 overturning or derailment of land conveyance
 - 1.1.4 collision or contact of vessel craft or conveyance with any external object other than water
 - 1.1.5 discharge of cargo at a port of distress,
 - 1.2 loss of or damage to the subject-matter insured caused by
 - 1.2.1 general average sacrifice
 - 1.2.2 jettison.
- 2** This insurance covers general average and salvage charges, adjusted or determined according to the contract of affreightment and/or the governing law and practice, incurred to avoid or in connection with the avoidance of loss from any cause except those excluded in Clauses 4, 5, 6 and 7 or elsewhere in this insurance.
- 3** This insurance is extended to indemnify the Assured against such proportion of liability under the contract of affreightment "Both to Blame Collision" Clause as is in respect of a loss recoverable hereunder. In the event of any claim by shipowners under the said Clause the Assured agree to notify the Underwriters who shall have the right, at their own cost and expense, to defend the Assured against such claim.

EXCLUSIONS

- 4** In no case shall this insurance cover
- 4.1 loss damage or expense attributable to wilful misconduct of the Assured
 - 4.2 ordinary leakage, ordinary loss in weight or volume, or ordinary wear and tear of the subject-matter insured
 - 4.3 loss damage or expense caused by insufficiency or unsuitability of packing or preparation of the subject-matter insured (for the purpose of this Clause 4.3 "packing" shall be deemed to include stowage in a container or liftvan but only when such stowage is carried out prior to attachment of this insurance or by the Assured or their servants)
 - 4.4 loss damage or expense caused by inherent vice or nature of the subject-matter insured
 - 4.5 loss damage or expense proximately caused by delay, even though the delay be caused by a risk insured against (except expenses payable under Clause 2 above)
 - 4.6 loss damage or expense arising from insolvency or financial default of the owners managers charterers or operators of the vessel
 - 4.7 deliberate damage to or deliberate destruction of the subject-matter insured or any part thereof by the wrongful act of any person or persons
 - 4.8 loss damage or expense arising from the use of any weapon of war employing atomic or nuclear fission and/or fusion or other like reaction or radioactive force or matter.
- 5** 5.1 In no case shall this insurance cover loss damage or expense arising from unseaworthiness of vessel or craft, unfitness of vessel craft conveyance container or liftvan for the safe carriage of the subject-matter insured, where the Assured or their servants are privy to such unseaworthiness or unfitness, at the time the subject-matter insured is loaded therein.
- 5.2 The Underwriters waive any breach of the implied warranties of seaworthiness of the ship and fitness of the ship to carry the subject-matter insured to destination, unless the Assured or their servants are privy to such unseaworthiness or unfitness.
- 6** In no case shall this insurance cover loss damage or expense caused by
- 6.1 war civil war revolution rebellion insurrection, or civil strife arising therefrom, or any hostile act by or against a belligerent power
 - 6.2 capture seizure arrest restraint or detention, and the consequences thereof or any attempt thereat
 - 6.3 derelict mines torpedoes bombs or other derelict weapons of war.
- 7** In no case shall this insurance cover loss damage or expense
- 7.1 caused by strikers, locked-out workmen, or persons taking part in labour disturbances, riots or civil commotions
 - 7.2 resulting from strikes, lock-outs, labour disturbances, riots or civil commotions
 - 7.3 caused by any terrorist or any person acting from a political motive.

DURATION

- 8** 8.1 This insurance attaches from the time the goods leave the warehouse or place of storage at the place named herein for the commencement of the transit, continues during the ordinary course of transit and terminates either
- 8.1.1 on delivery to the Consignees' or other final warehouse or place of storage at the destination named herein,
 - 8.1.2 on delivery to any other warehouse or place of storage, whether prior to or at the destination named herein, which the Assured elect to use either
 - 8.1.2.1 for storage other than in the ordinary course of transit or
 - 8.1.2.2 for allocation or distribution,
 - or
 - 8.1.3 on the expiry of 60 days after completion of discharge overside of the goods hereby insured from the oversea vessel at the final port of discharge, whichever shall first occur.

- 8.2 If, after discharge overside from the oversea vessel at the final port of discharge, but prior to termination of this insurance, the goods are to be forwarded to a destination other than that to which they are insured hereunder, this insurance, whilst remaining subject to termination as provided for above, shall not extend beyond the commencement of transit to such other destination.
- 8.3 This insurance shall remain in force (subject to termination as provided for above and to the provisions of Clause 9 below) during delay beyond the control of the Assured, any deviation, forced discharge, reshipment or transhipment and during any variation of the adventure arising from the exercise of a liberty granted to shipowners or charterers under the contract of affreightment.
- 9 If owing to circumstances beyond the control of the Assured either the contract of carriage is terminated at a port or place other than the destination named therein or the transit is otherwise terminated before delivery of the goods as provided for in Clause 8 above, then this insurance shall also terminate *unless prompt notice is given to the Underwriters and continuation of cover is requested when the insurance shall remain in force, subject to an additional premium if required by the Underwriters, either*
- 9.1 until the goods are sold and delivered at such port or place, or, unless otherwise specially agreed, until the expiry of 60 days after arrival of the goods hereby insured at such port or place, whichever shall first occur,
or
- 9.2 if the goods are forwarded within the said period of 60 days (or any agreed extension thereof) to the destination named herein or to any other destination, until terminated in accordance with the provisions of Clause 8 above.
- 10 Where, after attachment of this insurance, the destination is changed by the Assured, *held covered at a premium and on conditions to be arranged subject to prompt notice being given to the Underwriters.*
- CLAIMS**
- 11 11.1 In order to recover under this insurance the Assured must have an insurable interest in the subject-matter insured at the time of the loss. Termination of Contract of Carriage Clause
- 11.2 Subject to 11.1 above, the Assured shall be entitled to recover for insured loss occurring during the period covered by this insurance, notwithstanding that the loss occurred before the contract of insurance was concluded, unless the Assured were aware of the loss and the Underwriters were not. Change of Voyage Clause
- 12 Where, as a result of the operation of a risk covered by this insurance, the insured transit is terminated at a port or place other than that to which the subject-matter is covered under this insurance, the Underwriters will reimburse the Assured for any extra charges properly and reasonably incurred in unloading storing and forwarding the subject-matter to the destination to which it is insured hereunder. Forwarding Charges Clause
- This Clause 12, which does not apply to general average or salvage charges, shall be subject to the exclusions contained in Clauses 4, 5, 6 and 7 above, and shall not include charges arising from the fault negligence insolvency or financial default of the Assured or their servants.
- 13 No claim for Constructive Total Loss shall be recoverable hereunder unless the subject-matter insured is reasonably abandoned either on account of its actual total loss appearing to be unavoidable or because the cost of recovering, reconditioning and forwarding the subject-matter to the destination to which it is insured would exceed its value on arrival. Constructive Total Loss Clause
- 14 14.1 If any Increased Value insurance is effected by the Assured on the cargo insured herein the agreed value of the cargo shall be deemed to be increased to the total amount insured under this insurance and all Increased Value insurances covering the loss, and liability under this insurance shall be in such proportion as the sum insured herein bears to such total amount insured. Increased Value Clause
- In the event of claim the Assured shall provide the Underwriters with evidence of the amounts insured under all other insurances.
- 14.2 **Where this insurance is on Increased Value the following clause shall apply:**
The agreed value of the cargo shall be deemed to be equal to the total amount insured under the primary insurance and all Increased Value insurances covering the loss and effected on the cargo by the Assured, and liability under this insurance shall be in such proportion as the sum insured herein bears to such total amount insured.
In the event of claim the Assured shall provide the Underwriters with evidence of the amounts insured under all other insurances.
- BENEFIT OF INSURANCE**
- 15 This insurance shall not inure to the benefit of the carrier or other bailee. Not to Inure Clause
- MINIMISING LOSSES**
- 16 It is the duty of the Assured and their servants and agents in respect of loss recoverable hereunder
- 16.1 to take such measures as may be reasonable for the purpose of averting or minimising such loss, and
- 16.2 to ensure that all rights against carriers, bailees or other third parties are properly preserved and exercised
- and the Underwriters will, in addition to any loss recoverable hereunder, reimburse the Assured for any charges properly and reasonably incurred in pursuance of these duties. Duty of Assured Clause
- 17 Measures taken by the Assured or the Underwriters with the object of saving, protecting or recovering the subject-matter insured shall not be considered as a waiver or acceptance of abandonment or otherwise prejudice the rights of either party. Waiver Clause
- AVOIDANCE OF DELAY**
- 18 It is a condition of this insurance that the Assured shall act with reasonable despatch in all circumstances within their control. Reasonable Despatch Clause
- LAW AND PRACTICE**
- 19 This insurance is subject to English law and practice. English Law and Practice Clause

NOTE:— It is necessary for the Assured when they become aware of an event which is "held covered" under this insurance to give prompt notice to the Underwriters and the right to such cover is dependent upon compliance with this obligation.

Bilaga 9. Institute War Clauses (Cargo).

1/1/82

(FOR USE ONLY WITH THE NEW MARINE POLICY FORM)

INSTITUTE WAR CLAUSES (CARGO)

RISKS COVERED

- 1** This insurance covers, except as provided in Clauses 3 and 4 below, loss of or damage to the subject-matter insured caused by
- 1.1 war civil war revolution rebellion insurrection, or civil strife arising therefrom, or any hostile act by or against a belligerent power
 - 1.2 capture seizure arrest restraint or detention, arising from risks covered under 1.1 above, and the consequences thereof or any attempt thereat
 - 1.3 derelict mines torpedoes bombs or other derelict weapons of war.

Risks
Clause

- 2** This insurance covers general average and salvage charges, adjusted or determined according to the contract of affreightment and/or the governing law and practice, incurred to avoid or in connection with the avoidance of loss from a risk covered under these clauses.

General
Average
Clause

EXCLUSIONS

- 3** In no case shall this insurance cover
- 3.1 loss damage or expense attributable to wilful misconduct of the Assured
 - 3.2 ordinary leakage, ordinary loss in weight or volume, or ordinary wear and tear of the subject-matter insured
 - 3.3 loss damage or expense caused by insufficiency or unsuitability of packing or preparation of the subject-matter insured (for the purpose of this Clause 3.3 "packing" shall be deemed to include stowage in a container or liftvan but only when such stowage is carried out prior to attachment of this insurance or by the Assured or their servants)
 - 3.4 loss damage or expense caused by inherent vice or nature of the subject-matter insured
 - 3.5 loss damage or expense proximately caused by delay, even though the delay be caused by a risk insured against (except expenses payable under Clause 2 above)
 - 3.6 loss damage or expense arising from insolvency or financial default of the owners managers charterers or operators of the vessel
 - 3.7 any claim based upon loss of or frustration of the voyage or adventure
 - 3.8 loss damage or expense arising from any hostile use of any weapon of war employing atomic or nuclear fission and/or fusion or other like reaction or radioactive force or matter.

General
Exclusions
Clause

- 4** 4.1 In no case shall this insurance cover loss damage or expense arising from unseaworthiness of vessel or craft, unfitness of vessel craft conveyance container or liftvan for the safe carriage of the subject-matter insured, where the Assured or their servants are privy to such unseaworthiness or unfitness, at the time the subject-matter insured is loaded therein.
- 4.2 The Underwriters waive any breach of the implied warranties of seaworthiness of the ship and fitness of the ship to carry the subject-matter insured to destination, unless the Assured or their servants are privy to such unseaworthiness or unfitness.

Unseaworthiness
and Unfitness
Exclusion
Clause

DURATION

- 5** 5.1 This insurance
- 5.1.1 attaches only as the subject-matter insured and as to any part as that part is loaded on an oversea vessel and
 - 5.1.2 terminates, subject to 5.2 and 5.3 below, either as the subject-matter insured and as to any part as that part is discharged from an oversea vessel at the final port or place of discharge, or on expiry of 15 days counting from midnight of the day of arrival of the vessel at the final port or place of discharge, whichever shall first occur; nevertheless, *subject to prompt notice to the Underwriters and to an additional premium*, such insurance
 - 5.1.3 reattaches when, without having discharged the subject-matter insured at the final port or place of discharge, the vessel sails therefrom, and
 - 5.1.4 terminates, subject to 5.2 and 5.3 below, either as the subject-matter insured and as to any part as that part is thereafter discharged from the vessel at the final (or substituted) port or place of discharge, or on expiry of 15 days counting from midnight of the day of re-arrival of the vessel at the final port or place of discharge or arrival of the vessel at a substituted port or place of discharge, whichever shall first occur.
 - 5.2 If during the insured voyage the oversea vessel arrives at an intermediate port or place to discharge the subject-matter insured for on-carriage by oversea vessel or by aircraft, or the goods are discharged from the vessel at a port or place of refuge, then, subject to 5.3 below and to an additional premium if required, this insurance continues until the expiry of 15 days counting from midnight of the day of arrival of the vessel at such port or place, but thereafter reattaches as the subject-matter insured and as to any part as that part is loaded on an on-carrying oversea vessel or aircraft. During the period of 15 days the insurance remains in force after discharge only whilst the subject-matter insured and as to any part as that part is at such port or place. If the goods are on-carried within the said period of 15 days or if the insurance reattaches as provided in this Clause 5.2
 - 5.2.1 where the on-carriage is by oversea vessel this insurance continues subject to the terms of these clauses, or
 - 5.2.2 where the on-carriage is by aircraft, the current Institute War Clauses (Air Cargo) (excluding sendings by Post) shall be deemed to form part of this insurance and shall apply to the on-carriage by air.

Transit
Clause

- 5.3 If the voyage in the contract of carriage is terminated at a port or place other than the destination agreed therein, such port or place shall be deemed the final port of discharge and such insurance terminates in accordance with 5.1.2. If the subject-matter insured is subsequently reshipped to the original or any other destination, then *provided notice is given to the Underwriters before the commencement of such further transit and subject to an additional premium*, such insurance reattaches
- 5.3.1 in the case of the subject-matter insured having been discharged, as the subject-matter insured and as to any part as that part is loaded on the on-carrying vessel for the voyage;
- 5.3.2 in the case of the subject-matter not having been discharged, when the vessel sails from such deemed final port of discharge;
thereafter such insurance terminates in accordance with 5.1.4.
- 5.4 The insurance against the risks of mines and derelict torpedoes, floating or submerged, is extended whilst the subject-matter insured or any part thereof is on craft whilst in transit to or from the oversea vessel, but in no case beyond the expiry of 60 days after discharge from the oversea vessel unless otherwise specially agreed by the Underwriters.
- 5.5 *Subject to prompt notice to Underwriters, and to an additional premium if required*, this insurance shall remain in force within the provisions of these Clauses during any deviation, or any variation of the adventure arising from the exercise of a liberty granted to shipowners or charterers under the contract of affreightment.
- (For the purpose of Clause 5
"arrival" shall be deemed to mean that the vessel is anchored, moored or otherwise secured at a berth or place within the Harbour Authority area. If such a berth or place is not available, arrival is deemed to have occurred when the vessel first anchors, moors or otherwise secures either at or off the intended port or place of discharge
"oversea vessel" shall be deemed to mean a vessel carrying the subject-matter from one port or place to another where such voyage involves a sea passage by that vessel)
- 6 Where, after attachment of this insurance, the destination is changed by the Assured, *held covered at a premium and on conditions to be arranged subject to prompt notice being given to the Underwriters.* Change of Voyage Clause
- 7 **Anything contained in this contract which is inconsistent with Clauses 3.7, 3.8 or 5 shall, to the extent of such inconsistency, be null and void.**
- CLAIMS**
- 8 8.1 In order to recover under this insurance the Assured must have an insurable interest in the subject-matter insured at the time of the loss. Insurable Interest Clause
- 8.2 Subject to 8.1 above, the Assured shall be entitled to recover for insured loss occurring during the period covered by this insurance, notwithstanding that the loss occurred before the contract of insurance was concluded, unless the Assured were aware of the loss and the Underwriters were not.
- 9 9.1 If any Increased Value insurance is effected by the Assured on the cargo insured herein the agreed value of the cargo shall be deemed to be increased to the total amount insured under this insurance and all Increased Value insurances covering the loss, and liability under this insurance shall be in such proportion as the sum insured herein bears to such total amount insured.
In the event of claim the Assured shall provide the Underwriters with evidence of the amounts insured under all other insurances. Increased Value Clause
- 9.2 **Where this insurance is on Increased Value the following clause shall apply:**
The agreed value of the cargo shall be deemed to be equal to the total amount insured under the primary insurance and all Increased Value insurances covering the loss and effected on the cargo by the Assured, and liability under this insurance shall be in such proportion as the sum insured herein bears to such total amount insured.
In the event of claim the Assured shall provide the Underwriters with evidence of the amounts insured under all other insurances.
- BENEFIT OF INSURANCE**
- 10 This insurance shall not inure to the benefit of the carrier or other bailee. Not to Inure Clause
- MINIMISING LOSSES**
- 11 It is the duty of the Assured and their servants and agents in respect of loss recoverable hereunder
- 11.1 to take such measures as may be reasonable for the purpose of averting or minimising such loss, and
- 11.2 to ensure that all rights against carriers, bailees or other third parties are properly preserved and exercised
and the Underwriters will, in addition to any loss recoverable hereunder, reimburse the Assured for any charges properly and reasonably incurred in pursuance of these duties. Duty of Assured Clause
- 12 Measures taken by the Assured or the Underwriters with the object of saving, protecting or recovering the subject-matter insured shall not be considered as a waiver or acceptance of abandonment or otherwise prejudice the rights of either party. Waiver Clause
- AVOIDANCE OF DELAY**
- 13 It is a condition of this insurance that the Assured shall act with reasonable despatch in all circumstances within their control. Reasonable Despatch Clause
- LAW AND PRACTICE**
- 14 This insurance is subject to English law and practice. English Law and Practice Clause

NOTE:— It is necessary for the Assured when they become aware of an event which is "held covered" under this insurance to give prompt notice to the Underwriters and the right to such cover is dependent upon compliance with this obligation.

Bilaga 10. Institute Strikes Clauses (Cargo).

1/1/82

(FOR USE ONLY WITH THE NEW MARINE POLICY FORM)

INSTITUTE STRIKES CLAUSES (CARGO)

RISKS COVERED

- 1 This insurance covers, except as provided in Clauses 3 and 4 below, loss of or damage to the subject-matter insured caused by
- 1.1 strikers, locked-out workmen, or persons taking part in labour disturbances, riots or civil commotions
 - 1.2 any terrorist or any person acting from a political motive.
- 2 This insurance covers general average and salvage charges, adjusted or determined according to the contract of affreightment and/or the governing law and practice, incurred to avoid or in connection with the avoidance of loss from a risk covered under these clauses.

Risks
ClauseGeneral
Average
Clause

EXCLUSIONS

- 3 In no case shall this insurance cover
- 3.1 loss damage or expense attributable to wilful misconduct of the Assured
 - 3.2 ordinary leakage, ordinary loss in weight or volume, or ordinary wear and tear of the subject-matter insured
 - 3.3 loss damage or expense caused by insufficiency or unsuitability of packing or preparation of the subject-matter insured (for the purpose of this Clause 3.3 "packing" shall be deemed to include stowage in a container or liftvan but only when such stowage is carried out prior to attachment of this insurance or by the Assured or their servants)
 - 3.4 loss damage or expense caused by inherent vice or nature of the subject-matter insured
 - 3.5 loss damage or expense proximately caused by delay, even though the delay be caused by a risk insured against (except expenses payable under Clause 2 above)
 - 3.6 loss damage or expense arising from insolvency or financial default of the owners managers charterers or operators of the vessel
 - 3.7 loss damage or expense arising from the absence shortage or withholding of labour of any description whatsoever resulting from any strike, lockout, labour disturbance, riot or civil commotion
 - 3.8 any claim based upon loss of or frustration of the voyage or adventure
 - 3.9 loss damage or expense arising from the use of any weapon of war employing atomic or nuclear fission and/or fusion or other like reaction or radioactive force or matter
 - 3.10 loss damage or expense caused by war civil war revolution rebellion insurrection, or civil strife arising therefrom, or any hostile act by or against a belligerent power.
- 4 4.1 In no case shall this insurance cover loss damage or expense arising from
- unseaworthiness of vessel or craft,
 - unfitness of vessel craft conveyance container or liftvan for the safe carriage of the subject-matter insured,
- where the Assured or their servants are privy to such unseaworthiness or unfitness, at the time the subject-matter insured is loaded therein.
- 4.2 The Underwriters waive any breach of the implied warranties of seaworthiness of the ship and fitness of the ship to carry the subject-matter insured to destination, unless the Assured or their servants are privy to such unseaworthiness or unfitness.

General
Exclusions
ClauseUnseaworthiness
and
Unfitness
Exclusion
Clause

DURATION

- 5 5.1 This insurance attaches from the time the goods leave the warehouse or place of storage at the place named herein for the commencement of the transit, continues during the ordinary course of transit and terminates either
- 5.1.1 on delivery to the Consignees' or other final warehouse or place of storage at the destination named herein,
 - 5.1.2 on delivery to any other warehouse or place of storage, whether prior to or at the destination named herein, which the Assured elect to use either
 - 5.1.2.1 for storage other than in the ordinary course of transit or
 - 5.1.2.2 for allocation or distribution,
 - or
 - 5.1.3 on the expiry of 60 days after completion of discharge overseaside of the goods hereby insured from the oversea vessel at the final port of discharge,
- whichever shall first occur.
- 5.2 If, after discharge overseaside from the oversea vessel at the final port of discharge, but prior to termination of this insurance, the goods are to be forwarded to a destination other than that to which they are insured hereunder, this insurance, whilst remaining subject to termination as provided for above, shall not extend beyond the commencement of transit to such other destination.
- 5.3 This insurance shall remain in force (subject to termination as provided for above and to the provisions of Clause 6 below) during delay beyond the control of the Assured, any deviation, forced discharge, reshipment or transhipment and during any variation of the adventure arising from the exercise of a liberty granted to shipowners or charterers under the contract of affreightment.

Transit
Clause

- 6 If owing to circumstances beyond the control of the Assured either the contract of carriage is terminated at a port or place other than the destination named therein or the transit is otherwise terminated before delivery of the goods as provided for in Clause 5 above, then this insurance shall also terminate *unless prompt notice is given to the Underwriters and continuation of cover is requested when the insurance shall remain in force, subject to an additional premium if required by the Underwriters*, either
- 6.1 until the goods are sold and delivered at such port or place, or, unless otherwise specially agreed, until the expiry of 60 days after arrival of the goods hereby insured at such port or place, whichever shall first occur,
or
- 6.2 if the goods are forwarded within the said period of 60 days (or any agreed extension thereof) to the destination named herein or to any other destination, until terminated in accordance with the provisions of Clause 5 above.
- 7 Where, after attachment of this insurance, the destination is changed by the Assured, *held covered at a premium and on conditions to be arranged subject to prompt notice being given to the Underwriters.*
- CLAIMS**
- 8 8.1 In order to recover under this insurance the Assured must have an insurable interest in the subject-matter insured at the time of the loss. Termination of Contract of Carriage Clause
- 8.2 Subject to 8.1 above, the Assured shall be entitled to recover for insured loss occurring during the period covered by this insurance, notwithstanding that the loss occurred before the contract of insurance was concluded, unless the Assured were aware of the loss and the Underwriters were not. Change of Voyage Clause
- 9 9.1 If any Increased Value insurance is effected by the Assured on the cargo insured herein the agreed value of the cargo shall be deemed to be increased to the total amount insured under this insurance and all Increased Value insurances covering the loss, and liability under this insurance shall be in such proportion as the sum insured herein bears to such total amount insured. Insurable Interest Clause
- In the event of claim the Assured shall provide the Underwriters with evidence of the amounts insured under all other insurances. Increased Value Clause
- 9.2 **Where this insurance is on Increased Value the following clause shall apply:**
The agreed value of the cargo shall be deemed to be equal to the total amount insured under the primary insurance and all Increased Value insurances covering the loss and effected on the cargo by the Assured, and liability under this insurance shall be in such proportion as the sum insured herein bears to such total amount insured. Increased Value Clause
- In the event of claim the Assured shall provide the Underwriters with evidence of the amounts insured under all other insurances.
- BENEFIT OF INSURANCE**
- 10 This insurance shall not inure to the benefit of the carrier or other bailee. Not to Inure Clause
- MINIMISING LOSSES**
- 11 It is the duty of the Assured and their servants and agents in respect of loss recoverable hereunder
- 11.1 to take such measures as may be reasonable for the purpose of averting or minimising such loss, and
- 11.2 to ensure that all rights against carriers, bailees or other third parties are properly preserved and exercised
- and the Underwriters will, in addition to any loss recoverable hereunder, reimburse the Assured for any charges properly and reasonably incurred in pursuance of these duties. Duty of Assured Clause
- 12 Measures taken by the Assured or the Underwriters with the object of saving, protecting or recovering the subject-matter insured shall not be considered as a waiver or acceptance of abandonment or otherwise prejudice the rights of either party. Waiver Clause
- AVOIDANCE OF DELAY**
- 13 It is a condition of this insurance that the Assured shall act with reasonable despatch in all circumstances within their control. Reasonable Despatch Clause
- LAW AND PRACTICE**
- 14 This insurance is subject to English law and practice. English Law and Practice Clause

NOTE:— It is necessary for the Assured when they become aware of an event which is "held covered" under this insurance to give prompt notice to the Underwriters and the right to such cover is dependent upon compliance with this obligation.

Bilaga 11. ICC:s enhetliga regler av 1992 om s.k. demand-garantier.

A. SCOPE AND APPLICATION OF THE RULES

Article 1

These Rules apply to any demand guarantee and amendment thereto which a Guarantor (as hereinafter described) has been instructed to issue and which states that it is subject to the Uniform Rules for Demand Guarantees of the International Chamber of Commerce (Publication No. 458) and are binding on all parties thereto except as otherwise expressly stated in the Guarantee or any amendment thereto.

B. DEFINITIONS AND GENERAL PROVISIONS

Article 2

- a)** For the purpose of these Rules, a demand guarantee (hereinafter referred to as "Guarantee") means any guarantee, bond or other payment undertaking, however named or described, by a bank, insurance company or other body or person (hereinafter called "the Guarantor") given in writing for the payment of money on presentation in conformity with the terms of the undertaking of a written demand for payment and such other document(s) (for example, a certificate by an architect or engineer, a judgment or an arbitral award) as may be specified in the Guarantee, such undertaking being given
- i)** at the request or on the instructions and under the liability of a party (hereinafter called "the Principal"); or
- ii)** at the request or on the instructions and under the liability of a bank, insurance company or any other body or person (hereinafter "the Instructing Party") acting on the instructions of a Principal to another party (hereinafter the "Beneficiary").
- b)** Guarantees by their nature are separate transactions from the contract(s) or tender conditions on which they may be based, and Guarantors are in no way concerned with or bound by such contract(s), or ten-

der conditions, despite the inclusion of a reference to them in the Guarantee. The duty of a Guarantor under a Guarantee is to pay the sum or sums therein stated on the presentation of a written demand for payment and other documents specified in the Guarantee which appear on their face to be in accordance with the terms of the Guarantee.

- c)** For the purpose of these Rules, "Counter-Guarantee" means any guarantee, bond or other payment undertaking of the Instructing Party, however named or described, given in writing for the payment of money to the Guarantor on presentation in conformity with the terms of the undertaking of a written demand for payment and other documents specified in the Counter-Guarantee which appear on their face to be in accordance with the terms of the Counter-Guarantee. Counter-Guarantees are by their nature separate transactions from the Guarantees to which they relate and from any underlying contract(s) or tender conditions, and Instructing Parties are in no way concerned with or bound by such Guarantees, contract(s) or tender conditions, despite the inclusion of a reference to them in the Counter-Guarantee.
- d)** The expressions "writing" and "written" shall include an authenticated teletransmission or tested electronic data interchange ("EDI") message equivalent thereto.

Article 3

All instructions for the issue of Guarantees and amendments thereto and Guarantees and amendments themselves should be clear and precise and should avoid excessive detail. Accordingly, all Guarantees should stipulate:

- a)** the Principal;
- b)** the Beneficiary;
- c)** the Guarantor;
- d)** the underlying transaction requiring the issue of the Guarantee;
- e)** the maximum amount payable and the currency in

which it is payable;

- f) the Expiry Date and/or Expiry Event of the Guarantee;
- g) the terms for demanding payment;
- h) any provision for reduction of the guarantee amount.

Article 4

The Beneficiary's right to make a demand under a Guarantee is not assignable unless expressly stated in the Guarantee or in an amendment thereto.

This Article shall not, however, affect the Beneficiary's right to assign any proceeds to which he may be, or may become, entitled under the Guarantee.

Article 5

All Guarantees and Counter-Guarantees are irrevocable unless otherwise indicated.

Article 6

A Guarantee enters into effect as from the date of its issue unless its terms expressly provide that such entry into effect is to be at a later date or is to be subject to conditions specified in the Guarantee and determinable by the Guarantor on the basis of any documents therein specified.

Article 7

- a) Where a Guarantor has been given instructions for the issue of a Guarantee but the instructions are such that, if they were to be carried out, the Guarantor would by reason of law or regulation in the country of issue be unable to fulfil the terms of the Guarantee, the instructions shall not be executed and the Guarantor shall immediately inform the party who gave the Guarantor his instructions by telecommunication, or, if that is not possible, by other expeditious means, of the reasons for such inability and request appropriate instructions from that party.
- b) Nothing in this Article shall oblige the Guarantor to issue a Guarantee where the Guarantor has not agreed to do so.

Article 8

A Guarantee may contain express provision for reduction by a specified or determinable amount or amounts on a specified date or dates or upon presentation to the Guarantor of the document(s) specified for this purpose in the Guarantee.

C. LIABILITIES AND RESPONSIBILITIES

Article 9

All documents specified and presented under a Guarantee, including the demand, shall be examined by the Guarantor with reasonable care to ascertain whether or not they appear on their face to conform with the terms of the Guarantee. Where such documents do not appear so to conform or appear on their face to be inconsistent with one another, they shall be refused.

Article 10

- a) A Guarantor shall have a reasonable time within which to examine a demand under a Guarantee and to decide whether to pay or to refuse the demand.
- b) If the Guarantor decides to refuse a demand, he shall immediately give notice thereof to the Beneficiary by teletransmission, or, if that is not possible, by other expeditious means. Any documents presented under the Guarantee shall be held at the disposal of the Beneficiary.

Article 11

Guarantors and Instructing Parties assume no liability or responsibility for the form, sufficiency, accuracy, genuineness, falsification, or legal effect of any document presented to them or for the general and/or particular statements made therein, nor for the good faith or acts or omissions of any person whomsoever.

Article 12

Guarantors and Instructing Parties assume no liability or responsibility for the consequences arising out of delay and/or loss in transit of any messages, letters, demands or

documents, or for delay, mutilation or other errors arising in the transmission of any telecommunication. Guarantors and Instructing Parties assume no liability for errors in translation or interpretation of technical terms and reserve the right to transmit Guarantee texts or any parts thereof without translating them.

Article 13

Guarantors and Instructing Parties assume no liability or responsibility for consequences arising out of the interruption of their business by acts of God, riots, civil commotions, insurrections, wars or any other causes beyond their control or by strikes, lock-outs or industrial actions of whatever nature.

Article 14

- a)** Guarantors and Instructing Parties utilising the services of another party for the purpose of giving effect to the instructions of a Principal do so for the account and at the risk of that Principal.
- b)** Guarantors and Instructing Parties assume no liability or responsibility should the instructions they transmit not be carried out even if they have themselves taken the initiative in the choice of such other party.
- c)** The Principal shall be liable to indemnify the Guarantor or the Instructing Party, as the case may be, against all obligations and responsibilities imposed by foreign laws and usages.

Article 15

Guarantors and Instructing Parties shall not be excluded from liability or responsibility under the terms of Articles 11, 12, and 14 above for their failure to act in good faith and with reasonable care.

Article 16

A Guarantor is liable to the Beneficiary only in accordance with the terms specified in the Guarantee and any amendment(s) thereto and in these Rules, and up to an amount not exceeding that stated in the Guarantee and any amendment(s) thereto.

D. DEMANDS

Article 17

Without prejudice to the terms of Article 10, in the event of a demand the Guarantor shall without delay so inform the Principal or, where applicable, his Instructing Party, and in that case the Instructing Party shall so inform the Principal.

Article 18

The amount payable under a Guarantee shall be reduced by the amount of any payment made by the Guarantor in satisfaction of a demand in respect thereof and, where the maximum amount payable under a Guarantee has been satisfied by payment and/or reduction, the Guarantee shall thereupon terminate whether or not the Guarantee and any amendment(s) thereto are returned.

Article 19

A demand shall be made in accordance with the terms of the Guarantee before its expiry, that is, on or before its Expiry Date and before any Expiry Event as defined in Article 22. In particular, all documents specified in the Guarantee for the purpose of the demand, and any statement required by Article 20, shall be presented to the Guarantor before its expiry at its place of issue; otherwise the demand shall be refused by the Guarantor.

Article 20

- a)** Any demand for payment under the Guarantee shall be in writing and shall (in addition to such other documents as may be specified in the Guarantee) be supported by a written statement (whether in the demand itself or in a separate document or documents accompanying the demand and referred to in it) stating:
- (i)** that the Principal is in breach of his obligation(s) under the underlying contract(s) or, in the case of a tender guarantee, the tender conditions; and
 - (ii)** the respect in which the Principal is in breach.
- b)** Any demand under the Counter-Guarantee shall be

supported by a written statement that the Guarantor has received a demand for payment under the Guarantee in accordance with its terms and with this Article.

- c)** Paragraph (a) of this Article applies except to the extent that it is expressly excluded by the terms of the Guarantee. Paragraph (b) of this Article applies except to the extent that it is expressly excluded by the terms of the Counter-Guarantee.
- d)** Nothing in this Article affects the application of Articles 2(b) and 2(c), 9 and 11.

Article 21

The Guarantor shall without delay transmit the Beneficiary's demand and any related documents to the Principal or, where applicable, to the Instructing Party for transmission to the Principal.

E. EXPIRY PROVISIONS

Article 22

Expiry of the time specified in a Guarantee for the presentation of demands shall be upon a specified calendar date ("Expiry Date") or upon presentation to the Guarantor of the document(s) specified for the purpose of expiry ("Expiry Event"). If both an Expiry Date and an Expiry Event are specified in a Guarantee, the Guarantee shall expire on whichever of the Expiry Date or Expiry Event occurs first, whether or not the Guarantee and any amendment(s) thereto are returned.

Article 23

Irrespective of any expiry provision contained therein, a Guarantee shall be cancelled on presentation to the Guarantor of the Guarantee itself or the Beneficiary's written statement of release from liability under the Guarantee, whether or not, in the latter case, the Guarantee or any amendments thereto are returned.

Article 24

Where a Guarantee has terminated by payment, expiry, cancellation or otherwise, retention of the Guarantee or of any amendments thereto shall not preserve any rights of the Beneficiary under the Guarantee.

Article 25

Where to the knowledge of the Guarantor the Guarantee has terminated by payment, expiry, cancellation or otherwise, or there has been a reduction of the total amount payable thereunder, the Guarantor shall without delay so notify the Principal or, where applicable, the Instructing Party and, in that case, the Instructing Party shall so notify the Principal.

Article 26

If the Beneficiary requests an extension of the validity of the Guarantee as an alternative to a demand for payment submitted in accordance with the terms and conditions of the Guarantee and these Rules, the Guarantor shall without delay so inform the party who gave the Guarantor his instructions. The Guarantor shall then suspend payment of the demand for such time as is reasonable to permit the Principal and the Beneficiary to reach agreement on the granting of such extension and for the Principal to arrange for such extension to be issued.

Unless an extension is granted within the time provided by the preceding paragraph, the Guarantor is obliged to pay the Beneficiary's conforming demand without requiring any further action on the Beneficiary's part. The Guarantor shall incur no liability (for interest or otherwise) should any payment to the Beneficiary be delayed as a result of the above-mentioned procedure.

Even if the Principal agrees to or requests such extension, it shall not be granted unless the Guarantor and the Instructing Party or Parties also agree thereto.

F. GOVERNING LAW AND JURISDICTION

Article 27

Unless otherwise provided in the Guarantee or Counter-Guarantee, its governing law shall be that of the place of business of the Guarantor or Instructing Party (as the case may be), or, if the Guarantor or Instructing Party has more than one place of business, that of the branch that issued the Guarantee or Counter-Guarantee.

Article 28

Unless otherwise provided in the Guarantee or Counter-Guarantee, any dispute between the Guarantor and the Beneficiary relating to the Guarantee or between the Instructing Party and the Guarantor relating to the Counter-Guarantee shall be settled exclusively by the competent court of the country of the place of business of the Guarantor or Instructing Party (as the case may be), or, if the Guarantor or Instructing Party has more than one place of business, by the competent court of the country of the branch which issued the Guarantee or Counter-Guarantee.

2

4

Bilaga 12. ICC:s Enhetliga regler av 1978 för inkasso.

INTERNATIONELLA HANDELSKAMMARENS
SVENSKA NATIONALKOMMITTÉ

Svenska Bankföreningen

Internationella Handelskammarens

enhetliga regler av år 1978 för inkasso.*)

Översättning från den engelska originaltexten i Internationella Handelskammarens publikation nr 322.
Översättningen ombesörjd av Internationella Handelskammarens Svenska Nationalkommitté och Svenska Bankföreningen.

Allmänna bestämmelser och definitioner.

A. Dessa bestämmelser och definitioner samt de följande artiklarna är tillämpliga i alla sådana inkassoärenden, som omfattas av definitionerna under B. nedan, och är bindande för samtliga parter i ärendet om inte annat uttryckligen överenskomits eller följer av tvingande statliga, delstatliga eller lokala lagar och/eller förordningar.

B. Vid tillämpning av dessa bestämmelser, definitioner och artiklar gäller följande:

- I. 1. Med "inkasso" avses bankers handläggning, efter mottagna instruktioner, av sådana dokument som omfattas av definitionerna i I:II nedan, vilken sker i syfte att
 - a. snäskaffa acceptering och/eller erhålla betalning.
 - b. lämna ut kommersiella dokument mot acceptering och/eller betalning, eller
 - c. lämna ut dokument på andra villkor.
- II. Med "dokument" avses finansiella dokument och/eller kommersiella dokument.
 - a. Med "finansiella dokument" avses växlar, skuldförbindelser, checkar, kvitansen och andra liknande handlingar som används för att erhålla betalning i pengar;
 - b. Med "kommersiella dokument" avses fakturor, avsändningsdokument, åtkomsthändingar och andra liknande dokument, och vilka andra dokument som helst som inte är finansiella dokument.
- III. Med "enkel inkasso" ("clean collection") avses inkasso mot finansiella dokument som inte åtföljs av kommersiella dokument.
- IV. Med "dokumentinkasso" avses inkassering mot
 - a. finansiella dokument som åtföljs av kommersiella dokument;
 - b. kommersiella dokument som inte åtföljs av finansiella dokument.
2. "Parterna i ärendet" är:
 - I. "uppdregsgivaren", varmed avses den kund som lämnar inkassoärendet till sin bank;
 - II. "den remitterande banken", varmed avses den bank till vilken uppdregsgivaren har lämnat inkassoärendet;
 - III. "den inkassörande banken", varmed avses varje annan bank än den remitterande banken som medverkar vid utförandet av inkassoupdraget;
 - IV. "den presenterande banken", varmed avses den inkassörande bank som presenterar uppdraget för trasassen.

3. Med "trasassen" avses den för vilken presentation enligt inkassoupdraget skall ske.

C. Alla dokument som sänds för inkasso skall åtföljas av inkassoupdrag som innehåller fullständiga och detaljerade instruktioner. Bankerna får handla endast enligt de i sådant inkassoupdrag lämnade instruktionerna och enligt dessa regler.

Om någon bank av någon anledning inte kan följa instruktionerna i det inkassoupdrag som den mottagit, måste banken omedelbart underrätta den part från vilken inkassoupdraget mottagits.

Förpliktelser och ansvar.

Artikel 1.

Bankernas handläggning skall ske enligt god banksed och med skälighets omsorg.

Artikel 2.

Bankerna skall kontrollera att mottagna dokument synes motsvara vad som förtecknats i inkassoupdraget och skall omedelbart underrätta den part från vilken inkassoupdraget mottagits om något dokument saknas.

Bankerna har ingen ytterligare skyldighet att granska dokumenten.

Artikel 3.

För att verkställa uppdregsgivarens instruktioner skall den remitterande banken som inkassörande bank anlitas:

- I. den inkassörande bank som uppdregsgivaren angett eller, om sådan uppgift saknas,
- II. efter eget eller annan banks val, vilken bank som helst i det land där betalning respektive acceptering skall ske.

Dokumentet och inkassoupdraget får sändas till den inkassörande banken direkt eller genom förmedling av annan bank.

Bank som anlitas biträde av andra banker för att verkställa uppdregsgivarens instruktioner gör detta för dennes räkning och på dennes risk.

Uppdregsgivaren skall vara bunden av och skyldig att hålla bankerna skadeslösa för alla förpliktelser och allt ansvar som kan uppkomma på grund av utländsk lag eller sedvänja.

Artikel 4.

Banker som medverkar vid inkasso ikläder sig inte något ansvar för följder av försening och/eller förlust under befordran av meddelanden, brev eller dokument, för dröjsmål, förvarning eller andra fel vid befordran av telegram eller telexmeddelanden eller vid kommunikation via elektroniska system, ej heller för fel vid översättning eller tolkning av tekniska uttryck.

*) Reglerna träder i kraft 1 januari 1979.

Artikel 6.

Banker som medverkar vid inkasso åkläder sig inte något ansvar för följderna av svårort i deras verksamhet som beror på force majeure, oroligheter, upplöpp, uppror, krig eller annan omständighet utanför deras kontroll eller på vilken som helst strejk eller lockout.

Artikel 6.

Varor bör inte sändas direkt till en banks adress eller ställas till en banks order utan föregående medgivande från banken i fråga.

Om varor sänds direkt till en banks adress eller ställs till en banks order för att lämnas ut till en trasasat mot betalning eller acceptering eller på andra villkor utan föregående medgivande från banken i fråga, har banken ingen skyldighet att ta emot varorna; risken och ansvaret för dessa kvarligger hos avsändaren.

Presentation.**Artikel 7.**

Dokument skall presenteras för trasaseten i den form vari de mottagits, dock att ramitterande och inkassering banker är berättigade att på uppdragsgivarens beaktad verkställa all stämpelbeläggning som kan erfordras, om inte andra instruktioner har getts, och att företa alla erforderliga överlåtelse och föra dokumenten med de påstämplingar eller andra märken eller symboler för identifiering som är brukliga vid eller erforderliga för inkassoförändret.

Artikel 8.

Inkassouppdrag bör ange trasasetens fullständiga adress eller fullständig adress på det ställe där presentation skall ske. Om adressen är ofullständig eller oriktig får den inkassering banken, utan skyldighet och ansvar på sin sida, söka uträna den riktiga adressen.

Artikel 9.

Dokument som är betalbara vid uppvisandet skall den presenterande banken utan dröjsmål presentera för betalning.

Dokument som skall betalas vid annan tidpunkt än vid uppvisandet skall den presenterande banken utan dröjsmål presentera för acceptering, när sådan begärs, och, senast på angiven förfallodag, presentera för betalning, när sådan begärs.

Artikel 10.

När ett dokumentinkasso åtfölje av växel betalbar vid en framtida tidpunkt bör inkassouppdraget ange huruvida de kommersiella dokumenten skall lämnas ut till trasaseten mot acceptering (D/A) eller mot betalning (D/P).

Saknas sådan uppgift lämnas de kommersiella dokumenten ut endast mot betalning.

Betalning.**Artikel 11.**

I fråga om dokument betalbara i betalningslandets valuta (lokal valuta), skall den presenterande banken, om inte annat föreskrivs i inkassouppdraget, lämna ut dokumenten till trasaseten endast mot betalning i lokal valuta som omedelbart kan disponeras på det sätt som anges i inkassouppdraget.

Artikel 12.

I fråga om dokument betalbara i annan valuta än betalningslandets (utländsk valuta), skall den presenterande banken, om inte annat föreskrivs i inkassouppdraget, lämna ut dokumenten till trasaseten endast mot betalning i ifrågavarande utländska valuta som genast kan överföras i enlighet med instruktionerna i inkassouppdraget.

Artikel 13.

Vid enkelt inkasso kan delbetalningar godtas om och i den mån samt på de villkor delbetalningar är tillåtna enligt gällande lag på betalningsorten. Dokumenten lämnas ut till trasaseten först när full likvid erhållits.

Vid dokumentinkasso godtas delbetalningar endast om detta uttryckligen medges i inkassouppdraget. Om inte annat föreskrivs skall emellertid den presenterande banken lämna ut dokumenten till trasaseten först när full likvid erhållits.

Delbetalningar godtas inte i något fall om inte reglerna i artikel 11 respektive artikel 12 har uppfyllts. Har delbetalning godtagits behandlas den enligt artikel 14.

Artikel 14.

Inkasserade belopp (med eventuella avdrag för avgifter och/eller utlägg och/eller kostnader) skall utan dröjsmål och i enlighet med instruktionerna i inkassouppdraget ställas till förfogande för den bank från vilken inkassouppdraget mottagits.

Acceptering.**Artikel 15.**

Det åligger den presenterande banken att tillse att acceptering av en växel till formen synes vara fullständig och riktig, men den ansvarar inte för att underskrift är äkta eller att undertecknare är behörig att acceptera växeln.

Egna växlar, skuldförbindelser, kvittenser och andra liknande dokument.**Artikel 16.**

Den presenterande banken ansvarar inte för att underskrift är äkta eller att undertecknare är behörig att utfärda egen växel, skuldförbindelse, kvittens eller annat liknande dokument.

Protest.**Artikel 17.**

Inkassouppdraget bör innehålla uttryckliga instruktioner rörande protest (eller annan rättlig åtgärd som ersätter protest) i händelse av utebliven acceptering eller utebliven betalning.

Saknas sådana uttryckliga instruktioner har de i inkassoärendet medverkande bankerna ingen skyldighet att låta protestera dokumenten (eller underkasta dem annan rättlig åtgärd som ersätter protest) på grund av utebliven betalning eller utebliven acceptering.

Avgifter och/eller kostnader som åsamkas bank i samband med dylik protest eller annan rättlig åtgärd skall bäras av uppdragsgivaren.

Nödfallsadress (uppdragsgivarens representant) och omhändertagande av varor.**Artikel 18.**

Om uppdragsgivaren utsett en representant som nödfallsadress i händelse av utebliven acceptering och/eller utebliven betalning bör inkassouppdraget innehålla klara och fullständiga instruktioner om dennes befogenheter.

Saknas sådana uppgifter godtar bankerna inga instruktioner från representanten.

Artikel 19.

Bankerna har ingen skyldighet att vidta några åtgärder avseende de varor som omfattas av ett dokumentinkasso.

Om bank likväl vidtar åtgärder till skydd av varor, oavsett om instruktioner lämnats eller ej, åkläder den sig inte någon skyldighet

eller något ansvår för vad som kan hända med varorna och/eller för deras tillstånd och/eller för någon åtgärd och/eller försummelse av tredje man som anförtrötts förväring och/eller omhändertagande av varan. Inkassörande bank skall emellertid omedelbart underrätta den bank från vilken inkassoupdraget mottagits om varje sådan åtgärd.

Alla avgifter och/eller kostnader som åsamkats bank i samband med någon åtgärd till skydd av varan skall bäras av uppdragsgivaren.

Rapportering om inkassoörendets gång m.m.

Artikel 20.

Inkassörande banker skall rapportera om inkassoörendets gång enligt följande regler:

- I. Vad meddelande skall innehålla.

Alla meddelanden eller underrättelser från den inkassörande banken till den bank från vilken inkassoupdraget mottagits skall innehålla erforderliga uppgifter och alltid den senare bankens referensnummer på inkassoupdraget.
- II. Hur meddelande skall sändas.

I avsaknad av uttryckliga instruktioner skall den inkassörande banken sända alla meddelanden med snabbaste post till den bank från vilken inkassoupdraget mottagits. Om den inkassörande banken anser saken brådskande, får den emellertid på uppdragsgivarens beaktning använda snabbare sätt såsom telegram, telex eller kommunikation via elektroniska system etc.
- III. a. Meddelande om betalning.

Den inkassörande banken skall utan dröjsmål lämna den bank från vilken inkassoupdraget mottagits meddelande om betalning och därvid ange inkasserat/inkasserade belopp och eventuellt avdragna avgifter och/eller utlägg och/eller kostnader samt det sätt på vilket medlen disponerats.
- b. Meddelande om acceptering.

Den inkassörande banken skall utan dröjsmål lämna den bank från vilken inkassoupdraget mottagits meddelande om acceptering.
- c. Meddelande om utebliven betalning eller utebliven acceptering.

Den inkassörande banken skall utan dröjsmål lämna den bank från vilken inkassoupdraget mottagits meddelande om utebliven betalning eller utebliven acceptering.

Den presenterande banken bör söka uträna skälen för den uteblivna betalningen eller den uteblivna accepteringen och meddela dessa till den bank från vilken inkassoupdraget mottagits.

Vid mottagandet av sådant meddelande skall den remitterande banken inom såväl tid ge erforderliga instruktioner beträffande den vidare handläggningen av dokumenten. Om sådana instruktioner inte mottagits av den presenterande banken inom 90 dagar från dess meddelande om utebliven be-

talning eller utebliven acceptering, får dokumenten returneras till den bank från vilken inkassoupdraget mottagits.

Räntor, avgifter och kostnader.

Artikel 21.

Om inkassoupdraget innefattar instruktion att inkassera ränta som inte är förskrivna i de/de eventuellt åtföljande finansiella dokument/dokumenterna, och transaktionen vägrar att betala sådan ränta, får den presenterande banken lämna ut dokumentet/dokumenterna mot betalning respektive acceptering utan att inkassera sådan ränta, såvida inte inkassoupdraget uttryckligen anger att räntekravet inte får frångås. Där sådan ränta skall inkasseras skall inkassoupdraget innehålla uppgift om räntesatsen och den löpperiod räntan skall avse. Har betalning av ränta vägrats, skall den presenterande banken meddela detta till den bank från vilken inkassoupdraget mottagits.

Om bland dokumenten ingår ett finansiellt dokument som innehåller en ovillkorlig och bindande ränteklausul anses räntebeloppet utgöra en del av det dokumentbelopp som skall inkasseras. Räntebeloppet är följaktligen betaltbart utöver det kapitalbelopp som förskrivs i det finansiella dokumentet och räntekravet får inte frångås såvida inte inkassoupdraget medger detta.

Artikel 22.

Om inkassoupdraget innefattar instruktion att inkassera avgifter och/eller kostnader skall bäras av transaktionen och denne vägrar att betala dem, får den presenterande banken lämna ut dokumentet/dokumenterna mot betalning respektive acceptering utan att inkassera avgifter och/eller kostnader såvida inte inkassoupdraget uttryckligen anger att kravet på sådana avgifter och/eller kostnader inte får frångås. Har betalning av inkassera avgifter och/eller kostnader vägrats skall den presenterande banken meddela detta till den bank från vilken inkassoupdraget mottagits. När inkassera avgifter och/eller kostnader sålunda inte inkasseras skall de bäras av uppdragsgivaren och får dras av från den inkasserade likviden.

Skulle ett inkassoupdrag uttryckligen förbjuda ett krav på inkassera avgifter och/eller kostnader frångås skall varken den remitterande, den inkassörande eller den presenterande banken svara för några kostnader eller dröjsmål som kan uppstå på grund av sådant förbud.

Artikel 23.

I alla de fall där utlägg och/eller kostnader och/eller inkassera avgifter skall bäras av uppdragsgivaren enligt uttryckliga instruktioner i inkassoupdraget eller enligt dessa regler, skall den/de inkassörande banken/bankerna vara berättigade att omgående erhålla betalning för utlägg, kostnader och avgifter från den bank från vilken inkassoupdraget mottagits och remitterande bank skall ha rätt att omgående erhålla betalning från uppdragsgivaren för varje sådant utbetalt belopp jämte egna utlägg, kostnader och avgifter, oavsett resultatet av inkasseringen.

Bilaga 13. ICC:s enhetliga regler av 1993 angående rembursar.

CONTENTS

Please note that the title or classification on the heading of each Article is for reference as to intent and purpose. It is not to be construed as being other than solely for the benefit or guidance and there should be no legal imputation.

	Page		
Foreword	3		
Preface	4		
		Article	
<hr/>			
A. General Provisions and Definitions	10		
Application of UCP	1 10		
Meaning of Credit	2 10		
Credits v. Contracts	3 11		
Documents v. Goods/Services/Performances	4 11		
Instructions to Issue/Amend Credits	5 11		
<hr/>			
B. Form and Notification of Credits	12		
Revocable v. Irrevocable Credits	6 12		
Advising Bank's Liability	7 12		
Revocation of a Credit	8 13		
Liability of Issuing and Confirming Banks	9 13		
Types of Credit	10 16		
Teletransmitted and Pre-Advised Credits	11 17		
Incomplete or Unclear Instructions	12 18		
<hr/>			
C. Liabilities and Responsibilities	19		
Standard for Examination of Documents	13 19		
Discrepant Documents and Notice	14 19		
Disclaimer on Effectiveness of Documents	15 21		
Disclaimer on the Transmission of Messages	16 22		
Force Majeure	17 22		
Disclaimer for Acts of an Instructed Party	18 22		
Bank-to-Bank Reimbursement Arrangements	19 23		
<hr/>			
D. Documents	24		
Ambiguity as to the Issuers of Documents	20 24		
Unspecified Issuers or Contents of Documents	21 25		
<hr/>			
Issuance Date of Documents v. Credit Date	22 25		
Marine/Ocean Bill of Lading	23 26		
Non-Negotiable Sea Waybill	24 29		
Charter Party Bill of Lading	25 32		
Multimodal Transport Document	26 33		
Air Transport Document	27 35		
Road, Rail or Inland Waterway Transport Documents	28 37		
Courier and Post Receipts	29 38		
Transport Documents Issued by Freight Forwarders	30 39		
«On Deck», «Shipper's Load and Count», Name of Consignor	31 40		
Clean Transport Documents	32 40		
Freight Payable/Prepaid Transport Documents	33 41		
Insurance Documents	34 42		
Type of Insurance Cover	35 43		
All Risks Insurance Cover	36 43		
Commercial Invoices	37 44		
Other Documents	38 44		
<hr/>			
E. Miscellaneous Provisions	45		
Allowances in Credit Amount, Quantity and Unit Price	39 45		
Partial Shipments/Drawings	40 46		
Instalment Shipments/Drawings	41 46		
Expiry Date and Place for Presentation of Documents	42 46		
Limitation on the Expiry Date	43 47		
Extension of Expiry Date	44 47		
Hours of Presentation	45 48		
General Expressions as to Dates for Shipment	46 48		
Date Terminology for Periods of Shipment	47 49		
<hr/>			
F. Transferable Credit	49		
Transferable Credit	48 49		
<hr/>			
G. Assignment of Proceeds	52		
Assignment of Proceeds	49 52		
<hr/>			
The ICC at a glance	54		
Selected ICC publications	55		

A. General Provisions and Definitions**Article 1****Application of UCP**

The Uniform Customs and Practice for Documentary Credits, 1993 Revision, ICC Publication N°500, shall apply to all Documentary Credits (including to the extent to which they may be applicable, Standby Letter(s) of Credit) where they are incorporated into the text of the Credit. They are binding on all parties thereto, unless otherwise expressly stipulated in the Credit.

Article 2**Meaning of Credit**

For the purposes of these Articles, the expressions "Documentary Credit(s)" and "Standby Letter(s) of Credit" (hereinafter referred to as "Credit(s)"), mean any arrangement, however named or described, whereby a bank (the "Issuing Bank") acting at the request and on the instructions of a customer (the "Applicant") or on its own behalf,

- i. is to make a payment to or to the order of a third party (the "Beneficiary"), or is to accept and pay bills of exchange (Draft(s)) drawn by the Beneficiary,
- or
- ii. authorises another bank to effect such payment, or to accept and pay such bills of exchange (Draft(s)),
- or
- iii. authorises another bank to negotiate,

against stipulated document(s), provided that the terms and conditions of the Credit are complied with.

For the purposes of these Articles, branches of a bank in different countries are considered another bank.

Article 3**Credits v. Contracts**

- a Credits, by their nature, are separate transactions from the sales or other contract(s) on which they may be based and banks are in no way concerned with or bound by such contract(s), even if any reference whatsoever to such contract(s) is included in the Credit. Consequently, the undertaking of a bank to pay, accept and pay Draft(s) or negotiate and/or to fulfil any other obligation under the Credit, is not subject to claims or defences by the Applicant resulting from his relationships with the Issuing Bank or the Beneficiary.

- b A Beneficiary can in no case avail himself of the contractual relationships existing between the banks or between the Applicant and the Issuing Bank.

Article 4**Documents v. Goods/Services/Performances**

In Credit operations all parties concerned deal with documents, and not with goods, services and/or other performances to which the documents may relate.

Article 5**Instructions to Issue/Amend Credits**

- a Instructions for the issuance of a Credit, the Credit itself, instructions for an amendment thereto, and the amendment itself, must be complete and precise.

in order to guard against confusion and misunderstanding, banks should discourage any attempt:

- i. to include excessive detail in the Credit or in any amendment thereto;
- ii. to give instructions to issue, advise or confirm a Credit by reference to a Credit previously

issued (similar Credit) where such previous Credit has been subject to accepted amendment(s), and/or unaccepted amendment(s).

- b** All instructions for the issuance of a Credit and the Credit itself and, where applicable, all instructions for an amendment thereto and the amendment itself, must state precisely the document(s) against which payment, acceptance or negotiation is to be made.

B. Form and Notification of Credits

Article 6

Revocable v. Irrevocable Credits

- a** A Credit may be either
- i.** revocable,
 - or
 - ii.** irrevocable.
- b** The Credit, therefore, should clearly indicate whether it is revocable or irrevocable.
- c** In the absence of such indication the Credit shall be deemed to be irrevocable.

Article 7

Advising Bank's Liability

- a** A Credit may be advised to a Beneficiary through another bank (the "Advising Bank") without engagement on the part of the Advising Bank, but that bank, if it elects to advise the Credit, shall take reasonable care to check the apparent authenticity of the Credit which it advises. If the bank elects not to advise the Credit, it must so inform the Issuing Bank without delay.

- b** If the Advising Bank cannot establish such apparent authenticity it must inform, without delay, the bank from which the instructions appear to have been received that it has been unable to establish the authenticity of the Credit and if it elects nonetheless to advise the Credit it must inform the Beneficiary that it has not been able to establish the authenticity of the Credit.

Article 8

Revocation of a Credit

- a** A revocable Credit may be amended or cancelled by the Issuing Bank at any moment and without prior notice to the Beneficiary.
- b** However, the Issuing Bank must:
- i.** reimburse another bank with which a revocable Credit has been made available for sight payment, acceptance or negotiation - for any payment, acceptance or negotiation made by such bank - prior to receipt by it of notice of amendment or cancellation, against documents which appear on their face to be in compliance with the terms and conditions of the Credit;
 - ii.** reimburse another bank with which a revocable Credit has been made available for deferred payment, if such a bank has, prior to receipt by it of notice of amendment or cancellation, taken up documents which appear on their face to be in compliance with the terms and conditions of the Credit.

Article 9

Liability of Issuing and Confirming Banks

- a** An irrevocable Credit constitutes a definite undertaking of the Issuing Bank, provided that the stipulated documents are presented to the Nominated Bank or to the Issuing Bank and that the terms and conditions of the Credit are complied with:

- i.** if the Credit provides for sight payment - to pay at sight;
- ii.** if the Credit provides for deferred payment - to pay on the maturity date(s) determinable in accordance with the stipulations of the Credit;
- iii.** if the Credit provides for acceptance:
 - a.** by the Issuing Bank - to accept Draft(s) drawn by the Beneficiary on the Issuing Bank and pay them at maturity,
 - or
 - b.** by another drawee bank - to accept and pay at maturity Draft(s) drawn by the Beneficiary on the Issuing Bank in the event the drawee bank stipulated in the Credit does not accept Draft(s) drawn on it, or to pay Draft(s) accepted but not paid by such drawee bank at maturity;
- iv.** if the Credit provides for negotiation - to pay without recourse to drawers and/or bona fide holders, Draft(s) drawn by the Beneficiary and/or document(s) presented under the Credit. A Credit should not be issued available by Draft(s) on the Applicant. If the Credit nevertheless calls for Draft(s) on the Applicant, banks will consider such Draft(s) as an additional document(s).

b. A confirmation of an irrevocable Credit by another bank (the "Confirming Bank") upon the authorisation or request of the Issuing Bank, constitutes a definite undertaking of the Confirming Bank, in addition to that of the Issuing Bank, provided that the stipulated documents are presented to the Confirming Bank or to any other Nominated Bank and that the terms and conditions of the Credit are complied with:

- i.** if the Credit provides for sight payment - to pay at sight;
- ii.** if the Credit provides for deferred payment - to pay on the maturity date(s) determinable in accordance with the stipulations of the Credit;

- iii.** if the Credit provides for acceptance:
 - a.** by the Confirming Bank - to accept Draft(s) drawn by the Beneficiary on the Confirming Bank and pay them at maturity,
 - or
 - b.** by another drawee bank - to accept and pay at maturity Draft(s) drawn by the Beneficiary on the Confirming Bank, in the event the drawee bank stipulated in the Credit does not accept Draft(s) drawn on it, or to pay Draft(s) accepted but not paid by such drawee bank at maturity;
- iv.** if the Credit provides for negotiation - to negotiate without recourse to drawers and/or bona fide holders, Draft(s) drawn by the Beneficiary and/or document(s) presented under the Credit. A Credit should not be issued available by Draft(s) on the Applicant. If the Credit nevertheless calls for Draft(s) on the Applicant, banks will consider such Draft(s) as an additional document(s).

-
- c. i.** If another bank is authorised or requested by the Issuing Bank to add its confirmation to a Credit but is not prepared to do so, it must so inform the Issuing Bank without delay.
 - ii.** Unless the Issuing Bank specifies otherwise in its authorisation or request to add confirmation, the Advising Bank may advise the Credit to the Beneficiary without adding its confirmation.

-
- d. i.** Except as otherwise provided by Article 48, an irrevocable Credit can neither be amended nor cancelled without the agreement of the Issuing Bank, the Confirming Bank, if any, and the Beneficiary.
 - ii.** The Issuing Bank shall be irrevocably bound by an amendment(s) issued by it from the time of the issuance of such amendment(s). A Confirming Bank may extend its confirmation to an amendment and shall be irrevocably bound

as of the time of its advice of the amendment. A Confirming Bank may, however, choose to advise an amendment to the Beneficiary without extending its confirmation and if so, must inform the Issuing Bank and the Beneficiary without delay.

- iii. The terms of the original Credit (or a Credit incorporating previously accepted amendment(s)) will remain in force for the Beneficiary until the Beneficiary communicates his acceptance of the amendment to the bank that advised such amendment. The Beneficiary should give notification of acceptance or rejection of amendment(s). If the Beneficiary fails to give such notification, the tender of documents to the Nominated Bank or Issuing Bank, that conform to the Credit and to not yet accepted amendment(s), will be deemed to be notification of acceptance by the Beneficiary of such amendment(s) and as of that moment the Credit will be amended.
- iv. Partial acceptance of amendments contained in one and the same advice of amendment is not allowed and consequently will not be given any effect.

Article 10

Types of Credit

- a. All Credits must clearly indicate whether they are available by sight payment, by deferred payment, by acceptance or by negotiation.
- b. i. Unless the Credit stipulates that it is available only with the Issuing Bank, all Credits must nominate the bank (the "Nominated Bank") which is authorised to pay, to incur a deferred payment undertaking, to accept Draft(s) or to negotiate. In a freely negotiable Credit, any bank is a Nominated Bank.

Presentation of documents must be made to the Issuing Bank or the Confirming Bank, if any, or any other Nominated Bank.

- ii. Negotiation means the giving of value for Draft(s) and/or document(s) by the bank authorised to negotiate. Mere examination of the documents without giving of value does not constitute a negotiation.

- c. Unless the Nominated Bank is the Confirming Bank, nomination by the Issuing Bank does not constitute any undertaking by the Nominated Bank to pay, to incur a deferred payment undertaking, to accept Draft(s), or to negotiate. Except where expressly agreed to by the Nominated Bank and so communicated to the Beneficiary, the Nominated Bank's receipt of and/or examination and/or forwarding of the documents does not make that bank liable to pay, to incur a deferred payment undertaking, to accept Draft(s), or to negotiate.
- d. By nominating another bank, or by allowing for negotiation by any bank, or by authorising or requesting another bank to add its confirmation, the Issuing Bank authorises such bank to pay, accept Draft(s) or negotiate as the case may be, against documents which appear on their face to be in compliance with the terms and conditions of the Credit and undertakes to reimburse such bank in accordance with the provisions of these Articles.

Article 11

Teletransmitted and Pre-Advised Credits

- a. i. When an Issuing Bank instructs an Advising Bank by an authenticated teletransmission to advise a Credit or an amendment to a Credit, the teletransmission will be deemed to be the operative Credit instrument or the operative amendment, and no mail confirmation should be sent. Should a mail confirmation nevertheless be sent, it will have no effect and the Advising Bank will have no obligation to check such mail confirmation against the operative Credit instrument or the operative amendment received by teletransmission.

- ii. If the teletransmission states "full details to follow" (or words of similar effect) or states that the mail confirmation is to be the operative Credit instrument or the operative amendment, then the teletransmission will not be deemed to be the operative Credit instrument or the operative amendment. The Issuing Bank must forward the operative Credit instrument or the operative amendment to such Advising Bank without delay.

b If a bank uses the services of an Advising Bank to have the Credit advised to the Beneficiary, it must also use the services of the same bank for advising an amendment(s).

c A preliminary advice of the issuance or amendment of an irrevocable Credit (pre-advice), shall only be given by an Issuing Bank if such bank is prepared to issue the operative Credit instrument or the operative amendment thereto. Unless otherwise stated in such preliminary advice by the Issuing Bank, an Issuing Bank having given such pre-advice shall be irrevocably committed to issue or amend the Credit, in terms not inconsistent with the pre-advice, without delay.

Article 12

Incomplete or Unclear Instructions

If incomplete or unclear instructions are received to advise, confirm or amend a Credit, the bank requested to act on such instructions may give preliminary notification to the Beneficiary for information only and without responsibility. This preliminary notification should state clearly that the notification is provided for information only and without the responsibility of the Advising Bank. In any event, the Advising Bank must inform the Issuing Bank of the action taken and request it to provide the necessary information.

The Issuing Bank must provide the necessary information without delay. The Credit will be advised, confirmed or amended, only when complete and clear instructions have been received and if the Advising Bank is then prepared to act on the instructions.

C. Liabilities and Responsibilities

Article 13

Standard for Examination of Documents

a Banks must examine all documents stipulated in the Credit with reasonable care, to ascertain whether or not they appear, on their face, to be in compliance with the terms and conditions of the Credit. Compliance of the stipulated documents on their face with the terms and conditions of the Credit, shall be determined by international standard banking practice as reflected in these Articles. Documents which appear on their face to be inconsistent with one another will be considered as not appearing on their face to be in compliance with the terms and conditions of the Credit.

Documents not stipulated in the Credit will not be examined by banks. If they receive such documents, they shall return them to the presenter or pass them on without responsibility.

b The Issuing Bank, the Confirming Bank, if any, or a Nominated Bank acting on their behalf, shall each have a reasonable time, not to exceed seven banking days following the day of receipt of the documents, to examine the documents and determine whether to take up or refuse the documents and to inform the party from which it received the documents accordingly.

c If a Credit contains conditions without stating the document(s) to be presented in compliance therewith, banks will deem such conditions as not stated and will disregard them.

Article 14

Discrepant Documents and Notice

a When the Issuing Bank authorises another bank to pay, incur a deferred payment undertaking, accept Draft(s), or negotiate against documents which

appear on their face to be in compliance with the terms and conditions of the Credit, the Issuing Bank and the Confirming Bank, if any, are bound:

- I. to reimburse the Nominated Bank which has paid, incurred a deferred payment undertaking, accepted Draft(s), or negotiated,
- II. to take up the documents.

b Upon receipt of the documents the Issuing Bank and/or Confirming Bank, if any, or a Nominated Bank acting on their behalf, must determine on the basis of the documents alone whether or not they appear on their face to be in compliance with the terms and conditions of the Credit. If the documents appear on their face not to be in compliance with the terms and conditions of the Credit, such banks may refuse to take up the documents.

c If the Issuing Bank determines that the documents appear on their face not to be in compliance with the terms and conditions of the Credit, it may in its sole judgment approach the Applicant for a waiver of the discrepancy(ies). This does not, however, extend the period mentioned in sub-Article 13 (b).

- d** I. If the Issuing Bank and/or Confirming Bank, if any, or a Nominated Bank acting on their behalf, decides to refuse the documents, it must give notice to that effect by telecommunication or, if that is not possible, by other expeditious means, without delay but no later than the close of the seventh banking day following the day of receipt of the documents. Such notice shall be given to the bank from which it received the documents, or to the Beneficiary, if it received the documents directly from him.
- II. Such notice must state all discrepancies in respect of which the bank refuses the documents and must also state whether it is holding the documents at the disposal of, or is returning them to, the presenter.
- III. The Issuing Bank and/or Confirming Bank, if

any, shall then be entitled to claim from the remitting bank refund, with interest, of any reimbursement which has been made to that bank.

e If the Issuing Bank and/or Confirming Bank, if any, fails to act in accordance with the provisions of this Article and/or fails to hold the documents at the disposal of, or return them to the presenter, the Issuing Bank and/or Confirming Bank, if any, shall be precluded from claiming that the documents are not in compliance with the terms and conditions of the Credit.

f If the remitting bank draws the attention of the Issuing Bank and/or Confirming Bank, if any, to any discrepancy(ies) in the document(s) or advises such banks that it has paid, incurred a deferred payment undertaking, accepted Draft(s) or negotiated under reserve or against an indemnity in respect of such discrepancy(ies), the Issuing Bank and/or Confirming Bank, if any, shall not be thereby relieved from any of their obligations under any provision of this Article. Such reserve or indemnity concerns only the relations between the remitting bank and the party towards whom the reserve was made, or from whom, or on whose behalf, the indemnity was obtained.

Article 15

Disclaimer on Effectiveness of Documents

Banks assume no liability or responsibility for the form, sufficiency, accuracy, genuineness, falsification or legal effect of any document(s), or for the general and/or particular conditions stipulated in the document(s) or superimposed thereon; nor do they assume any liability or responsibility for the description, quantity, weight, quality, condition, packing, delivery, value or existence of the goods represented by any document(s), or for the good faith or acts and/or omissions, solvency, performance or standing of the consignors, the carriers, the forwarders, the consignees or the insurers of the goods, or any other person whomsoever.

Article 16**Disclaimer on the Transmission of Messages**

Banks assume no liability or responsibility for the consequences arising out of delay and/or loss in transit of any message(s), letter(s) or document(s), or for delay, mutilation or other error(s) arising in the transmission of any telecommunication. Banks assume no liability or responsibility for errors in translation and/or interpretation of technical terms, and reserve the right to transmit Credit terms without translating them.

Article 17**Force Majeure**

Banks assume no liability or responsibility for the consequences arising out of the interruption of their business by Acts of God, riots, civil commotions, insurrections, wars or any other causes beyond their control, or by any strikes or lockouts. Unless specifically authorised, banks will not, upon resumption of their business, pay, incur a deferred payment undertaking, accept Draft(s) or negotiate under Credits which expired during such interruption of their business.

Article 18**Disclaimer for Acts of an Instructed Party**

- a** Banks utilizing the services of another bank or other banks for the purpose of giving effect to the instructions of the Applicant do so for the account and at the risk of such Applicant.
- b** Banks assume no liability or responsibility should the instructions they transmit not be carried out, even if they have themselves taken the initiative in the choice of such other bank(s).
- c i.** A party instructing another party to perform services is liable for any charges, including commissions, fees, costs or expenses incurred by the instructed party in connection with its instructions.

- ii.** Where a Credit stipulates that such charges are for the account of a party other than the instructing party, and charges cannot be collected, the instructing party remains ultimately liable for the payment thereof.

- d** The Applicant shall be bound by and liable to indemnify the banks against all obligations and responsibilities imposed by foreign laws and usages.

Article 19**Bank-to-Bank Reimbursement Arrangements**

- a** If an Issuing Bank intends that the reimbursement to which a paying, accepting or negotiating bank is entitled, shall be obtained by such bank (the "Claiming Bank"), claiming on another party (the "Reimbursing Bank"), it shall provide such Reimbursing Bank in good time with the proper instructions or authorisation to honour such reimbursement claims.
- b** Issuing Banks shall not require a Claiming Bank to supply a certificate of compliance with the terms and conditions of the Credit to the Reimbursing Bank.
- c** An Issuing Bank shall not be relieved from any of its obligations to provide reimbursement if and when reimbursement is not received by the Claiming Bank from the Reimbursing Bank.
- d** The Issuing Bank shall be responsible to the Claiming Bank for any loss of interest if reimbursement is not provided by the Reimbursing Bank on first demand, or as otherwise specified in the Credit, or mutually agreed, as the case may be.
- e** The Reimbursing Bank's charges should be for the account of the Issuing Bank. However, in cases where the charges are for the account of another party, it is the responsibility of the Issuing Bank to so indicate in the original Credit and in the reimbursement authorisation. In cases where the

Reimbursing Bank's charges are for the account of another party they shall be collected from the Claiming Bank when the Credit is drawn under. In cases where the Credit is not drawn under, the Reimbursing Bank's charges remain the obligation of the Issuing Bank.

D. Documents

Article 20

Ambiguity as to the Issuers of Documents

a Terms such as "first class", "well known", "qualified", "independent", "official", "competent", "local" and the like, shall not be used to describe the issuers of any document(s) to be presented under a Credit. If such terms are incorporated in the Credit, banks will accept the relative document(s) as presented, provided that it appears on its face to be in compliance with the other terms and conditions of the Credit and not to have been issued by the Beneficiary.

b Unless otherwise stipulated in the Credit, banks will also accept as an original document(s), a document(s) produced or appearing to have been produced:

- i.** by reprographic, automated or computerized systems;
- ii.** as carbon copies;

provided that it is marked as original and, where necessary, appears to be signed.

A document may be signed by handwriting, by facsimile signature, by perforated signature, by stamp, by symbol, or by any other mechanical or electronic method of authentication.

c **i.** Unless otherwise stipulated in the Credit, banks will accept as a copy(ies), a document(s) either

labelled copy or not marked as an original - a copy(ies) need not be signed.

- ii.** Credits that require multiple document(s) such as "duplicate", "two fold", "two copies" and the like, will be satisfied by the presentation of one original and the remaining number in copies except where the document itself indicates otherwise.

d Unless otherwise stipulated in the Credit, a condition under a Credit calling for a document to be authenticated, validated, legalised, visaed, certified or indicating a similar requirement, will be satisfied by any signature, mark, stamp or label on such document that on its face appears to satisfy the above condition.

Article 21

Unspecified Issuers or Contents of Documents

When documents other than transport documents, insurance documents and commercial invoices are called for, the Credit should stipulate by whom such documents are to be issued and their wording or data content. If the Credit does not so stipulate, banks will accept such documents as presented, provided that their data content is not inconsistent with any other stipulated document presented.

Article 22

Issuance Date of Documents v. Credit Date

Unless otherwise stipulated in the Credit, banks will accept a document bearing a date of issuance prior to that of the Credit, subject to such document being presented within the time limits set out in the Credit and in these Articles.

Article 23**Marine/Ocean Bill of Lading**

a If a Credit calls for a bill of lading covering a port-to-port shipment, banks will, unless otherwise stipulated in the Credit, accept a document, however named, which:

- i.** appears on its face to indicate the name of the carrier and to have been signed or otherwise authenticated by:
 - the carrier or a named agent for or on behalf of the carrier, or
 - the master or a named agent for or on behalf of the master.

Any signature or authentication of the carrier or master must be identified as carrier or master, as the case may be. An agent signing or authenticating for the carrier or master must also indicate the name and the capacity of the party, i.e. carrier or master, on whose behalf that agent is acting,

and

- ii.** indicates that the goods have been loaded on board, or shipped on a named vessel.

Loading on board or shipment on a named vessel may be indicated by pre-printed wording on the bill of lading that the goods have been loaded on board a named vessel or shipped on a named vessel, in which case the date of issuance of the bill of lading will be deemed to be the date of loading on board and the date of shipment.

In all other cases loading on board a named vessel must be evidenced by a notation on the bill of lading which gives the date on which the goods have been loaded on board, in which case the date of the on board notation will be deemed to be the date of shipment.

If the bill of lading contains the indication "intended vessel", or similar qualification in relation to the vessel, loading on board a named vessel must be evidenced by an on board notation on the bill of lading which, in addition to the date on which the goods have been loaded on board, also includes the name of the vessel on which the goods have been loaded, even if they have been loaded on the vessel named as the "intended vessel".

If the bill of lading indicates a place of receipt or taking in charge different from the port of loading, the on board notation must also include the port of loading stipulated in the Credit and the name of the vessel on which the goods have been loaded, even if they have been loaded on the vessel named in the bill of lading. This provision also applies whenever loading on board the vessel is indicated by pre-printed wording on the bill of lading,

and

- iii.** indicates the port of loading and the port of discharge stipulated in the Credit, notwithstanding that it:

- a.** indicates a place of taking in charge different from the port of loading, and/or a place of final destination different from the port of discharge,

and/or

- b.** contains the indication "intended" or similar qualification in relation to the port of loading and/or port of discharge, as long as the document also states the ports of loading and/or discharge stipulated in the Credit,

and

- iv.** consists of a sole original bill of lading or, if issued in more than one original, the full set as so issued,

and

- v. appears to contain all of the terms and conditions of carriage, or some of such terms and conditions by reference to a source or document other than the bill of lading (short form/blank back bill of lading); banks will not examine the contents of such terms and conditions, and
- vi. contains no indication that it is subject to a charter party and/or no indication that the carrying vessel is propelled by sail only, and
- vii. in all other respects meets the stipulations of the Credit.

b For the purpose of this Article, transhipment means unloading and reloading from one vessel to another vessel during the course of ocean carriage from the port of loading to the port of discharge stipulated in the Credit.

c Unless transhipment is prohibited by the terms of the Credit, banks will accept a bill of lading which indicates that the goods will be transhipped, provided that the entire ocean carriage is covered by one and the same bill of lading.

d Even if the Credit prohibits transhipment, banks will accept a bill of lading which:

- i. indicates that transhipment will take place as long as the relevant cargo is shipped in Container(s), Trailer(s) and/or "LASH" barge(s) as evidenced by the bill of lading, provided that the entire ocean carriage is covered by one and the same bill of lading, and/or
- ii. incorporates clauses stating that the carrier reserves the right to tranship.

Article 24

Non-Negotiable Sea Waybill

a If a Credit calls for a non-negotiable sea waybill covering a port-to-port shipment, banks will, unless otherwise stipulated in the Credit, accept a document, however named, which:

- i. appears on its face to indicate the name of the carrier and to have been signed or otherwise authenticated by:
 - the carrier or a named agent for or on behalf of the carrier, or
 - the master or a named agent for or on behalf of the master,

Any signature or authentication of the carrier or master must be identified as carrier or master, as the case may be. An agent signing or authenticating for the carrier or master must also indicate the name and the capacity of the party, i.e. carrier or master, on whose behalf that agent is acting,

and

- ii. indicates that the goods have been loaded on board, or shipped on a named vessel.

Loading on board or shipment on a named vessel may be indicated by pre-printed wording on the non-negotiable sea waybill that the goods have been loaded on board a named vessel or shipped on a named vessel, in which case the date of issuance of the non-negotiable sea waybill will be deemed to be the date of loading on board and the date of shipment.

In all other cases loading on board a named vessel must be evidenced by a notation on the non-negotiable sea waybill which gives the date on which the goods have been loaded on board, in which case the date of the on board notation will be deemed to be the date of shipment.

If the non-negotiable sea waybill contains the indication "intended vessel", or similar qualification in relation to the vessel, loading on board a named vessel must be evidenced by an on board notation on the non-negotiable sea waybill which, in addition to the date on which the goods have been loaded on board, includes the name of the vessel on which the goods have been loaded, even if they have been loaded on the vessel named as the "intended vessel".

If the non-negotiable sea waybill indicates a place of receipt or taking in charge different from the port of loading, the on board notation must also include the port of loading stipulated in the Credit and the name of the vessel on which the goods have been loaded, even if they have been loaded on a vessel named in the non-negotiable sea waybill. This provision also applies whenever loading on board the vessel is indicated by pre-printed wording on the non-negotiable sea waybill,

and

- iii. indicates the port of loading and the port of discharge stipulated in the Credit, notwithstanding that it:

- a. indicates a place of taking in charge different from the port of loading, and/or a place of final destination different from the port of discharge,

and/or

- b. contains the indication "intended" or similar qualification in relation to the port of loading and/or port of discharge, as long as the document also states the ports of loading and/or discharge stipulated in the Credit,

and

- iv. consists of a sole original non-negotiable sea waybill, or if issued in more than one original, the full set as so issued,

and

- v. appears to contain all of the terms and conditions of carriage, or some of such terms and conditions by reference to a source or document other than the non-negotiable sea waybill (short form/blank back non-negotiable sea waybill); banks will not examine the contents of such terms and conditions,

and

- vi. contains no indication that it is subject to a charter party and/or no indication that the carrying vessel is propelled by sail only,

and

- vii. in all other respects meets the stipulations of the Credit.

- b. For the purpose of this Article, transhipment means unloading and reloading from one vessel to another vessel during the course of ocean carriage from the port of loading to the port of discharge stipulated in the Credit.

- c. Unless transhipment is prohibited by the terms of the Credit, banks will accept a non-negotiable sea waybill which indicates that the goods will be transhipped, provided that the entire ocean carriage is covered by one and the same non-negotiable sea waybill.

- d. Even if the Credit prohibits transhipment, banks will accept a non-negotiable sea waybill which:

- i. indicates that transhipment will take place as long as the relevant cargo is shipped in Container(s), Trailer(s) and/or "LASH" barge(s) as evidenced by the non-negotiable sea waybill, provided that the entire ocean carriage is covered by one and the same non-negotiable sea waybill,

and/or

- ii. incorporates clauses stating that the carrier reserves the right to tranship.

Article 25**Charter Party Bill of Lading**

a If a Credit calls for or permits a charter party bill of lading, banks will, unless otherwise stipulated in the Credit, accept a document, however named, which:

- i.** contains any indication that it is subject to a charter party,
and
- ii.** appears on its face to have been signed or otherwise authenticated by:
 - the master or a named agent for or on behalf of the master, or
 - the owner or a named agent for or on behalf of the owner.

Any signature or authentication of the master or owner must be identified as master or owner as the case may be. An agent signing or authenticating for the master or owner must also indicate the name and the capacity of the party, i.e. master or owner, on whose behalf that agent is acting,

- and
- iii.** does or does not indicate the name of the carrier,
and
- iv.** indicates that the goods have been loaded on board or shipped on a named vessel.

Loading on board or shipment on a named vessel may be indicated by pre-printed wording on the bill of lading that the goods have been loaded on board a named vessel or shipped on a named vessel, in which case the date of issuance of the bill of lading will be deemed to be the date of loading on board and the date of shipment.

In all other cases loading on board a named vessel must be evidenced by a notation on the bill of lading which gives the date on which the goods have been loaded on board, in which case the date of the on board notation will be deemed to be the date of shipment,

- and
- v.** indicates the port of loading and the port of discharge stipulated in the Credit,
and
- vi.** consists of a sole original bill of lading or, if issued in more than one original, the full set as so issued,
and
- vii.** contains no indication that the carrying vessel is propelled by sail only,
and
- viii.** in all other respects meets the stipulations of the Credit.

b Even if the Credit requires the presentation of a charter party contract in connection with a charter party bill of lading, banks will not examine such charter party contract, but will pass it on without responsibility on their part.

Article 26**Multimodal Transport Document**

a If a Credit calls for a transport document covering at least two different modes of transport (multimodal transport), banks will, unless otherwise stipulated in the Credit, accept a document, however named, which:

- i.** appears on its face to indicate the name of the carrier or multimodal transport operator and to have been signed or otherwise authenticated by:

- the carrier or multimodal transport operator or a named agent for or on behalf of the carrier or multimodal transport operator, or
- the master or a named agent for or on behalf of the master.

Any signature or authentication of the carrier, multimodal transport operator or master must be identified as carrier, multimodal transport operator or master, as the case may be. An agent signing or authenticating for the carrier, multimodal transport operator or master must also indicate the name and the capacity of the party, i.e. carrier, multimodal transport operator or master, on whose behalf that agent is acting.

and

- ii.** indicates that the goods have been dispatched, taken in charge or loaded on board.

Dispatch, taking in charge or loading on board may be indicated by wording to that effect on the multimodal transport document and the date of issuance will be deemed to be the date of dispatch, taking in charge or loading on board and the date of shipment. However, if the document indicates, by stamp or otherwise, a date of dispatch, taking in charge or loading on board, such date will be deemed to be the date of shipment,

and

- iii. a.** indicates the place of taking in charge stipulated in the Credit which may be different from the port, airport or place of loading, and the place of final destination stipulated in the Credit which may be different from the port, airport or place of discharge,

and/or

- b.** contains the indication "intended" or similar qualification in relation to the vessel and/or port of loading and/or port of discharge,

and

- iv.** consists of a sole original multimodal transport document or, if issued in more than one original, the full set as so issued,

and

- v.** appears to contain all of the terms and conditions of carriage, or some of such terms and conditions by reference to a source or document other than the multimodal transport document (short form/blank back multimodal transport document); banks will not examine the contents of such terms and conditions,

and

- vi.** contains no indication that it is subject to a charter party and/or no indication that the carrying vessel is propelled by sail only,

and

- vii.** in all other respects meets the stipulations of the Credit.

-
- b** Even if the Credit prohibits transshipment, banks will accept a multimodal transport document which indicates that transshipment will or may take place, provided that the entire carriage is covered by one and the same multimodal transport document.

Article 27

Air Transport Document

- a** If a Credit calls for an air transport document, banks will, unless otherwise stipulated in the Credit, accept a document, however named, which:

- i.** appears on its face to indicate the name of the carrier and to have been signed or otherwise authenticated by:

- the carrier, or

- a named agent for or on behalf of the carrier.

Any signature or authentication of the carrier must be identified as carrier. An agent signing or authenticating for the carrier must also indicate the name and the capacity of the party, i.e. carrier, on whose behalf that agent is acting,

and

- ii. indicates that the goods have been accepted for carriage,
- and
- iii. where the Credit calls for an actual date of dispatch, indicates a specific notation of such date, the date of dispatch so indicated on the air transport document will be deemed to be the date of shipment.

For the purpose of this Article, the information appearing in the box on the air transport document (marked "For Carrier Use Only" or similar expression) relative to the flight number and date will not be considered as a specific notation of such date of dispatch.

In all other cases, the date of issuance of the air transport document will be deemed to be the date of shipment,

and

- iv. indicates the airport of departure and the airport of destination stipulated in the Credit,
- and
- v. appears to be the original for consignor/shipper even if the Credit stipulates a full set of originals, or similar expressions,
- and
- vi. appears to contain all of the terms and conditions of carriage, or some of such terms and conditions, by reference to a source or document other than the air transport document; banks will not examine the contents of such terms and conditions,

and

- vii. in all other respects meets the stipulations of the Credit.

b For the purpose of this Article, transhipment means unloading and reloading from one aircraft to another aircraft during the course of carriage from the airport of departure to the airport of destination stipulated in the Credit.

c Even if the Credit prohibits transhipment, banks will accept an air transport document which indicates that transhipment will or may take place, provided that the entire carriage is covered by one and the same air transport document.

Article 28

Road, Rail or Inland Waterway Transport Documents

a If a Credit calls for a road, rail, or inland waterway transport document, banks will, unless otherwise stipulated in the Credit, accept a document of the type called for, however named, which:

- i. appears on its face to indicate the name of the carrier and to have been signed or otherwise authenticated by the carrier or a named agent for or on behalf of the carrier and/or to bear a reception stamp or other indication of receipt by the carrier or a named agent for or on behalf of the carrier.

Any signature, authentication, reception stamp or other indication of receipt of the carrier, must be identified on its face as that of the carrier. An agent signing or authenticating for the carrier, must also indicate the name and the capacity of the party, i.e. carrier, on whose behalf that agent is acting,

and

- ii. indicates that the goods have been received for shipment, dispatch or carriage or wording to

this effect. The date of issuance will be deemed to be the date of shipment unless the transport document contains a reception stamp, in which case the date of the reception stamp will be deemed to be the date of shipment,

and

- iii. indicates the place of shipment and the place of destination stipulated in the Credit,

and

- iv. in all other respects meets the stipulations of the Credit.

b In the absence of any indication on the transport document as to the numbers issued, banks will accept the transport document(s) presented as constituting a full set. Banks will accept as original(s) the transport document(s) whether marked as original(s) or not.

c For the purpose of this Article, transshipment means unloading and reloading from one means of conveyance to another means of conveyance, in different modes of transport, during the course of carriage from the place of shipment to the place of destination stipulated in the Credit.

d Even if the Credit prohibits transshipment, banks will accept a road, rail, or inland waterway transport document which indicates that transshipment will or may take place, provided that the entire carriage is covered by one and the same transport document and within the same mode of transport.

Article 29

Courier and Post Receipts

a If a Credit calls for a post receipt or certificate of posting, banks will, unless otherwise stipulated in the Credit, accept a post receipt or certificate of posting which:

- i. appears on its face to have been stamped or otherwise authenticated and dated in the place from which the Credit stipulates the goods are to be shipped or dispatched and such date will be deemed to be the date of shipment or dispatch,

and

- ii. in all other respects meets the stipulations of the Credit.

b If a Credit calls for a document issued by a courier or expedited delivery service evidencing receipt of the goods for delivery, banks will, unless otherwise stipulated in the Credit, accept a document, however named, which:

- i. appears on its face to indicate the name of the courier/service, and to have been stamped, signed or otherwise authenticated by such named courier/service (unless the Credit specifically calls for a document issued by a named Courier/Service, banks will accept a document issued by any Courier/Service),

and

- ii. indicates a date of pick-up or of receipt or wording to this effect, such date being deemed to be the date of shipment or dispatch,

and

- iii. in all other respects meets the stipulations of the Credit.

Article 30

Transport Documents Issued by Freight Forwarders

Unless otherwise authorised in the Credit, banks will only accept a transport document issued by a freight forwarder if it appears on its face to indicate:

- i. the name of the freight forwarder as a carrier or multimodal transport operator and to have been signed or otherwise authenticated by the freight

forwarder as carrier or multimodal transport operator,

or

- ii. the name of the carrier or multimodal transport operator and to have been signed or otherwise authenticated by the freight forwarder as a named agent for or on behalf of the carrier or multimodal transport operator.

Article 31

"On Deck", "Shipper's Load and Count", Name of Consignor

Unless otherwise stipulated in the Credit, banks will accept a transport document which:

- i. does not indicate, in the case of carriage by sea or by more than one means of conveyance including carriage by sea, that the goods are or will be loaded on deck. Nevertheless, banks will accept a transport document which contains a provision that the goods may be carried on deck, provided that it does not specifically state that they are or will be loaded on deck,
and/or
- ii. bears a clause on the face thereof such as "shipper's load and count" or "said by shipper to contain" or words of similar effect,
and/or
- iii. indicates as the consignor of the goods a party other than the Beneficiary of the Credit.

Article 32

Clean Transport Documents

- a. A clean transport document is one which bears no clause or notation which expressly declares a defective condition of the goods and/or the packaging.

-
- b. Banks will not accept transport documents bearing such clauses or notations unless the Credit expressly stipulates the clauses or notations which may be accepted.

-
- c. Banks will regard a requirement in a Credit for a transport document to bear the clause "clean on board" as complied with if such transport document meets the requirements of this Article and of Articles 23, 24, 25, 26, 27, 28 or 30.

Article 33

Freight Payable/Prepaid Transport Documents

- a. Unless otherwise stipulated in the Credit, or inconsistent with any of the documents presented under the Credit, banks will accept transport documents stating that freight or transportation charges (hereafter referred to as "freight") have still to be paid.
- b. If a Credit stipulates that the transport document has to indicate that freight has been paid or prepaid, banks will accept a transport document on which words clearly indicating payment or prepayment of freight appear by stamp or otherwise, or on which payment or prepayment of freight is indicated by other means. If the Credit requires courier charges to be paid or prepaid banks will also accept a transport document issued by a courier or expedited delivery service evidencing that courier charges are for the account of a party other than the consignee.

-
- c. The words "freight prepayable" or "freight to be prepaid" or words of similar effect, if appearing on transport documents, will not be accepted as constituting evidence of the payment of freight.

-
- d. Banks will accept transport documents bearing reference by stamp or otherwise to costs additional to the freight, such as costs of, or disbursements

incurred in connection with, loading, unloading or similar operations, unless the conditions of the Credit specifically prohibit such reference.

Article 34

Insurance Documents

- a** Insurance documents must appear on their face to be issued and signed by insurance companies or underwriters or their agents.

- b** If the insurance document indicates that it has been issued in more than one original, all the originals must be presented unless otherwise authorised in the Credit.

- c** Cover notes issued by brokers will not be accepted, unless specifically authorised in the Credit.

- d** Unless otherwise stipulated in the Credit, banks will accept an insurance certificate or a declaration under an open cover pre-signed by insurance companies or underwriters or their agents. If a Credit specifically calls for an insurance certificate or a declaration under an open cover, banks will accept, in lieu thereof, an insurance policy.

- e** Unless otherwise stipulated in the Credit, or unless it appears from the insurance document that the cover is effective at the latest from the date of loading on board or dispatch or taking in charge of the goods, banks will not accept an insurance document which bears a date of issuance later than the date of loading on board or dispatch or taking in charge as indicated in such transport document.

- f**
 - i.** Unless otherwise stipulated in the Credit, the insurance document must be expressed in the same currency as the Credit.
 - ii.** Unless otherwise stipulated in the Credit, the minimum amount for which the insurance document must indicate the insurance cover to

have been effected is the CIF (cost, insurance and freight (... "named port of destination")) or CIP (carriage and insurance paid to (... "named place of destination")) value of the goods, as the case may be, plus 10%, but only when the CIF or CIP value can be determined from the documents on their face. Otherwise, banks will accept as such minimum amount 110% of the amount for which payment, acceptance or negotiation is requested under the Credit, or 110% of the gross amount of the invoice, whichever is the greater.

Article 35

Type of Insurance Cover

- a** Credits should stipulate the type of insurance required and, if any, the additional risks which are to be covered. Imprecise terms such as "usual risks" or "customary risks" shall not be used; if they are used, banks will accept insurance documents as presented, without responsibility for any risks not being covered.

- b** Failing specific stipulations in the Credit, banks will accept insurance documents as presented, without responsibility for any risks not being covered.

- c** Unless otherwise stipulated in the Credit, banks will accept an insurance document which indicates that the cover is subject to a franchise or an excess (deductible).

Article 36

All Risks Insurance Cover

Where a Credit stipulates "insurance against all risks", banks will accept an insurance document which contains any "all risks" notation or clause, whether or not bearing the heading "all risks", even if the insurance document indicates that certain risks are excluded, without responsibility for any risk(s) not being covered.

Article 37**Commercial Invoices**

- a** Unless otherwise stipulated in the Credit, commercial invoices;
- i.** must appear on their face to be issued by the Beneficiary named in the Credit (except as provided in Article 48),
 - and
 - ii.** must be made out in the name of the Applicant (except as provided in sub-Article 48 (h)),
 - and
 - iii.** need not be signed.

b Unless otherwise stipulated in the Credit, banks may refuse commercial invoices issued for amounts in excess of the amount permitted by the Credit. Nevertheless, if a bank authorised to pay, incur a deferred payment undertaking, accept Draft(s), or negotiate under a Credit accepts such invoices, its decision will be binding upon all parties, provided that such bank has not paid, incurred a deferred payment undertaking, accepted Draft(s) or negotiated for an amount in excess of that permitted by the Credit.

c The description of the goods in the commercial invoice must correspond with the description in the Credit. In all other documents, the goods may be described in general terms not inconsistent with the description of the goods in the Credit.

Article 38**Other Documents**

If a Credit calls for an attestation or certification of weight in the case of transport other than by sea, banks will accept a weight stamp or declaration of weight which appears to have been superimposed on the transport document by the carrier or his agent unless the Credit

specifically stipulates that the attestation or certification of weight must be by means of a separate document.

E. Miscellaneous Provisions**Article 39****Allowances in Credit Amount, Quantity and Unit Price**

a The words "about", "approximately", "circa" or similar expressions used in connection with the amount of the Credit or the quantity or the unit price stated in the Credit are to be construed as allowing a difference not to exceed 10% more or 10% less than the amount or the quantity or the unit price to which they refer.

b Unless a Credit stipulates that the quantity of the goods specified must not be exceeded or reduced, a tolerance of 5% more or 5% less will be permissible, always provided that the amount of the drawings does not exceed the amount of the Credit. This tolerance does not apply when the Credit stipulates the quantity in terms of a stated number of packing units or individual items.

c Unless a Credit which prohibits partial shipments stipulates otherwise, or unless sub-Article (b) above is applicable, a tolerance of 5% less in the amount of the drawing will be permissible, provided that if the Credit stipulates the quantity of the goods, such quantity of goods is shipped in full, and if the Credit stipulates a unit price, such price is not reduced. This provision does not apply when expressions referred to in sub-Article (a) above are used in the Credit.

Article 40**Partial Shipments/Drawings**

- a** Partial drawings and/or shipments are allowed, unless the Credit stipulates otherwise.
- b** Transport documents which appear on their face to indicate that shipment has been made on the same means of conveyance and for the same journey, provided they indicate the same destination, will not be regarded as covering partial shipments, even if the transport documents indicate different dates of shipment and/or different ports of loading, places of taking in charge, or despatch.

- c** Shipments made by post or by courier will not be regarded as partial shipments if the post receipts or certificates of posting or courier's receipts or dispatch notes appear to have been stamped, signed or otherwise authenticated in the place from which the Credit stipulates the goods are to be dispatched, and on the same date.

Article 41**Instalment Shipments/Drawings**

If drawings and/or shipments by instalments within given periods are stipulated in the Credit and any instalment is not drawn and/or shipped within the period allowed for that instalment, the Credit ceases to be available for that and any subsequent instalments, unless otherwise stipulated in the Credit.

Article 42**Expiry Date and Place for Presentation of Documents**

- a** All Credits must stipulate an expiry date and a place for presentation of documents for payment, acceptance, or with the exception of freely negotiable Credits, a place for presentation of documents for negotiation. An expiry date stipulated for payment,

acceptance or negotiation will be construed to express an expiry date for presentation of documents.

- b** Except as provided in sub-Article 44(a), documents must be presented on or before such expiry date.
- c** If an Issuing Bank states that the Credit is to be available "for one month", "for six months", or the like, but does not specify the date from which the time is to run, the date of issuance of the Credit by the Issuing Bank will be deemed to be the first day from which such time is to run. Banks should discourage indication of the expiry date of the Credit in this manner.

Article 43**Limitation on the Expiry Date**

- a** In addition to stipulating an expiry date for presentation of documents, every Credit which calls for a transport document(s) should also stipulate a specified period of time after the date of shipment during which presentation must be made in compliance with the terms and conditions of the Credit. If no such period of time is stipulated, banks will not accept documents presented to them later than 21 days after the date of shipment. In any event, documents must be presented not later than the expiry date of the Credit.

- b** In cases in which sub-Article 40(b) applies, the date of shipment will be considered to be the latest shipment date on any of the transport documents presented.

Article 44**Extension of Expiry Date**

- a** If the expiry date of the Credit and/or the last day of the period of time for presentation of documents stipulated by the Credit or applicable by virtue of Article 43 falls on a day on which the bank to which presentation has to be made is closed for reasons

other than those referred to in Article 17, the stipulated expiry date and/or the last day of the period of time after the date of shipment for presentation of documents, as the case may be, shall be extended to the first following day on which such bank is open.

- b.** The latest date for shipment shall not be extended by reason of the extension of the expiry date and/or the period of time after the date of shipment for presentation of documents in accordance with sub-Article (a) above. If no such latest date for shipment is stipulated in the Credit or amendments thereto, banks will not accept transport documents indicating a date of shipment later than the expiry date stipulated in the Credit or amendments thereto.

- c.** The bank to which presentation is made on such first following business day must provide a statement that the documents were presented within the time limits extended in accordance with sub-Article 44(a) of the Uniform Customs and Practice for Documentary Credits, 1993 Revision, ICC Publication No. 500.

Article 45

Hours of Presentation

Banks are under no obligation to accept presentation of documents outside their banking hours.

Article 46

General Expressions as to Dates for Shipment

- a.** Unless otherwise stipulated in the Credit, the expression "shipment" used in stipulating an earliest and/or a latest date for shipment will be understood to include expressions such as, "loading on board", "dispatch", "accepted for carriage", "date of post receipt", "date of pick-up", and the like, and in the case of a Credit calling for a multimodal transport document the expression "taking in charge".

- b.** Expressions such as "prompt", "immediately", "as soon as possible", and the like should not be used. If they are used banks will disregard them.

- c.** If the expression "on or about" or similar expressions are used, banks will interpret them as a stipulation that shipment is to be made during the period from five days before to five days after the specified date, both end days included.

Article 47

Date Terminology for Periods of Shipment

- a.** The words "to", "until", "till", "from" and words of similar import applying to any date or period in the Credit referring to shipment will be understood to include the date mentioned.

- b.** The word "after" will be understood to exclude the date mentioned.

- c.** The terms "first half", "second half" of a month shall be construed respectively as the 1st to the 15th, and the 16th to the last day of such month, all dates inclusive.

- d.** The terms "beginning", "middle", or "end" of a month shall be construed respectively as the 1st to the 10th, the 11th to the 20th, and the 21st to the last day of such month, all dates inclusive.

F. Transferable Credit

Article 48

Transferable Credit

- a.** A transferable Credit is a Credit under which the Beneficiary (First Beneficiary) may request the bank authorised to pay, incur a deferred payment

undertaking, accept or negotiate (the "Transferring Bank"), or in the case of a freely negotiable Credit, the bank specifically authorised in the Credit as a Transferring Bank, to make the Credit available in whole or in part to one or more other Beneficiary(ies) (Second Beneficiary(ies)).

b A Credit can be transferred only if it is expressly designated as "transferable" by the Issuing Bank. Terms such as "divisible", "fractionable", "assignable", and "transmissible" do not render the Credit transferable. If such terms are used they shall be disregarded.

c The Transferring Bank shall be under no obligation to effect such transfer except to the extent and in the manner expressly consented to by such bank.

d At the time of making a request for transfer and prior to transfer of the Credit, the First Beneficiary must irrevocably instruct the Transferring Bank whether or not he retains the right to refuse to allow the Transferring Bank to advise amendments to the Second Beneficiary(ies). If the Transferring Bank consents to the transfer under these conditions, it must, at the time of transfer, advise the Second Beneficiary(ies) of the First Beneficiary's instructions regarding amendments.

e If a Credit is transferred to more than one Second Beneficiary(ies), refusal of an amendment by one or more Second Beneficiary(ies) does not invalidate the acceptance(s) by the other Second Beneficiary(ies) with respect to whom the Credit will be amended accordingly. With respect to the Second Beneficiary(ies) who rejected the amendment, the Credit will remain unamended.

f Transferring Bank charges in respect of transfers including commissions, fees, costs or expenses are payable by the First Beneficiary, unless otherwise agreed. If the Transferring Bank agrees to transfer the Credit it shall be under no obligation to effect the transfer until such charges are paid.

g Unless otherwise stated in the Credit, a transferable Credit can be transferred once only. Consequently, the Credit cannot be transferred at the request of the Second Beneficiary to any subsequent Third Beneficiary. For the purpose of this Article, a retransfer to the First Beneficiary does not constitute a prohibited transfer.

Fractions of a transferable Credit (not exceeding in the aggregate the amount of the Credit) can be transferred separately, provided partial shipments/drawings are not prohibited, and the aggregate of such transfers will be considered as constituting only one transfer of the Credit.

h The Credit can be transferred only on the terms and conditions specified in the original Credit, with the exception of:

- the amount of the Credit,
- any unit price stated therein,
- the expiry date,
- the last date for presentation of documents in accordance with Article 43,
- the period for shipment,

any or all of which may be reduced or curtailed.

The percentage for which insurance cover must be effected may be increased in such a way as to provide the amount of cover stipulated in the original Credit, or these Articles.

In addition, the name of the First Beneficiary can be substituted for that of the Applicant, but if the name of the Applicant is specifically required by the original Credit to appear in any document(s) other than the invoice, such requirement must be fulfilled.

i The First Beneficiary has the right to substitute his own invoice(s) (and Draft(s)) for those of the Second Beneficiary(ies), for amounts not in excess of the original amount stipulated in the Credit and for the

original unit prices if stipulated in the Credit, and upon such substitution of invoice(s) (and Draft(s)) the First Beneficiary can draw under the Credit for the difference, if any, between his invoice(s) and the Second Beneficiary's(ies') invoice(s).

When a Credit has been transferred and the First Beneficiary is to supply his own invoice(s) (and Draft(s)) in exchange for the Second Beneficiary's(ies') invoice(s) (and Draft(s)) but fails to do so on first demand, the Transferring Bank has the right to deliver to the Issuing Bank the documents received under the transferred Credit, including the Second Beneficiary's(ies') invoice(s) (and Draft(s)) without further responsibility to the First Beneficiary.

- 1** The First Beneficiary may request that payment or negotiation be effected to the Second Beneficiary(ies) at the place to which the Credit has been transferred up to and including the expiry date of the Credit, unless the original Credit expressly states that it may not be made available for payment or negotiation at a place other than that stipulated in the Credit. This is without prejudice to the First Beneficiary's right to substitute subsequently his own invoice(s) (and Draft(s)) for those of the Second Beneficiary(ies) and to claim any difference due to him.

G. Assignment of Proceeds

Article 49

Assignment of Proceeds

The fact that a Credit is not stated to be transferable shall not affect the Beneficiary's right to assign any proceeds to which he may be, or may become, entitled under such Credit, in accordance with the provisions of the applicable law. This Article relates only to the assignment of proceeds and not to the assignment of the right to perform under the Credit itself.

220

221

222

223

224

225

226

227

228

Bilaga 14. EG:s rådsdirektiv av 1986 om handelsagenter.

31. 12. 86

Official Journal of the European Communities

No L 382/17

COUNCIL DIRECTIVE

of 18 December 1986

on the coordination of the laws of the Member States relating to self-employed commercial agents

(86/653/EEC)

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN COMMUNITIES,

Having regard to the Treaty establishing the European Economic Community, and in particular Articles 57 (2) and 100 thereof,

Having regard to the proposal from the Commission ⁽¹⁾,

Having regard to the opinion of the European Parliament ⁽²⁾,

Having regard to the opinion of the Economic and Social Committee ⁽³⁾,

Whereas the restrictions on the freedom of establishment and the freedom to provide services in respect of activities of intermediaries in commerce, industry and small craft industries were abolished by Directive 64/224/EEC ⁽⁴⁾;

Whereas the differences in national laws concerning commercial representation substantially affect the conditions of competition and the carrying-on of that activity within the Community and are detrimental both to the protection available to commercial agents *vis-à-vis* their principals and to the security of commercial transactions; whereas moreover those differences are such as to inhibit substantially the conclusion and operation of commercial representation contracts where principal and commercial agent are established in different Member States;

Whereas trade in goods between Member States should be carried on under conditions which are similar to those of a single market, and this necessitates approximation of the legal systems of the Member States to the extent required for the proper functioning of the common market; whereas in this regard the rules concerning conflict of laws do not, in the matter of commercial representation, remove the inconsistencies referred to above, nor would they even if they were made uniform, and accordingly the proposed harmonization is necessary notwithstanding the existence of those rules;

Whereas in this regard the legal relationship between commercial agent and principal must be given priority;

Whereas it is appropriate to be guided by the principles of Article 117 of the Treaty and to maintain improvements

already made, when harmonizing the laws of the Member States relating to commercial agents;

Whereas additional transitional periods should be allowed for certain Member States which have to make a particular effort to adapt their regulations, especially those concerning indemnity for termination of contract between the principal and the commercial agent, to the requirements of this Directive,

HAS ADOPTED THIS DIRECTIVE:

CHAPTER I

Scope

Article 1

1. The harmonization measures prescribed by this Directive shall apply to the laws, regulations and administrative provisions of the Member States governing the relations between commercial agents and their principals.

2. For the purposes of this Directive, 'commercial agent' shall mean a self-employed intermediary who has continuing authority to negotiate the sale or the purchase of goods on behalf of another person, hereinafter called the 'principal', or to negotiate and conclude such transactions on behalf of and in the name of that principal.

3. A commercial agent shall be understood within the meaning of this Directive as not including in particular:

- a person who, in his capacity as an officer, is empowered to enter into commitments binding on a company or association,
- a partner who is lawfully authorized to enter into commitments binding on his partners,
- a receiver, a receiver and manager, a liquidator or a trustee in bankruptcy.

Article 2

1. This Directive shall not apply to:

- commercial agents whose activities are unpaid,

⁽¹⁾ OJ No C 13, 18. 1. 1977, p. 2; OJ No C 56, 2. 3. 1979, p. 5.

⁽²⁾ OJ No C 239, 9. 10. 1978, p. 17.

⁽³⁾ OJ No C 59, 8. 3. 1978, p. 31.

⁽⁴⁾ OJ No 56, 4. 4. 1964, p. 869/64.

- commercial agents when they operate on commodity exchanges or in the commodity market, or
- the body known as the Crown Agents for Overseas Governments and Administrations, as set up under the Crown Agents Act 1979 in the United Kingdom, or its subsidiaries.

2. Each of the Member States shall have the right to provide that the Directive shall not apply to those persons whose activities as commercial agents are considered secondary by the law of that Member State.

CHAPTER II

Rights and obligations

Article 3

1. In performing his activities a commercial agent must look after his principal's interests and act dutifully and in good faith.
2. In particular, a commercial agent must:
 - (a) make proper efforts to negotiate and, where appropriate, conclude the transactions he is instructed to take care of;
 - (b) communicate to his principal all the necessary information available to him;
 - (c) comply with reasonable instructions given by his principal.

Article 4

1. In his relations with his commercial agent a principal must act dutifully and in good faith.
2. A principal must in particular:
 - (a) provide his commercial agent with the necessary documentation relating to the goods concerned;
 - (b) obtain for his commercial agent the information necessary for the performance of the agency contract, and in particular notify the commercial agent within a reasonable period once he anticipates that the volume of commercial transactions will be significantly lower than that which the commercial agent could normally have expected.
3. A principal must, in addition, inform the commercial agent within a reasonable period of his acceptance, refusal, and of any non-execution of a commercial transaction which the commercial agent has procured for the principal.

Article 5

The parties may not derogate from the provisions of Articles 3 and 4.

CHAPTER III

Remuneration

Article 6

1. In the absence of any agreement on this matter between the parties, and without prejudice to the application of the compulsory provisions of the Member States concerning the level of remuneration, a commercial agent shall be entitled to the remuneration that commercial agents appointed for the goods forming the subject of his agency contract are customarily allowed in the place where he carries on his activities. If there is no such customary practice a commercial agent shall be entitled to reasonable remuneration taking into account all the aspects of the transaction.

2. Any part of the remuneration which varies with the number or value of business transactions shall be deemed to be commission within the meaning of this Directive.

3. Articles 7 to 12 shall not apply if the commercial agent is not remunerated wholly or in part by commission.

Article 7

1. A commercial agent shall be entitled to commission on commercial transactions concluded during the period covered by the agency contract:

- (a) where the transaction has been concluded as a result of his action; or
- (b) where the transaction is concluded with a third party whom he has previously acquired as a customer for transactions of the same kind.

2. A commercial agent shall also be entitled to commission on transactions concluded during the period covered by the agency contract:

- either where he is entrusted with a specific geographical area or group of customers,
- or where he has an exclusive right to a specific geographical area or group of customers,

and where the transaction has been entered into with a customer belonging to that area or group.

Member States shall include in their legislation one of the possibilities referred to in the above two indents.

Article 8

A commercial agent shall be entitled to commission on commercial transactions concluded after the agency contract has terminated:

- (a) if the transaction is mainly attributable to the commercial agent's efforts during the period covered by

the agency contract and if the transaction was entered into within a reasonable period after that contract terminated; or

- (b) if, in accordance with the conditions mentioned in Article 7, the order of the third party reached the principal or the commercial agent before the agency contract terminated.

Article 9

A commercial agent shall not be entitled to the commission referred to in Article 7, if that commission is payable, pursuant to Article 8, to the previous commercial agent, unless it is equitable because of the circumstances for the commission to be shared between the commercial agents.

Article 10

1. The commission shall become due as soon as and to the extent that one of the following circumstances obtains:

- (a) the principal has executed the transaction; or
- (b) the principal should, according to his agreement with the third party, have executed the transaction; or
- (c) the third party has executed the transaction.

2. The commission shall become due at the latest when the third party has executed his part of the transaction or should have done so if the principal had executed his part of the transaction, as he should have.

3. The commission shall be paid not later than on the last day of the month following the quarter in which it became due.

4. Agreements to derogate from paragraphs 2 and 3 to the detriment of the commercial agent shall not be permitted.

Article 11

1. The right to commission can be extinguished only if and to the extent that:

- it is established that the contract between the third party and the principal will not be executed, and
- that fact is due to a reason for which the principal is not to blame.

2. Any commission which the commercial agent has already received shall be refunded if the right to it is extinguished.

3. Agreements to derogate from paragraph 1 to the detriment of the commercial agent shall not be permitted.

Article 12

1. The principal shall supply his commercial agent with a statement of the commission due, not later than the last day

of the month following the quarter in which the commission has become due. This statement shall set out the main components used in calculating the amount of commission.

2. A commercial agent shall be entitled to demand that he be provided with all the information, and in particular an extract from the books, which is available to his principal and which he needs in order to check the amount of the commission due to him.

3. Agreements to derogate from paragraphs 1 and 2 to the detriment of the commercial agent shall not be permitted.

4. This Directive shall not conflict with the internal provisions of Member States which recognize the right of a commercial agent to inspect a principal's books.

CHAPTER IV

Conclusion and termination of the agency contract

Article 13

1. Each party shall be entitled to receive from the other on request a signed written document setting out the terms of the agency contract including any terms subsequently agreed. Waiver of this right shall not be permitted.

2. Notwithstanding paragraph 1 a Member State may provide that an agency contract shall not be valid unless evidenced in writing.

Article 14

An agency contract for a fixed period which continues to be performed by both parties after that period has expired shall be deemed to be converted into an agency contract for an indefinite period.

Article 15

1. Where an agency contract is concluded for an indefinite period either party may terminate it by notice.

2. The period of notice shall be one month for the first year of the contract, two months for the second year commenced, and three months for the third year commenced and subsequent years. The parties may not agree on shorter periods of notice.

3. Member States may fix the period of notice at four months for the fourth year of the contract, five months for the fifth year and six months for the sixth and subsequent

years. They may decide that the parties may not agree to shorter periods.

4. If the parties agree on longer periods than those laid down in paragraphs 2 and 3, the period of notice to be observed by the principal must not be shorter than that to be observed by the commercial agent.

5. Unless otherwise agreed by the parties, the end of the period of notice must coincide with the end of a calendar month.

6. The provisions of this Article shall apply to an agency contract for a fixed period where it is converted under Article 14 into an agency contract for an indefinite period, subject to the proviso that the earlier fixed period must be taken into account in the calculation of the period of notice.

Article 16

Nothing in this Directive shall affect the application of the law of the Member States where the latter provides for the immediate termination of the agency contract:

- (a) because of the failure of one party to carry out all or part of his obligations;
- (b) where exceptional circumstances arise.

Article 17

1. Member States shall take the measures necessary to ensure that the commercial agent is, after termination of the agency contract, indemnified in accordance with paragraph 2 or compensated for damage in accordance with paragraph 3.

- 2. (a) The commercial agent shall be entitled to an indemnity if and to the extent that:
 - he has brought the principal new customers or has significantly increased the volume of business with existing customers and the principal continues to derive substantial benefits from the business with such customers, and
 - the payment of this indemnity is equitable having regard to all the circumstances and, in particular, the commission lost by the commercial agent on the business transacted with such customers. Member States may provide for such circumstances also to include the application or otherwise of a restraint of trade clause, within the meaning of Article 20;
- (b) The amount of the indemnity may not exceed a figure equivalent to an indemnity for one year calculated from the commercial agent's average annual remuneration over the preceding five years and if the contract goes back less than five years the indemnity shall be calculated on the average for the period in question;

- (c) The grant of such an indemnity shall not prevent the commercial agent from seeking damages.

3. The commercial agent shall be entitled to compensation for the damage he suffers as a result of the termination of his relations with the principal.

Such damage shall be deemed to occur particularly when the termination takes place in circumstances:

- depriving the commercial agent of the commission which proper performance of the agency contract would have procured him whilst providing the principal with substantial benefits linked to the commercial agent's activities,
- and/or which have not enabled the commercial agent to amortize the costs and expenses that he had incurred for the performance of the agency contract on the principal's advice.

4. Entitlement to the indemnity as provided for in paragraph 2 or to compensation for damage as provided for under paragraph 3, shall also arise where the agency contract is terminated as a result of the commercial agent's death.

5. The commercial agent shall lose his entitlement to the indemnity in the instances provided for in paragraph 2 or to compensation for damage in the instances provided for in paragraph 3, if within one year following termination of the contract he has not notified the principal that he intends pursuing his entitlement.

6. The Commission shall submit to the Council, within eight years following the date of notification of this Directive, a report on the implementation of this Article, and shall if necessary submit to it proposals for amendments.

Article 18

The indemnity or compensation referred to in Article 17 shall not be payable:

- (a) where the principal has terminated the agency contract because of default attributable to the commercial agent which would justify immediate termination of the agency contract under national law;
- (b) where the commercial agent has terminated the agency contract, unless such termination is justified by circumstances attributable to the principal or on grounds of age, infirmity or illness of the commercial agent in consequence of which he cannot reasonably be required to continue his activities;
- (c) where, with the agreement of the principal, the commercial agent assigns his rights and duties under the agency contract to another person.

Article 19

The parties may not derogate from Articles 17 and 18 to the detriment of the commercial agent before the agency contract expires.

Article 20

1. For the purposes of this Directive, an agreement restricting the business activities of a commercial agent following termination of the agency contract is hereinafter referred to as a restraint of trade clause.
2. A restraint of trade clause shall be valid only if and to the extent that:
 - (a) it is concluded in writing; and
 - (b) it relates to the geographical area or the group of customers and the geographical area entrusted to the commercial agent and to the kind of goods covered by his agency under the contract.
3. A restraint of trade clause shall be valid for not more than two years after termination of the agency contract.
4. This Article shall not affect provisions of national law which impose other restrictions on the validity or enforceability of restraint of trade clauses or which enable the courts to reduce the obligations on the parties resulting from such an agreement.

CHAPTER V

General and final provisions

Article 21

Nothing in this Directive shall require a Member State to provide for the disclosure of information where such disclosure would be contrary to public policy.

Article 22

1. Member States shall bring into force the provisions necessary to comply with this Directive before 1 January 1990. They shall forthwith inform the Commission thereof. Such provisions shall apply at least to contracts concluded after their entry into force. They shall apply to contracts in operation by 1 January 1994 at the latest.
2. As from the notification of this Directive, Member States shall communicate to the Commission the main laws, regulations and administrative provisions which they adopt in the field governed by this Directive.
3. However, with regard to Ireland and the United Kingdom, 1 January 1990 referred to in paragraph 1 shall be replaced by 1 January 1994.

With regard to Italy, 1 January 1990 shall be replaced by 1 January 1993 in the case of the obligations deriving from Article 17.

Article 23

This Directive is addressed to the Member States.

Done at Brussels, 18 December 1986.

For the Council
The President
M. JOPLING

Institutet för Rättsvetenskaplig forskning

- I Karlgren, Hjalmar. *Skadeståndsrätt*. 252 s. 5:e uppl. 1972.
- II Nial, Håkan. *Internationell förmögenhetsrätt*. 159 s. 2:a uppl. 1953. Slut.
- III Welamson, Lars. *Om anslutningsvad och reformatio in pejus*. 201 s. 1953. Slut.
- IV Olivecrona, Karl. *Rättegången i brottmål enligt RB*. 379 s. 3:e uppl. 1968.
- V Lagergren, Gunnar. *Delivery of the goods and transfer of property and risk in the law on sale*. 151 s. 1954. Slut.
- VI Karlgren, Hjalmar. *Avtalsrättsliga spörsmål*. 214 s. 2:a uppl. 1954. Slut.
- VII Nial, Håkan. *Om handelsbolag och enkla bolag*. 437 s. 3:e uppl. 1993 i samverkan med Carl Hemström.
- VIII Ekelöf, Per Olof. *Processuella grundbegrepp och allmänna processprinciper*. 292 s. 1956. Slut.
- IX Welamson, Lars. *Domvillobesvär av tredje man*. 252 s. 1956. Slut.
- X Thornstedt, Hans. *Om rättsvillfarelse*. 323 s. 1956. Slut.
- XI Rodhe, Knut. *Obligationsrätt*. 838 s. 1956. Oför. omtr. 1994.
- XII Strömberg, Tore. *Åtalspreskription*. 252 s. 1956. Slut.
- XIII Bolding, Per Olof. *Skiljeförfarande och rättegång*. 251 s. 1956. Slut.
- XIV Malmström, Åke. *Föräldrarätt*. 192 s. 3:e tr. 1969. Slut.
- XV Ekelöf, Per Olof – Boman, Robert, *Rättegång I*. 190 s. 7:e uppl. 1990.
- XVI Regner, Nils. *Svensk juridisk litteratur*. 642 s. 1957. Slut.
- XVII Herlitz, Nils. *Nordisk offentlig rätt I*. 111 s. 1958. Slut.
- XVIII Herlitz, Nils. *Nordisk offentlig rätt II*. 222 s. 1958. Slut.
- XIX Ekelöf, Per Olof. *Rättegång II*. 198 s. 7:e uppl. 1985.
- XX Karlgren, Hjalmar. *Säkerhetsöverlåtelse*. 238 s. 1959. Slut.
- XXI Schmidt, Folke. *Tjänsteavtalet*. Nyskriven uppl. 1968. 229 s. 2:a tr. 1970. Slut.
- XXII Agge, Ivar. *Straffrättens allmänna del I*. 176 s. 4:e uppl. 1970. Slut.
- XXIII Karlgren, Hjalmar. *Kutym och rättsregel*. 112 s. 1960. Slut.
- XXIV Olivecrona, Karl. *Rätt och dom*. 352 s. 2:a uppl. 1966.
- XXV Vahlén, Lennart. *Avtal och tolkning*. 329 s. 2:a tr. 1966. Slut.

- XXVI Westerberg, Ole. *Skatter, avgifter och pålagor*. 363 s. 1961. Slut.
- XXVII Ekelöf, Per Olof – Boman, Robert – Bylund, Torleif. *Rättegång III*. 228 s. 6:e uppl. 1994.
- XXVIII Ljungman, Seve – Stjernquist, Per. *Den rättsliga kontrollen över mark och vatten I*. 202 s. 5:e uppl. 1970. Slut.
- XXIX Grönfors, Kurt. *Ställningsfullmakt och bulvanskap*. 397 s. 1961. Slut.
- XXX Agge, Ivar. *Straffrättens allmänna del II*. 186 s. 3:e tr. 1970. Slut.
- XXXI Dennemark, Sigurd. *Om svensk domstols behörighet i internationellt för-mögenhetsrättsliga mål*. 376 s. 1961. Slut.
- XXXII Welamson, Lars. *Konkursrätt*. 846 s. 1961. Slut.
- XXXIII Eek, Hilding. *Internationell privaträtt*. 279 s. 2:a uppl. 1967. Slut.
- XXXIV Ljungman, Seve – Stjernquist, Per. *Den rättsliga kontrollen över mark och vatten II*. 152 s. 3:e uppl. 1970. Slut.
- XXXV Bolding, Per Olof. *Skiljedom*. 252 s. 1962. Slut.
- XXXVI Herlitz, Nils. *Nordisk offentlig rätt III*. 831 s. 1963. Slut.
- XXXVII Schmidt, Folke. *Äktenskapsrätt*. 208 s. 5:e uppl. 2:a tr. 1976. Slut.
- XXXVIII Ekelöf, Per Olof – Boman, Robert. *Rättegång IV*. 263 s. 6:e uppl. 1992.
- XXXIX Adlercreutz, Axel. *Arbetsagarbegreppet*. 491 s. 1964.
- XL Agge, Ivar. *Straffrättens allmänna del III*. 119 s. 3:e tr. 1970. Slut.
- XLI Welamson, Lars. *Konkurs*. 205 s. 8:e uppl. 1988.
- XLII Karlgren, Hjalmar. *Passivitet*. 247 s. 1965. Slut.
- XLIII Westerlind, Peter. *Studier över tomträttsinstitutet I*. 529 s. 1965.
- XLIV Vahlén, Lennart. *Fastighetsköp*. 250 s. 2:a uppl. 3:e tr. 1971. Slut.
- XLV Hassler, Åke – Cars, Thorsten. *Skiljeförfarande*. 257 s. 2:a uppl. 1989.
- XLVI Ekelöf, Per Olof. *Rättegång V*. 216 s. 6:e uppl. 1987.
- XLVII Rodhe, Knut. *Lärobok i obligationsrätt*. 315 s. 6:e uppl. 1986.
- XLVIII Bengtsson, Bertil. *Hävningsrätt*. 675 s. 1967. Slut.
- XLIX Lihné, Nils Börje. *Lagsökning*. 377 s. 1968. Slut.
- L Grönfors, Kurt. *Successiva transporter*. 332 s. 1968.
- LI Eek, Hilding – Bring, Ove – Hjerner, Lars. *Folkrätten*. 492 s. 4:e uppl. 1987.
- LII Regner, Nils. *Rättspraxis i litteraturen*. 407 s. 1969. Slut.
- LIII Westerberg, Ole. *Förfarandet i förvaltningen*. 151 s. 1969. Slut.
- LIV Herlitz, Nils. *Elements of Nordic Public Law*. 287 s. 1969. Slut.
- LV Sundberg, Jacob W.F. *Familjerätt i omvandling*. 244 s. 1969.
- LVI Sterzel, Fredrik. *Riksdagens kontrollmakt*. 260 s. 1970. Slut.
- LVII Karlgren, Hjalmar. *Produktansvaret*. 197 s. 1971. Slut.
- LVIII Westman, E.G. *Kommunal förvaltning genom avtal*. 119 s. 1971. Slut.

- LIX Bengtsson, Bertil. *Särskilda avtalstyper I*. 188 s. 2:a uppl. 2:a tr. 1979. Slut.
- LX Agell, Anders. *Växel, check och materiell fordran*. 262 s. 1971. Slut.
- LXI Regner, Nils. *Svensk juridisk litteratur II*. 383 s. 1971.
- LXII Westerberg, Ole. *Allmän förvaltningsrätt*. 3:e uppl. 1978. (Utgiven på annat förlag.)
- LXIII Hassler, Åke. *Specialprocess*. 155 s. 1972.
- LXIV Schmidt, Folke. *Arbetsrätt I*. 284 s. 1972. Slut.
- LXV Eek, Hilding. *Lagkonflikter i tvistemål*. 305 s. 1972.
- LXVI Lögdberg, Åke. *Personlighetsrätt*. 175 s. 1972.
- LXVII Wiklund, Holger. *God advokatsed*. 641 s. 1973. Slut.
- LXVIII Lech, Halvar. *Skadeersättning för personskada*. 254 s. 1973. Slut.
- LXIX Hessler, Henrik. *Allmän sakrätt*. 590 s. 1973. Slut.
- LXX Schmidt, Folke. *Arbetsrätt II*. 270 s. 2:a uppl. 1975. Slut.
- LXXI Ragnemalm, Hans. *Extraordinära rättsmedel i förvaltningsprocessen*. 293 s. 1973. Slut.
- LXXII Lihné, Nils Börje. *Betalningsföreläggande*. 329 s. 1973.
- LXXIII Schmidt, Folke. *Allmänna och privata pensioner*. 239 s. 1974. Slut.
- LXXIV Bengtsson, Bertil. *Nyttjanderätt till fast egendom*. 226 s. 2:a uppl. 1976. Slut.
- LXXV Welamson, Lars. *Rättegång VI*. 265 s. 2:a uppl. 1978.
- LXXVI Lindblom, Per Henrik. *Processbinder*. 292 s. 1974.
- LXXVII Roos, Carl Martin. *Grupplivskyddet*. 277 s. 1974.
- LXXVIII Jareborg, Nils. *Begrepp och brottsbeskrivning*. 293 s. 1974.
- LXXIX Ekelöf, Per Olof. *Supplement till Rättegång I–V*. 59 s. 8:e uppl. 1991 i samverkan med Svante Johansson.
- LXXX Nial, Håkan. *Svensk associationsrätt i huvuddrag*. 336 s. 4:e uppl. 1988.
- LXXXI Walin, Gösta. *Separationsrätt*. 222 s. 1975.
- LXXXII Jareborg, Nils. *Förmögenhetsbrotten*. 381 s. 1975.
- LXXXIII Bengtsson, Bertil. *Skadestånd vid myndighetsutövning I*. 425 s. 1976.
- LXXXIV Karlgren, Hjalmar. *Prestation och "fara" i köprätten*. 196 s. 1976.
- LXXXV Erenius, Gillis. *Criminal Negligence and Individuality*. 282 s. 1976.
- LXXXVI Strahl, Ivar. *Allmän straffrätt i vad angår brotten*. 442 s. 1976.
- LXXXVII Lejman, Fritjof. *De nya hyresrätten efter hyresregleringens avskaffande*. 450 s. 1976.
- LXXXVIII Sandström, Jan. *Hembud och lösningsrätt vid övergång av aktie*. 339 s. 1976.
- LXXXIX Schmidt, Folke. *Facklig arbetsrätt*. 276 s. 2:a uppl. 1979. Slut.
- XC Mattsson, Nils. *Aktiebolagens finansieringsformer*. 216 s. 1977.

- xci Lindencrona, Gustaf. *Arbetstagare och aktieägare i aktiebolagsstyrelser*. 159 s. 1978.
- xcii Jareborg, Nils. *Brotten II*. 305 s. 2:a uppl. 1986.
- xciii Bengtsson, Bertil. *Skadestånd vid myndighetsutövning II*. 319 s. 1978.
- xciv Schmidt, Folke. *Löntagarrätt*. 270 s. 1978. Slut.
- xcv Eek, Hilding. *Lagkonflikter i tvistemål II*. 117 s. 1978.
- xcvi Strömholm, Stig. *Idéer och tillämpningar*. 347 s. 1978.
- xcvii Lagerbielke, Gustaf. *Om mened*. 263 s. 1979.
- xcviii Bengtsson, Bertil – Victorin, Anders. *Hyra och annan nyttjanderätt till fast egendom*. 426 s. 4:e uppl. 1991.
- xcix Jareborg, Nils. *Brotten I*. 367 s. 2:a uppl. 1984.
- c Regner, Nils. *Svensk juridisk litteratur III*. 264 s. 1980. Slut.
- ci Håstad, Torgny. *Studier i sakrätt*. 190 s. 1980. Slut.
- cii Gorton, Lars. *Rebursrätt*. 472 s. 1980.
- ciii Victorin, Anders. *Kollektiv hyresrätt*. 403 s. 1980.
- civ Christensen, Anna. *Avstängning från arbetslöshetsersättning*. 464 s. 1980.
- cv Walin, Gösta. *Materiell konkursrätt*. 286 s. 2:a uppl. 1987.
- cvi Heuman, Lars. *Reklamationsnämnder och försäkringsnämnder*. 884 s. 1980.
- cvii Hessler, Henrik. *Obehöriga förfaranden med värdepapper*. 296 s. 1981.
- cviii Strömholm, Stig, (editor), *An Introduction to Swedish law*. 528 s. 2:a uppl. 1988.
- cix Strömholm, Stig. *Rätt, rättskällor och rättstillämpning*. 476 s. 4:e uppl. 1992.
- cx Regner, Nils – Berggren, Nils-Olof – Lindh, Ove. *Rättspraxis i litteraturen, Nytt Juridiskt Arkiv 1930–1980*. 597 s. 1982.
- cxii Karlgren, Hjalmar. *Obehörig vinst och värdeersättning*. 123 s. 1982.
- cxiii Bengtsson, Bertil. *Om jämkning av skadestånd*. 335 s. 1982.
- cxiiii Håstad, Torgny. *Sakrätt avseende lös egendom*. 459 s. 5:e uppl. 1994.
- cxv Jareborg, Nils. *Brotten III*. 270 s. 2:a uppl. 1986.
- cxvi Ramberg, Jan. *Spedition och fraktavtal*. 322 s. 1983.
- cxvii Löfmarck, Madeleine. *Brotten mot borgenärer*. 380 s. 2:a uppl. 1986.
- cxviii Sterzel, Fredrik. *Parlamentarismen i författningen*. 216 s. 1983.
- cxix Gregow, Torkel. *Utsökningsrätt*. 322 s. 2:a uppl. 1990.
- cxx Bogdan, Michael. *Internationell konkurs- och ackordsrätt*. 437 s. 1984.
- cxxi Regner, Nils – Regner, Hans – Regner, Göran. *Svensk juridisk litteratur IV*. 436 s. 1984. Slut.
- cxxii Walin, Gösta. *Borgen och tredjemanspant*. 398 s. 1984.
- cxxiii Lennander, Gertrud. *Återvinning i konkurs*. 432 s. 1985.

- CXXIII Peyron, Ulf. *Det upphovsrättsliga anställningsförhållandet*. 257 s. 1985.
- CXXIV Rodhe, Knut. *Handbok i sakrätt*. 689 s. 1985.
- CXXV Wennberg, Suzanne. *Försök till brott*. 373 s. 1985.
- CXXVI Westerhäll, Lotta. *Sjukpenninggrundande inkomst*. 264 s. 1986.
- CXXVII Hemström, Carl. *Gemensambetsanläggningar*. 268 s. 1986.
- CXXVIII Bengtsson, Bertil. *Ersättning vid offentliga ingrepp I. Egendomsskyddet enligt regeringsformen*. 227 s. 1986.
- CXXIX Westerhäll, Lotta. *Bosättningsbegreppet inom folkbokföringen och sjukförsäkringen*. 203 s. 1986.
- CXXX Gregow, Torkel. *Tredje mans rätt vid utmätning*. 498 s. 1987.
- CXXXI Lindblom, Per Henrik. *Grupptalan. Det anglo-amerikanska classificationinstitutet ur svenskt perspektiv*. 783 s. 1989.
- CXXXII Strömholm, Stig. *Historiskt och aktuellt. Studier i allmän rättslära*. 325 s. 1988.
- CXXXIII Regner, Nils – Regner, Hans – Regner, Göran. *Svensk juridisk litteratur 1971–1986*. 578 s. 1990.
- CXXXIV Westerhäll, Lotta. *Ersättning för vård av handikappade barn*. 139 s. 1988.
- CXXXV Regner, Nils – Berggren, Nils-Olof – Lindh, Ove. *Rättspraxis i litteraturen. Nytt juridiskt arkiv 1930–1987. Rättsfall från hovrätterna 1980–1987*. 802 s. 1990.
- CXXXVI Göranson, Ulf. *Återvinning utom konkurs*. 342 s. 1989.
- CXXXVII Pålsson, Lennart. *Svensk rättspraxis i internationell processrätt*. 241 s. 1989.
- CXXXVIII Lindskog, Stefan. *Preskription*. 675 s. 1990.
- CXXXIX Bengtsson, Bertil. *Det allmännas ansvar enligt skadeståndslagen*. 125 s. 1990.
- CXL Westerhäll, Lotta. *Den svenska socialrätten*. 398 s. 1990.
- CXLI Walin, Gösta. *Panträtt*. 385 s. 1991.
- CXLII Bogdan, Michael. *Utrikeshandelns civilrättsliga grundproblem*. 211 s. 2:a uppl. 1994.
- CXLIII Bengtsson, Bertil. *Ersättning vid offentliga ingrepp II*. 382 s. 1991.
- CXLIV Pålsson, Lennart. *Luganokonventionen*. 247 s. 1992.
- CXLV Westerhäll, Lotta. *An Introduction to Medical Malpractice Law in the United States and Sweden. The Rights of Patients*. 146 s. 1992.
- CXLVI Bogdan, Michael. *Svensk internationell privat- och processrätt*. 314 s. 1992.
- CXLVII Lindblom, Per Henrik. *Studier i processrätt*. 507 s. 1993.
- CXLVIII Lindskog, Stefan. *Kvittning. Om avräkning av privaträttsliga fordringar*. 778 s. 1993.

- CXLIX Lindell, Bengt. *Processuell preklusion. Avseende omtändigheter eller bevis rörande saken.* 428 s. 1993.
- CL Bogdan, Michael. *Komparativ rättskunskap.* 256 s. 1993.
- CLI Bernitz, Ulf. *Otillbörlig konkurrens mellan näringsidkare.* 289 s. 1993.
- CLII Leijonhufvud, Madeleine. *HIV-smitta – straff- och skadeståndsansvar.* 188 s. 1993.
- CLIII Regner, Nils – Berggren, Nils-Olof – Lindh, Ove. *Rättspraxis i litteraturen. Nytt juridiskt arkiv 1930–1992. Rättsfall från hovrätterna 1980–1992.* 782 s. 1993.
- CLIV Regner, Hans – Regner, Göran. *Svensk juridisk litteratur 1976–1991.* 648 s. 1993.

JURIDISKA INSTITUTIONEN
BIBLIOTEKET

2004 -01- 13

**JURIDISKA INSTITUTIONEN
BIBLIOTEKET
LUND**

MICHAEL BOGDAN

UTRIKESHANDELNS
CIVILRÄTTSLIGA
GRUNDPROBLEM

Boken är i första hand avsedd för juridikstudierande, som en introduktion till de grundläggande civilrättsliga problem vilka aktualiseras i samband med transaktioner inom utrikeshandeln. Framställningen är koncentrerad på internationella köp, gränsöverskridande varutransporter, transportförsäkringar inom utrikeshandeln och i denna förekommande betalningsoperationer. Dessutom tar författaren upp handelsagenter och andra mellanmän samt internationella licensavtal. För att ge det presenterade kunskapsstoffet en mera påtaglig verklighetsanknytning återger boken i bilageform viktiga konventionsregler och avtalsvillkor.

Förutom i utbildningen av jurister kan boken användas bl.a. i ekonomutbildningen och vid kurser utanför universiteten. Praktiker kan i boken finna en allmän överblick över problematiken.

Michael Bogdan är professor i civilrätt vid Lunds universitet.

ISBN 91-38-50334-4

BESTÄLLNINGAR: WWW.NJAB.SE • E-POST: KUNDSERVICE.NJAB@LIBER.SE
FAX: 08-690 90 30, TELEFON: 08-690 96 96, VÄXEL 08-690 91 00
POSTADRESS: NORSTEDTS JURIDIK AB, KUNDSERVICE,
BOX 6454, 113 82 STOCKHOLM